224
G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

KW 224
G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

IOANNIS MILTONI
Angli
PRO POPVLO ANGLICANO
DEFENSIO,
Contra
CLAVDII ANONYMI, aliàs SALMASII,
DEFENSIONEM
REGIAM

LONDINI,
Typis DV GARDIANIS,
Anno Domini 1651.

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Elsevier

Motteley No 1925

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

PRÆFATIO.

TAmetſi vereor, ſi in defendendo Populo Anglicano tam ſim profuſus verborum, vacuus rerum, quàm eſt pleriſque viſus in defenſione regiâ Salmaſius, ne verboſiſſimi ſimul & ineptiſſimi defenſoris nomen meritus eſſe videar, tamen cùm in mediocri quavis materia tractandâ nemo ſibi adeò properandum eſſe exiſtimet, quin exordio ſaltem aliquo pro dignitate ſuſcepti à ſe operis uti ſoleat, id ego in re omnium ferè maxima dicenda ſi non omittam, neque nimis aſtringam, ſpero quas equidem, duas propemodùm res, magnopere vellem, aſſecuturum me eſſe; alteram, ut cauſæ huic nobiliſſimæ, & ſeculorum omnium memoriâ digniſſimæ nulla ex parte, quantum in me eſt, deſim; alteram, ut reprehenſam in adverſario futilitatem & redundantiam, devitâſſe tamen ipſe nihilo minus judicer. Dicam enim res neque parvas neque vulgares, regem potentiſſimum, oppreſſis legibus, religione afflictâ, pro libidine regnantem, tandem à ſuo populo, qui ſervitutem longam ſervierat, bello victum; inde in cuſtodiam traditum; & cùm nullam omnino meliùs de ſe ſperandi materiam vel dictis vel factis præberet, à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ſummo demùm regni Concilio capite damnatū,
& pro ipſis Regiæ foribus ſecuri percuſſum. Diu
etiam, quod ad levandos magna ſuperſtitione ho-
minum animos multum contulerit, quo jure, præ-
tim apud nos, judicatum hoc atque peractum,
meóſque cives fortiſſimos & integerrimos, déque u-
niverſis orbis terrarum civibus ac populis egregiè
meritos ab improbiſſimis maledicorum, ſive noſ-
tium, ſive exterorum calumniis, tum imprimis
hujus inaniſſimi Sophiſtæ maledictis, qui pro duce
& coryphæo cæterorum ſe gerit, facilè defendam.
Quæ enim ullius regis alto ſolio ſedentis majeſtas
unquam tanta eluxit, quanta tum Populi Angli-
cani effulgebat, cum excuſſâ illâ veteri ſuperſtitio-
ne, quæ diu invaluerat, ipſum regem, ſeu potiùs de
rege hoſtem, qui ſolus mortalium impunitatem ſibi
divino jure vendicabat, ſuis legibus irretitum ju-
dicio perfundere, & quo is quemcunque alium ſup-
plicio affeciſſet, eodem ſontem ipſum afficere non
vereretur. At quid ego hæc tanquam populi facta præ-
dico? quæ ipſa per ſe penè vocem edunt, & præſen-
tem ubique teſtantur Deum. Qui, quoties ſuæ ſa-
pientiſſimæ menti complacitum eſt, ſuperbos & ef-
frænatos reges, ſupra humanum modum ſeſe at-
tollentes, ſolet deturbare, & totâ ſæpe cum domo fun-
ditus evertit. Illius nos manifeſto numine ad ſalu-
tem & libertatem propè amiſſam ſubitò erecti, il-
lum ducem ſecuti, & impreſſa paſſim divina veſti-
gia venerantes, viam haud obſcuram, ſed illuſtrem,
illius auſpiciis commonſtratam & patefactam in-

ſſe

greſſi ſumus. Hæc ego omnia dignè ſatis explicare, & quod omnes fortaſſe gentes legant atque ætates, monumentis tradere, ſi diligentiâ ſolùm meâ, cujuſmodi cunque eſt, meis tantùm viribus ſperem me poſſe, fruſtra ſim. Quæ enim oratio tam auguſta atque magnifica, quod tam excellens ingenium huic oneri ſubeundo par eſſe queat, ut cùm illuſtrium virorum aut civitatum res geſtas vix reperiatur tot ſeculis qui luculentè poſſit ſcribere, opinetur quiſquam hæc, non hominum, ſed omnipotentis planè Dei glorioſè & mirabiliter facta ullis ſe verbis aut ſtylo aſſequi poſſe? Quod quidem munus ut ſuſciperem, tametſi ſummi in republica noſtrâ viri ſuâ authoritate perfecerunt, mihíque hoc negotium datum eſſe voluerunt, ut quæ illi, Deo ductore, magnâ cum gloria geſſere, ea, quod certè proximum eſt, contra invidiam & obtrectationem, quas in res ferrum & apparatus belli nihil poteſt, alio genere armorum defenderem, quorum ego quïdem judicium magno mihi ornamento eſſe exiſtimo, me ſcilicet eorum ſuffragiis eum eſſe præ cæteris, qui hanc patriæ meæ fortiſſimis liberatoribus haud pœnitendam operam navarem, quin & ipſe ab ineunte adoleſcentiâ iis eram ſtudiis incenſus, quæ me ad optima quæque ſi minùs facienda, at certè laudanda incitatum ferebant, his tamen diffiſus adminiculis ad divinam opem recurro: Deúmq; opt. max. donorum omnium largitorem invoco, ut quàm proſperè quàm que piè noſtri illi ad libertatem clariſſimi duces regios faſtus, & dominatum impoten-

tem acie fregerunt, dein memorabili tandem ſupplicio extinxerunt, quámque facili negotio nuper unus de multis ipſum regem veluti ab inferis reſurgentem, ínque illo libro poſt mortem edito novis argutiis, & verborum lenociniis populo ſe venditantem redarguit atque ſummovit, tam ego feliciter támque verè declamatoris hujus exotici petulantiam & mendacia refellam atque diſcutiam. Qui alienigena cùm ſit, & quamvis id millies neget, Grammaticus, non eâ ſtipe contentus quam hoc nomine meretur, magnus ardelio eſſe maluit; non reipub. ſolùm immiſcere ſi auſus, ſed alienæ: cum neque modeſtiam, neque judicium, neque aliud quicquam afferat, quod oporteret ſanè tantum arbitrum, præter arrogantiam & Grammaticam. Et ſanè hæc quæ jam Latinè utcunque ſcripſit, ſi inter Anglos, & noſtro ſermone protuliſſet, vix eſſet, credo, qui de reſponſo laborandum eſſe judicaret; ſed partim trita, & refutationibus jam crebris exploſa negligeret, partim tyrannica & fœda, viliſſimo quovis mancipio vix ferenda, quamvis alioqui regias ſecutus ipſe partes, averſaretur. Nunc cùm inter exteros, & noſtrarum rerum penitùs ignaros grandi paginâ turgeſcat, ſunt illi quidem qui res noſtus perperàm intelligunt, edocendi; hic ſuo more (quandoquidem tanta maledicendi aliis libidine fertur) ſuo inquam more ac modo erit tractandus. Quod ſiquis miretur fortè, cur ergò tam diu intactum & ovantem, noſtróque omnium ſilentio inflatum volitare paſſi ſimus, de aliis ſanè neſcio, de

*ne audacter poſſum dicere, non mihi verba aut ar-
umenta, quibus cauſam tuerer tam bonam, diu
uærenda aut inveſtiganda fuiſſe, ſi otium & va-
etudinem (quæ quidem ſcribendi laborem ferre
oſſit) nactus eſſem. Quâ cum adhuc etiam tenui
dmodum utar, carptim hæc cogor, & interciſis
enè ſingulis horis vix attingere, quæ continenti
ylo atque ſtudio perſequi debuiſſem. Vnde hoc ſi
inùs dabitur, cives meos præſtantiſſimos, patriæ
onſervatores digno laudum præconio celebrare,
uorum immortalia facinora jam toto orbe clarue-
unt, defendere tamen, & ab hujus importuni li-
eratoris inſolentiâ, & profeſſoriæ linguæ intempe-
iis vindicare haud mihi difficile futurum ſpero.
Peſſimè enim vel naturâ vel legibus comparatum
foret, ſi arguta ſervitus, libertas muta eſſet; & ha-
berent tyranni qui pro ſe dicerent, non haberent
qui tyrannos debellare poſſunt: miſerum eſſet, ſi hæc
ipſa ratio, quo utimur dei munere, non multo plura
ad homines conſervandos, liberandos, &, quantum
natura fert, inter ſe æquandos, quàm ad opprimen-
dos & ſub unius imperio malè perdendos argumen-
ta ſuppeditaret. Cauſam itaque pulcherrimam hac
certâ fiduciâ læti aggrediamur; illinc fraudem, fal-
laciam, ignorantiam, atque barbariem; hinc lucem,
veritatem, rationem, & ſeculorum omnium opti-
morum ſtudia, atque doctrinam nobiſcum ſtare.*

*Agè nunc jam, ſatis præfati, quoniam cum criti-
cis res eſt, tam culti voluminis titulum imprimis
videamus quid aït,* Defenſio regia pro Carolo *I.*

ad Car. II. *Magnum ſanè præſtas, O quiſquis es! patrem defendis ad filium; mirum ni cauſam obtineas. Verùm ego te falſo aliàs ſub nomine, nunc ſub nullo latitantem, Salmaſi, ad alia voco ſubſellia, ad alios judices, ubi tu illud euge & ſophῶs, quod in palæſtra tuâ literaria captare miſerè ſoles, fortaſſe non audies. Sed cur ad regem filium defenſio hæc regia? non opus eſt tortore, confitentem habemus reum,* Sumptibus *inquit* Regiis; *O te venalem oratorem & ſumptuoſum! Siccine defenſionem pro Carolo patre, tuâ ſententiâ, rege optimo, ad Carolum filium regem pauperrimum noluiſti niſi ſumptibus regiis? Sed veterator etiam haud irridiculus eſſe voluiſti, qui* regiam defenſionem *dixeris; non enim ampliùs tua quam vendidiſti, ſed legitimè jam* regia defenſio *eſt; centenis nimirum Iacobæis emta, ingenti pretio ab egentiſſimo Rege: non enim ignota loquimur; novimus qui illos aureos domum attulit tuam, qui crumenam illam teſſellis vitreis variatam, novimus qui te avaras manus porrigentem vidit, in ſpeciem quidem ut Sacellanum Regis miſſum cum munere, re verâ ut ipſum munus amplecterere; & unâ tantùm mercede acceptâ totum penè regis ærarium exinanires. Sed eccum ipſum, crepant fores, prodit hiſtrio in proſcenium.*

Date operam & cum ſilentio animadvertite,
Ut pernoſcatis quid ſibi Eunuchus velit.

Nam quicquid eſt, præter ſolitum cothurnatus incedit. Horribilis nuper nuntius aures noſtras atroci vulnere, ſed magis mentes perculit, de parricidio apud Anglos in perſonâ regis ſacrilegorum

gorum hominum nefariâ conſpiratione admiſſo. Profectò nuntius iſte horribilis aut gladium multo longiorem eo quem ſtrinxit Petrus habuerit oportet, aut aures iſtæ auritiſſimæ fuerint, quas tam longinquo vulnere perculerit: nam aures non ſtolidas ne offendiſſe quidem potuit. Ecqua enim vobis fit injuria, ecquis veſtrûm læditur, ſi nos hoſtes & perduelles noſtros, ſive plebeïos, ſive nobiles, ſive reges morte mulctamus? At iſta mitte, Salmaſi, quæ ad te nihil attinent: ego enim de te etiam horribilem habeo quem apportem nuntium; quique omnium Grammaticorum & Criticorum aures, modò teretes habent & doctas, atrociori vulnere ſi non perculerit, mirabor; de parricidio apud Hollandos in perſona Ariſtarchi, nefariâ Salmaſii audaciâ admiſſo: te magnum ſcilicet Criticum ſumptibus regiis conductum, ut defenſionem regiam ſcriberes, non ſolùm putidiſſimo exordio, præficarum funebribus nugis & næniis ſimillimo nullius; non fatui, mentem miſeratione permoviſſe, ſed primâ ſtatim clauſulâ riſum penè legentibus multiplici barbariſmo concitâſſe. Quid enim, quæſo, eſt parricidium in perſona regis admittere, quid in perſona regis? quæ unquam latinitas ſic locuta eſt! niſi aliquem nobis forte Pſeudophilippum narras, qui perſonam regis indutus, neſcio quid parricidii apud Anglos patraverit; quod verbum verius opinione tua ex ore tibi excidiſſe puto. Tyrannus enim, quaſi hiſtrionalis quidam rex, larva tantùm & perſona regis, non verus rex eſt. Cæterùm ob hujuſmodi noxas

Gallico latinas, quibus paſſim ſcates, non tam mihi, neque enim eſt otium, quàm ipſis tuis Grammatiſtis pœnas dabis; quibus ego te deridendum & vapulandum propino. Hoc multo atrocius; quod à ſummis magiſtratibus noſtris de rege ſtatutum eſt, id ſacrilegorum hominum nefariâ conſpiratione *admiſſum aïs. Tune furcifer potentiſſimi nuper regni, nunc reipub. eo potentioris acta & conſulta ſic nominas? quorum de factis ne Rex quidem ullus ut quicquam gravius pronuntiaret, aut ſcriptum ederet, adduci adhuc potuit. Meritò itaque ampliſſimi Ordines Hollandiæ, liberatorum olim patriæ vera progenies, defenſionem hanc tyrannicam, populorum omnium libertati peſtilentiſſimam edicto ſuo tenebris damnârunt; cujus & ipſum authorem omnis libera Civitas ſuis prohibere finibus, aut ejicere deberet: eáque præcipuè quæ tam ingratum támq; tetrum reipub. hoſtem ſuo ſtipendio alit; cujus ille reipub. haud ſecùs atque noſtræ, fundamenta ipſa atque cauſas oppugnat; necnon utramq; unâ & eâdem operâ labefactare & ſubruere conatur; præſtantiſſimòsque illic Libertatis Vindices noſtrorum ſub nomine maledictis proſcindit. Reputate jam vobiſcum Illuſtriſſimi Fœderatorum Ordines, & cum animis veſtris cogitate, quis hunc regiæ poteſtatis aſſertorem ad ſcribendum impulerit, quis nuper apud vos regiè ſe gerere incœperit, quæ conſilia, qui conatus, quæ turbæ denique per Hollandiam ſecutæ ſint, quæ nunc eſſent, quàm vobis parata ſervitus, novùſque dominus erat, atque illa veſtra tot*

annorum

annorum armis atque laboribus vindicata libertas, quàm propè extincta apud vos nunc foret, niſi opportuniſſimâ nuper temerarii juvenis morte reſpiráſſet. Sed pergit iſte noſter ampullari, & mirabiles tragœdias fingere, Quoſcunque infandus hic *parricidialis nimirum barbariſmi Salmaſiani* rumor attigit, haud ſecùs ac ſi fulmine afflati eſſent, derepente his arrectæque horrore comæ & vox faucibus hæſit. *Quod nunc primitùs auditum diſcant Phyſici, comas fulmine arrectas. Verùm quis hoc neſcit, viles & imbelles animos, magni cujuſpiam facinoris vel rumore obſtupeſcere; quódque priùs fuerunt, tum ſe maximè ſtipites indicare. Alii* lacrymas non tenuerunt, *mulierculæ credo aulicæ, aut ſiqui his molliores; inter quos & ipſe Salmaſius novâ quâdam metamorphôſi Salmacis factus eſt; & fronte hoc ſuo lacrymarum fictitio, & nocte parato viriles animos emolliore conatur. Moneo itaque & cavere jubeo*

—— infamis ne quem malè fortibus undis
Salmacis enervet.—ne vir cũ venerit, exeat indè
Semivir, & tactis ſubitò molleſcat in undis.

Fortiùs verò *inquit* animati *(nam fortes puto & animoſos ne nominare quidem niſi putidè poteſt) tantâ* indignationis flammâ exarſerunt, ut vix ſe caperent. *Furioſos illos non flocci facimus; vera fortitudine ſuique compote iſtos minaces pellere, & in fugam vertere conſuevimus.* Nemo certè non diras imprecatus eſt tanti ſceleris authoribus. *Vox tamen, ut tu modò aïebas,* faucibus hæſit; *at-*

que hæſiſſet utinam in hunc uſque diem, ſi de noſtris duntaxat perfugis hoc vis intelligi, quod nos etiam pro comperto habemus, nihil illis frequentius in ore eſſe, quàm diras & imprecationes omnibus bonis abominandas quidem, non tamen metuendas. De aliis credibile vix eſt, cum ſupplicii de rege ſumti fama illuc perveniſſet, repertum in libero præſertim populo fuiſſe ullum, tam ad ſervitutem natum, qui nos dicto læderet, aut factum noſtrum crimini daret; immo potius omnes bonos omnia bona dixiſſe; quinetiam Deo gratias egiſſe, qui exemplum juſtitiæ tam illuſtre & excelſum ediderit, quódque cæteris regibus tam ſalutari documento eſſe poſſit. Iſtos itaque feros ac ferreos cædem *neſcio cujus* miſerabilem, ac mirabilem *plorantes, cum ſuo tinnulo oratore,* poſt regium in orbe nomen natum notúmque, *frigidiſſimo, etiam atque etiam plorare jubemus. At quis interim è ludo ferè puer, aut è cœnobio quovis fraterculus caſum hunc regis non multo diſertiùs, immo Latiniùs hoc oratore regio declamitâſſet? Verùm ego ineptior ſim, ſi infantiam hujus & deliramenta hunc in modum toto volumine accuratè perſequar; quod tamen libens facerem, (quoniam ſuperbiâ & faſtidio, ut ferunt, ſupra modum turget) ni mole tantùm libri inconcinnâ atque inconditâ ſe protegeret, & veluti miles ille Terentianus poſt principia lateret: callido ſanè conſilio, ut defeſſus ſingula notando etiam acerrimus quiſque, tædio priùs conficeretur, quàm omnia redargueret. Nunc ejus quod-*

quoddam ſpecimen dare hac veluti proluſione duntaxat volui; & cordatis lectoribus à principio ſtatim deguſtandum hominem præbere, ut in hac paginæ unius promulſide experiamur quàm lautè nos & luculenter cæteris ferculis excepturus ſit; quantas ineptias atque infantias toto opere congeſſerit, qui tam denſas, ubi minimè decuit, in ipſa fronte collocavit. Exinde multa garrientem, & ſcombris concionantem facilè prætereo; ad noſtras autẽ res quod attinet, haud dubitamus quin ea, quæ authoritate Parlamenti ſcripta publicè & declarata ſunt, apud omnes bonos & prudentes exteros plus ponderis habitura ſint, quàm unius impudentiſſimi homuncionis calumniæ, & mendacia; qui ab exulibus noſtris, patriæ hoſtibus, pretio conductus, quolibet eorum dictante quibus operam ſuam locaverat, aut rumuſculum ſpargente, falſiſſima quæque corradere, & in chartam conjicere non dubitavit. Vtq; planè intelligant omnes quàm non illi religio ſit, quidlibet ſcribere, verum an falſum, pium an impium, haud alius mihi teſtis adhibendus erit, quàm ipſe Salmaſius. Scribit is in Apparatu contra primatum Papæ, maximas eſſe cauſas cur Eccleſia redire ab epiſcopatu debeat ad Apoſtolicam *preſbyterorum* inſtitutionem; longè majùs ex epiſcopatu introductum in eccleſiam eſſe malum, quàm illa ſchiſmata quæ priùs metuebantur: Peſtem illam quæ ex eo eccleſias invaſit, totum eccleſiæ corpus miſerabili tyrannide peſſundediſſe; immo ipſos reges ac principes ſub jugum

miſiſſe;

miſiſſe; Majorem in eccleſiam utilitatem redundaturam Hierarchiâ totâ extinctâ, quam ſolo capite Papâ. *pag.* 160. Poſſe epiſcopatum cum Papatu tolli cum ſummo bono eccleſiæ; ſublato epiſcopatu ruere ipſum Papatum, ſuper illo utpote fundatum, *p.* 171. Cur removeri debeat in illis regnis quæ jam Papatui renunciârunt proprias habere cauſas. Cur ibi epiſcopatus retineatur ſe non videre; non integram videri reformationem quæ hac in parte imperfecta ſit; nihil afferri poſſe rationis aut cauſæ probabilis cur ſublato Papatu retineri debeat aut poſſit epiſcopatus. *p.* 197. *Hæc & multò plura cùm ante annos quatuor ſcripſerit, tantâ nunc vanitate & impudentiâ eſt, ut Parlamentum Angliæ graviter incuſare hoc loco audeat, quòd epiſcopatum* non ſolùm ſenatu ejiciendum, ſed etiam penitus abjiciendum cenſuerint. *Quid? quòd ipſum etiam epiſcopatum ſuadet atque defendit, iiſdem uſus argumentis & rationibus, quas libro illo priore magno impetu confutaverat*; neceſſarios *nempe* fuiſſe epiſcopos, & omnino retinendos, ne mille peſtiferæ ſectæ & hæreſes in Anglia pullularent. *O vafrum & verſipellem! adeòne te etiam in ſacris non puduit deſultorem agere, propè dixeram, eccleſiam prodere; cujus tu ideò ſanctiſſima inſtituta tanto ſtrepitu aſſeruiſſe videris, ut quoties tibi commodum eſſet, eo majore cum infamia ex ipſa ludificari atque ſubvertere poſſes. Neminem hoc latet, cum regni Or-*

dines,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

dines, Eccleſiæ noſtræ, ad exemplum cæterarum, reformandæ ſtudio flagrantes, epiſcopatum funditùs tollere ſtatuiſſent, primò regem interceſſiſſe, dein bellum nobis eâ potiſſimùm causâ intuliſſe; quòd ipſi tandem in perniciem vertit. I nunc & te defenſorem regium eſſe gloriare, qui ut regem gnaviter defendas, ſuſceptam à temetipſo eccleſiæ cauſam nunc palàm prodis atque oppugnas: cujus graviſſima quidem cenſurâ eſſes notandus. De forma autem reipub. noſtræ, quoniam tu Profeſſor triobolaris & extraneus remotis capſulis atque ſcriniis tuis nugarum refertiſſimis, quas meliùs in ordinem redigere poteras, in aliena repub. ſatagere & odioſus eſſe mavis, ſic breviter tibi, vel cuivis potiùs te prudentiori reſpondeo; eam formam eſſe quam noſtra tempora atque diſſidia ferunt; non qualis optanda eſſet, ſed qualem obſtinata improborum civium diſcordia eſſe patitur. Quæ autem Reſpub. factionibus laborat, atque armis ſe tuetur, ſi ſanæ & integræ tantùm partis rationem habet, cæteros ſive plebeios ſive optimates præterit aut excludit, ſatis profectò æqua eſt; quamvìs regem & proceres, ſuis ipſa malis edocta, ampliùs nolit. Conſilium *autem illud* ſupremum *quòd inſectaris, atque etiam* Concilii Præſidem, *næ tu ridiculus es; Concilium enim illud, quod ſomnias, non eſt ſupremum, ſed Parlamenti authoritate ad certum duntaxat tempus conſtitutum, quadraginta virorum ex ſuo ferè numero, quorum quilibet cæterorum ſuffragiis præſes eſſe poteſt. Semper autem*

ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

hoc uſitatiſſimum fuit, ut Parlamentum, qui noſter Senatus eſt, delectos ex ſuorum numero pauciores, quoties viſum erat, conſtitueret: iis unum in locum ubivis conveniendi, & veluti minoris cujuſdam habendi Senatûs poteſtas delata eſt. Iiſdem res ſæpe graviſſimæ, quo celeriùs & majori cum ſilentio tranſigerentur, commiſſæ atque creditæ; Claſſis, exercitus, ærarii cura aut procuratio, quævis denique pacis aut belli munia. Hoc ſive concilium nominetur, ſive quid aliud, verbo fortè novum, re antiquum eſt; & ſine quo nulla omninò Reſpub. rectè adminiſtrari poteſt. De regis autem ſupplicio, & rerum apud nos converſione mitte vociferari, mitte virus illud tuum acerbitatis evomere; donec iſta quâ lege, quo jure, quo judicio *facta ſint, te licet repugnante, ſingulis capitibus oſtendam, & pedem conferam. Si tamen inſtas* quo jure, quâ lege, *eâ, inquam, lege quam Deus ipſe & natura ſanxit, ut omnia quæ Reipub. ſalutaria eſſent, legitima & juſta haberentur. Sic olim ſapientes tuî ſimilibus reſponderunt.* Leges per tot annos ratas refixiſſe *nos criminaris, bonáſne an malas non dicis, nec ſi diceres audiendus eſſes, nam noſtræ leges Ole quid ad te? Vtinam plures refixiſſent tum leges tum leguleios; rectiùs ſanè & rei Chriſtianæ & populo conſuluiſſent. Frendes quòd* hæc Manii, terræ filii, vix domi nobiles, vix ſuis noti licere ſibi crediderint. *Meminiſſes quæ te non ſolùm libri ſacri ſed etiam Lyricus doceat.*

— Valet

——— Valet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus
Obſcura promens ———

Sic etiam habeto; eorum quos tu vix nobiles eſſe dis, alios nulli veſtrarum partium vel generis nobilitate cedere; alios ex ſe natos per induſtriam atque virtutem ad veram nobilitatem iter affectare, & cum nobiliſſimis quibuſque poſſe conferri; ſe autem malle filios terræ *dici, modò ſuæ, & domi ſtrenuè facere, quam ſine terrâ & lare fumos vendendo, quod tu facis, homo nihili & ſtramineus eques, in aliena terra dominorum nutu & ſtipendio famem tolerare: ab iſta, mihi crede, peregrinatione ad agnatos potiùs & gentiles deducendus, niſi hoc unum ſaperes, quòd frivolas quaſdam prælectiones & nugamenta ſcis tantâ mercede apud exteros effutire. Reprehendis quòd magiſtratus noſtri* colluviem omnium Sectarum recipiant; *quid ni recipiant? quos eccleſiæ eſt è cœtu fidelium ejicere, non magiſtratuum è civitate pellere; ſiquidem in leges civiles non peccant. Primò homines ut tutò ac liberè ſine vi atque injuriis vitam agerent, convenere in civitatem; ut ſanctè & religiosè, in Eccleſiam; illa leges, hæc diſciplinam habet ſuam, planè diverſam: Hinc toto orbe Chriſtiano per tot annos bellum ex bello ſeritur, quòd Magiſtratus & Eccleſia inter ſe officia confundunt. Quapropter & Papiſticam minimè toleramus; neque enim eam tam eſſe religionem intelligimus, quàm obtentu religionis tyrannidem*

dem pontificiam civilis potentiæ ſpoliis ornatam, quæ contra ipſum Chriſti inſtitutum ad ſe rapuit. Independentes, *quales à te ſolo finguntur, nulli apud nos unquam viſi; præter eos duntaxat qui cùm claſſes & ſynodos ſupra Eccleſiam quamqne ſingularem eſſe non agnoſcant, eas omnes velut Hierarchiæ particulas quaſdam, aut certè truncum ipſum, eradicandas eſſe tecum ſentiunt. Hinc nomen Independentium apud Vulgus obtinuit. Quod reſtat video te id agere, ut regum omnium & Monarcharum non invidiam ſolùm, ſed etiam bellum atrociſſimum in nos concites. Olim Rex Mithridates, quamvis causâ diſſimili, omnes reges in Romanos concitabat, eadem propè calumniatus; Romanis conſilium eſſe, omnia regna ſubvertere, iis nulla humana neque divina obſtare, à principio nihil niſi partum armũ habuiſſe, latrones, regnorum maximè hoſtes: Hæc Mithridates regi Arſacі: te verò in illa tua exedra infantiſſimè rhetoricantem quæ fiducia provexit, ut ad bellum hortando, & licèt nolis videri,* claſſicum canendo, *ullum vel inter pueros regem commovere te poſſe animum induceres, iſto præſertim ore tam exili & ranciduló, ut ne mures quidem Homericos, te buccinatore, bellum unquam ranunculis illaturos fuiſſe credam. Tantum abeſt ut metuam quid tu belli nobis aut periculi homo ignaviſſime, apud exteros reges iſtâ tua rabidâ, & inſulsâ ſimul facundiâ conflare poſſis: qui ad illos, acſi* regum capita *quaſi* pilas habeamus, de coronis quaſi trocho ludamus, ſceptra imperialia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

perialia non pluris faciamus quàm bacula morionum capitata, *luſoriè ſanè nos defers. At tu interea, ſtultiſſimum caput, morionis ipſe baculo digniſſimus es, qui reges ac principes tam puerilibus argumentis ad bellum ſuaderi putes. Omnes deinde populos inclamas, dicto audientes tuo, ſat ſcio, minimè futuros. Hibernorum etiam conſceleratam illam ac barbaram colluviem regiis partibus in auxilium vocas. Quod unicum indicio eſſe poteſt quàm ſceleſtus ſis & vacors, quàm omnes penè mortales impietate, audaciâ, & furore ſuperes, qui devotæ gentis fidem atque opem implorare non dubitas, cujus ab impiâ ſocietate tot civium innocentiſſimorum ſanguine perfusâ etiam rex ipſe aut abhorruit ſemper, aut abhorrere ſe ſimulavit. Et quam ille perfidiam, quam ille crudelitatem occultare, quantum potuit, atque ab ſe longè amovere ſummo ſtudio contendit, eam tu, bipedum nequiſſime, quo minùs ultrò atque palàm ſuſcipias, neque Deum neque homines vereris. Agedum; Hibernis igitur fautoribus ac ſociis ad defenſionem regis jam te accinge. Caves imprimis quod cauto mehercule opus erat, nequis te Tullio fortaſſe aut Demoſtheni omnem eloquentiæ laudem præreptum ire ſuſpicaretur; & prædicis,* oratorio more non tibi agendum videri. *Næ tu haut ſtultè ſapis; id quod non potes, non videtur tibi eſſe agendum; oratoriè autem ut tu ageres quis, qui te ſatis novit, unquam exſpectavit? qui nihil elaboratè, nihil diſtinctè, nihil quod ſapiat, in lucem emittere aut ſoles aut po-*

tes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

tes; ſed veluti Criſpinus alter, aut Tzetzes ille græculus, modò ut multum ſcribas, quàm rectè non laboras; neque ſi labores, valeas. Agetur, *inquis,* hæc cauſa toto orbo audiente, & quaſi ad judicandum ſedente. *Id adeò nobis pergratum eſt, ut adverſarium non cerebroſum & imperitum, qualis tu es, ſed cordatum & intelligentem dari jam nobis optemus. Perorans planè tragicus es, immò Ajax ipſe Lorarius.* Horum ego injuſtitiam, impietatem, perfidiam, crudelitatem proclamabo cœlo & terra, ipſoſque authores convictos poſteris tradam, reóſque peragam. *O Floſculos! Túne igitur ſine ſale, ſine genio proclamator & rabula, bonis authoribus divexandis tantùm aut tranſcribendis natus, quicquam de tuo quod vivat producere te putas poſſe? quem unà cum ſcriptis tuis futiliſſimis abreptum ætas, mihi crede, proxima oblivioni mandabit. Niſi ſi defenſio hæc regia ſuo fortaſſe reſponſo aliquid debitura eſt, ſi neglecta jam pridem & conſopita, in manus iterum ſumatur. Idque ego ab Illuſtriſſimis Hollandiæ Ordinibus peterem, ut eam è fiſco protinus dimiſſam, neque enim Theſaurus eſt, pervagari, quò velit, ſinant. Si enim quâ vanitate, inſcitiâ, falſitate referta ſit, planum omnibus fecero, quò latiùs excurrit, eò arctiùs, meâ quidem ſententiâ, ſupprimitur. Iam nos quemadmodum* reos peragat, *videamus.*

PRO

PRO POPULO ANGLICANO DEFENSIO.

CAPUT I.

QUoniam tibi vano homini & ventoſo multum hinc forſitam ſuperbiæ, Salmaſi, multum ſpiritûs acceſſit, magnæ ſcilicet Britanniæ regem fidei defenſorem eſſe, te verò regis, ego quidem &illum regi titulum, & hunc tibi jure pari ac merito concedam; cum ſanè rex fidem, tu regem ſic defenderis, ut cauſam uterque ſuam evertiſſe potiùs videatur, Quod cum paſſim infrà, tum hoc primo capite oſtendam. Dixeras tu quidem præfationis paginâ duodecimâ *Ornari pigmentis rhetoricis tam bonam & juſtam cauſam non debere; nam ſimpliciter rem, ut geſta eſt, narrare, regem defendere eſt*. Quando igitur toto hoc capite in quo narrationem illam ſimplicem futuram pollicitus eras, neq; rem ſimpliciter, ut geſta eſt, narras, neq; non pigmentis, quantum in eo genere conſequi potes rhetoricis ornas, profectò vel tuo judicio ſi ſtandum eſſet, cauſa regia neque bona neque juſta erit, Quanquam hoc cave tibi ſumas quod dat nemo, poſſe te quicquam rheroricè narrare; qui neque oratoris, neque hiſtorici, immò ne cauſſidici quidem partes narrando ſuſtinere potes;

tes; ſed quaſi circulator quiſpiam, arte circumforaneâ, magnam de te in proœmio, velut in poſterum diem, exſpectationem concitabas, non tam ut rem promiſſam tum demùm narrares, quàm ut pigmenta illa miſera, & ampullas fuco refertas lectoribus quàm plurimis divenderes. Nam *de facto dicturus tot novitatum monſtris te circundari ac terreri ſentis, ut quid primum exequaris, quid deinde, quid poſtremò, neſcias*. Hoccine eſt ſimpliciter narrare? Dicam quod res eſt, tot tuorum ipſe mendaciorum monſtris, primùm terreri te ſentis, deinde tot nugis, tot ineptiis leviſſimum illud caput non *circundari* ſolùm, ſed circumagi, *ut quid primum, quid deinde, quid poſtremò* dicendum ullo tempore ſit, non modò nunc *neſcias*, ſed nunquam antea non neſciveris. *Inter difficultates quæ occurrunt ad exprimendam tam incredibilis flagitii immanitatem hoc unum facile dictu ſuppetit, quod iterum iterúmque repeti debet*, nempe *ſolem ipſum atrocius factum nunquam adſpexiſſe alterum*. Multa ſol aſpexit, bone magiſter, quæ Bernardus non vidit. Solem autem iterum atque iterum repetas licebit, id tu quidem prudenter feceris, quod non noſtra flagitia, ſed defenſionis tuæ frigus vehementiſſimè poſtulabit. *Regum*, inquis, *origo cum ſole novo cœpit*. Dii te, Damaſippe, deæque ſolſtitio donent, quo te calfacias, qui ne pedem ſine *ſole*; nequis fortaſſe te umbraticum doctorem eſſe dicat.

At

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

At hercle etiam in tenebris es, qui jus patrium à regio non diſtinguis:& cùm reges Patriæ Patres nominaveris, eâ ſtatim metaphorâ perſuaſiſſe credis, ut quicquid de patre non negaverim, id continuò de rege verum eſſe concedam. Pater & rex diverſiſſima ſunt. Pater nos genuit; at non rex nos, ſed nos regem creâvimus. Patrem natura dedit populo, regem ipſe populus dedit ſibi; non ergò propter regem populus, ſed propter populum rex eſt; ferimus patrem, moroſum etiam & durum, ferimus & regem; ſed ne patrem quidem ferimus tyrannum. Pater ſi filium interficit, capite pœnas dabit: cur non item rex eâdem juſtiſſimâ lege tenebitur, ſi populum, id eſt filios ſuos, perdiderit, præſertim cum pater, ut ne pater ſit, efficere non poſſit, rex facilè poſſit, ut neq; pater ſit neque rex. Quod ſi *de facti qualitate*, quod aïs, *indè* eſtimandum eſt, tibi dico, peregrine, & rebus noſtris alieniſſime, teſtis oculatus & indigena tibi dico, nos regem neq; *bonum*, neque *juſtum*, neque *clementem*, neque *religioſum*, neque *pium*, neq; *pacificum*; ſed hoſtem prope decennalem, nec parentem patriæ, ſed vaſtatorem *de medio ſuſtuliſſe. Solet hoc fieri*, fateris, inficias enim ire non audes, *ſed non à reformatis, regi reformato*. Siquidem reformatus is dici poteſt, qui ſcriptis ad Papam literis, Sanctiſſimum appellaverat Patrem, qui Papiſtis æquior ſemper quàm Orthodoxis fuit. Talis cùm fuerit, ne ſuæ quidem

familiæ

fam. primus a reformatis eſt *demedio* ſublatus. Quid? ejus avia Maria nonne à reformatis exuta regno ſolum vertere coacta eſt, ſupplicio demùm capitis affecta, ne Scotis quidem reformatis ægrè ferentibus? immo ſi operam contuliſſe dicam, haud mentiar. In tantâ autem regum *reformatorum* Paucitate, nihil hujuſmodi accidiſſe, ut eorum aliquis morte plecteretur, non eſt quod miremur. Licere autem regem nequam, ſive tyrannum regno pellere, vel ſupplicio quovis, prout meritus erit, punire (etiam ſummorum ſententiâ Theologorum, qui ipſi reformandæ eccleſiæ authores fuere) aude tu modò negare. Concedis quàm plurimos reges non ſiccâ morte periiſſe, hunc *gladio*, illum *veneno*, alium ſqualore *carceris*, aut *laqueo*. Omniũ tamen hoc tibi miſerrimum videtur, & monſtri quiddam ſimile, regem in judicium adduci, *cauſam capitis dicere coactum, condemnatum, ſecuri percuſſum.* Dic mihi, homo inſipientiſſime, an non humanius, an non æquius, an non ad leges omnium civitatum accomodatius eſt, cujuſcunque criminis reum in judicio ſiſtere, ſuî defendendi copiam facere, lege condemnatum ad mortem haud immeritam ducere, ità ut damnato vel pœnitendi, vel ſe colligendi ſpatium detur, quàm ſtatim ut prehenſus eſt, indictâ cauſa pecudis in modum mactare? Quotuſquiſque eſt reorum qui ſi optio detur, non illo potiùs quàm hoc modo puniri ſe maluerit?

luerit. Quæ ratio igitur animadvertendi in civem moderatior eſt habita, cur non eadem in regem quoq; moderatior,& vel ipſi regi acceptior fuiſſe exiſtimanda eſt. Tu ſecretò, & ſine arbitris extinctum regem malebas,vel ut exempli tam boni ſalubritate omnis memoria careret, vel ut facti tam præclari conſcientia defugiſſe lucem, aut leges atq; ipſam juſtitiam minimè ſibi amicam habuiſſe videretur.Exaggeras deinde rem, quòd neque per tumultum aut factïonem optimatium, aut rebellium furorem, ſive militum ſive populi; non odio,non metu, non ſtudio dominãdi,non cæco animi impetu, ſed conſilio & ratione meditatum diu facinus peregerint.O meritò quidem te ex juriſconſulto Grammaticum! qui ab accidentibus cauſæ, ut loquuntur,quæ per ſe nihil valent,vituperationes inſtituis,cum nondum docueris illud facinus in vitio an in laude ponendum ſit? Jam vide quàm in te facilè incurram. Si pulchrum & decorum fuit,eò magis laudandi quod nullis affectibus occupati, ſolius honeſtatis causâ fecerint;ſi arduum & grave, quòd non cæco impetu, ſed conſilio & ratione. Quanquam ego hæc divino potiùs inſtinctu geſta eſſe crediderim; quoties memoriâ repeto;quàm inopinato animorum ardore,quanto conſenſu totus exercitus,cui magna pars populi ſe adjunxerat,ab omnibus penè regni provinciis unâvoce regem ipſum ſuorum omnium malorum authorem ad ſupplicium depoſcebat.Quicquid erat,ſive ma-

giſtratum ſive populum ſpectes,nulli unquam
excelſiore animo , & quod etiam adverſarii fa
tentur, ſedatiore , tam egregium facinus & ve
heroïcis ætatibus dignum aggreſſi ſunt : qu
non leges tantùm & judicia,dehinc mortalibu
ex æquo reſtituta,ſed ipſam juſtitiam nobilitâ
runt, ſéque ipſâ illuſtriorem dehinc,ſéque ipſ
majorem poſt hoc inſigne judicium reddidere
Jam tertiam prope hujus capitis paginam ex
antlavimus , nec tamen illa ſimplex narratio
quam promiſit,uſquam apparet.Queritur no
docere, *quoties rex moleſtè & odiosè regnat,impu-*
nè poſſe regno exui:ab hac , inquit, *doctrina indu-*
cti, ſi mille rebus meliorem regem habuiſſent , non
ei vitam conſervaſſent. Spectate hominis acu-
men;nam iſtuc aveo ex te ſcire, quo pacto hoc
ſequitur, niſi tu nobis conceſſeris , noſtro rege
mille rebus meliorem moleſtè & odiosè regna-
re ; unde in eum deductus es locum , ut hunc
quem defendis,iis regibus qui moleſtè & odio-
sè regnant mille rebus deteriorem facias;id eſt
tyrannorum omnium fortaſſe immaniſſimum.
Macti eſtote reges tam ſtrenuo defenſore
Nunc narrare incipit.*Torſerunt eum variis cru-*
cibus. Dic quibus. *De carcere in carcerem tradu-*
xerunt. Nec injuriâ,quippe ex tyrranno hoſtem
bello captum. *Cuſtodiis ſæpè mutatis* : ne ipſæ
mutarent fidem. *Libertatis interdum ſpe oſtenſâ,*
interdum & reſtitutionis per pactionem. Vide
quàm non antea meditatum nobis fuerit,quâm

non

non *tempora & modos* diu captavimus regis abdicandi. Quas res ab eo tum propemodùm victore multo antè poſtulavimus, quæ niſi concederentur, nulla libertas, nulla ſalus populo ſperanda erat, eaſdem à captivo ſuppliciter, haud ſemel, immô ter & amplius petivimus; toties repulſam accepimus. Cum nulla de rege ſpes reliqua eſſet, fit Parlamenti conſultum illud nobile, nequa deinceps ad regem poſtulata mitterentur; non ex quo is tyrrannus eſſe, ſed ex quo inſanabilis eſſe cœpit. Poſtea tamen quidam ex Senatorùm numero nova ſibi conſilia capientes, & idoneum tempus nacti, conditiones iterum regi ferendas decernunt; pari ſanè ſcelere atque dementiâ ac Romanus olim Senatus, reclamante Marco Tullio & cum eo bonis omnibus, legatos decrevit ad Antonium: pari etiam eventu, niſi Deo immortali viſum aliter fuiſſet, illos in ſervitutem tradere, nos in libertatem vindicare. Nam cùm rex nihilo plus quàm antea conceſſiſſet, quod ad firmam pacem & compoſitionem revera ſpectaret, illi tamen ſatisfactum ſibi à Rege eſſe ſtatuunt. Pars itaque ſanior, cùm ſe rémque Publicam prodi videret, fidem fortiſſimi, & ſemper reipub. fidiſſimi exercitûs implorat. In quo mihi quidem hoc ſolum occurrit quod nolim dicere, noſtras legiones rectiora ſenſiſſe quâm patres conſcriptos: & ſalutem reipub. armis attuliſſe, quam illi ſuis ſuffragiis propè damnaverant.

ta deinde flebiliter narrat, verùm tam inſcitè, ut lùctum emendicare, non commovere videatur. Dolet, quòd *eo modo, quo nullus unquam, rex ſupplicium capitis paſſus ſit:* cùm ſæpiùs affirmaverit, nullum unquam regem ſupplicium capitis omnino eſſe paſſum. Tùne, fatue, modum cum modo conferre ſoles, ubi factum cum facto quod conferas non habes? *Supplicium*, inquit, *capitis paſſus eſt, ut latro, ut ſicarius, ut parricida, ut proditor, ut tyrannus.* Hoccine eſt regem defendere, an ſententiam de rege ferre, eâ ſanè quæ à nobis lata eſt, multò ſeveriorem? quis te tam ſubitò pellexit ut nobiſcum pronuntiares? Queritur *perſonatos carnifices regi caput amputâſſe.* Quid hoc homine facias? queſtus eſt ſuprà *de parricidio in perſona regis admiſſo*, nunc in perſona carnificis admiſſum queritur. Quid reliqua percurram, partim falſiſſima, partim frivola *de pugnis* & *calcibus* militum gregariorum, & licentiâ *ſpectandi cadaveris quatuor ſolidis taxatâ*, quæ frigidiſſimi literatoris inſcitiam & puſillitatem animi clamitant; legentem certè neminem pilo triſtiorem reddere poſſunt: ſatius mehercule fuiſſet Carolo filio, quemvis ex eo balatronum grege conduxiſſe, qui ad coronam in triviis elegidia cantant, quàm oratorem hunc, luctificabilem dicam, an perridiculum deplorando patris infortunio adhibuiſſe; tam inſipidum & inſulſum, ut ne ex lacrymis quidem ejus mica ſalis exiguiſſima poſſit exprimi

mi. Narrare jam deſiit;& quid deinde agat, dic-
tu ſanè difficile eſt; adeò lutulentus & enormis
luit; nunc fremit, nunc oſcitat, nullum quidli-
bet garriendi modum ſibi ſtatuit, vel decies ea-
dem repetendi, quæ ne ſemel quidem dicta non
ſordeſcerent. Et certè neſcio, an blateronis cu-
juſpiam extemporales quælibet nugæ, quas ille
uno pede ſtans verſiculis fortè effuderit, non
digniores multo ſint quæ chartâ illinantur; ad-
eò indigniſſimas eſſe reor quibus ſeriò reſpon-
deatur. Prætereo quòd regem *religionis protecto-
rem* laudat, qui eccleſiæ bellum intulit, ut epiſ-
copos religionis hoſtes & tyrannos in eccleſia
retineret. *Puritatem autem religionis* quî potuit
is cònſervare, ab impuriſſimis epiſcoporum tra-
ditionibus & cæremoniis ipſe ſub jugũ miſſus?
Sectarum verò, quibus tu *ſacrilegos ſuos cœtus te-
nendi licentiam* aïs *dari*, quam ipſa Hollandia nõ
dat, errores velim enumeres: interim nemo te
magis ſacrilegus, qui perpetuò maledicẽdi peſ-
ſimam omniũ licentiam tibi ſumis, *Non poterant
graviùs remp. lædere quàm ejus dominum tollendo.*
Diſce verna, diſce maſtigia, niſi dominum tollis,
tollis rempublicam: privata res eſt, non publica
quæ dominum habet. *At paſtores facinus eorum
abominantes cum ſumma injuſtitia perſequuntur.*
Paſtores illos nequis fortè neſciat quales ſint,
breviter dicam; iidem ſunt qui regi reſiſtendum
armis eſſe, & verbo & ſcriptis docuerunt; qui o-
mnes tanquam Merozum indeſinenter execrari

non deſtiterunt, quotquot huic bello aut arma, aut pecuniam, aut vires non ſuppeditâſſent; quod illi non contra regem, ſed contra tyrannum Saule quovis aut Achabo, immo Nerone ipſo Neroniorem ſuſceptum eſſe in concionibus ſacris vaticinabantur. Sublatis epiſcopis & ſacerdotibus quos Pluraliſtarum & non reſidentium nomine inſectari vehementiſſimè ſolebant, in eorum ampliſſima ſacerdotia, hic bina, ille trina, quàm ocyſſimè irruebant: unde ſuos greges quàm turpiter negligant paſtores iſti meritò egregii nemo non videt: nullus pudor, nulla numinis reverentia dementes cupiditate & furiatos cohibere potuit, donec peſſimo eccleſiæ publico eâdem ipſi infamiâ flagrarent, quam paulò antè ſacerdotibus inuſſerant. Nunc quòd avaritia eorum nondum ſatiata eſt, quòd, inquies ambitione animus turbas concire, pacem odiſſe conſuevit, in Magiſtratus qui nunc ſunt, id quod priùs in regem fecerant, ſeditiosè concionari non deſinunt; regem ſcilicet pium crudeliter ſublatum; quem modò ipſi diris omnibus devotum, omni authoritate regiâ ſpoliandum, & bello ſacro perſequendum, in manus Parlamento, quaſi divinitùs, tradiderant; ſectas ſcilicet non exſtirpari, quod certè à magiſtratibus poſtulare perabſurdum eſt, qui avaritiam & ambitionem, quæ duæ in eccleſia hæreſes pernicioſiſſimæ ſunt, ex ipſorum ordine paſtorum ac tribu, nullo adhuc modo aut ratione

exſtirpare

exſtirpare valuerunt. Quas illi ſectas apud nos inſectantur, obſcuras eſſe ſcio, quas ipſi ſequuntur, famoſas, & eccleſiæ Dei longè periculoſiores; quarum principes Simon ille Magus & Diotrephes fuere. Hos tamen, nequiſſimi cùm ſint, adeò non perſequimur, ut factioſis, & res novas quotidie molientibus nimiùm indulgeamus. Offendit jam te Gallum & errabundum, quod Angli *ſuis moloſſis*, quæ tua canina facundia eſt, *ferociores*, nullam *legitimi ſucceſſoris & hæredis* regni, nullam *natu minimi*, nullam *reginæ Bohemiæ* rationem habuerint. Tute reſpondebis tibi, non ego. *Vbi reipub. forma mutatur ex monarchicâ in aliam, non datur ſucceſſio inter differentis regiminis curatores.* Apparat de primatu. *Minima*, inquis, *regni unius pars* hæc omnia *per tria regna* effecit: & digni quidem, ſi hoc verum eſſet, quibus in cæteros imperium ſit, viris in fœminas. *Iſti ſunt qui regimen regni antiquum in alium qui à pluribus tyrannis teneatur, mutare præſumpſerunt*; rectè quidem illi & feliciter, quos tu reprehendere non potes, quin ſimul fœdiſſimè barbarus & ſolœcus ſis, non moribus ſolùm, ſed ſyntaxi etiam, grammaticorum opprobrium. *Angli maculam hanc nunquam deleverint.* Immò tu, licèt omnium literatorum litura ipſe ſis, & verè macula, Anglorum tamen famam & ſempiternam gloriam nunquam vaueris commaculare. Qui tantâ animi magnitudine, quantâ omni memoriâ vix audita eſt, non

hoſtes tantùm armatos,ſed hoſtiles intûs,id eſt
ſuperſtitioſas vulgi opiniones eluctati atq; ſu
pergreſſi, Liberatorum cognomen poſthac pe
omnes gentes in commune ſibi pepererunt: po
pulariter id auſi, quod apud alias nationes he
roïce tantùm virtutis eſſe exiſtimatur. *Reforma
ti & antiqui Chriſtiani* quid hac in parte fece
rint, aut facturi eſſent, tum reſpondebimus, cùm
de jure tecum ſuo loco agetur; ne tuo vitio la
boremus, qui garrones omnes & Battos loqua
citate vincis. Quæris quid ſis in noſtra causâ *Ie
ſuitis* reſponſurus. Tuas res age transfuga, pude
at te facinorum tuorum, quando eccleſiam tu
pudet; qui primatum Papæ, & epiſcopos tam
jactanter modò & ferociter adortus, nunc epiſ
coporum aſſecla factus es. Fateris *aliquos refor
matorum*, quos non nominas (ego tamen nomi
nabo quoniam tu eos *Ieſuitis longè pejores eſſe* aïs
Lutherum nempe, Zuinglium, Calvinum, Bu
cerum, Paræum cum aliis multis) docuiſſe, *amo
vendum eſſe* tyrannum : *quis autem ſit tyrannus
ad judicium ſapientium & doctorum ſe retuliſſe*.
*Iſti vero qui? an ſapientes, an docti, an virtute nobi
les an nobilitate illuſtres.* Liceat, quæſo, populo
qui ſervitutis jugum in cervicibus grave ſentit
tam ſapienti eſſe, tam docto, tamque nobili, ut
ſciat quid tyranno ſuo faciendum ſit, etiamſi
neque exteros, neque grammaticos ſciſcitatum
mittat. Tyrannum autem fuiſſe hunc non An
gliæ ſolùm & Scotiæ Parlamenta cùm verbis t

facti

factis diſertiſſimis declaraverunt, ſed totus ferè utriuſq; regni populus aſſentitus eſt; donec epiſcoporum technis & fraudibus in duas poſtea factiones diſceſſit. Quid ſi Deus, quemadmodum eos qui lucis euangelicæ participes fiant, ità eos qui decreta ejus in reges hujus mundi potentiſſimos exequantur, non multos ſapientes aut doctos, non multos potentes, non multos nobiles eſſe voluit? ut per eos qui non ſunt aboleret eos qui ſunt, ut ne glorietur caro coram eo. Tu quis es qui oblatras? an doctus? qui ſpicilegia, qui lexica & gloſſaria ad ſenectutem uſq; triviſſe potiùs videris, quàm authores bonos cum judicio aut fructu perlegiſſe? unde nîl præter codices, & varias lectiones, & luxatum & mendoſum, crepas; doctrinæ ſolidioris ne guttulam quidem hauſiſſe te oſtendis. An tu ſapiens? qui de minutiis minutiſſimis rixari & mendicorum bella gerere ſoles, qui nunc aſtronomis, nunc medicis in ſua arte credendis imperitus ipſe & rudis convitia dicis; qui, ſiquis voculæ unius aut literulæ in exemplari quovis abs te reſtitutæ gloriolam præripere conaretur, igni & aquâ, ſi poſſes, illi interdiceres? Et tamen ſtomacharis, & tamen ringeris, quòd omnes te Grammaticum appellant. Hamon dum nuper regis hujus Sacellanum imprimis dilectiſſimum in libro quodam nugatorio nebulonem palàm appellas, quod is te grammaticum appellaviſſet: idem, credo, eſſes ipſi regi convitium facturus, & defenſionem hanc to-

tam retractaturus, ſi Sacellani ſui de te judicium approbâſſe audiviſſes. Jam vide quàm te Anglorum unus, quos tu *fanaticos, indoctos, obſcuros, improbos* vocitare audes, contemnam & ludibrio habeam (nam nationem ipſam Anglicanam de te quicquam publicè cogitare curculiunculo, indigniſſimum eſſet) qui ſursùm, deorsùm, quoquoversùm verſatus & volutatus, nihil niſi grammaticus es: immo acſi Deo cuilibet votum ipſo Mida ſtultius nuncupâſſes, quicquid attrectas, niſi cùm ſolœciſmos facis, Grammatica eſt. Quiſquis igitur *de fæce illa plebis*, quam tu exagitas, (illos enim verè optimates noſtros, quorum ſapientiam, virtutem, & nobilitatem facta inclyta ſatis teſtantur, non ſic dehoneſtabo, ut te illis, aut tibi illos componere velim) quiſquis, inquam, de fæce illâ plebis hoc tantummodò ſibi perſuaſerit, non eſſe ſe regibus natum, ſed Deo & patriæ, multò ſanè te doctior, multò ſapientior, multo probior, & ad omnem vitam utilior exiſtimandus erit. Nam doctus ille ſine literis, tu literatus ſine doctrina; qui tot linguas calles, tot volumina percurris, tot ſcribis, & tamen pecus es.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

CAP. II.

Uod argumentum pro ſe *indubitatum* eſſe, ſuperiore capite perorans dixerat Salmaſius, *rem ità ſe habere ut creditur, cùm omnes unanimiter idem de eâ ſentiant*; quod tamen is *de facto* falſiſſimè affirmabat, id ego nunc, de jure regio diſceptaturus, potero in ipſum veriſſimè affirmare. Cùm enim regem definiat, *cujus ſuprema eſt in regno poteſtas, nulli alii niſi Deo obnoxia, cui quodlibet licet, qui legibus ſolutus eſt*, quidem id definiri dicendum eſt, quod infinitum in terris ponitur, evincam ego contrà, non meis tantùm, ſed vel ipſius teſtimoniis, & rationibus, nullam gentem aut populum, qui quidem ullo numero ſit, nam omnem penetrare barbariem neceſſe non eſt; nullam, inquam, gentem iſtiuſmodi jura aut poteſtatem regi conceſſiſſe, *ut legibus ſolutus eſſet, ut quodlibet liceret, ut omnes judicaret, à nemine judicaretur*; nec verò ullum cujuſcunque gentis tam ſervili ingenio exſtitiſſe puto, præter unum Salmaſium, qui tyrannorum immania quæque flagitia regum jura eſſe aſſeverârit. Eorum plerique apud nos, qui regi maximè favebant, ab hac tam turpi ſententiâ ſemper abhorruere, quin etiam ipſe, nondum pretio corruptus, his de rebus longè aliter ſenſiſſe aliis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

pridem ſcriptis facilè deprehenditur. Adeò ut hæc non ab homine libero in libera civitate, nedum in Repub. nobiliſſimâ, & Batavorum Academiâ celeberrimâ, ſed in ergaſtulo quovis aut cataſtâ, tam ſervili vernilitate ſcripta eſſe videantur. Etenim, ſi quicquid regi libet, id jure regio licitum erit, quod teterrimus ille Antoninus Caracalla ab Juliâ novercâ per inceſtum edoctus non ſtatim auſus eſt credere, nemo profectò eſt aut unquam fuit, qui tyrannus dici debeat. Cùm enim divina omnia atque humana jura violavit, nihilo tamen minùs rex, jure regio inſons erit. Quid enim peccavit homo æquiſſimus? jure ſuo uſus eſt in ſuos. Nihil rex tam horrendum, tam crudele, támque furioſum committere in ſuos poteſt, quod præter jus regium fieri quiſpiam poſſit queri aut expoſtulare. Hoc *tu jus regium à jure gentium, vel potiùs naturali originem habere* ſtatuis bellua? Quid enim hominem te dicam, qui in omne hominum genus, adeò iniquus & inhumanus es; quîque omnem gentem humanam Deo ſimillimam ſic deprimere atque projicere conaris, ut quos nunc ſuperſtitio, nunc ſcelus aut ignavia quorundam, aut denique perfidia tam feros atq; immites dominos gentibus impoſuit, eos à natura matre mitiſſimâ comparatos atque impoſitos eſſe doceas. Quâ tu nefariâ doctrinâ multo jam ferociores factos, non ſolùm ad proterendos omnes mortales, & poſt-

hac miſeriorem in modum conculcandos immittis, ſed jure naturali, jure regio, ipſis etiam populi legibus in populum armare, quo nihil ſimul ſtultius & ſceleratius eſſe poteſt, contendis. Dignus profectò, qui contra atq; olim Dionyſius ex grammatico tyrannus ipſe ſis; nō quo tibi in alium quēvis detur illa regia licentia malè faciendi, ſed illa altera malè pereundi: quâ ſolâ, ut incluſus ille Capreis Tiberius, à temetipſo perditus quotidie te ſentias perire. Verùm jus illud regium paulò accuratiùs quale ſit conſideremus. *Sic Oriens totus*, inquis, *judicavit, ſic Occidens*. Non reponam tibi quod Ariſtoteles & Marcus Cicero, authores, ſi qui alii, cordatiſſimi, ille in Politicis, hic in oratione de Provinciis ſcripſit, Gentes Aſiaticas facilè ſervitutem pati, Judæos autem & Syros ſervituti natos fuiſſe: fateor paucos ferè libertatem velle, aut eâ poſſe uti, ſolos nempe ſapientes, & magnanimos; pars longè maxima juſtos dominos mavult, ſed tamen juſtos; injuſtos & intolerabiles ferendi neque Deus unquam univerſo generi humano tam infenſus fuit, neq; ullus unquam populus tam ab omni ſpe & conſilio derelictus ut neceſſitatem hanc atque legem omnium duriſſimam in ſe atque in ſuos liberos ultro ſtatueret. Profers imprimis *Verba Regis in Eccleſiaſte ſapientiâ clari*. Nos itaque ad legem Dei provocamus, de rege poſteriùs videbimus; cujus exinde ſententiam rectiùs intelligemus. Audiatur ipſe Deus, Deut. 17. *Cùm ingre-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ſus fueris in terram, quam Iehova Deus dat tibi, & dices ſtatuam ſuper me Regem ſicut omnes gentes quæ ſunt circa me: Quod ego omnes velim etiam atque etiam animadvertant, teſte hìc ipſo Deo, penes populos omnes ac nationes arbitrium ſemper fuiſſe, vel eâ, quæ placeret, formâ reipub. utendi, vel hanc in aliam mutandi: de Hebræis diſertè hoc dicit Deus, de reliquis haud abnuit: deinde formam reipub. monarchiâ perfectiorem, ut ſunt res humanæ, ſuíque populi magìs ex uſu deo viſam eſſe: cùm hanc ipſe formam inſtituerit; monarchiam non niſi ſerò petentibus, ídque ægrè concederet. Sin regem planè vellent, ut oſtenderet Deus id ſe liberum Populo reliquiſſe, ab uno an à pluribus reſpub. adminiſtraretur, modò juſtè, regi etiam futuro leges conſtituit, quibus cautum erat, ut *ne multiplicet ſibi equos, ne uxores, ne divitias*; ut intelligeret nihil ſibi in alios licere, qui nihil de ſe ſtatuere extra legem potuit. Juſſus itaque eſt *omnia legis illius præcepta*, etiam ſuâ manu perſcribere; perſcripta *obſervare, ne efferatur animus ejus præ fratribus ſuis.* Ex quo perſpicuum eſt, regem æquè ac populum iſtis legibus aſtrictum fuiſſe. In hanc ferme ſententiam ſcripſit Joſephus, legum ſuæ gentis interpres idoneus, in ſuâ repub. verſatiſſimus, mille aliis tenebrionibus Rabbinis anteponendus. Antiquitat. lib. 4. Ἀριστοκρατία μὲν οὖν κράτιστον &c. *Optimum eſt*, inquit, *optimatium*

regimen

regimen; nec vos alium reipub. ſtatum requiratis; ſatis enim eſt Deum habere præſidem. Attamen ſi tanta vos regis cupido ceperit, plus legibus & Deo tribuat is, quàm ſuæ ſapientiæ; prohibeatur autem, ſi potentior fieri ſtudet, quàm rebus veſtris expedit. Hæc & plura Joſephus in iſtum Deuteronomii locum. Alter Philo Judæus, gravis author, Joſephi coætaneus, legis Moſaïcæ ſtudioſiſſimus, in quam univerſam diffusâ commentatione ſcripſit, cum in libro de creätione Principis hoc caput legis interpretatur, non alio pacto regem legibus ſolvit, atque hoſtis quilibet ſolutus legibus dici poſſit, τοὺς ἐπὶ λύμῃ καὶ ζημίᾳ τῶν ὑπηκόων &c. *qui,* inquit, *ad perniciem & detrimentum populi magnam ſibi acquirunt potentiam, non reges ſed hoſtes appellandi ſunt; ea facientes, quæ hoſtes nullâ pace reconciliandi faciunt; nam qui per ſpeciem gubernandi faciunt injuriam, apertis hoſtibus pejores ſunt; hos enim facile eſt propulſare, illorum autem malitia haud facile detegitur.* Detecti igitur quid obſtat quo minùs hoſtium loco habendi ſint? Sic libro ſecundo Allegoriarum Legis, *rex & tyrannus contraria ſunt;* & deinde, *rex non imperat tantùm, ſed paret.* Vera ſunt iſta, dicet aliquis; regem oportet quidem leges, ut qui maximè obſervare; verùm ſi ſecùs fecerit, quâ lege puniendus? eâdem, inquam, lege quâ cæteri; exceptiones enim nullas reperio. Sed nec de Sacerdotibus, ſed nec de infimis quidem

dem magiſtratibus puniendis lex ulla ſcribitur; qui omnes, cùm de iis puniendis nulla lex ſcripta ſit, pari certè jure & ratione poſſent impunitatem ſcelerum omnium ſibi vendicare; quam tamen neque eorum quiſquam vendicavit, neque ullum iis arbitror idcirco eſſe daturum. Hactenus ex ipſa Dei lege didicimus regem legibus obtemperare debuiſſe; nec ſe præ cæteris efferre, qui etiam fratres ejus ſunt. Nunc an quid aliud Eccleſiaſtes moneat videamus. Cap. 8. ver. 1. &c. *Mandatum regis obſerva; vel propter juramentum Dei, ne perturbatè à facie ejus abito, ne perſiſtito in re malâ, nam quicquid volet faciet. Vbi verbum regis, ibi dominatio, & quis dicat ei quid facis?* Satis conſtat Eccleſiaſtem hoc in loco non ſynedrio magno, non ſenatui, ſed privato cuique præcepta dare. Jubet mandata ſua obſervare, vel ptopter juramentum Dei; at quis jurat regi, niſi rex viciſſim in leges divinas atque patrias juratus ſit? Sic Reubenitæ & Gaditæ obedientiam ſuam Jehoſuæ pollicentur, Joſ. 1. *Vt dicto audientes Moſi fuimus, ità erimus tibi, modò ut Deus tecum ſit, quemadmodum fuit cum Moſe.* Conditionem vides expreſſam: Alioquin ipſum audi Eccleſiaſten, cap. 9. *Verba ſapientum ſubmiſſa potiùs audienda eſſe, quam clamorem dominantis inter ſtolidos.* Quid porrò monet? *Ne perſiſtito in re mala, nam quicquid volet faciet*, in malos nimirum faciet authoritate legum armatus,
nam

nam leniter, aut ſeverè agere, prout volet, poteſt. Nihil hîc tyrannicum ſonat, nihil quod vir bonus extimeſcat. *Vbi verbum regis ibi dominatio, & quis dicat ei quid facis?* Et tamen legimus qui regi dixerit non ſolùm quid feciſti, ſed etiam ſtultè feciſti. Sam. 13. At Samuel extraordinarius. Tuum tibi regero, licet infrà dictum pag. 49. *quid*, inquis, *extraordinarium in Saule & Davide?* itidem ego, quid, inquam, in Samuele? Propheta fuit: ſunt & illi hodie, qui ejus exemplo faciunt; ex voluntate enim Dei vel *expreſsâ* vel *tacitâ* agunt: quod etiam ipſe infrà concedis, pag. 50. Prudenter igitur Eccleſiaſtes hoc in loco monet privatos, ne cum rege contendant: nam etiam cum divite, cum potenti quovis, ut plurimùm, damnoſa contentio eſt: Quid ergò? an optimates, an omnes reliqui magiſtratus, an populus univerſus quoties delirare libet regi, ne hiſcere quidem audebunt? an ſtolido, impio, furenti, bonis omnibus perniciem machinanti non obſtabunt, non obviam ibunt, ne divina omnia atque humana pervertere occupet, ne rapinis, ne incendiis, ne cædibus per omnes regni fines graſſetur ita *legibus ſolutus, ut quodlibet liceat?* O de Cappadocis eques cataſtis! quem omnis libera natio (ſi unquam poſt hoc in natione libere pedem ponere audebis) aut in ultimas terras veluti portentum exportandum ejicere, aut ſervitutis candidatū dedere in piſtrinum debebit, eâ lege atq; omine, ut ſi te inde exemerit, ipſa ſub

quo tyranno, eóque ſtultiſſimo, pro te molat. Quid enim poterit dici, aut ab aliis dictum peti tam truculentum, aut ridiculum, quod in te non cadat? Perge modò: *Iſraëlitæ regem à Deo petentes eodem jure ſe ab eo gubernari velle dixerunt, quo omnes aliæ nationes, quæ hoc regimine uterentur. At Orientis reges ſummo jure, & poteſtate non circumſcriptâ regnabant: Teſte Virgilio.*

— Regem non ſic Ægyptus & ingens
Lydia, nec populi Parthorum, & Medus Hydaſpes
Obſervant. —— ——

Primùm quid noſtrâ refert qualem ſibi regem Iſraëlitæ voluerint, præſertim Deo irato, non ſolùm quòd regem vellent ad exemplum gentium, & non ſuæ legis, ſed planè quòd vellent regem? Deinde regem injuſtum, aut legibus ſolutum petiviſſe credibile non eſt, qui Samuëlis filios legibus obſtrictos ferre non potuerunt, & ab eorum tantùm avaritiâ ad regem confugerunt. Poſtremò quod ex Virgilio recitas, non probat reges Orientis *abſolutâ poteſtate* regnâſſe; Apes enim illæ Virgilianæ, quæ vel Ægyptiis & Medis obſervantiores regum ſint, teſte tamen eodem Poëta — *Magnis agitant ſub legibus ævum.* — Non ergò ſub regibus omni lege ſolutis. At vide quàm tibi minimè velim malè; cum plerique te nebulonem eſſe judicent, oſtendam te perſonam tantùm nebulonis mutuam ſumpſiſſe. In Apparatu ad

tu ad primatum Papæ doctores quoſdam Tridentinos exemplo Apium uſos aïs, ut monarchiam Papæ probarent: ab his tu pari malitiâ hoc mutuum cepiſti. Quod illis itaque reſpondiſti cùm probus eſſes, jam factus nebulo tute reſpondebis tibi, tuáque tibi manu perſonam nebulonis detrahes. *Apium reſpub. eſt; atque ità Phyſici appellant: Regem habent, ſed innocuum; ductor eſt potiùs quàm tyrannus, non verberat, non vellicat, non necat apes ſubditas:* Minimè igitur mirum, ſi ità obſervant. Iſtas mehercule apes malâ ave tibi tactio erat; Tridentinæ enim licèt ſint, fucum te eſſe indicant. Ariſtoteles autem, rerum politicarum ſcriptor diligentiſſimus, monarchiæ genus Aſiaticæ, quod & barbaricum vocat, κτ̀ νόμον, id eſt, ſecundùm legem fuiſſe affirmat. Pol. 3. immo cum monarchiæ quinque ſpecies enumeret, quatuor ſecundùm legem, & ſuffragante populo fuiſſe ſcribit, tyrannicas autem, quod iis tanta poteſtas, volente licèt populo, data erat; regnum verò Laconicum maximè regnum videri, quòd non omnia penès regem erant. Quinta, quam is παμβασιλείαν vocat, & ad quam ſolam id refert, quod tu regum omnium jus eſſe ſcribis, ut ad libitum regnent, ubinam gentium, aut quo tempore unquam obtinuerit non dicit: nec aliam ob cauſſam feciſſe mentionem ejus videtur, quàm ut abſurdam, injuſtam, & maximè tyrannicam eſſe demonſtraret, Samuelem aïs,

cùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

cùm eos ab eligendo rege deterreret, *jus illis regium* expoſuiſſe. Unde hauſtum, à lege Dei? at illa lex jus regium, ut vidimus, longé aliud exhibuit: an ab ipſo Deo per Samuëlem loquente? at improbavit, vituperavit, vitio dedit: non igitur jus regium divinitûs datum, ſed morem regnandi praviſſimum, ſuperbiâ regum & dominandi libidine arreptum expoſuit propheta; nec quid debebant reges, ſed quid volebant facere; rationem enim regis populo indicavit, ſicut antea rationem ſacerdotum Eliadarum eodem verbo (quod tu p. 33. Hebraïco etiam ſolœciſmo משפת vocas) ſuprà indicaverat. C. 2. *ratio ſacerdotum iſtorum cum populo hæc erat, v.* 13. impia videlicet, odioſa, & tyrannica: ratio itaque illa nequaquam jus erat ſed injuria. Sic etiam patres antiqui hunc locum expoſuerunt; unus mihi erit multorum, inſtar, Sulpitius Severus, Hieronymi æqualis, eique charus, & Auguſtini judicio vir doctrinâ & ſapientiâ pollens. Is in hiſtoria ſacra Samuelem aït dominationem regiam, & ſuperba imperia populo exponere. Sanè jus regium non eſt dominatio & ſuperbia; ſed jus atque imperium, teſte Salluſtio, conſervandæ libertatis atque augendæ reipub. cauſâ datum, in ſuperbiam dominationémque ſe convertit. Idem Theologi omnes Orthodoxi, idem Juriſconſulti, idem rabbini plerique, ut ex Sichardo didiciſſe potuiſti, de explicatione hujus loci ſentiunt; ne Rabbinorum enim quiſquam

quam jus regis abſolutum iſto loco tractari dixit. Ipſe infrà cap. 5. pag. 106. *non Alexandrinum Clementem ſolùm, ſed omnes hic* quereris *errare*, te unum ex omnibus rem acu tetigiſſe: Jam verò cujus vel impudentiæ eſt vel ſocordiæ, contra omnes, præſertim orthodoxos, mores regum ab ipſo Deo damnatiſſimos in jus regium convertere, & honeſtâ juris præſcriptione defendere: cum jus tamen illud in rapinis, injuriis, violentiis, contumeliis ſæpiùs conſiſtere fatearis. An quiſquam ſic *ſui juris* unquam fuit, ut rapere, agere, proſternere, permiſcere omnia ſibi liceret? an Latini, quod affirmas, hæc *ſuo jure ab aliquo fieri unquam dixerunt?* Dixerat apud Salluſtium C. Memmius tribunus Plebis, in ſuperbiam & impunita flagitia nobilitatis invectus, *impune quælibet facere, id eſt, regem eſſe*; Arriſit hoc tibi, & ſtatim in lucro ponis, ne quicquam ſanè, ſi paulùm evigilaveris. An jus hic regium aſſeruit? annon plebis ignaviam potiùs increpuit, quæ nobiles impunè dominari ſineret, eóſque mores regios jam rurſus pateretur, quos jure ſuo majores illorum cum rege ipſo finibus expulerant. Marcum Tullium ſaltem conſuluiſſes; is te & Salluſtium, & Samuelem etiam rectiùs interpretari docuiſſet. Qui pro C. Rabirio *nemo*, inquit, *noſtrûm ignorat conſuetudinem regiam; regum ſunt hæc imperia, animadverte & dicto pare*; aliáq; hujuſmodi ex poëtis ibidem recitat, quæ non jus, ſed *conſuetudinem*

ſuetudinem regiam vocat, eáque legere & ſpectare nos aït debere, non *delectemur ſolùm, ſed ut cavere etiam effugere diſcamus.* Vides quàm te malè mulctaverit Salluſtius, quem tyrannidis inimiciſſimum, juris tyrannici patronum attuliſſe te putabas. Nutare, mihi crede, & ſuum ſibi occaſum accelerare jus regium videtur, quod dum ruentis in modum tenuiſſima quæque ſibi arripit, ſéque ſuſtinere iis teſtibus atque exemplis conatur, quæ tardiùs fortaſſe alioqui ruiturum vehementiùs proturbant. *Summum*, inquis, *jus, ſumma injuria eſt, id in regibus maximè locum habet; qui cùm ſummo jure utuntur, ea faciunt in quibus Samuel dicit jus regis eſſe poſitum.* Miſerum jus; quod tu jam ad extrema perductus, niſi per ſummam injuriam defendere ulteriùs non potes! Summum jus id dicitur, cùm quis formulas legum ſectatur, ſingulis penè literis immoratur, æquitatem non ſervat; aut ſcriptum jus callidè nimis & malitiosè interpretatur, ex quo illud proverbium Cicero ortum eſſe aït. Cùm autem jus omne de fonte juſtitiæ manare certum ſit, impius ſis neceſſe eſt, qui *regem injuſtum eſſe, iniquum, violentum, raptorem eſſe, & quales eſſe ſolebant* qui peſſimi erant, jus regis eſſe dicis, ídque *prophetam populo inſinuâſſe.* Quod enim jus ſummum aut remiſſum, ſcriptum aut non ſcriptum ad maleficia perpetranda eſſe poteſt? Id ne tibi de aliis concedere, de rege pernegare in mentem veniat, habeo quem

quem tibi opponam, & puto regem, qui iſtiuſmodi jus regium & ſibi & Deo inviſum eſſe profitetur: Pſal. 94. *an conſociaretur tibi ſolium ærumnarum, formantis moleſtiam per ſtatutum.* Noli igitur Deo hanc atrociſſimam injuriam facere, quaſi is regum pravitates & nefaria facinora jus eſſe regium doceret, qui etiam hoc nomine ſocietatem cum improbis regibus ſe deteſtari docet, quòd moleſtiam & ærumnas omnes populo juris regii titulo creare ſoleant. Noli Prophetam Dei falsò inſimulare; quem, tu dum juris regii iſto loco doctorem habere putas, non verum nobis affers Samuelem; ſed, ut venefica illa, inanem umbram evocas; quamvis & illum ab inferis Samuelem non ideò mendacem fuiſſe credam, quin illud quod tu jus regium vocas, impotentîam potiùs tyrannicam dicturus fuiſſet. Jus datum ſceleri legimus, túque *licentiæ jure conceſſæ reges minus bonos uti conſueveſſe* aïs. At jus hoc ad perniciem humani generis abs te introductum non eſſe, à Deo datum probavimus; reſtat, ut ſit à diabolo; quod infrà clariùs liquebit, *Hæc*, inquis, *licentia dat poſſe, ſi velis*; & authorem hujus juris habere Ciceronem præ te fers. Nunquam ægrè facio ut teſtimonia tua recitem, tuis enim ipſe teſtibus conficere te ſoles. Audi igitur verba Ciceronis in 4ta. Philip, *Quæ cauſa juſtior eſt belli gerendi, quàm ſervitutis depulſio? in qua etiamſi non ſit moleſtus dominus, tamen eſt miſerrimum poſſe*

ſi

ſi velit. poſſe vi ſcilicet;nam de jure ſi loqueretur, repugnantia diceret, & ex juſta belli cauſa injuſtam faceret. Non eſt igitur jus regium quod tu deſcribis, ſed injuria, ſed vis,& violentia regum. Tranſis ab regia licentiâ ad privatam:*licet privato mentiri, licet ingrato eſſe.* Licet & regibus; quid inde efficis? licebit ergò regibus impunè rapere, occidere, ſtuprare? Quid intereſt ad injuriæ gravitatem rex an latro, an aliunde hoſtis populum occidat,diripiat,in ſervitutem agat, eodem certè jure, & hunc & illum humanæ ſocietatis inimicum, & peſtem propulſare, atque ulciſci debemus; immo regem eò juſtius quòd is tot beneficiis & honoribus noſtris auctus commiſſam ſibi ſub juramento publicam ſalutem prodat. Concedis poſtremò *leges dari àMoſe ſecundúm quas rex ille quandoque eligendus imperare debebat, quamvis diverſas ab illo jure quod Samuel propoſuit.* Quod cum aſſertione tua dupliciter pugnat; cùm enim regem legibus omnino ſolutum poſueris, nunc obſtrictum dicis: dein jus juri contrarium ponis Moſis & Samuëlis, quod eſt abſurdum. At *ſervi,* inquit Propheta, *vos eritis regi.* Ut ſervos fuiſſe non abnuerim, non jure tamen regio ſervi fuerunt,ſed regum fortaſſe plurimorum uſurpatione & injuſtitiâ. Illam enim petitionem obſtinatam non jure regio, ſed ſuo merito in pœnamillis ceſſuram propheta præmonuit.At verò ſi regi legibus ſoluto quicquid li-
bi-

bet licuerit, profectò rex longè plus quàm dominus erit, populus infra omnium ſervorum infimos plus quàm infimus. Servus enim vel alienigena legem Dei vindicem injurioſum in dominum habebat; populus univerſus, libera nimirum gens, vindicem in terris neminem, nullam legem habebit, quò læſus, afflictus & ſpoliatus confugiat: a ſervitute regum Ægyptiorum ideo liberatus, ut uni ex fratribus ſuis duriore ſi libeat ſervitute opprimendus traderetur. Quod cum neque divinæ legi nec rationi conſentaneum ſit, dubium nemini eſſe poteſt, quin propheta mores enarraverit, nos jus regum, neque mores prorſus regum omnium, ſed plurimorum. Deſcendis ad rabbinos, duoſq; adducis eàdam, quâ priùs, infelicitate: nam caput illud de rege in quo R. Joſes jus regium aiebat contineri, Deuteronomii eſſe, non Samuëlis manifeſtum eſt. Samuëlis enim ad terrorem duntaxat populo injiciendum pertinere rectiſſimè quidem & contra te dixit R. Judas. Pernicioſum enim eſt id jus nominari atque doceri quod injuſtitia planè eſt, niſi abuſivè forſitan jus nominetur. Quo etiam pertinet verſus 18. *Et exclamabitis die illa propter regem veſtrum ſed non exaudiet vos Iehovah*; obſtinatos nimirum iſta pœna manebat, qui regem nolente Deo dari ſibi voluerunt. Quanquam iſta verba non prohibent, quo minus & vota & quidvis aliud tentare potuerint. Si enim clamare ad Deum contra regem populo licebat, licebat procul

dubio omnem etiam aliam inire rationem honeſtam ſeſe à tyrannide expediendi. Quis enim quovis malo cum premitur, ſic ad deum clamat ut cætera omnia quæ officii ſunt ſui negligat, ad otioſas tantùm preces devolutus? Verum utcunque ſit, quid hoc ad jus regium, quid ad jus noſtrum? qui regem nec invito Deo unquam petivimus, nec ipſo dante accepimus, ſed jure gentium uſi, nec jubente Deo nec vetante, noſtris legibus conſtituimus. Quæ cùm ità ſe habeant, non video quamobrem nobis laudi atque virtuti tribuendum non ſit, regem abjeciſſe; quandoquidem Iſraëlitis crimini eſt datum regem petîſſe. Quod etiam res ipſa comprobavit; nos enim qui regem, cùm haberemus, deprecati ſumus, tandem exauditos Deus liberavit; illos, qui cùm non haberent, à Deo efflagitabant, ſervire juſſit; donec Babylone redeuntes ad priſtinum reipub. ſtatum reverſi ſunt. Ludum Talmudicum deinde aperis; quin & hoc ſiniſtro augurio tentatum. Dum enim regem non judicari cupis oſtendere, oſtendis ex Codice Sanhedrim *regem nec judicari nec judicare*; quod cum petitione iſtius populi pugnat, qui ideo regem petebant, ut judicaret: id fruſtrà reſarcire ſtudes; intelligi nempe id de regibus Poſt-babylonicis debere. At ecce tibi Maimonides, qui *hanc inter reges Iſraëlitas & Iudæos differentiam ponit: Davidis enim poſteros judicare & judicari*; Iſraëliticis neutrum concedit.

cedit. Occurris tibi, tecum enim litigas, aut cum Rabbinis tuis; meam rem agis. Hoc *primis in regibus locum non habuiſſe*, quia dictum eſt v. 17. *vos eritis ei ſervi:* conſuetudine ſcilicet, non jure; aut ſi jure pœnas petendi regis, quamvis non ſub hoc fortè vel ſub illo, at ſub pleriſque luebant, quod nos non attingit. Tibi verò adverſario opus non eſt, adeò ſemper tibi adverſaris. Narras enim pro me, ut primò Ariſtobulus, pòſt Jannæus cognomento Alexander, jus illud regium, non à ſynedrio juris cuſtode, & interprete acceperint, ſed paulatim ſibi aſſumpſerint, & ſenatu renitente uſurpaverint: quorum in gratiam bella illa fabula de primoribus ſynedrii à *Gabriele exanimatis* adinventa eſt, júſque hoc magnificum, quo niti maximè videris, *regem* ſcilicet *non judicari*, ex illa fabula pluſquã anili, ut pote rabbinicâ, conflatum eſſe fateris. Reges autem Hebræorum *judicari poſſe, atque etiam ad verbera damnari* fusè docet Sichardus ex libris Rabbinicis, cui tu hæc omnia debes, & tamen obſtrepere non erubeſcis. Quinimmo legimus ipſum Saulem cum filio Jonathane ſortis judicium atq; etiam capitale ſubiiſſe, ſuóque ipſum edicto peruiſſe. Uzzias quoque à ſacerdotibus templo deturbatus, lepræ judicio, tanquam unus è populo, ſe ſubmiſit, réxq; eſſe deſiit. Quid ſi templo excedere, quid ſi magiſtratu abire, & ſeorſim habitare noluiſſet jus illud regium legibus ſolutum ſibi aſſeruiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ſet, an paſſuros fuiſſe cenſes Judæos, & ſacer-
dotes templum contaminari, leges violari, po-
pulum univerſum contagione periclitari? In
leproſum ergò regem vigebunt leges, in tyran-
num nihil poterunt? Ecquis tam demens, aut
ſtultus eſt, ut exiſtimet, cùm rex morboſus nè
populum contagione lædat, cautum atque
proviſum legibus ſit, ſi rex impius, iniquus,
crudelis populum diripiat, excruciet, occidat,
rempub. funditùs evertat, nullum his malis
longè gravioribus remedium legibus repertum
eſſe? Verùm *exemplum ullius regis afferri non po-
teſt, qui judicium capitis ſubierit in jus vocatus.*
Ad illud Sichardus haud abſurdè reſpondet,
perinde eſſe, ac ſi quis ad hunc modum diſſere-
ret. *C*æſar nunquam citatus eſt coram Electo-
re; ergò ſi Palatinus diem Cæſari dixerit, non te-
netur Cæſar in judicio reſpondere. Cùm tamen
doceat Bulla aurea Carolum 4tum ſe & ſucceſ-
ſores ſuos huic cognitioni ſubjeciſſe. Quid in
corrupto populi ſtatu regibus adeò indultum
fuiſſe miramur, ubi tot privati aut opibus ſuis
aut gratiâ impunitatem vel graviſſimorum ſce-
lerum aſſequuntur. Illud autem ἀνυπεύθυνον
id eſt *à nemine pendere, nulli mortalium rationem
reddere*, quod tu regiæ Majeſtatis maximè pro-
prium eſſe aïs, Ariſtoteles Polit. 4. c. 10. maxi-
mè tyrannicum, & in libera natione miminè fe-
rendum eſſe affirmat. Tu vero Antonium tyran-
num immaniſſimum, Romanæ reipub: everſo-
rem,

rem, idoneum ſanè authorem producis, non eſſe juſtum repoſci a Rege factorum ſuorum rationem: & tamen Herodem cædis reum ad cauſam dicendam in Parthos proficiſcens accerſivit ad ſe Antonius: & animadverſurus etiam in regem fuiſſe creditur, niſi rex eum auro corrupiſſet. Ita ab eodem fonte profluxit regiæ poteſtatis Antoniana aſſertio, & tua *regia defenſio.* At non ſine ratione, inquis, *nam reges ab alio non habent quod regnant, ſed ſoli Deo acceptum referunt.* Dic ſodes quinam? nam iſtiuſmodi reges exſtitiſſe unquam, nego. Primus enim Saul, niſi populus refragante etiam Deo regem voluiſſet, nunquam rex fuiſſet; & quamvis rex renuntiatus eſſet Miſpæ, vixit tamen penè privatus, armentum patris ſecutus, donec Gilgale rex a populo ſecundùm creatus eſt. Quid David? quamvis unctus a Deo, nonne iterum unctus eſt ab Judæis Chebrone, deinde ab omnibus Hebræis, pacto tamen prius fœdere? 2. Sam. 5. 1. Chron. 11. fœdus autem obligat reges, & intra certos fines continet. Sedit Salomon, inquis, *ſuper ſolium Domini & cunctis placuit,* 1. Paralip. 29. ergo & placuiſſe populo aliquid erat. Conſtituit Jehoiadas regem Joaſum, fœdus tamen eodem tempore pepigit inter regem & populum. 2. Reg. 11. Hos reges, necnon & reliquos Davidis poſteros & a Deo & a populo conſtitutos fateor; cæteros omnes, ubicunque gentium, a populo tantùm

conſtitutos eſſe affirmo; tu oſtende conſtitutos eſſe a Deo; niſi eâ ſolum ratione quâ omnia cùm maxima tùm minima a Deo fieri & conſtitui dicuntur. Solium itaque Davidis peculiari quodam jure ſolium Jehovæ dicitur; ſolium aliorum regum non alio, atque cætera omnia, Jehovæ ſunt. Quod tu ex eodem capite didiciſſe potuiſti v. 11. 12. *tua ſunt omnia in cœlo & in terra, tuum eſt, Iehova, regnum, Divitiæ & gloria a facie tua ſunt, vis & potentia, &c.* Diciturque hoc toties, non ut intumeſcant reges, ſed ut moneantur, quamvis Deos ſe eſſe putent, Deùm tamen ſupra ſe eſſe, cui debent omnia. Unde illa Eſſenorum & Poëtarum doctrina, reges *non ſine Deo, & ab Iove eſſe* facile intelligitur; omnes enim homines à Deo itidem ſumus, Deique genus. Jus igitur hoc univerſum Dei, non tollit jus populi; quo minùs omnes cæteri reges, non a Deo nominati, regnum ſuum ſoli populo acceptum referant; cui propterea rationem reddere tenentur. Quod, quanquam Vulgus aſſentari regibus ſolet, ipſi tamen reges ſive boni, ut Homericus ille Sarpedon, ſive mali, ut illi apud Lyricum tyranni, agnoſcunt.

Γλαῦκε τίη δὴ νῶϊ τετιμήμεσθα μάλιστα,
&c.

Glauce cur nos maximo honore afficimur
In Lycia, omnes autem nos tanquam Deos intuentur.

Ipſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Ipſe ſibi reſpondet; quia virtute cæteris prælucemus: quare fortiter pugnemus, inquit, ne Lycii nobis ignaviam objiciant: quâ voce & honores regios à populo acceptos, & bellicæ adminiſtrationis rationem populo reddendam eſſe innuit. Mali autem reges, ut metum populo incutiant, Deum imperii regii authorem palàm prædicant: tacitis autem votis nullum numen præter Fortunam venerantur. Juxta illud Horatii.

Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Regúmque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni,
Injurioſo ne pede proruas
Stantem columnam, neu populus frequens
Ad arma ceſſantes, ad arma
Concitet, imperiúmque frangat.

Si ergò reges hodie per Deum regnant, etiam populi per Deum in libertatem ſe vindicant, quandoquidem omnia à Deo & per Deum fiunt. Utrumque etiam æque teſtatur Scriptura, & reges per eum regnare, & per eum ſolio dejici; cùm tamen id utrumque longè ſæpius à populo fieri perſpiciamus, quam à Deo. Jus itaque populi pariter ac regis, quicquid eſt, à Deo eſt. Populus ubicunque ſine Deo manifeſto regem creavit, poteſt eodem jure ſuo regem rejicere. Tyrannum ſanè tollere quàm conſtituere divinius eſt; plúſque Dei cernitur in populo quoties injuſtum abdicat regem, quàm in rege

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

qui innocentem opprimit populum. Immo reges noxios Deo authore judicat populus: hoc enim ipſo honore dilectos ſuos decoravit Deus, Pſal. 149. ut Chriſtum regem ſuum laudibus celebrantes, gentium reges, quales ſub evangelio ſunt omnes tyranni, *vinculis coërcerent, inque eos jus ſcriptum exercerent*, qui jure omni ſcripto atque legibus ſolutos ſe eſſe gloriantur. Ne quis tam ſtolidè, ne quis tam impiè credat tanti eſſe apud Deum reges, ferè mortalium ignaviſſimos, ut eorum nutu orbis terrarum totus pendeat & gubernetur; eorum ut gratiâ, præque illis, divinum, ut ita dicam, hominum genus eodem quo bruta & viliſſima quæque animalia loco atque numero habendum ſit. Agè nunc, ne nihil enim agas, M. Aurelium, quaſi tyrannis faventem, in medium profers; at ſatius tibi fuit Marcum Aurelium non attigiſſe. Ille an Deum de principibus ſolum judicare dixerit neſcio. Xiphilinus certè quem citas de αὐταρχία loquitur; περὶ αὐταρχίας ὁ θεὸς μόνος κρίνειν δύναται; αὐταρχίαν autem monarchiæ ſynonymum illic eſſe non aſſentior; eóq; minùs quo ſæpius præcedentia lego; nam quî cohæreat, aut quid ſibi velit aliena illa ſententia ſubito inſititia, qui legerit miretur; præſertim cùm Marcus Aurelius Imperatorum optimus, non aliter cum populo egerit, ut Capitolinus tradit, quàm eſt actum ſub civitate liberâ; jus autem populi quin ſupremum tunc

fuerit

fuerit nemo dubitat. Idem Thraſeam, Helvidiũ, Catonem, Dionem, Brutum tyrannicidas omnes, aut iſtam gloriam æmulantes coluiſſe, ſibique reipub. formam propoſuiſſe in qua æquis legibus, paríque jure omnia adminiſtrarentur, in primo libro de vita ſua profitetur: in quarto, non ſe ad legem, dominum eſſe. Agnovit etiam omnia Senatûs populíq; eſſe: nos, inquit, adeò nihil proprium habemus, ut in veſtris ædibus habitemus. Hæc Xiphilinus. Tantum abſuit ut quicquam jure regio ſibi arrogaret. Moriens, filium ſuum regnaturum eâ lege Romanis commendavit, ſi dignus eſſet: jus itaq; illud regnandi abſolutum atq; fictitium, tanquam à Deo per manus traditum, illam deniq; αὐταρχίαν præſe non tulit. *Plena* tamen *omnia Græcorum & Latinorum monumenta eſſe* aïs: at nuſquam viſa; *plena Judæorum*, & tamen addis *Judæos in pleriſq; regiæ poteſtati minùs æquos fuiſſe*: immò Græcos & Latinos multo minùs Tyrannis æquos & reperiſti & reperies; multo minus Judæos, ſi liber ille Sam. in quo is, 1 Sam. 10. jus regni deſcripſerat, exſtaret; quem librum Doctores Hebræorum à regibus diſcerptum aut cõbuſtum eſſe tradiderunt, quo impuniùs tyrannidem in ſuos exercerent. Circumſpice jam, numquid captare poſſis: occurrit tibi rex David poſtremò torquendis, Pſ. 17. *à facie tuâ judicium meum prodeat*: ergo, inquit Barnachmoni, *nullus judicat regem niſi Deus*. Et tamen ſimilius veri videtur, Davidem hæc

 ſcrip-

ſcripſiſſe, cùm à Saule vexatus, ne Jonathanis quidem judicium, quamvis jam tum unctus à Deo, detrectabat; *ſi eſt in me iniquitas, tu me afſice morte*, inquit, 1. Sam. 20. deinde ut quivis alius ab hominibus falſò accuſatus, ad judicium Dei provocat; id ſequentia declarant, *tui oculi vident quæ recta ſunt, cùm exploraveris cor meum,* &c. quid hoc ad judicium regium, aut forenſe? Sanè jus regium illi maximè labefactant atque deſtruunt, qui fundamentis tam fallacibus niti, atque exædificari produnt. En tritum illud tandem, & aulicorum noſtratium argumentum palmarium. *Tibi ſoli peccavi*, Pſal. 51.6. quaſi verò rex David in mœrore & lacrymis pœnitentiam agens, ſordidatus & ſqualidus in terra jacens, miſericordiam à Deo ſuppliciter petens, quicquam de jure regio cogitaverit hæc loquutus; cùm ſe vix jure mancipii dignum eſſe arbitraretur. An omnem Dei populum, fratres ſuos uſque adeò præ ſe contempſit, ut cædibus, adulteriis, rapinis peccare in eos non ſe poſſe cenſeret? abſit à rege tam ſancto tanta ſuperbia, támque fœda ignoratio vel ſui vel proximi. *Tibi igitur ſoli peccavi*, procul dubio intelligendum eſt, tibi præcipuè. Utcunque ſit profectò verba pſallentis, & ſententiæ affectibus plenæ haudquaquam ſunt ad jus explicandum accommodatæ, aut eò trahendæ. At *non eſt in jus vocatus, nec coram ſynedrio cauſam capitis dixit.* Eſto; qui enim potuit id reſciri, quod adeò ſi-

ne arbitris, & ſecretò peractum fuit, ut per aliquot fortaſſe annos (cujuſmodi aulæ arcana ſunt) vix unus aut alter conſcius fuiſſe videatur. 2. Sam. 12. *Tu hoc clàm feciſti.* Deinde quid ſi in privatis etiam puniendis ceſſaret ſynedrium? an quis inde puniendos non eſſe argumentabitur? Sed ratio obſcura non eſt; ipſe ſe condemnaverat. v. 5. *reus capitis vir ille qui fecit hoc*; cui ſtatim ſubjicit propheta, *tu vir ille es*; prophetæ etiam judicio capitis reus. Veruntamen Deus pro ſuo jure atque in Davidem eximiâ clementiâ, & peccato abſolvit regem, & ipſa mortis ſententiâ, quam is in ſemetipſum pronuntiaverat. v. 13. *non es moriturus.* Nunc in advocatum neſcio quem ſanguinarium debaccharis, & in eo totus es ut perorationem ejus refellas, de qua ipſe viderit; ego quod propoſitum mihi eſt, id ago ut quàm pauciſſimis abſolvam. Quædam tamen prætere non poſſum; primùm, inſignes repugnantias tuas: qui p. 30. hæc habes. *Iſraëlitæ non deprecantur injuſtum regem, violentum, raptorem, & quales eſſe ſolerent qui peſſimi.* At p. 42. Advocatum vellicas quòd Iſraëlitas tyrannum petîſſe arguerat. *An de fumo* inquis *in flammam ire precipites maluerunt, id eſt ſævitiam peſſimorum Tyrannorum experiri potiùs quàm judices malos pati quibus jam aſſueverant.* Illic Hebræos maluiſſe aïs tyrannos quàm judices, hìc judices maluiſſe quàm tyrannos; & *nihil minùs*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

quàm tyrannum voluiſſe. De tuo igitur reſpondebit tibi Advocatus, juxta enim te omnis rex jure regio tyrannus eſt. Quod ſequitur bene habet, *authoritatem in populo maximam tunc fuiſſe, quòd judices repudiârunt, regem optârunt.* Memineris, cùm hoc ego à te repoſcam. Negas *Deum iratum Iſraëlitis regem tanquam tyrannum aut pœnam attribuiſſe, ſed ut rem ſalutarem & bonam.* Quod tamẽ facile refellitur. Cur enim exclamarent propter regem illum quem elegerant, niſi quòd res mala erat imperium regium; non quidem per ſe, ſed quòd plerunq; ſicut Propheta hic monet, in ſuperbiam & dominationem ſe convertit. Si adhuc non ſatisfacio, agnoſce jam tua, ſyngrapham agnoſce tuam & erubeſce Apparat ad primatum, *Iratus Deus regem illis dedit offenſus eorum peccatis: quòd Deum habere regem renuiſſent. Ita Eccleſia quaſi in pœnam ejus delicti, quòd à puro Dei cultu deſciverat, in unius mortalis monarchæ pluſquam regium dominatum data eſt.* Tuâ igitur ſimilitudo ſi ſibi conſtat, aut dedit Deus regem Iſraëlitis in pœnam, & tanquam rem malam, aut dedit Papam eccleſiæ in bonum, & tanquam rem bonam. Quid hoc homine levius, quid inſanius? Quis huic in re minimâ fidem habeat, qui tantis in rebus quid aſſerat, & mox neget, nihil penſi habet. Affirmas p. 29. *regem legibus ſolutum eſſe apud omnee Gentes. ſic Oriens judicavit, ſic Occidens.* At. p. 43. *omnes reges Orientis* κτ̀ νόμον

& legi-

& legitimos fuiſſe ; immò Ægypti reges in maximis minimiſque rebus legibus obſtrictos, cùm initio capitis hoc te probaturum pollicitus ſis, omnes reges *ſolutos legibus* eſſe, *leges dare, non accipere*. Equidem non iraſcor tibi; aut enim inſanis, aut ſtas à nobis. Hoc certè oppugnare eſt, non defendere, hoc regem eſt ludos facere. Sin minùs, Catullianum profectò illud in te aptiſſimè quadrat, ſed inverſum; nam quantò quis unquam optimus poëta fuit, tantò tu peſſimus omnium patronus. Certè niſi ſtupor ille quo Advocatum eſſe *demerſum* aïs, te potiùs obcæcavit, jam tute *obbrutuiſſe* te ſenties. Nunc *omnibus quoque gentium regibus leges datas fuiſſe* fateris; *non tamen ut iis tenerentur, judiciorum metu & pœnæ capitis*. Quod nequedum ex ſcripturâ neq; ex ullo authore fide digno oſtendiſti. Tu igitur paucis accipe: leges civiles iis dare qui legibus non tenentur, ſtultum & ridiculum eſt, omnes alios punire, uni duntaxat omnium ſcelerum impunitatem dare, cùm lex neminem excipiat, iniquiſſimum eſt. Quæ duo in ſapientes legumlatores minimè cadunt, multò minùs in Deum. Ut omnes autem videant te nullo modo ex Hebræorum ſcriptis id probare, quod probandum hoc capite ſuſceperas, eſſe ex magiſtris tuâ ſponte confiteris, *qui negant alium ſuis majoribus regem agnoſcendum fuiſſe præter deum, datum autem in pœnam fuiſſe*. Quorum ego in ſententiam pedibus eo. Non decet enim, neq;

dignum eſt regem eſſe, niſi qui cæteris omnibus longè antecellit; ubi multi ſunt æquales ut ſunt in omni civitate plurimi, imperium ex æquo atque per vices dandum eſſe arbitror: æquali, aut plerunque deteriori, ac ſæpiſſime ſtulto ſervire omnes, quis non indigniſſimum putet? Nec *ad commendationem regalis imperii plus facit*, quòd Chriſtus à regibus originem duxit, quàm facit ad peſſimorum regum commendationem, Chriſtum eos habuiſſe nepotem. *Rex eſt Meſſias*: agnoſcimus, gaudemus, & quàm citiſſimè veniat oramus; dignus enim eſt, nec ei quiſquam ſimilis aut ſecundus; interim regia gubernatio commiſſa indignis & immerentibus, ut plerumque fieri ſolet, plus mali quàm boni attuliſſe humano generi rectè exiſtimatur. Nec continuò ſequitur omnes reges tyrannos eſſe. Verùm ita eſto: do tibi hoc, nè me nimis tenacem putes; utere tu jam dato. *Hæc duo ſequuntur*, inquis, *Deus ipſe rex fuerit tyrannorum dicendus, & quidem tyrannus ipſe maximus*. Horum alterum ſi non ſequitur, ſequitur profectò illud quod toto libro tuo ſemper ferè ſequitur, te non ſcripturæ ſolùm, ſed tibimet perpetuò contradicere, ut qui proxima periodo ſuprà dixeras, *unum Deum regem eſſe omnium rerum, quas & ipſe creavit*. Creavit autem & tyrannos & Dæmonas; eorum itaque rex, vel tuâ ipſius ſententiâ. In alterum deſpuimus, & blaſphemum illud tibi os obtu-

ratum

ratum volumus, qui Deum affirmes tyrannum eſſe maximum, ſi tyrannorum, quod ipſe ſæpius dicis, rex & dominus dicatur. Sed nec rem regiam multò plus adjuvas, dum oſtendis, Moſen etiam cum *ſumma poteſtate regem fuiſſe.* Nam fuerit ſanè, vel quivis alius, dummodò is ſit qui res noſtras, quemadmodum Moſes, *ad Deum referre* poſſit. Exod. 18. 19. Verùm neque Moſi, quamquam is Dei quaſi ſodalis fuit, licuit in Dei populo quicquid libuit facere. Quid enim ille? *Venit ad me hic populus,* inquit, *ad conſulendum Deum*; non ergo ad mandata Moſis accipienda. Tum ſuſcipit Jethro, *eſto tu pro hoc populo erga Deum, & commonefacias eos de legibus Dei.* Et Moſes Deut. 4. 5. *docui vos ſtatuta & judicia, quemadmodum præcepit mihi Deus.* Unde *fidelis* dicitur *in totâ domo Dei.* Num. 12. Rex ìtaque Jehova tum populi fuit; Moſes veluti interpres tantùm Jehovæ regis. Impium igitur & ſacrilegum te eſſe oportet, qui ſummam hanc poteſtatem à Deo ad hominem injuſſus auſis transferre, quam ipſe Moſes non ſummam ſed vicariam tantùm & intermediam ſub præſenti numine obtinuit. Accedit etiam cumulus ad improbitatem tuam, quòd Moſen hìc ſummâ poteſtate regem fuiſſe dicas, cùm in apparatu ad primatum, p. 230. *Eum in commune cum Lxx. ſenioribus populum rexiſſe, & primum populi non dominum fuiſſe* dixeris. Si igitur rex

fuit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

fuit, ut erat certè, & regum optimus, idque ſicut ipſe aïs, cum *poteſtate planè ſummâ & regia*, nec tamen dominus, neque ſolus populum regebat, vel te authore, neceſſariò ſequitur reges, quamvis ſummâ poteſtate præditos, jure tamen regio atque ſummo, non eſſe dominos, neque ſolos populum regere debere; quantò minùs ad libitum ſuum. Jam verò quà impudentiâ Dei mandatum ementiris, *de rege ſtatim atque ingreſſi eſſent terram ſanctam ſibi conſtituendo.* Deut. 17. ſupprimis enim veteratoriè quod præcedit, *ſi dixeris, ſtatuam ſuper me regem*; túque memento quid à te jam repoſcam; cùm dixeris p. 42. *liberrimâ tunc poteſtate populus erat præditus.* Nunc iterum fanaticus an profanus eſſe velis, ipſe videris. *Deus*, inquis, *cùm tanto ante determinaverit regium regimen inſtituendum tanquam optimum populi illius regendi ſtatum, quomodo hæc conciliabuntur? Propheta repugnavit, Deus ſic egit cum propheta, ut quaſi nollet.* Videt ſe illaqueatum, videt ſe impeditum: Jam attendite quanta cum malitiâ adverſus prophetam, impietate adverſùs Deum, expedire ſe quærat: *cogitandum in his eſt*, inquit, *Samuelem eſſe cujus filii populum tunc judicabant, eos populus repudiabat ob corrupta judicia; Samuel igitur noluit filios ſuos à populo rejici; Deus ut gratificaretur prophetæ ſuo, innuit non valdè ſibi placere quod populus deſideraret.* Dic uno ver-
bo

bo improbe, quod per ambages dicis; Samuel populo fucum fecit, Samueli Deus. Non advocatus ergò, ſed tu *ceritus* ille & *lymphaticus* es, qui modò ut regem honores, nîl Deum revereris. Iſne tibi Samuel videtur, qui ſaluti aut charitati patriæ filiorum avaritiam & ambitionem præpoſuerit, qui populo recta & ſalutaria petenti, tam callido conſilio, támque vafro illuſerit, falſo pro veris docuerit? Iſne tibi Deus, qui in re tam turpi cuivis gratificaretur, aut cum populo ſimulatè ageret? Aut ergò jus regium non erat quod Propheta populo expoſuit, aut jus illud, teſte Deo & prophetâ, malum, moleſtum, violentum, inutile, ſumptuoſum reipub. erat; aut denique, quod nefas eſt dicere, & Deus & Propheta populo verba dare voluerunt. Paſſim enim teſtatur Deus valdè ſibi diſplicuiſſe quòd regem petîſſent. ver. 7. *Non te ſed me ſpreverunt ne regnem ſuper ipſos, ſecundùm illa facta quibus dereliquerunt me & coluerunt Deos alienos:* acſi ſpecies quædam idololatriæ videretur regem petere, qui adorari ſe, & honores propè divinos tribui ſibi poſtulat. Sanè qui ſupra omnes leges terrenum ſibi dominum imponit, propè eſt ut ſibi Deum ſtatuat alienum; Deum utique haud ſæpe rationabilem, ſed profligatâ ſæpiùs ratione brutum, & belluinum. Sic 1. Sam. 10. 19. *Vos ſpreviſtis Deum veſtrum qui ipſe ſervat vos ab omnibus malis, & anguſtiis veſtris, cum dixiſtis*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

dixiſtis ei, regem præpones nobis. & cap. 12. 12
Vos regem petîſtis, *cùm Iehova ſit rex veſter*
& ver. 17. *Videte malum veſtrum magnum eſſ*
coram Iehova petendo vobis regem. Et contemp
tim Hoſea de rege, 13. 10. 11. *Vbi rex tuus*
ubinam eſt? ſervet te jam in civitatibus tuis. Vb
vindices tui? quoniam dixiſti, da mihi regem &
proceres: dedi tibi regem in ira mea. Hinc Ge
deon ille Heros rege major, *Non dominabor i*
vos, neque filius meus in vos dominabitur, ſed do
minabitur in vos Iehova, Jud. 8. planè ac ſi ſi
mul docuiſſet, non hominis eſſe dominari i
homines, ſed ſolius Dei. Hinc Hebræorum
rempublicam, in qua Deus principatum ſolu
tenuit, θεοκρατίαν vocat Joſephus contra A
pionem Grammaticum Ægyptium & maledi
cum tui ſimilem. Populus denique reſipiſcen
apud Iſaiam 26.13. calamitoſum hoc ſibi fuiſ
ſe queritur, quòd alios præter Deum domino
habuerat. Indicio ſunt hæc omnia regem irat
Deo Iſraëlitis fuiſſe datum. In hiſtoria tyrann
Abimelechi quis eſt cui non riſum moveas? d
quo dicitur, cum is partim ſaxo à muliere, par
tim armigeri gladio interfectus fuerit, *reddidi*
Deus malum Abimelechi. Hæc, inquis, *hiſtori*
potentiſſimè adſtruit Deum ſolum regum judicem
eſſe & vindicem: immo tyrannorum, nebulo
num, nothorum, ſi hoc valebit, quicunque pe
fas aut nefas tyrannidem occupaverit, is jus re
gium ſtatim in populum adeptus erit, pœna

effugit

ffugit, confeſtim arma magiſtratui de mani-
us fluent, muſſare deinceps populus non au-
ebit. Verùm quid ſi magnus aliquis latro hoc
nodo in bello periiſſet, an Deus ergo ſolus la-
ronum vindex? Quid ſi carnificis manu lege
lamnatus, an ideo minùs illi Deus malum red-
lidiſſet? Ne judices quidem eorum unquam
egiſti lege poſtulatos; tamen *in optimatum ſta-
u vel principem, ſi quid committat, poſſe ac debere
udicari,* ultrò fateris *pag.* 47. cur non item ty-
rannus in regno? quia Deus reddidit malum A-
bimelechi. At reddidit quoque mulier illa, red-
didit etiam armiger, in quos ille ambos jus re-
gium habere præ ſe tulit. Quid ſi reddidiſſet
magiſtratus, an non is idcircò Dei gladium ge-
rit, ut malum malis reddat? Ab hoc *potentiſſi-
mo* de morte Abimelechi argumento ad verbo-
rum contumelias more ſuo ſe convertit; nil ni-
ſi *cœnum* & *lutum* ore funditat; cum eorum
quæ promiſit ſe probaturum, nihil vel ex ſa-
cris libris, vel ex rabbinicis probaverit. Nam
neque regem legibus ſolutum eſſe, nec cur pu-
niri, ſi delinquat, ſolus mortalium non debeat,
quicquam oſtendit. Immo ſuis ipſe teſtibus ſe
induit, & ſententiam ſuæ contrariam eſſe ve-
riorem ſuomet ipſe opere demonſtrat. Cùm-
que argumentis parùm proficiat, crimina-
tionibus atrociſſimis omnium in nos odium ex-
citare conatur, quaſi rege optimo & innocen-
tiſſimo crudeliter ſublato. *An Salomon,* inquit,
melior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

melior Rex Carolo I. fuit? Sunt, ut verum fatea
qui patrē ejus Jacobum cum Salomone comp
rare non dubitârunt, & natalibus quidē antefe
re, Salomon Davidis filius; is primò Saulis mu
cus erat; Jacobus Darlii comitis filius, qui Dav
dē muſicum, reginæ uxoris thalamos nocte i
greſſum, cum oſtio peſſulum obdidiſſe depr
hendit, haud multò pòſt interfecit, ut narr
Buchananus. Natalibus ergo illuſtrior Jacobu
& ſecundus Salomon ſæpe dictus, quamv
Davidis muſici filius an fuerit, dubium ſit A
Carolum conferre cum Salomone quî tibi i
mentem venire potuerit non video. Quem
nim tu Carolum tot laudibus tollis, ejus perv
caciam, avaritiam, crudelitatem, & ſævum i
omnes pios atque bonos dominatum, ejus be
la, incendia, rapinas. & miſerorum civium c
des innumeras, dum hæc ſcribo, Carolus ip
filius in illa publicæ pœnitentiæ ſedeculâ apu
Scotos coram populo confitetur atque depl
rat: immò tuum illud regium jus ejurat. Verù
ſi Parallelis tantopere delectaris, Carolu
cum Salomone conferamus. Salomon à mer
tiſſimo *fratris* ſupplicio *regnum auſpicatus e*
Carolus à patris funere; non dico à nece, quan
vis indicia veneni omnia in corpore patris mo
tui conſpecta ſint; iſta enim ſupicio in Bu
chingamino conſtitit; quem tamen Carolus,
regis interfectorem & ſui patris, non ſolùm i
comitiis omni culpa exemit, ſed ne omnin

res e

es ea Senatus cognitioni ſubjiceretur, comitia
iſſolvit. Salomon *graviſſimis tributis populum*
reſſit: at ille in templum Dei, & ædificia pu-
lica impendit, Carolus in luxum. Salomon
plurimis uxoribus ad Idolorum cultum pel-
ectus eſt, hic ab unâ. Pellectus in fraudem Sa-
omon, pellexiſſe alios non legitur, hic alios,
ion ſolum uberrimis corruptæ Eccleſiæ præ-
niis pellexit, ſed etiam edictis & canonibus
ccleſiaſticis coëgit, ut inviſa reformatis om-
ibus altaria ſtatuerent, & pictos in pariete
rucifixos altaribus imminentes adorarent. At
ion eſt ideo *Salomon à populo capitis damnatus.*
Nec inde inquam, ſequitur damnari à populo
ion debuiſſe; multa enim incidere potuerunt,
cur id tum expedire populo non videretur.
Populus certè quid ſui juris eſſet haud multo
pòſt & verbis & factis patefecit: cùm Salomo-
nis filium decem tribus expulerunt; & niſi ma-
turè ſe in fugam conjeciſſet, etiam lapidibus
regem tantummodò minacem obruituros fuiſ-
ſe credibile eſt.

CAP. III.

CUm ſatis jam diſputatum at-
que concluſum ſit, reges Mo-
ſaïcos ex præſcripto Dei om-
nibus obſtrictos legibus pari-
ter cum populo fuiſſe, nullas
legum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

gum exceptiones perſcriptas inveniri, ut rege *quod vellent, impunè poſſent* aut ut *à populo puni-ri ne poſsint, Deum* proinde *vindictam de his tri-bunali ſuo reſervaſſe* falſiſſimum eſſe, ſine aut-hore, ſine ratione dictum, videamus an id ſua-deat Evangelium, quod diſſuaſit lex non im-peravit: videamus an Euangelium, divinum il-lud libertatis præconium, nos in ſervitutem addicat regibus & tyrannis, quorum ab impo-tenti imperio etiam ſervitutis cujuſdam mag-ſtra lex vetus populum Dei liberavit. Primum argumentum ducis à perſonâ Chriſti, quem quis neſcit non privati ſolùm, ſed etiam ſer-perſonam ideo ſumpſiſſe, ut nos liberi eſſemu-Neque hoc de interna tantum libertate intell-gendum eſt, non de civili; quàm enim alien-ſunt iſta quæ Maria, mater Chriſti, ejus in ad-ventu cecinit, *ſuperbos diſsipavit cogitatione cor-dis ipſorum, detraxit dynaſtas è thronis, humil-evexit*, ſi adventus ejus tyrannos potius in ſoli-ſtabileret, Chriſtianos omnes eorum ſæviſſim-imperio ſubjiceret. Ipſe ſub tyrannis naſcendo, ſerviendo, patiendo omnem honeſtam liberta-tem nobis acquiſivit: ut poſſe ſervitutem, ſi ne-ceſſe eſt, æquo animo pati, ſic poſſe ad liberta-tem honeſtè aſpirare non abſtulit Chriſtus, ſe-majorem in modum dedit. Hinc Paulus 1. Co-7. non de evangelica ſolùm, ſed de civili liber-tate ſic ſtatuit, *Servus vocatus es? ne ſit tibi cura; ſin autem potes liber fieri, potius utere; pret-*

emp-

mpti eſtis, ne eſtote ſervi hominum. Fruſtra igi-
ur ab exemplo Chriſti ad ſervitutem nos hor-
ris, qui ſuæ ſervitutis prætio libertatem no-
is etiam civilem confirmavit. Et formam qui-
em ſervi noſtrâ vice ſuſcepit, animum vero
beratoris nunquam non retinuit: unde jus re-
um quid ſit, longè aliter docuiſſe oſtendam,
que tu doces; qui non regii, ſed tyrannici ju-
s, ídque in republicâ novus profeſſor, ſi qua
ens tyrannum ſive hæreditarium, ſive adven-
tium, ſive fortuitum ſortita erit, eam non ſo-
um neceſſitate, ſed etiam religione ſervam eſ-
ſtatuis. Tuis autem, ut ſoleo, in te utar teſ-
moniis. Interrogavit Petrum Chriſtus, cùm
eo coactores quidam Galilæi didrachma
xigebant, Mat. 17. â quibus acciperent reges
rræ tributa, ſive cenſum, à filiis ſuis, an ab
ienis? reſpondet ei Petrus, ab alienis. ergo,
quit Chriſtus, *liberi ſunt filii; ſed ne offenda-
mus illos, da iis pro me & pro te.* Variè hic lo-
us interpretes exercet, cuinam perſolveren-
ur hæc didrachma, alii ſacerdotibus in ſan-
tuarium, alii Cæſari: ego quidem Herodi
erſoluta, interverſo Sanctuarii reditu, ſentio
iſſe. Varia enim ab Herode & filiis ejus exa-
ta tributa, ab Agrippa tandem remiſſa nar-
t Joſephus. Hoc autem tributum per ſe exi-
uum, multis aliis adjunctum, grave erat:
ravia autem fuerint oportet de quibus hic
hriſtus loquitur, alioqui, in republica etiam

pauperes

pauperes capite cenſi fuerunt. Hinc itaque Chriſtus Herodis injuſtitiam arguendi, cujus ſub ditione erat, occaſionem cepit. Qui, cum cæteri reges terræ (ſiquidem patriæ parentes dici ſe cupiant) non filiis, id eſt civibus ſuis, ſed alienis, bello nempe ſubactis graviora tributa imperare ſoleant, hic contra non alienos, ſed filios opprimeret. Utcunque ſit, ſive filios hîc, cives regum proprios, ſive filios Dei, id eſt fideles & in univerſum chriſtianos intelligi concedas, ut intelligit Auguſtinus, certiſſimum eſt, ſi filius fuit Petrus, & proinde liber, nos etiam anthore Chriſto liberos eſſe: vel ut cives, vel ut chriſtianos: non eſſe ergo juris regii à filiis & liberis tributa graviora exigere. Teſtatur enim Chriſtus perſolviſſe ſe, non quod deberet, ſed ne illos offendendo qui exigebant, negotium ſibi privatus exhiberet: cum officium ac munus longiſſimè diverſum in illo vitæ ſuæ curiculo explendum ſibi eſſet. Dum igitur negat Chriſtus jus regium eſſe, graviora vectigalia liberis imponere, certè ſpoliare, diripere, occidere, excruciare proprios cives, & præſertim chriſtianos, jus eſſe regium multo evidentius negat. Hunc in modum de jure regio cum & aliàs diſputaſſe videatur, venire in ſuſpicionem quibuſdam cœpit, non ſe tyrannorum licentiam pro jure regio habere. Non enim de nihilo erat quòd Phariſæi interrogatione hujuſmodi animum ejus tentarent, quòd de jure regio per-

con-

cunctaturi, eum neminem curare, non reſpicere perſonam hominum dixerint; neque de nihilo, quòd is propoſita ſibi iſtiuſmodi quæſtione iraſceretur, Mat. 22. An te quiſpiam ſi inſidioſè aggredi, ſi loquentem captare vellet, ſi elicere ex te quod fraudi futurum ſibi ſit, de jure regio ſub rege interrogaret? an tu cuipiam de iſtoc interroganti iraſcerere? non opinor. Vel hinc ergo perſpicias, non id eum de jure regio ſenſiſſe quod regibus gratum erat. Idem ex reſponſo ejus apertiſſimè colligitur, quo ille percunctatores amandare à ſe potiùs quàm docere videtur. Poſcit numiſma cenſûs; *cujus*, inquit, *imago iſta eſt? Cæſaris. Reddite ergo Cæſari quæ ſunt Cæſaris, quæ Dei ſunt Deo.* Immo quæ populi ſunt populo reddenda eſſe quis neſcit? Reddite omnibus quod debetis, inquit Paulus, Rom. 13. non ergo Cæſari omnia. Libertas noſtra non Cæſaris, verùm ab ipſo Deo natale nobis donum eſt; eam Cæſari cuivis reddere, quam ab eo non accepimus, turpiſſimum eſſet, & humana origine indigniſſimum. Si enim os hominis, & vultum aſpiciens interrogaret quiſquam, cujus iſta imago eſſet, an non facile quivis reſponderet Dei eſſe? Cum igitur Dei ſimus, id eſt verè liberi, ob eámque cauſam ſoli Deo reddendi, profectò Cæſari nos, id eſt homini, & præſertim injuſto, improbo, tyranno in ſervitutem tradere, ſine piaculo, & quidem maximo ſacrilegio non poſſumus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Interim quæ Cæſaris ſint, quæ Dei, in medio relinquit. Quòd ſi idem erat hoc numiſma quod didrachmum illud Deo pendi ſolitum, ut certè poſtea ſub Veſpaſiano fuit, tum ſanè controverſiam non minuit Chriſtus, ſed implicavit: cum impoſſibile ſit Deo & Cæſari idem ſimul reddere. At enim oſtendit quæ Cæſaris eſſent; numiſma nempe illud Cæſaris imagine ſignatum. Quid igitur inde lucraris præter denarium vel Cæſari vel tibi? Aut enim Cæſari Chriſtus præter denarium illud nihil dedit, cætera omnia nobis aſſeruit, aut ſi quicquid pecuniæ Cæſaris nomine inſcriptum eſſet, id Cæſari dedit, contrarius jam ſibi, noſtra ferè omnia Cæſari dabit, qui duo modò didrachma regibus non ſe ex debito perſolvere, & ſuo & Petri nomine profeſſus eſt. Ratio denique infirma eſt qua niteris; non enim principis effigiem habet moneta ut principis eſſe, ſed ut probam ſe eſſe moneat; útque ſe principis nomine inſignitam ne quis audeat adulterare. Sin autem ad jus regium inſcriptio tantum valeret, reges profectò noſtras omnium facultates, uti eſſent ſuæ, ſola nominis inſcriptione ſtatim perficerent; aut ſi noſtra omnia jam ſua ſunt, quod tuum dogma eſt, non idcirco Cæſari numiſma illud reddendum erat, quia Cæſaris nomen aut imaginem prætulit, ſed quia Cæſarís jam antea jure erat, nulla licet imagine ſignatum. Ex quo manifeſtum eſt, Chriſtum hoc in loco non tam

nos

nos officii noſtri erga reges aut Cæſares ita perplexè atque ambiguè admonere voluiſſe, quàm Phariſæos, hypocritas improbitatis & malitiæ arguere. Quid? rurſùs cum ei nuntiarent Phariſæi, Herodem ejus vitæ inſidias parare, an humile aut demiſſum ab eo reſponſum tyranno reddendum tulerunt? Immo *ite*, inquit, *& dicite vulpi illi*; innuens reges jure regio ſed vulpino civibus ſuis inſidiari. Atqui *ſub tyranno ſupplicium mortis ſubire ſuſtinuit*. Enimverò quî potuit niſi ſub tyranno? *ſupplicium ſub tyranno paſſus eſt*; ergo ad injuſtiſſima quævis juris regii teſtis & aſſertor: egregius tu quidem officiorum ratiocinator es. Verùm Chriſtus quamvis noſtri liberandi, non ſub jugum mittendi causâ ſervum ſe fecerit, tamen ad hunc modum ſe geſſit; nec juri quicquam regio præter æquum & bonum conceſſit. Nunc ad præcepta ejus hac de re aliquando veniamus. Zebedæi filios maximam in regno Chriſti, quod mox in terris futurum ſomniabant, dignitatem affectantes, ſic Chriſtus corripuit, ut omnes ſimul chriſtianos commonefaceret quale jus magiſtratûs & imperii civilis apud eos conſtitui voluerit. *Scitis*, inquit, *principes gentium in eas dominari, & magnates authoritatem excercere in eas, verùm non ità erit inter vos. Sed quicunque volet inter vos magnus fieri, eſto veſter miniſter; & quicunque volet inter vos primus eſſe, eſto*

veſter ſervus? Hæc tu niſi mente captus tecum facere ctedidiſſes? hiſne te argumentis vincere, ut reges noſtros rerum dominos exiſtimemus? Tales in bello hoſtes nobis contingant, qui in caſtra hoſtium (quanquam & armatos vincere ſat ſcimus) utì tu ſoles, cæci atque inermes tanquam in ſuos incidant: ita ſemper quod tibi maximè adverſatur, id demens veluti firmiſſimum cauſæ tuæ ſubſidium comparare conſueviſti. Petebant Iſraëlitæ regem, *ut habebant omnes iſtæ gentes*: diſſuaſit Deus multis verbis, quæ Chriſtus hic ſummatim complexus eſt, *ſcitis principes gentium in eas dominari*: petentibus tamen iis dedit regem Deus, quamvis iratus: Chriſtus, ne peteret omnino chriſtianus populus, more gentium dominaturum, adhibitâ cautione antevertit; *inter vos non ita erit.* Quid hod clariùs dici potuit? non erit inter vos iſta regum ſuperba dominatio, tametſi ſpecioſo titulo Euergetæ & benefici vocentur; ſed qui magnus inter vos fieri vult, quis autem principe major, *eſto veſter miniſter*: & qui primus ſive *princeps* (Luc. 22.) *eſto veſter ſervus.* Non erravit itaque Advocatus ille quem inſectaris, ſed authorem habuit Chriſtum, ſi regem Chriſtianum populi miniſtrum eſſe dixit, uti eſt certè omnis bonus magiſtratus. Rex autem inter chriſtianos aut ominò non erit, aut erit ſervus omnium; ſi planè vult eſſe dominus, eſſe ſimul chriſtianus non poteſt.

Quin

Quin & Moſes, legis quodammodo ſervilis inſtitutor, non populo ſuperbè dominabatur, ſed onus ipſe populi ferebat; ferebat in ſinu Populum, ut nutricius lactentem. Num. 11. nutritius autem ſervus eſt. Plato non dominos ſed ſervatores & adjutores populi appellandos eſſe magiſtratus docuit; Populum non ſervos, ſed altores magiſtratuum, ut qui alimenta & ſtipendia magiſtratibus etiam regibus præbeant. Eoſdem Ariſtoteles cuſtodes & miniſtros legum vocat, Plato & miniſtros & ſervos. Miniſtros Dei Apoſtolus quidem appellat, quod tamen nequaquam obſtat quò minùs ſint & legum & populi; tam leges enim quàm magiſtratus propter populum ſunt. Et tamen hanc tu *Fanaticorum Angliæ Moloſſorum opinionem* eſſe clamitas. Moloſſos eſſe Anglos certè non putarem, niſi quòd tu illos, hybrida, latratu tàm degeneri oblatras; Lupi, ſi diis placet, Sancti Dominus: Lupus nimirum ſanctus queritur Moloſſos eſſe fanaticos. Germanus olim, cujus ille Lupus Trecaſſinus collega fuit, inceſto apud nos regi Vortigerno authoritate ſuâ regnum abrogavit. Sanctus itaque Lupus talem te Lupi non ſancti, ſed famelici cujuſpiam & latrunculi dominum, illo apud Martialem viperarum domino viliorem, aſpernatur: qui & latrantem ipſe domi, ut ferunt, Lyciſcam habes, quæ tibi miſerè dominatur; cujus partim impulſu etiam ſcripſiſſe hæc diceris; unde

mirum, non eſt velle te regiâm dominationem aliis obtrudere, qui fœmineum ipſe domi dominatum ferre tam ſerviliter aſſuevisti. Sis itaque Lupi Dominus, ſit Lupa tuî domina, ſis Lupus ipſe, ſis Lycanthropus, moloſſis mehercule Anglicanis ludibrium debes. Verùm lupos venari nunc non eſt otium; ſylvis itaque egreſſi, in viam regiam redeamus. Qui contra omnem in eccleſia primatum nuper ſcrîpſiſti, nunc *Petrum Apoſtolicæ coronæ principem appellas.* Quis tibi authoritate tam fluxâ homunculo fidem habeat? Quid Petrus? *ſubjecti eſtote omni humanæ ordinationi propter dominum, ſive regi ut ſupereminenti, ſive præſidibus, ut qui per eum mittantur, ad ultionem quidem facinoroſorum, laudem verò benefacientium; quoniam ita eſt voluntas Dei.* Scripſit hæc Petrus non ſolùm privatis, ſed etiam advenis per minorem ferè Aſiam diſperſis, atque diſpalatis; qui in iis ubi degebant locis nullius juris præterquam hoſpitalis capaces erant. An tu incolas, liberos, nobiles, indigenarum conventus, comitia, parlamenta idem in ſua patria, quod ſparſos & peregrinos in aliena decere putas? an idem privatos decere in ſua, quod ſenatores & magiſtratus, ſine quibus ne reges quidem eſſe poſſunt? fac tamen indigenas fuiſſe, fac non privatos, ſed Senatum ipſum Romanum cui hæc ſcripta ſunt. Quid inde aſſequeris? cùm nullum præceptum cui ratio aliqua adjuncta eſt, quenquam ultra illam

illam præcepti rationem obligare aut ſoleat aut poſſit. *Eſtote ſubjecti*, ὑποτάγητε, id eſt ſi vim verbi ſpectes, ſubordinati, ſeu legitimè ſubjecti, ἡ γὰρ τάξις νόμος inquit Ariſtoteles, lex eſt ordo. *Subjecti eſtote propter dominum.* Quomobrem? quia cùm rex, tum præſes conſtituitur à Deo ad ultionem facinoroſorum, laudem benefacientium. *Quoniam ita voluntas eſt Dei.* Videlicet ut talibus obſequamur, quales hic deſcribuntur; de aliis nullum hic verbum. Vides quam optimè hujus præcepti conſtet ratio; addit. V. 16. *ut liberi*, non ergo ut mancipia. Quid ſi verſâ vice ad crucem & perniciem bonorum, ad impunitatem & laudem & præmia facinoroſorum regnent? an in perpetuum ſubjecti erimus non privati ſolùm, ſed primores, ſed magiſtratus omnes, ipſe denique Senatus? Annon humana ordinatio dicitur? cur ergo poteſtas humana, ad conſtituendum quod hominibus bonum & ſalubre eſt, valebit, ad tollendum quod iiſdem malum & exitioſum eſt, non valebit? At qui rex ille cui ſubjecti eſſe jubentur, erat Romæ eâ tempeſtate Nero tyrannus; ergo tyrannis etiam ſubjecti eſſe debemus. At inquam, & dubium hoc eſt, Nero an Claudius tunc temporis rerum potiretur, & illi qui ſubjecti eſſe jubentur, advenæ, diſperſi, privati non conſules, non prætores, non Senatus Romanus erant. Nunc Paulum adeamus (quoniam tu quod nobis de regibus licere non vis id

tibi de Apoſtolis licere autumas, ut principatum Petro modò des, modò eripias) Paulus hæc ad Romanos. c. 13. *omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubjecta eſto, non eſt enim poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt poteſtates à Deo ſunt ordinatæ:* Romanis hæc ſcribit, non, ut Petrus, advenis, diſperſis, ſed privatis tamen potiſſimùm & plebeiis; ita etiam ſcribit, ut totam reipub. adminiſtrandæ rationem, originem, finem luculentiſſimè doceat. Quo magis obedientiæ quoq; noſtræ vera ac diſtincta ratio, ab omni ſervitute disjuncta eluceret. *Omnis anima,* hoc eſt quiſque homo *ſubjectus eſto.* Quid ſibi Apoſtolus proponat hoc capite ſatis explanavit Chryſoſtomus, ποιεῖ τοῦτο δεικνὺς, &c. *facit hoc*, inquit, *ut oſtendat Chriſtum leges ſuas non ad hoc induxiſſe ut communem politiam everteret, ſed ut in melius ſtatueret.* Non ergo ut Neronem, aut tyrannum quemvis alium ſupra omnem legem & pœnam conſtituendo, crudeliſſimum unius imperium in omnes mortales conſtabiliret. *Vtque ſimul docet ſuperflua & inutilia bella non eſſe ſuſcipienda*, non ergo bella damnat contra tyrannum, hoſtem patriæ inteſtinum, atque adeo periculoſſimum ſuſcepta. *Pervulgatus tunc erat hominum ſermo traducens apoſtolos tanquam ſeditioſos, & novatores quaſi omnia ad evertendum leges communes & facerent & dicerent; his nunc ora obſtruit.* Non ergo tyrannorum defenſiones conſcripſerunt apoſtoli,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

li, quod tu facis,ſed ea fecerunt,ea docuerunt, quæ ſuſpecta omnibus tyrannis defenſione apud illos potiùs, & interpretatione quadam egebant. Propoſitum apoſtolo quid fuerit ex Chryſoſtomo vidimus ; nunc verba ſcrutemur. *Omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubjecta eſto*, quæ tamen iſtæ ſint non ſtatuit: non enim jura atque inſtituta omnium nationum abolere , unius libidini omnia permittere in animo erat. Certè optimus quiſque imperator authoritatem legum & Senatûs authoritate ſuâ longè ſuperiorem ſemper agnovit. Idem apud omnes nationes nõ barbaras jus ſemper ſanctiſſimum fuit. Unde Pindarus apud Herodotum νόμον πάντων βασιλέα legem omnium regem eſſe dixit ; Orpheus in hymnis non mortalium ſolum,ſed immortalium etiam regem appellat.

Ἀθανάτων καλέω καὶ θνητῶν ἁγνὸν ἄνακτα
Οὐράνιον νόμον. ——————

Reddit rationem. Αὐτὸς γὰρ μοῦνος ζώων οἴηκα κρατύνει. *Lex enim ſola viventium gubernaculum tenet*. Plato in legibus τὸ κρατοῦν ἐν τῇ πόλει, id quod in civitate plurimum debet poſſe, legem eſſe aït. In epiſtolis eam maximè remp. laudat,ubi lex,& domina & rex hominũ, non homines tyranni legum ſunt. Eadem Ariſtotelis ſententia in Politicis, eadem Ciceronis in legibus , ita leges præeſſe magiſtratibus, ut magiſtratus præſunt populo. Cùm itaq; ſapien-

tiſſimorum virorum judicio, prudentiſſimarum civitatum inſtitutis lex ſemper poteſtas ſumma atque ſuprema habita ſit, nec evangelii doctrina cum ratione aut cum jure gentium pugnet, is utique poteſtatibus ſupereminentibus veriſſimè ſubjectus erit, qui legibus & magiſtratibus juxta leges Rempub. gubernantibus ex animo paret. Non ergo ſolùm populo ſubjectionem hanc, ſed regibus etiam præcipit; qui ſupra leges nequaquam ſunt. *Non eſt enim poteſtas niſi à Deo*; id eſt nulla reipub. forma, nulla homines regendi legitima ratio. Antiquiſſimæ etiam leges ad authorem Deum olim referebantur; eſt enim lex, ut Cicero in Philipp. 12. nihil aliud niſi recta & a numine Deorum tracta ratio, imperans honeſta, prohibens contraria. A Deo igitur eſt magiſtratuum inſtitutio, ut eorum adminiſtratione gens humana ſub legibus viveret: hanc autem vel illam adminiſtrationis formam, hos vel illos magiſtratus eligendi optio procul dubio penes liberas hominum nationes ſemper fuit. Hinc Petrus & regem & præſides ἀνθρωπίνην κτίσιν humanam creationem vocat; & Hoſea. c. 8. *conſtituunt reges, at non ex me; præficiunt principes quos non agnoſco.* In iſtâ enim ſolâ Hebræorum repub. ubi Deum variis modis conſulere poterant, de regis nominatione ad Deum referri ex lege oportebat: cæteræ gentes mandatum à Deo nullum iſtiuſmodi accepimus. Aliquando

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

quando aut ipſa regiminis forma, ſi vitioſa ſit, aut illi qui poteſtatem obtinent, & ab hominibus, & à diabolo ſunt. Luc. 4. *Tibi dabo poteſtatem hanc omnem, nam mihi tradita eſt, & cui volo do illam.* Hinc princeps hujus mundi dicitur, & Apocalyp. 13. dedit Beſtiæ Draco potentiam ſuam, & thronum ſuum, & poteſtatem magnam. Propterea neceſſe eſt hîc intelligi non poteſtates quaſcunque, ſed legitimas, prout etiam infra deſcribuntur; neceſſe eſt intelligi poteſtates ipſas, non ſemper eos qui imperium obtinent. Hinc dilucidè Chryſoſtomus, *Quid aïs? inquit, omnis ergo princeps à Deo conſtitutus eſt? non dico: non enim de quovis principe, ſed de ipſa re loquitur Apoſtolus; non dicit, non eſt princeps niſi à Deo, ſed non eſt poteſtas.* Hæc Chryſoſtomus. *Quæ autem poteſtates ſunt, à Deo ſunt ordinatæ.* Legitimas ergo vult hîc intelligi Apoſtolus; malum enim & vitium, cùm ataxía ſit, non eſt ut poſſit ordinari, & eſſe ſimul vitioſum. Hoc enim duo ſimul contraria ponit, taxin & ataxían. *Quæ autem ſunt,* ita interpretaris ac ſi diceretur, *quæ nunc ſunt*; quo faciliùs probare poſſis etiam Neroni, qui, ut opinaris, tunc *imperavit*, Romanos obtemperare debuiſſe; noſtrâ ſanè bonâ veniâ: quàm enim voles de Anglicanâ repub. malè ſentias, in eâ tamen Anglos acquieſcere debere, quoniam *nunc eſt*, & *à Deo ordinatur*, ut Neronis olim imperium, neceſſe habebis concedere.

Neque enim Nero minùs quàm Tiberius *artibus matris imperium nihil ad ſe pertinens* occupaverat, ne legitimè partum fuiſſe reſpondeas. Quo ſceleratior & doctrinæ retractator ipſe tuæ, Romanos poteſtati quæ tunc fuit ſubjectos eſſe vis, Anglos poteſtati quæ nunc eſt, ſubjectos eſſe non vis. Verùm nullæ in hoc orbe terrarum res duæ magis è regione adverſæ ſibi ſunt, quàm tu nequiſſimus nequiſſimo ſemper ferè adverſus es tibi. Quid autem facies miſer? acumine hoc tuo regem adoleſcentem planè perdidiſti; ab ipſa enim tua ſententiâ extorquebo ut fatearis, hanc poteſtatem in Anglia, quæ nunc eſt, à Deo ordinatam eſſe; atque omnes proinde Anglos intra ejuſdem reipublicæ fines eidem poteſtati ſubjectos eſſe debere. Attendite igitur Critici, & manus abſtinete, Salmaſii nova hæc emendatio eſt, in epiſtola ad Romanos; non quæ ſunt poteſtates, *ſed quia nunc exiſtunt* reddi debere adinvenit; ut Neroni tyranno tunc ſcilicet imperanti ſubjectos eſſe omnes oportuiſſe demonſtraret. At ô bone, ληκύθιον ἀπώλεσας: ut regem modò, ita nunc interpretamentum hoc tam bellum perdidiſti. Quam tu epiſtolam ſub Nerone ſcriptam eſſe aïs, ſub Claudio ſcripta eſt principe ſimplici, & non malo: hoc viri docti certiſſimis argumentis compertum habent; quinquennium etiam Neronis laudatiſſimum fuit, unde argumentum hoc toties inculcatum,

quod multis in ore eſt, multis impoſuit, tyranno parendum eſſe, eo quòd Paulus hortatus eſt Romanos ut Neroni eſſent ſubjecti, callidum indocti cujuſpiam commentum eſſe reperîtur. *Qui obſiſtit poteſtati*, ſcilicet legitimæ, *Dei ordinationi obſiſtit.* Aſtringit etiam reges præceptum hoc, qui legibus & Senatui obſiſtunt. At verò qui poteſtati vitioſæ, aut poteſtatis non vitioſæ corruptori & everſori obſiſtit, an is Dei ordinationi obſiſtit? ſanus, credo, non dixeris. Tollit omnem dubitationem ſequens verſiculus, de legitima tantùm poteſtate Apoſtolum hic loqui. Definiendo enim explicat, nequis errare, & opiniones hinc ſtolidas aucupari poſſit, qui ſint magiſtratus poteſtatis hujus miniſtri, & quam ob cauſam ſubjectos eſſe nos hortetur; *Magiſtratus non ſunt timori bonis operibus, ſed malis; boni à poteſtate hac laudem adipiſcentur; Magiſtratus miniſter eſt Dei noſtro bono datus; non fruſtra gladium gerit, vindex ad iram ei qui malum facit.* Quis negat, quis recuſat, niſi improbus, quin hujuſmodi poteſtati aut poteſtatis adminiſtro libens ſe ſubjiciat? non ſolùm ad vitandam *iram* & offenſionem, aut pœnæ metu, ſed etiam *propter conſcientiam.* Sine magiſtratibus enim, & civili gubernatione, nulla reſpublica, nulla ſocietas humana, nulla vita eſſe poteſt. Quæ autem poteſtas, qui magiſtratus contraria his facit, neque illa neque hic à Deo propriè ordinatus eſt. Unde neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

tali vel poteſtati, vel magiſtratui ſubjectio debetur aut præcipitur, neque nos prudentes obſiſtere prohibemur: non enim poteſtati, non magiſtratui obſiſtemus, qui hic optimè depingitur, ſed prædoni, ſed tyranno, ſed hoſti; qui ſi magiſtratus tamen dicendus erit, eò duntaxat quòd habet poteſtatem, quòd àd pœnam noſtram ordinari à Deo videri poteſt, etiam diabolus hoc modo magiſtratus erit. Sanè unius rei una vera definitio eſt: ſi ergò Paulus hîc magiſtratum definit, quod quidem accurate facit; eâdem definitione, iiſdem verbis tyrannum, rem maximè contrariam, definire non potuit. Unde quem ipſe magiſtratum definivit atque deſcripſit, ei duntaxat ſubjectos nos eſſe voluiſſe, non ejus contrario tyranno certiſſimè colligitur. *Propter hoc tributa ſolvitis*; rationem adjungit ad præceptum; unde Chryſoſtomus, *Cur*, inquit, *veſtigalia regi damus. Annon tanquam nobis proſpicienti, curæ ac tuitionis mercedem ſolventes? atqui nihil illi ſolviſſemus, niſi ab initio utilem nobis talem eſſe præfecturam cognoviſſemus.* Quapropter illud repetam quod ſuprà dixi; quandoquidem ſubjectiò hæc non ſimpliciter, ſed cum adjunctâ ratione à nobis requiritur, illa profectò ratio quæ adjungitur, ſubjectionis noſtræ vera norma erit: Cum iſta ratione non ſubjecti, rebelles; ſine iſta ratione ſubjecti, ſervi erimus & ſocordes. *At Angli*, inquis, *nihil minùs quàm liberi,*

liberi, quia mali, quia flagitioſi. Nolo ego Gallorum vitia commemorare, quamvis ſub regibus ſint; neque Anglorum nimis excuſare; dico tamen illa eſſe flagitia, quæ ſub regibus tanquam in Ægypto didicerunt; neque dum in deſerto; licet Dei ſub imperio, dediſcere ſtatim potuerunt. Spes eſt tamen de pleriſque bona; ut ne ſanctiſſimos hic optimòſque viros & veritatis ſtudioſiſſimos collaudare incipiam; quorum apud nos non minorem credo eſſe numerum, quàm ubi tu maximum eſſe exiſtimas. At *jugum Anglis durum imponitur*. Quid ſi illis, qui jugum cæteris civibus imponere ſtudebant? Quid ſi ſuo deinde merito ſubactis? nam cæteri puto non moleſtè ferunt, exhauſto civilibus bellis ærario, ſumptibus propriis ſuam ſe tolerare libertatem. Relabitur jam ad Rabbinos nugivendos. Regem legibus aſtrictum eſſe negat, ex iis tamen probat *læſæ majeſtatis reum eſſe poſſe, ſi jus ſuum patiatur imminui:* aſtrictus itaque & non aſtrictus, reus & non reus rex erit; adeò frequenter enim ſolet repugnare ſibi, ut ipſa Repugnantia huic homini germana atque gemella eſſe videatur. Atqui Deus, inquis, multa regna Nubuchadnezzari in ſervitutem dedit. Fateor ad certum tempus dediſſe, Jer. 27. 7. Anglos in ſervitutem Carolo Stuarto ad ſemi horulam dediſſe oſtende; permiſiſſe non negaverim, dediſſe nunquam audivi. Aut ſi Deus in ſervi-

tutem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

tutem dat populum, quoties tyrannus plus populo poteſt, cur non idem liberare dicendus erit, quoties plus poteſt populus tyranno? an is Deo tyrannidem ſuam, nos Deo libertatem noſtram acceptam non feremus? Non eſt malum in civitate quod Deus non immittat, *Amos* 3. famem, peſtilentiam, ſeditionem, hoſtem; ecquod nam horum civitas ab ſe non totis viribus amolietur? faciet profectò, ſi poſſit, quamvis ab ipſo Deo immiſſa hæc eſſe ſciat; niſi è cœlo ipſe ſecus juſſerit. Cur non tyrannos pariter amovebit, ſi plus polleat? an ejus unius impotentiam ad commune malum eſſe magis à Deo credemus, quàm potentiam totius civitatis ad commune bonum? Abſit a civitatibus, abſit ab omni cœtu hominum ingenuorum doctrinæ tam ſtupidæ, támque peſtiferæ labes, quæ vitam omnem civilem funditus delet, gentem humanam univerſam propter unum atque alterum tyrannum, ad quadrupedum propè conditionem detrudit: cum illi ſupra omnem legem excelſi par in utrunque genus & pecudum & hominum jus atque imperium obtinebunt. Mitto jam ſtulta illa dilemmata, in quibus ut te jactes, neſcio quem fingis, *poteſtatem illam ſupereminentem de populo velle intelligere*; tametſi affirmare non dubito omnem magiſtratus authoritatem à populo proficiſci. Hinc Cicero pro Flacco, *Illi noſtri ſapientiſſimi, & ſanctiſſimi majores, quæ ſciſceret plebs, quæ populus juberet,*

beret, juberi vetaríque voluerunt. Hinc Lucius Craſſus Orator eximius,& Senatûs eo tempore princeps, cujus tum cauſam agebat ad populum. *Nolite,* inquit, *ſinere nos cuiquam ſervire niſi vobis univerſis, quibus & poſſumus & debemus.* Quamvis enim Senatus Populum regeret, populus tamen illam moderandi & regendi ſui poteſtatem ſenatui tradiderat. Unde majeſtatem, populo Romano frequentiùs quam regibus olim attributam legimus. Idem Marcus Tullius pro Plancio, *Eſt enim conditio liberorum populorum, præcipuéque hujus principis populi & omnium gentium domini, poſſe ſuffragiis vel dare vel detrahere quod velit cuique; noſtrum eſt ferre modicè populi voluntates: honores ſi magni non putemus, non ſervire populo; ſin eos expetamus, non defatigari ſupplicando.* Egóne ut regem populi ſervum dicere metuam,cùm Senatus Romanus tot regum dominus ſervum ſe populi profeſſus ſit? Vera ſunt hæc,inquies,in populari ſtatu; nondum enim lex regia poteſtatem populi in Auguſtum,& ſucceſſores ejus tranſtulerat. Hem tibi ergò Tiberium illum quem tu *tyrannum plus vice ſimplici* fuiſſe aïs, ut revera fuit, is tamen dominus, etiam poſt legem illam regiam, appellatus à quodam, ut tradit Suetonius, denuntiavit ne ſe amplius contumeliæ causâ nominaret. Audiſne? tyrannus iſte dominus dici contumeliæ ſibi duxit. Idem in Senatu, *Dixi & nunc,& ſæpe aliâs,patres*

Con-

Conſcripti, bonum & ſalutarem principem, quem vos tanta & tam libera poteſtate inſtruxiſtis, Senatui ſervire debere, & univerſis civibus ſæpe, & plerunque etiam ſingulis; neque id dixiſſe me pœnitet; & bonos & æquos & faventes vos habui Dominos, & adhuc habeo. Nec ſimulata hæc ab eo ſi dixeris, ut erat ſimulandi callidiſſimus, quicquam proficies; quis enim id videri ſe cupit, quod eſſe non debet. Hinc ille mos non Neroni ſolùm, quod ſcribit Tacitus, ſed cæteris etiam imperatoribus fuit, populum in Circo adorandi. De quo Claudianus. VI. *Conſ. Honorii.*

O quantum populo ſecreti numinis addit
Imperii præſens ſpecies, quantámque rependit
Majeſtas alterna vicem, cum regia Circi
Connexum gradibus veneratur purpura vulgus,
Conſenſúque cavæ ſublatus in æthera vallis
Plebis adoratæ reboat fragor.

Qua adoratione quid aliud Imperatores Romani, niſi univerſam plebem, etiam poſt legem regiam, ſuos eſſe dominos fatebantur? Atque illud eſt quod initio ſtatim ſuſpicatus ſum, te gloſſariis pervolutandis, & tricis quibuſdam laborioſis magnificè divulgandis operam potiùs dediſſe, quam bonis authoribus attentè & ſtudioſè perlegendis; qui veterum ſcriptorum ſapientia ne leviter quidem imbutus, rem præſtantiſſimorum opinionibus Philoſophorum, & prudentiſſimorum in republica principum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

cipum dictis celebratiſſimam, novam eſſe prorſus & *Enthuſiaſtarum* tantummodò *deliriis* ſomniatam cenſes. I nunc, Martinum illum ſutorem, & Guilielmum Pellionem quos adeò deſpicis, ignorantiæ collegas & myſtagogos tibi ſume: quanquam erudire te poterunt illi, & illos tibi gryphos diſſolvere ſtolidiſſimos, *An in Democratia ſerviat Populus, cùm ſerviat rex in Monarchia; utrùm totus an pars ejus.* Ita illi, cum tibi Oedipi vice fuerint, tu illis Sphinx in malam rem præceps abeas licebit; alioqui fatuitatum tuarum & ænigmatum finem nullum fore video. Rogas, *Cum reges Apoſtolus nominat, an de populo eos intelligemus.* Pro regibus quidem orandum eſſe Paulus docet, 1 *Tim.* 2.2. at prius pro populo orandum eſſe docuerat, *v.* 1. Sunt tamen & de regibus, & de populo nonnulli pro quibus orare etiam vetamur. Pro quo non orē, eûmne ex lege non puniam? quid vetat? Atqui *cum hæc ſcriberet Paulus, imperabant vel peſſimi*; hoc etiam falſum eſt, ſcriptam enim ſub Claudio & hanc Epiſtolam fuiſſe certiſſimis argumentis evincit Ludovicus Capellus. De Nerone cum mentionem facit Paulus non regem, ſed *Leonem*, id eſt belluam immanem vocat, cujus ex ore ereptum ſe gaudet, 2 *Tim*, 4. Pro regibus itaque, non pro belluis, *orandum ut vitam tranquillam & quietam tranſigamus, cum pietate* tamen *omni & honeſtate.* Vides non tam regum hîc quàm tranquillitatis, pietatis, honeſtatis

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

etiam rationem eſſe habendam. Quis autem populus non ſe ſuóſque liberos tuendo (contra tyrannum an contra hoſtem nihil intereſt) vitam *ſollicitam, inquietam,* bellicoſam, honeſtam agere, quàm ſub hoſte vel tyranno, non ſolùm æquè ſollicitam & inquietam, ſed turpem etiam, ſervilem & inhoneſtam. Te ipſum teſtem adhibebo, non quo tanti ſis, ſed ut perſpiciant omnes quàm ſis duplex, & fraudulentus, & mancipium regis mercenarium. *Quis,* inquis, *non perferre mallet in repub. Ariſtocratica ex optimatum æmulatione diſſenſiones oriri ſolitas, quàm ex uno monarcha, tyrannico morè imperare conſueto, certam miſeriam ac perniciem? Populus Romanus prætulit ſtatum illum Reipub. quantumlibet diſcordiis agitatæ jugo Cæſarum intolerabili. Populus qui vitandæ ſeditionis cauſa monarchicum ſtatum præoptavit, ubi expertus eſt levius eſſe malum quod vitare voluit, ad priora ſæpe redire expetit.* Hæc & plura tua verba ſunt in illa de epiſcopis diſſertatione, ſub Walonis Meſſalini adſcititio nomine editâ, pag. 412. contra Petavium Loiolitam, cum ipſe magis Loiolita ſis, & eo de grege peſſimus. Quid hac de re Scriptura ſacra ſtatuerit, & vidimus & omni diligentia inveſtigâſſe non pœnitet: unde quid ſenſerint Patres antiqui per tot ingentia volumina exquirere pretium fortaſſe operæ non erit. Si quid enim afferunt, quod ſcriptura non exhibuit, eorum authoritatem, quan-

quantacunque ſit, meritò repudiamus. Quod autem ex Irenæo profers, *reges Dei juſſu conſtitui aptos his qui in illo tempore ab iis reguntur*, cum ſcripturâ pugnat evidentiſſimè. Cum enim judices ad regendum populum ſuum aptiores regibus eſſe palàm ſignificâſſet Deus, id tamen totum voluntati atque arbitrio populi permiſit, ut aptiorem ſibi ſub optimatibus formam reipub. deteriore ſub regibus, ſi vellent, permutarent. Legimus etiam ſæpe regem malum bono populo datum, & contra, regem bonum populo malo. Virorum itaque ſapientiſſimorum eſt perſpicere quid populo aptiſſimum & utiliſſimum ſit: conſtat enim neque omni populo, neque idem ſemper eundem reipub. ſtatum convenire, ſed vel hunc vel illum, prout civium virtus & induſtria nunc augeſcit, nunc minuitur. Qui tamen poteſtatem adimit populo eligendi ſibi quam velit reipub. formam, adimit profectò id in quo civilis libertas tota fere conſiſtit. Citas deinde Juſtînum Martyrem Antoninis imperatorum optimis obſequium deferentem; quis non iis tam egregiis & moderatis non detuliſſet? *At quantò, inquis, nos hodie pejores Chriſtiani? tulerunt illi principem diverſæ religionis.* Privati ſcilicet, & viribus longè inferiores. *Nunc ſanè pontificii regem non ferrent reformatum*, nec *reformati Pontificium*. Facis tu quidem prudenter, ut oſtendas te nec pontificium eſſe,

nec

nec reformatum; facis etiam liberaliter, ultrò enim largiris quod nunc non petivimus, omnes hodie Chriſtianos in hoc planè conſentire, quod tu ſolus inſigni audaciâ atque ſcelere oppugnas, Patrum etiam quos laudas diſſimillimus; illi enim pro Chriſtianis, ad profanos reges, defenſiones conſcribebant, tu pro rege pontificio atque deterrimo contra Chriſtianos & Reformatos. Multa deinde ex Athenagora, multa ex Tertulliano futiliter depromis, quæ ab ipſis Apoſtolis multò clariùs & explanatiùs dicta jam ſunt. Tertullianus autem longiſſimè à te diſſentit, qui regem vis eſſe dominum: quod tu aut neſciviſti, aut nequiter diſſimulàſti. Is enim Chriſtianus ad Imperatorem Ethnicum in Apologetîco auſus eſt ſcribere, non oportere imperatorem appellari Dominum. *Auguſtus, inquit, imperii formator ne dominum quidem dici ſe volebat, hoc enim Dei eſt Cognomen. dicam planè imperatorem dominum, ſed quando non cogor ut dominum Dei vice dicam: Cæterùm liber ſum illi, Dominus meus Deus unus eſt, &c.* & ibidem *qui pater patriæ eſt, quomodo dominus eſt?* Gratulare nunc tibi de Tertulliano, quem ſanè præſtabat miſſum feciſſe. *At parricidas appellat qui Domitianum interfecerunt.* Rectè appellat; uxoris enim & famulorum inſidiis, à Parthenio, & Stephano interceptarum pecuniarum reo eſt interfectus. Quod ſi Senatus Populúſque Romanus hoſtem judicatum, ut Neronem

priùs

priùs judicabant, & ad ſupplicium quærebant, more majorum puniviſſent, eos parricidas appellaturum fuiſſe cenſes? immo ſi appellâſſet, dignus ipſe ſupplicio fuiſſet; uti tu furcâ jam dignus es. Origeni reſponſum idem quadrabit quod Irenæo. Athanaſius reges terræ ad humana tribunalia vocare nefarium eſſe dicit. Quis hoc dixit Athanaſio? verbum enim Dei nullum hic audio. Credam itaque ego imperatoribus potiùs & regibus de ſe falſum hoc eſſe fatentibus, quàm Athanaſio. Adfers deinde Ambroſium ex proconſule & catechumeno epiſcopum, verba illa Davidis, *tibi ſoli peccavi*, imperitè, ne dicam aſſentatoriè interpretantem. Volebat is omnes alios imperatori ſubjectos eſſe, ut imperatorem ipſe ſubjiceret ſibi. Quàm enim ſuperbè, & faſtu plùs quàm pontificio Theodoſium imperatorem Mediolani tractaverit, cædis Theſſalonicenſis reum ipſe judicaverit, ingreſſu eccleſiæ prohibuerit, quàm ſe deinde novitium & rudem euangelicæ doctrinæ oſtenderit, omnibus notum eſt. Imperatorem ad pedes ejus provolutum excedere ſalutatorio juſſit; ſacris tandem reſtitutum, & poſtquam obtuliſſet, altari adſtantem his vocibus extra cancellos exegit. *O imperator interiora loca tantùm ſacerdotibus ſunt attributa, quæ cæteris contingere non licet.* Doctórne hic Euangelii, an Judaïcorum pontifex rituum fuit? Hic tamen (quæ omnium ferè eccleſiaſti-

corum

çorum artes ſunt) imperatorem cæteris dominum impoſuit, ut imperatoris ipſe dominus eſſet. His itaque verbis Theodoſium tanquam ſibi ſubjectum repulit; *Coæqualium hominum es imperator & conſervorum; unus enim omnium dominus rex & Creator.* Bellè profectò; quam veritatem calliditas & aſſentatio epiſcoporum obſcuravit, eam iracundia unius, & ut molliùs dicam, zelus ineruditus protulit in lucem. Ambroſii imperitiæ tuam ſubjungis ignorantiam aut hæreſin, qui diſertè negas *ſub veteri fœdere remiſſionem peccatorum per ſanguinem Chriſti locum tunc habuiſſe, cum David Deo confitebatur ei ſoli ſe peccaviſſe.* p. 68. Orthodoxi, non niſi per ſanguinem agni mactati ab initio mundi, peccata unquam remiſſa fuiſſe credunt; te novum hæreticum cujuſnam diſcipulus ſis neſcio; certè ſummi Theologi diſcipulus ille quem exagitas, à vero non aberravit, cum dixit potuiſſe quemvis è populo pari jure cum Davide Deum his verbis inclamâſſe, *tibi ſoli peccavi.* Auguſtinum deinde oſtentas, Clericos Hipponenſes neſcio quos producis; nam Auguſtini quæ ſunt abs te allata nobis non obſunt. Quidni enim fateamur cùm propheta Daniële, Deum tempora mutare, regna dare, & regna auferre, per homines tamen. Si regnum Deus ſolus Carolo dedit, idem Carolo abſtulit, optimatibus & Populo dedit. Si eâ de causâ præſtandum Carolo obedientiam fuiſſe dicis,

dicis, eandem nunc magiſtratibus noſtris præſtandam eſſe dicas neceſſe eſt. Nam Deum & noſtris etiam magiſtratibus eandem dediſſe poteſtatem quam dat malis regibus *ad caſtiganda populi peccata* ipſe concedis; noſtros itaque à Deo pariter conſtitutos removere à magiſtratu nemo vel tuo judicio niſi Deus poteſt. Atque ita, uti ſoles, tuum tibi ipſe mucronem in temet vertis, tuus tibi ipſe ſicarius es; neque injuriâ, cum eò improbitatis & imprudentiæ proceſſeris, eò ſtuporis & inſaniæ, ut quos digito violandos non eſſe tot argumentis probas, eoſdem omnium ſuorum bello perſequendos eſſe idem affirmes. Iſmaëlem Godoliæ Præfecti interfectorem ab Hieronymo parricidam eſſe nominatum aïs, & meritò; præſidem enim Judææ, virum bonum, ſine ulla cauſa interemit. Idem Hieronymus in Eccleſiaſten, præceptum illud Salomonis, *Os regis obſerva*, cum præcepto Pauli concordare dixit; & laudandus quidem, quod locum iſtum cæteris ſui temporis moderatiùs expoſuit. *Ad inferiora tempora poſt Auguſtinum non deſcendes, ut doctorum ſententiam exquiras.* Ut omnes tamen intelligant faciliùs mentiri te poſſe quàm tacere, ſi quos adhuc haberes tuæ ſententiæ fautores, poſt unam ſtatim periodum non temperas tibi quò minùs ad Hiſpalenſem Iſidorum, Gregorium Turonenſem, Ottonem Frinſingenſem etiam in mediam barbariem deſcendas. Quorum au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

thoritas quàm nullius apud nos pretii ſit ſi modò ſciviſſes, non huc eorum obſcurum teſtimonium per mendacium adduxiſſes. Vultis ſcire cur ad hæc tempora deſcendere non audet, cur abdit ſe, cur ſubitò evaneſcit? dicam: quot ſunt Eccleſiæ reformatæ præſtantiſſimi doctores, tot videt acerrimos ſibi adverſaríos fore. Faciat modò periculum, ſentiet quàm facilè reluctantem, omnes in unum vires conferentem, Lutheris, Zuingliis, Calvinis, Buceris, Martyribus, Paræis in aciem eductis fundam atque obruam. Leydenſes etiam tuos tibi opponam, quorum Academia, quorum reſpub. florentiſſima, libertatis olim domicilium, iſti denique literarum humaniorum fontes atque rivi, ſervilem illam æruginem tuam & innatam barbariem eluere non potuerunt. Qui cum Theologum orthodoxum habeas neminem tibi faventem, quem tuo commodo nominare poſſis, omnium præſidio reformatorum nudatus confugere ad Sorbonam non erubeſcis: quod tu Collegium doctrinæ pontificiæ addictiſſimum nullius apud orthodoxos authoritatis eſſe non ignoras. Sorbonæ igitur abſorbendum tam ſceleratum tyrannidis propugnatorem tradimus; tam vile mancipium, noſtrum eſſe nolumus; qui *populum univerſum regi ignaviſſimo parem eſſe* negat. Fruſtra id in papam deonerare atque transferre contendis, quod omnes liberæ nationes, omnis religio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ligio, omnes Orthodoxi ſibi ſumunt, in ſe ſuſcipiunt. Papa quidem cum epiſcopis ſuis, dum tenuis, & nullarum virium erat tuæ hujus fœdiſſimæ doctrinæ author primus extitit: iis demùm artibus magnas opes, magnamque potentiam paulatim adeptus, tyrannorum ipſe maximus evaſit. Quos tamen omnes ſibi firmiſſimè devinxit, cùm populis, quorum animos jamdiu ſuperſtitione oppreſſos tenuerat, ſuaderet, non poſſe regibus quamlibet peſſimis, niſi ſe fidelitatis ſacramentum ſolvente, imperium abrogari. Verùm tu ſcriptores Orthodoxos devitas, & quæ communis & notiſſima ipſorum ſententia eſt, eam à Papa introductam eſſe cauſatus, veritatẽ in invidiam rapere conaris. Quod niſi aſtutè faceres, appareret te neq; Papanum eſſe neque reformatum, ſed neſcio quem ſemibarbarum Edomæum Herodianũ, qui tyrannum quemque immaniſſimum tanquam Meſſiam cœlo demiſſum colas atque adores. *Demonſtrâſſe te* hoc dicis *ex doctrina patrum, primorum quatuor ſæculorum, quæ ſola evangelica & Christiana cenſeri debet.* Periit huic homini pudor; quàm multa ſunt ab illis dicta atque ſcripta, quæ Chriſtus & Apoſtoli neque docuerunt neque approbârunt? quàm multa in quibus reformati omnes à patribus diſſentiunt? Quid autem ex patribus demonſtraviſti? *reges etiam malos à Deo conſtitui.* Fac eſſe conſtitutos, ut omnia etiam mala quodammodo à Deo conſtituuntur:

tuuntur: *eos proinde Deum ſolum habere judicem, ſupra leges eſſe, nullâ lege ſcriptâ, non ſcriptâ, naturali, neque divinâ poſſe reos fieri á ſubditis, neque apud ſubditos ſuos.* Quare? certè nulla lex vetat, nulla reges excipit: ratio, & jus, & fas omne animadverti in omnes qui peccant indiſcriminatim jubet. Neque tu legem ullam ſcriptam, non ſcriptam, naturalem aut divinam protuliſti quæ vetaret. Cur ergò non in reges quoque animadvertendum? *quia ſunt etiam mali à Deo conſtituti.* Nebulonem te magis an bardum & caudicem eſſe dicam? nequiſſimus ſis oportet qui doctrinam pernicioſiſſimam in vulgus diſſeminare audeas, ſtupidiſſimus qui ratione tam ſtolidâ maximè nitaris. Dixit Deus Iſaiæ 54. *Ego creavi interfectorem ad perdendum*; ergo interfector ſupra leges eſt; excute hæc, & pervolve quantum voles, parem utrobique conſequentiam invenies. Nam & Papa etiam eodem modo quo tyrannus à Deo eſt conſtitutus, & eccleſiæ in pœnam datus, quod ſupra ex ſcriptis etiam, tuis oſtendimus; tamen *quia in faſtigium poteſtatis non ferendum tyrannidi non abſimilis primatum ſuum evexit, cúm eum, tum epiſcopos meliori jure tollendos eſſe affirmas quàm fuere conſtituti.* Wal. Meſ. p. 4: 2. Papam & epiſcopos quamvis ab irato Deo conſtitutos ex eccleſiâ tollendos eſſe aïs, quia ſunt tyranni; tyrannos ex repub. tollendos eſſe negas quia ſunt ab irato Deo conſtituti. Ineptè

prorſus & abſurdé, cum enim Papa ipſam conſcientiam, quæ ſola regnum ejus eſt, invito quoquam lædere non poſſit, eum qui revera tyrannus eſſe non poteſt, quaſi tyrannum graviſſimum tollendum eſſe clamas, tyrannum autem verum qui vitam & facultates noſtras omnes in poteſtate ſua habet, & ſine quo papa in eccleſiâ tyrannus eſſe nequit, eum in repub. omnino ferendum eſſe contendis. Hæc tua ſibi invicem collata tam imperitum te támque puerilem ſive falſi ſive veri argutatorum produnt, ut levitas tua, inſcitia, temeritas, incogitantia neminem poſthac latere queat. At ratio ſubeſt altera, *rerum vices inverſæ viderentur*, quippe in melius; actum enim eſſet de rebus humanis, ſi quæ res peſſimo loco ſunt, in eodem ſemper ſtarent: in melius inquam; authoritas enim regia ad populum rediret, ab cujus voluntate atque ſuffragiis profecta primò, atque in unum ex ſuo numero derivata erat: poteſtas ab eo qui injuriam intulit, ad eum qui injuriam eſt paſſus æquiſſimâ lege tranſiret; cùm tertius nemo inter homines idoneus eſſe poſſit, alienigenam enim judicare quis ferret? omnes æquè homines legibus tenerentur, quo nihil juſtius eſſe poteſt: Deus mortalis nemo eſſet. Quem qui inter homines conſtituit, non minùs in rempub. ſceleſtus eſt, quàm in Eccleſiam. Tuis iterum in te armis utar. *Maximam hæreſin eſſe* aïs, *quâ creditur*

unum hominem in loco Chriſti ſedere : duæ hæ notæ Antichriſtum ſignant, infallibilitas in ſpiritualibus, & omnipotentia in temporalibus. Apparat ad Primat. pag. 171. An Reges infallibiles? Cur ergo omnipotentes? aut ſi hoc ſunt, cur minùs exitiales rebus civilibus quàm Papa ſpiritualibus? An verò Deus res civiles prorſus non curat? ſi non curat, certè nos curare non prohibet; ſi curat, eandem in republicâ reformationem atque in Eccleſia vult fieri; præſertim ſi infallibilitatem & omnipotentiam attributam homini eaſdem malorum omnium utrinque cauſas eſſe exploratum ſit. Non enim in negotiis civilibus eam patientiam præcepit, ut ſæviſſimum quemlibet tyrannum reſpublica ferret, Eccleſia non ferret; immò contrarium potiùs præcepit: & Eccleſiæ quidem nulla arma præter patientiam, innocentiam, preces, & diſciplinam evangelicam reliquit; reipublicæ & magiſtratibus ſimul omnibus non patientiam, ſed leges & gladium, injuriarum & violentiæ vindicem, in manus tradidit. Unde hujus hominis perverſum & præpoſterum ingenium aut mirari ſubit aut ridere; qui in Eccleſiâ, Helvidius eſt & Thraſeas & planè tyrannicida; in republicâ, commune omnium tyrannorum mancipium & ſatelles. Cujus ſententia ſi locum habeat, non nos ſolùm rebellavimus, qui regem, ſed reformati etiam omnes qui Papam dominum invitis regibus rejecerunt.

runt. Jam diu autem eſt quòd ſuis ipſe telis conciſus jacet. Sic enim homo eſt, modò manus adverſarii ne deſit, ipſe in ſe tela abundè ſuppeditat: nec quiſquam ad refutandum ſe, aut irridendum commodiores anſas miniſtrat. Defeſſus etiam cædendo citiùs quis abſcedat, quàm hic terga præbendo.

CAP. IV.

Magnam à regibus iniiſſe te gratiam, omnes principes & terrarum dominos demeruiſſe defenſione hac regiâ te fortè putas, Salmaſi, cùm illi, ſi bona ſua, rémque ſuam ex veritate potiùs quàm ex adulationibus tuis vellent æſtimare, neminem te pejus odiſſe, neminem à ſe longiùs abigere atque arcere debeant. Dum enim regiam poteſtatem ſupra leges in immenſum extollis, admones eâdem operâ omnes ferè populos ſervitutis ſuæ nec opinatæ; eóque vehementiùs impellis ut veternum illum, quo ſe eſſe liberos inaniter ſomniabant, repentè excutiant; moniti abs te quod non putabant, ſervos ſe eſſe regum. Eóque minùs tolerandum ſibi eſſe regium imperium exiſtimabunt, quò magis tu iis perſuaſum reddideris tam infinitam poteſtatem non ſuâ patientiâ creviſſe, ſed ab initio talem atque tantam ipſo jure regio

natam fuiſſe. Ita te tuámq; hanc defenſionem, ſive populo perſuaſeris, ſive non perſuaſeris, omnibus poſthac regibus funeſtam, exitialem & execrabilem fore neceſſe erit. Si enim populo perſuaſeris, jus regium omnipotens eſſe, regnum amplius non feret; ſi non perſuaſeris, non feret reges, dominationem tam injuſtam pro jure uſurpantes. Me ſi audiant, quibus integrum hoc eſt, ſeque circumſcribi legibus patiantur, pro incerto, imbecillo, violento imperio quod nunc habent, curarum atque formidinum pleno, firmiſſimum, pacatiſſimum ac diuturnum ſibi conſervabunt. Conſilium hoc ſibi, ſuiſque regnis adeò ſalutiferum ſi propter authorem contempſerint, ſciant non tam eſſe meum, quàm regis olim ſapientiſſimi. Lycurgus enim Spartanorum rex, antiquâ regum ſtirpe oriundus, cùm propinquos videret ſuos Argis & Meſſenæ rerum potitos, regnum quẽque ſuum in tyrannidem convertiſſe, ſibique pariter ſuiſque civitatibus exitio fuiſſe, ut patriæ ſimul ſaluti conſuleret, & dignitatem in familia ſua regiam quàm diutiſſimè conſervaret, conſortem imperii ſenatum, & Ephororum poteſtatem in ipſum regem quaſi cenſoriam, firmamentum regno ſuo induxit. Quo facto regnum ſuis nepotibus firmiſſimum in multa ſecula tranſmiſit. Sive, ut alii volunt, Theopompi, qui centum ampliùs annis poſt Lycurgum Lacedæmone regnabat, ea modera-

tio

tio fuit, ut popularem Ephororum poteſtatem ſuperiorem quàm ſuam conſtitueret, eoq; facto gloriatus eſt, ſtabilivisſe ſe regnum, multóque majus ac diuturnius filiis reliquiſſe; exemplum profectò haud ignobile hodierni reges ad imitandum habuerint, eundem etiam conſilii tutiſſimi authorem egregium. Majorem enim legibus dominum ut perferrent homines hominem omnes unum, nulla lex unquam ſanxit; ne potuit quidem ſancire. Quæ enim lex leges omnes evertit, ipſa lex eſſe non poteſt. Cùm itaque everſorem te, & parricidam legum omnium rejiciant ab ſe leges, exemplis redintegrare certamen, hoc capite, conaris. Faciamus itaq; periculum in exemplis: ſæpe enim, quod leges tacent, & tacendo tantùm innuunt, id exempla evidentiùs docent. Ab Judæis auſpicabimur voluntatis divinæ conſultiſſimis; *poſtea ad Chriſtianos* tecum *deſcendemus*. Initium autem altiùs petitum ab eo tempore faciemus, quo Iſraëlitæ regibus quocunque modo ſubjecti, jugum illud ſervile cervicibus dejecerunt. Rex Moabitarum Eglon Iſraëlitas bello ſubegerat; ſedem imperii inter ipſos Hierichunte poſuerat: numinis contemptor non erat, factâ enim Dei mentione, è ſolio ſurrexit: ſervierant Iſraëlitæ Egloni annos duodeviginti; non ut hoſti, ſed ut ſuo regi munus miſerant. Hunc tamen dũ publicè munerantur ut regem ſuum, interficiunt per inſidias ut hoſtem. Verùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Ehudes qui interfecit, Dei monitu id feciſſe creditur. Quid factum hujuſmodi commendare magis potuit? Ad honeſta enim quæque & laudabilia hortari ſolet Deus, non ad injuſta, infida, truculenta. Expreſſum autem Dei mandatum habuiſſe nuſquam legimus, *clamârunt filii Iſraëlis ad Iehovam*; clamavimus & nos; excitavit iis Jehova ſervatorem; excitavit & nobis. Ille ex vicino domeſticus, ex hoſte rex factus erat; Noſter ex rege hoſtis; non ergò rex erat; nam neque civis ullo modo eſſe poteſt, qui reipublicæ eſt hoſtis; neque Conſul habebatur Antonius, neque Nero imperator, ex quo uterque hoſtis à Senatu eſt judiciatus. Quod Cicero quartâ Philippicâ de Antonio clariſſimè docet: *Si Conſul Antonius, Brutus hoſtis; ſi conſervator Reipublicæ Brutus, hoſtis Antonius. Quis illum conſulem niſi latrones putant?* Pari ego jure, quis tyrannum, inquam, regem niſi hoſtes patriæ putant? Fuerit itaque Eglon externus, fuerit Noſter domeſticus, nécne quandoquidem uterque hoſtis & tyrannus parùm refert. Si illum Ehudes jure trucidavit, nos noſtrum ſupplicio jure affecimus. Quin & heros ille Sampſon, incuſantibus etiam popularibus ſuis (Jud. 15. *An neſciebas Philiſthæos dominium habere in nos?* ſuis tamen dominis bellum ſolus intulit, neque unum ſed multos ſimul patriæ ſuæ tyrannos, ſive Dei, ſive propriæ virtutis inſtinctu occidit; conceptis

priùs

priùs ad Deum precibus ut auxilio ſibi eſſet. Non impium ergò ſed pium Sampſoni viſum eſt, dominos, patriæ tyrannos occidere; cum tamen pars major civium ſervitutem non detrectaret. At David, rex & propheta, noluit Saulem interimere *unctum Dei*. Non quicquid noluit David, continuò nos obligat ut nolimus; noluit David privatus; id ſtatim nolle ſynedrium, Parlamentum, totum populum neceſſe erit? noluit inimicum dolo occidere, nolet ergò Magiſtratus noxium lege punire? noluit regem occidere, timebit ergò Senatus tyrannum plectere? religio erat illi unctum Dei interficere, an ergò religio erit populo unctum ſuum capitis damnare? præſertim qui unctionem illam vel ſacram vel civilem totus cruore civium delibutus tam longâ hoſtilitate aboleverat? Equidem reges, vel quos Deus per prophetas unxit, vel quos ad certum opus, ſicuti olim Cyrum, nominatim deſtinavit, Iſa. 44. unctos domini agnoſco; cæteros vel populi, vel militum, vel factionis tantummodò ſuæ unctos eſſe arbitror. Verùm ut concedam tibi omnes reges eſſe unctos Domini, eſſe tamen idcirco ſupra leges, non eſſe ob ſcelera quæcunque puniendos, nunquam evinces. Quid enim? & ſibi & privatis quibuſdam interdixit David, ne extenderent manus ſuas in unctum domini. At regibus interdixit ipſe Dominus, Pſal. 105, ne attingerent unctos ſuos, id eſt populum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ſuum. Unctionem ſui populi prætulit unctioni, ſiqua erat, regum. An ergo fideles punire, ſi quid contra leges commiſerint, non licebit? Unctum domini ſacerdotem Abiatharem prope erat ut rex Salomon morte mulctaret; neque illi, quòd unctus domini eſſet, pepercit, ſed quòd patris fuerat amicus. Si ergò ſummum ſacerdotem, ſummum eundem in pleriſque magiſtratum, unctio illa domini & ſacra & civilis eximere ſupplicio non potuit, cur unctio tantùm civilis tyrannum eximeret? At *Saul quoque tyrannus erat, & morte dignus*; eſto: non inde enim ſequetur, dignum, aut idoneum fuiſſe Davidem qui ſine populi authoritate, aut magiſtratuum juſſu Saulem regem quocunque in loco interficeret. Itáne verò Saul tyrannus erat? Utinam diceres; quinimmo dicis; cùm tamen ſuprà dixeris, *cap. 2. pag. 32. Tyrannum non fuiſſe, ſed bonum & electum.* Ecquid cauſæ eſt nunc cur in foro quadruplator aut falſarius quiſpiam ſtigmate notetur, tu eâdem careas ignominiæ notâ? cûm meliori profectô fide ſycophantari ſoleant illi, quàm tu ſcribere, & res vel maximi momenti tractare. Saul igitur, ſi id ex uſu eſt tuo, bonus erat rex, ſin id minùs tibi expedit, repentè non rex bonus, ſed tyrannus erit; quod certè mirum non eſt; dum enim potentiæ tyrannicæ tam impudenter lenocinaris, quid aliud facis quàm ex bonis regibus tyrannos omnes. At verò David quamvis

regem

regem ſocerum multis de cauſis, quæ ad nos nihil attinent, interimere nollet, ſui tamen tuendi cauſâ copias comparare, Saulis urbes vel occupare vel inſidere non dubitavit; & Cheilam oppidum contra Saulem etiam præſidio tenuiſſet, niſi oppidanos erga ſe malè animatos cognoviſſet. Quid ſi Saul urbe obſeſsâ, ſcalis muro admotis, primus aſcendere voluiſſet, an cenſes Davidem arma protinus abjecturum, ſuos omnes uncto hoſti proditurum fuiſſe? non exiſtimo. Quidni enim feciſſet quod nos fecimus, qui rationum ſuarum neceſſitate coactus, Pheliſthæis patriæ hoſtibus operam prolixè ſuam pollicitus, id fecit contra Saulem quod nos in noſtrum tyrannum credo nunquam feciſſemus. Pudet me,& jam diu pertæſum eſt mendaciorum tuorum; *Inimicis potiùs parcendum quàm amicis*, Anglorum eſſe dogma fingis; *ſeque regi ſuo parcere non debuiſſe, quia amicus erat.* Quis unquam hoc priùs audivit, quàm à te confictum eſſet, hominum mendaciſſime. Verùm ignoſcimus: deerat nempe huic capiti præſtantiſſimum illud & tritiſſimum orationis tuæ pigmentum, jam quintò, & ante finem libri decies ex loculis tuis & myrotheciis expromendum, *moloſsis ſuis ferociores.* Non tam Angli ſuis moloſſis ferociores ſunt, quàm tu cane quovis rabido jejunior, qui ad illam, quam toties evomuiſti, cramben duris ilibus identidem redire ſuſtines.

David

David denique *Amelechitam* interfici juſſit, Saulis, ut ſimulavit ipſe, interfectorem; nulla hic neque facti neque perſonarum ſimilitudo. Quòd niſi David ad Pheliſthæos defeciſſe, & pars eorum exercitûs fuiſſe viſus, eò diligentiùs omnem à ſe ſuſpicionem maturandæ regi necis amovere ſtuduit, non erat, meo quidem judicio, cur virum illum tam malè exciperet, qui moribundum jam regem & ægrè morientem opportuno vulnere ſe confeciſſe nuntiavit. Quod idem factum in Domitiano, qui Epaphroditum ſimiliter capite damnavit, eò quòd Neronem in adipiſcenda morte adjuviſſet, ab omnibus reprehenditur. Novâ deinde audaciâ quem tyrannum modò dixeras, & *malo ſpiritu agitatum*, hunc non jam ſatis habes unctum Domini, ſed *Chriſtum domini* vocare; adeò tibi vile Chriſti nomen videtur, ut illo tam ſancto nomine vel Dæmoniacum tyrannum impertire non metuas. Venio nunc ad exemplum illud, in quo qui jus populi jure regis antiquius eſſe non videt, cæcus ſit oportet. Mortuo Salomone populus de conſtituendo ejus filio Sechemi comitia habebat; profectus eſt eò Roboamus candidatus, ne regnum tanquam hæreditatem adire, ne populum liberum tanquam paternos boves poſſidere videretur: proponit populus conditiones regni futuri; ad deliberandum rex triduum ſibi dari poſtulat; conſulit ſeniores; nihil illi de jure re-

gio,

gio, ſed ut populum obſequio & pollicitationibus conciliet ſibi ſuadent, penès quem erat, vel illum creare regem vel præterire. Conſulit deinde æquales ſuos, ſecum à pueris educatos; illi Salmaſiano quodam œſtro perciti, nil præter jus regium intonare, ſcuticas & ſcorpiones ut minitetur hortari. Horum ex conſilio reſpondit Roboamus populo. Videns itaque totus Iſraël regem *non auſcultâſſe ſibi*, ſuam protinus libertatem & populare jus liberis palàm vocibus teſtatur. *Quæ nobis portio cum Davide? ad tentoria tua Iſraël; jam ipſe videris de domo tuâ David.* Miſſum deinde a rege Adoramum lapidibus obruerunt; exemplum fortaſſe aliquod etiam in regem edituri, niſi maxima celeritate ſe in fugam contuliſſet. Parat ingentem exercitum, quo in ſuam ditionem Iſraëlitas redigeret: prohibet Deus; *ne aſcendite*, inquit, *ne pugnate contra fratres veſtros, filios Iſraëlis, nam à me facta eſt res iſta.* Adverte jam animum; populus antea regem volebat, diſplicuit id Deo; eorum tamen juri noluit intercedere: nunc Populus Roboamum non vult regem, id Deus non ſolum penes populũ eſſe ſinit, ſed regẽ eo nomine bella moventem vetat ac reprimit: nec ideo rebelles, ſed nihilo minùs fratres eos qui deſciverant appellandos eſſe docet. Collige te nunc jam; ſunt omnes, inquis, reges à Deo, ergo populus vel tyrannis reſiſtere non debet. Viciſſim ego, ſunt, inquam, po-

puli

puli conventus, comitia, ſtudia, ſuffragia, plebiſciter pariter à Deo, teſte hîc ipſo; ergò & rex itidem reſiſtere non debet populo, authore etiam eodem Deo. Quàm enim certum eſt, eſſe hodie reges à Deo, quámque hoc valet ad imperandam populo obedientiam, tam eſt certum eſſe à Deo etiam hodie libera populi concilia, támq; hoc valet ad cogendos in ordinem reges, vel ad rejiciendos; neq; magis propterea bellum populo inferre debebunt, quàm debuit Roboamus. Quæris cur ergò non defecerint Iſraëlitæ à Salomone? Quis præter te tam ſtulta interrogaret, cum defeciſſe conſtet impunè à tyranno? In vitia quædam lapſus eſt Salomon; non idcirco ſtatim tyrannus: ſua vitia magnis virtutibus, magnis de repub. merîtis compenſabat: fac tyrannum fuiſſe; ſæpe eſt ut populus nolit tyrannum tollere, ſæpe eſt ut non poſſit: ſatis eſt ſuſtuliſſe cum potuerit. At *factum Ieroboami ſemper improbatum fuit & Apoſtaſia ejus deteſtata, ſucceſſores ejus pro rebellibus ſemper habiti.* Apoſtaſiam ejus non à Roboamo, ſed à vero cultu Dei reprehenſam ſæpiùs lego; & ſucceſſores quidem ejus ſæpe reprobos, rebelles nuſquàm dictos memini. *Si quid fiat*, inquis, *juri & legibus contrarium, ex eo jus fieri non poteſt.* Quid quæſo tum fiet juri regio? Sic tuus ipſe perpetuò refutator es. *Quotidie*, inquis, *adulteria, homicidia, furta impunè committũtur.* An neſcis nunc te tibi reſpondere quærenti cur toties

toties tyrannis impunè fuerit? *Rebelles fuerunt iſti reges, prophetæ tamen populum ab eorum ſubjectione non abducebant.* Cur ergò, ſceleſte, & pſeudopropheta, populum Anglicanum à ſuis magiſtratibus, tuo ſint licet judicio rebelles, abducere conaris? *Allegat*, inquis, *Anglicani latrocinii factio, ſe ad id ſcelus, quod tam nefariè ſuſcepit, neſcio quâ voce cœlitùs miſsâ impulſos fuiſſe.* Primùm deliráſſe te cùm hæc ſcriberes planè video, neque mentis neque latinitatis compotem ſatis fuiſſe: deinde Anglos hoc unquam allegâſſe, de innumeris mendaciis & figmentis tuis eſt unum. Sed pergo exemplis tecum agere; *Libna* Urbs validiſſima ab Joramo rege defecit, quia dereliquerat Deum; defecit ergò rex, non urbs illa, neque defectione iſta notatur; ſed ſi adjectam rationem ſpectes, approbari potiùs videtur. *In Exemplum trahi non debent hujuſmodi defectiones.* Cur ergò tantâ vaniloquentiâ pollicitus es, exemplis te nobiſcum toto hoc capite decertaturum, cùm exempla ipſe nulla præter meras negationes, quarum nulla vis eſt ad probandum, afferre poſſis: nos quæ certa & ſolida attulimus, negas in exemplum trahi debere? Quis te hoc modo diſputantem non explodat? Provocâſti nos exemplis; exempla protulimus; quid tu ad hæc? tergiverſaris, & diverticula quæris; progredior itaque. Jehu regem â Propheta juſſus occidit, etiam Achaziam ſuum regem legitimum occidendum curavit. Si noluiſſet

luiſſet Deus tyrannum interimi à cive, ſi impium hoc, ſi mali exempli fuiſſet, cur juſſit fieri? ſi juſſit, certè licitum, laudabile, præclarum fuit. Non tamen tyrannum perimi, quia Deus juſſit, idcirco bonum erat & licitum, ſed quia bonum & licitum erat, idcirco Deus juſſit. Jam ſeptem annos regnantem Athaliam Jehoida ſacerdos regno pellere & trucidare non eſt veritus. *At regnum*, inquis, *non ſibi debitum ſumpſerat*. Annon Tiberius multò poſtea *imperium ad ſe nihil pertinens?* illi tamen, & id genus tyrannis aliis, ex doctrina Chriſti obediendum eſſe ſuprà affirmabas: ridiculum planè eſſet, ſi poteſtatem regiam non ritè adeptum interficere liceret, peſſimè gerentem non liceret. At per leges regnare non potuit utpote fœmina, *conſtitues autem ſuper te regem*, non reginam. Hoc ſi ſic abibit, conſtitues, inquam, ſuper te regem, non tyrannum. Pares ergo jam ſumus. Amaziam regem ignavum & Idololatram non conjurati quidam, ſed principes & populus, quòd veriſimilius eſt, morte affecerunt: nam fugientem Hieroſolymus, & adjutum à nemine, Lachiſum uſque perſecuti ſunt. Hoc conſilium iniiſſe dicuntur *ex quo is Deum* deſeruerat, neq; ullam ab Azaria filio de morte patris quæſtionem habitam fuiſſe legimus. Multùm rurſus nugaris ex Rabbinis, ut Regem Judaïcum ſupra ſynedrium conſtituas; ipſa regis verba Zedechiæ non attendis. Jer. 38. *Non is*

eſt

eſt rex qui poſſit contra vos quicquam. Sic principes alloquitur; faſſus ſe planè ſuo ſenatu inferiorem; *Fortaſſe,* inquis, *nihil negare illis auſus metu ſeditionis.* At tuum illud *fortaſſe* quanti quæſo eſt, cujus aſſeveratio firmiſſima non eſt pili? quid enim te levius, quid inconſtantius, quid inſtabilius? quoties te varium & verſicolorem, quoties tibimet diſcordem, diſſidentem à temetipſo, & diſcrepantem offendimus? Rurſus comparationes inſtituis Caroli cum bonis Judææ regibus. Davidem imprimis quaſi contemnendum aliquem nominas; *Sume tibi Davidem*, inquis, *adulterii ſimul & homicidii reum; nihil tale in Carolo. Salomon ejus filius qui ſapiens audiit vulgo.* Quis non indignetur maximorum & ſanctiſſimorum virorum nomina ab impuriſſimo nebulone & vappâ hunc in modum jactari? Túne Carolum cum Davide, regem & prophetam religioſiſſimum cum ſuperſtitioſo & Chriſtianæ doctrinæ vix initiato, ſapientiſſimum cum ſtolido, fortiſſimum cum imbelli, juſtiſſimum cum iniquiſſimo conferre ſuſtinuiſti? caſtimoniam tu ejus & continentiam laudes, quem cum Duce Bucchingamio flagitiis omnibus coopertum novimus? ſecretiora ejus & receſſus perſcrutari quid attinet, qui in Theatro medias mulieres petulanter amplecti, & ſuaviari, qui virginum & matronarum papillas, ne dicam cætera, pertractare in propatulo conſueverat? Te

porrò

porrò moneo Pſeudoplutarche, ut iſtiuſmodi Parallelis ineptiſſimis dehinc ſuperſedeas, ne ego, quæ tacerem alioqui libens de Carolo, neceſſe habeam enuntiare. Contra tyrannos quid tentatum a Populo aut peractum fuerit, & quo jure, per ea tempora quibus ipſe Deus Hebræorum rempub. ſuo nutu ac verbo quaſi præſens regebat, hactenus liquet. Quæ ſequuntur ætates non nos ſua authoritate ducunt, ſed ad majorem ſuorum normam & rationem omnia dirigentes, imitatione ſua noſtram tantummodò confirmant. Cum itaque Deus poſt captivitatem Babylonicam nullum iis de repub. mandatum dediſſet novum, quamvis regia ſoboles extincta non eſſet, ad antiquam & Moſaicam reipub. formam reverterunt. Antiocho Syriæ regi, cui erant vectigales, ejuſque præſidibus, quòd is vetita imperaret, per Maccabæos pontifices reſtiterunt; ſeque armis in libertatem vindicarunt; digniſſimo deinde cuique principatum dederunt: donec Hyrcanus Simonis Judæ Maccabæi fratris filius, exp[illegible]ato Davidis ſepulcro, militem externum alere, & regiam quandam poteſtatem adjicere ſacerdotio cœpit; unde filius ejus Ariſtobulus diadema ſibi primus impoſuït. Nihil in eum populus quamvis tyrannum movit aut molitus eſt; neque mirum, annum tantummodò regnantem. Ipſe etiam morbo graviſſimo correptus, & ſuorum facinorum pœnitentia

tentia ductus mortem ſibi optare non deſtitit, donec inter ea vota expiravit. Ejus frater Alexander proximus regnabat. *Contra hunc* aïs *neminem inſurrexiſſe*, tyrannus cum eſſet. O te ſecurè mendacem ſi periiſſet Joſephus, reſtaret tantum *Ioſippus* tuus, ex quo phariſæorum quædam nullius uſus apophthegmata depromis. Res itaque ſic ſe habet; Alexander, cùm & domi & militiæ rempub. malè adminiſtraret, quamvis magna Piſidarum & Cilicum manu conductitia ſe tutaretur, populum tamen cohibere non potuit, quin ipſum etiam ſacrificantem, utpote indignum eo munere, thyrſis palmeis & citreis penè obrueret; exinde per ſexennium gentis ferè totius gravi bello petitus eſt; in quo Judæorum multa millia cùm occidiſſet, & pacis tandem cupidus interrogaret eos quid vellent a ſe fieri, reſponderunt uno ore omnes, ut moreretur; vix etiam mortuo ſe veniam daturos. Hanc hiſtoriam tibi incommodiſſimam, quoquo modo avertere ut poſſes, fraudi tuæ turpiſſimæ phariſaïcas quaſdam ſententiolas obtendiſti; cùm exemplum hoc aut omnino prætermiſiſſe, aut rem, ſicuti geſta erat, fideliter narraſſe debuiſſes, niſi veterator & lucifugus mendaciis longè plùs quàm cauſæ confideres. Quinetiam Phariſæi illi octingenti, quos in crucem tolli juſſit, ex eorum numero erat, qui contra ipſum arma ceperant: quíque omnes cùm cæteris unâ voce teſtati

ſunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ſunt, ſe regem morte affecturos fuiſſe, ſi bello victus in ſuam poteſtatem veniſſet. Poſt maritum Alexandrum, Alexandra regnum capeſſit; ut olim Athalia, non legitimè, nam regnare fœminam leges non ſinebant, quod ipſe modò faſſus es, ſed partim vi, extraneorum enim exercitum ducebat; partim gratiâ, nam Phariſæos, qui apud vulgus plurimum poterant, ſibi conciliaverat hac lege, ut nomen imperii penès illam, imperium ipſum penès illos foret. Haud aliter atque apud nos nuper Scoti Preſbyteri nomen Regis Carolo conceſſerunt, eâ mercede ut regnum ſibi reſervare poſſent. Poſt Alexandræ obitum Hyrcanus & Ariſtobulus ejus filii de regno contendunt; hic viribus & induſtriâ potior fratrem natu majorem regno pellit. Pompeio deinde in Syriam à Mithridatico bello divertente, Judæi nactos ſe jam æquiſſimum libertatis ſuæ arbitrum Pompeium rati, legationem pro ſe mittunt; fratribus utriſque regibus renuntiant; ad ſervitutem ſe ab iis adductos queruntur; Pompeius Ariſtobulum regno privavit; Hyrcano pontificatum reliquit & principatum more patrio legitimum; exinde Pontifex & Ethnarcha dictus eſt. Iterum ſub Archelao Herodis filio Judæi, miſſis ad Auguſtum Cæſarem quinquaginta legatis, & Herodem mortuum & Archelaum graviter accusârunt; regnum huic pro ſua virilî parte abrogârunt, Cæſarem orant ut Populum Judaï-

cum

cum ſine regibus eſſe permitteret. Quorum Cæſar precibus aliquantum permotus, non regem eum, ſed Ethnarcam duntaxat conſtituit. Ejus anno decimo rurſus eum Populus per legatos ad Cæſarem tyrannidis accuſat; quibus Cæſar benignè auditis Romam accerſitum, & judicio damnatum Viennam in exilium miſit. Jam mihi velim reſpondeas; qui ſuos reges accuſatos, qui damnatos, qui punitos volebant, annon ipſi, ſi poteſtas facta, ſi optio data ſibi eſſet, annon ipſi, inquam, judicio damnâſſent, ipſi ſupplicio affeciſſent? Jam in Romanos præſides avarè & crudeliter provinciam adminiſtrantes, populum & primores etiam ſæpiùs arma ſumpſiſſe non negas; cauſas more tuo ſtultiſſimas affingis, *nondum jugo erant aſſueti;* ſub Alexandro ſcilicet, Herode, ejúſque filiis. At C. Cæſari, & Petronio *bellum inferre* noluerunt. Prudenter illi quidem, non poterant. Vis ipſorum audire verba, πολεμεῖν μὲν οὐ βουλόμενοι διὰ τὸ μηδ' ἂν δύνασθαι. Quod ipſe fatentur imbecillitatis eſſe ſuæ, hoc tu hypocrita ad religionem refers? Magno dein molimine prorſus nihil agis, dum ex patribus probas, quod & antea tamen pari oſcitatione feceras, pro regibus orandum eſſe. Nam pro bonis quis negat? pro malis quoad ſpes eſt; pro latronibus etiam & pro hoſtibus, non ut agros depopulentur, aut nos occiſione occidant, ſed ut reſipiſcant. Oramus pro utriſ-

que;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

que; illos tamen legibus, hos armis vindicar[e] quis vetat? *Liturgias Ægyptiacas* nîl moror; ſa cerdos autem ille qui orabat, uti aïs, ut *Commodus patri ſuccederet*, meo quidem judicio no[n] orabat, ſed Romano imperio peſſima impreca[tus] tus eſt. *Fidem*, aïs, *fregiſſe nos, de authoritate & majeſtate regis conſervanda ſolenni convention[e] non ſemel interpoſita.* Exſpecto te fuſiùs iſta d[i]re infrà, illic te rurſus conveniam. Redis ad pa[trum] commentationes, de quibus hoc ſumma[tim] tim accipe; Quicquid illi dixerint, neque ex li bris ſacris, aut ratione aliqua ſatis idonea con firmaverint, perinde mihi erit, ac ſi quis aliu[s] è vulgo dixiſſet. Primum adfers Tertullianum ſcriptorem haud orthodoxum, multis errori bus notatum, ut ſi tecum ſentiret, pro nihil[o] tamen hoc eſſet. Quid autem ille? damnat tu multus, damnat rebelliones; damnamus & nos neque hinc ſtatim de jure omni populo rum, de privilegiis, & Senatus conſultis, d[e] poteſtate magiſtratuum omnium cæterorum præterquam unius regis, præjudicatum eſſ[e] volumus: loquuntur iſti de ſeditionibus teme re conflatis, & multitudinis inſaniâ, non de ma giſtratibus, non de Senatu, aut Parlament[o] ad legitima arma populum contra tyrann[um] convocante. Unde Ambroſius quem citas, *No[lo] repugnare, flere, gemere, hæc ſunt munimenta Sa cerdotis, & quis eſt qui poteſt vel unus vel inter paucos dicere Imperatori, Lex tua mihi non pr[o]batur*

batur : non permittitur hoc dicere Sacerdotibus, permittetur Laïcis? Vides jam planè de quibus hic loquatur, de Sacerdotibus, de Laïcis privatis, non de Magiſtratibus : vides quàm infirma tamen & præpoſtera ratione uſus, diſſenſioni inter Laïcos & Sacerdotes, de legibus etiam civilibus, poſtmodùm futuræ facem prætulit. Sed quoniam primorum Chriſtianorum exemplis urgeri nos maximè, & redargui putas, quòd illi, omnibus modis vexati *bellum in Cæſares non moverent*, oſtendam primò non potuiſſe, deinde quoties poterant moviſſe, poſtremò etiamſi, cum poſſent, non moviſſent, non eſſe tamen cæteroqui dignos quorum ex vitâ & moribus, tantis in rebus, exempla ſumamus. Primùm ignorare hoc nemo poteſt, ex quo Romana reſpublica nulla fuit, omnes imperii vires rerumque ſummam ad unum Cæſarem rediiſſe; omnes legiones ſub uno Cæſare ſtipendia meruiſſe: adeò ut Senatus ad unum omnis, totus ordo Equeſter, plebs univerſa, ſi novis rebus ſtuduiſſet, poterant ſe quidem internecioni objeciſſe, ad libertatem tamen recuperandam nihil prorſus effeciſſent; nã imperatorem ſi forte ſuſtuliſſent, imperium tamen manſiſſet. Jam verò Chriſtiani, innumeri licet, at ſparſi, inermes, plebeii & plerunque infimi, quid potuerunt? quantum eorum multitudinem una legio in officio facile continuiſſet? Quod magni ſæpe duces cum interitu ſuo &

veteranorum exercituum deletione incaſſum tentarunt, iſti è plebecula fere homuli poſſe ſe ad exitum perducere ſperarent? cum annis à Chriſto nato prope trecentis, ante Conſtantinum plus minus viginti, imperante Diocletiano, ſola Thæbea legio Chriſtiana eſſet; eoque ipſo nomine à reliquo exercitu in Gallia ad Octodurum oppidum cæſa eſt. *Cum Caſsio, cum Albino, cum Nigro* non conjurârunt: idne illis gratiæ vult apponi Tertullianus, quód ſanguinem pro infidelibus non profuderunt? Conſtat igitur Chriſtianos ab imperatorum imperio liberare ſe non potuiſſe: cum aliis conjurare non Chriſtianis nequaquam ſibi expediviſſe, quamdiu imperatores Ethnici regnabant. Bellum autem tyrannis poſtea intuliſſe Chriſtianos aut armis ſe defendiſſe, aut tyrannorum facta nefaria ſæpe ultos eſſe nnnc oſtendam. Primus omnium Conſtantinus jam Chriſtianus conſortem imperii Licinium Orientalibus Chriſtianis gravem bello ſuſtulit; quo facto illud ſimul declaravit, poſſe à magiſtratu in magiſtratum animadverti, cùm is Licinium pari jure ſecum regnantem ſubditorum ejus cauſâ ſupplicio affecerit, nec Deo ſoli pœnam reliquerit: poterat enim Licinius Conſtantinum, ſi Conſtantinus populum ſibi attributum iis modis oppreſſiſſet, eodem ſupplicio affeciſſe. poſtquam igitur à Deo ad homines redacta res eſt, quod Licinio Conſtantinus erat,

cum

cur non idem Carolo Senatus? Conſtantinum enim milites, Senatum jura conſtituerunt regibus parem, immo ſuperiorem. Conſtantio imperatori Arriano Byzantini, quoad poterant, armis reſtiterunt; miſsum cum militibus Hermogenem, ad pellendum eccleſiâ Paulum orthodoxum epiſcopum, facto impetu repulerunt, & incenſis ædibus, quo ſe receperat, ſemi uſtum & laniatum interfecerunt. Conſtans fratri Conſtantio bellum minatur, ni Paulo & Athanaſio epiſcopis ſedes ſuas reſtituat; videſne ut iſtos ſanctiſſimos patres, de epiſcopatu cùm agitur, bellum fraternum in regem ſuum concitare non puduit? Haud multò pòſt Chriſtiani milites, qui tunc temporis quos volebant imperatores creabant, Conſtantem Conſtantini filium diſſolutè & ſuperbè regnantem interfecerunt, tranſlato ad Magnentium imperio. Quid? qui Julianum nondum apoſtatam, ſed pium & ſtrenuum, invito Conſtantio imperatore ſuo imperatorem ſalutârunt, annon ex illis Chriſtianis fuerunt, quos tu exemplo nobis proponis? Quod factum Conſtantius cum ſuis literis ad populum recitatis acriter prohiberet, clamarunt omnes, feciſſe ſe ut Provincialia, & miles, & reipublicæ authoritas decreverat. Iidem bellum Conſtantio indixerunt, & quantum in ſe erat, imperio ac vita ſpoliarunt. Quid Antiocheni, homines apprimè Chriſtiani? orarunt credo pro Juliano

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

jam Apoſtatâ, quem palàm adire, & convitiis, proſcindere ſolebant; cujus barbam illudentes promiſſam, funes ex ea conficere jubebant. Cujus morte audita ſupplicationes, epulas, & lætitiam publicè indixerunt, ejus pro vita & incolumitate preces fudiſſe cenſes? Quid? quòd eundem etiam à Chriſtiano commilitone interfectum eſſe ferunt. Sozomenus certè ſcriptor eccleſiaſticus non negat; immo, ſiquis ita feciſſet, laudat. οὐ γὰρ ἀπεικὸς τινα τῶν τότε στρατευομένων, &c. *Non eſt mirum,* inquit, *aliquem ex militibus hoc ſecum cogitaſſe; non Græcos ſolum, ſed omnes homines ad hanc uſque ætatem tyrannicidas laudare ſolitos eſſe. qui pro omnium libertate mortem oppetere non dubitant; nec temere quis hunc militem reprehendat, Dei & religionis causâ tam ſtrenuum.* Hæc Sozomenus ejuſdem ætatis ſcriptor, vir bonus & ſanctus; ex quo quid reliqui eâ tempeſtate viri boni hac de re ſenſerint, facilè perſpicimus. Ipſe Ambroſius ab imperatore Valentiniano minore juſſus urbe Mediolano excedere, parere noluit, ſed circumſeptus armato populo ſe atque baſilicam ſuam contra regios præfectos armis defendit; & ſummæ poteſtati reſiſtere, contra quam docuit ipſe, eſt auſus. Conſtantinopoli haud ſemel propter exilium Chryſoſtomi contra Arcadium imperatorem ſeditio maxima commota eſt. In tyrannos igitur quid antiqui Chriſtiani fecerint, non milites ſolùm, ſed populus, ſed

ipſi patres, vel reſiſtendo, vel gerendo bellum, vel concitando, uſque ad Auguſtini tempora, quoniam tibi ulteriùs progredi non libet, breviter expoſui. Valentinianum enim Placidiæ filium interfectum à Maximo patricio, ob ſtuprum uxori ejus illatum, taceo: Avitum etiam imperatorem dimiſſis militibus ſuis luxuriâ diffluentem à Senatu Romano confeſtim exutum imperio non memoro: quia annos aliquot poſt Auguſtini obitum iſta acciderunt. Verùm dono tibi hoc omne, tu nihil horum expoſuiſſe me finge, paruerint per omnia ſuis regibus veteres chriſtiani, quicquam contra tyrannos ne fecerint, aut feciſſe voluerint, non eſſe tamen eos quorum authoritate niti debeamus, aut à quibus exempla petere ſalutariter poſſimus, quod ſupereſt, nunc docebo. Jam diu ante Conſtantinum populus chriſtianus multum de primæva illa ſanctimonia & ſinceritate cùm doctrinæ tum morum deperdiderat. Poſtquam immenſis opibus ditata ab eo eccleſia, honores, dominatum, & potentiam civilem adamare cœpit, ſtatim omnia in præceps ruere. Primò luxus & ſegnities, errorum deinde omnium & vitiorum caterva, veluti ſolutis aliunde carceribus, in eccleſiam immigravit, hinc invidentia, odium, diſcordia paſſim redundabat; tandem haud mitius inter ſe chariſſimo religionis vinculo fratres quàm hoſtes acerrimi diſſidebant; nullus pudor, nulla officii ratio

reſtabat; milites, & copiarum præfecti quoties ipſis viſum erat, nunc imperatores novos creabant, nunc bonos pariter ac malos necabant. Quid Vetranniones & Maximos, quid Eugenios à militibus ad imperium ſubito evectos, quid Gratianum optimum principem, quid Valentinianum minorem non peſſimum, occiſos ab iis commemorem? Militum hæc quidem facinora & caſtrenſium, ſed tamen chriſtianorum illius ætatis, quam tu maximè evangelicam & imitandam eſſe aïs. Jam ergò de eccleſiaſticis pauca accipe: paſtores & Epiſcopi, & nonnunquam illi, quos admiramur, patres, ſui quiſque gregis ductores, de epiſcopatu non ſecus quàm de tyrannide certabant: nunc per urbem, nunc in ipſa eccleſia, ad ipſum altare ſacerdotes, & Laïci promiſcuè digladiabantur; cædes faciebant, ſtrages utrinque magnas nonnunquam ediderunt. Damaſi & Urſicini, qui cum Ambroſio floruerunt, potes meminiſſe. Longum eſſet Byzantinos, Antiochenos, & Alexandrinos illos tumultus, ſub Cyrillo præſertim, quem tu laudas obedientiæ prædicatorem, duce ac patre; occiſo pæne à monachis in illo urbico prælio, Oreſte Theodoſii præfecto. Jam tua quis vel impudentia vel ſupinitate non obſtupeſcat? *Vſque ad Auguſtinum*, inquis, *& infra ejus ætatem, nullæ cujuſquàm privati aut præfecti, aut plurimum conjuratorum extat in hiſtoriis mentio, qui regem ſuum*

ſuum necaverint, aut contra eum armis pugnarint: nominavi ego ex hiſtoriis notiſſimis & privatos, & proceres, qui non malos tantùm, ſed, vel optimos reges ſuâ manu trucidaverint; totos chriſtianorum exercitus, multos cum iis epiſcopos, qui contra ſuos imperatores pugnaverint. Adfers patres, obedientiam erga regem, multis verbis aut ſuadentes aut oſtentantes; adfero ego partim eoſdem, partim alios patres haud paucioribus factis obedientiam, etiam licitis in rebus, detrectantes, armis ſe contra imperatorem defendentes, alios præſidibus ejus vim & vulnera inferentes, alios, epiſcopatûs competitores, civilibus præliis inter ſe dimicantes; ſcilicet de epiſcopatu chriſtianos cum chriſtianis, cives cum civibus confligere fas erat, de libertate, de liberis & conjugibus, de vita, cum tyranno, nefas. Quem non pœniteat hujuſmodi patrum? Auguſtinum inducis *de poteſtate domini in ſervos, & regis in ſubditos* idem pronuntiantem; reſpondeo, iſta ſi dicat Auguſtinus, ea dicere quæ neque Chriſtus neque ejus Apoſtoli unquam dixerunt; cum eorum tamen ſolâ authoritate rem alioqui apertiſſimè falſam commendare videatur. Quæ ſuperſunt hujus capitis tres vel quatuor paginæ, aut mera eſſe mendacia, aut oſcitationes identidem repetitas, ex iis quæ à nobis reſponſa jam ſunt, per ſe quiſque deprehendet. Nam ad Papam quod attinet, in quem multa gratis pero-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ras, facilè te patior ad ravim uſque declamitare. Quod tamen ad captandos rerum imperitos tam prolixè adſtruis, *regibus ſive juſtis ſive tyrannis ſubjectum fuiſſe omnem chriſtianum, donec poteſtas papæ regali major agnoſci cœpta eſt, & ſubjectos ſacramento fidelitatis liberavit*, id eſſe falſiſſimum plurimis exemplis *& uſque ad Auguſtinum, & infra ejus ætatem* prolatis demonſtravimus. Sed neque illud quod poſtremò dicis, *Zachariam pontificem Gallos juramento fidelitatis abſolviſſe*, multò verius eſſe videtur. Negat Franciſcus Hotomanus, & Gallus, & juriſconſultus, & vir doctiſſimus in Francogallia ſua *cap.* 13. abdicatum authoritate Papæ Chilpericum, aut regnum Pipino delatum; ſed in magno gentis concilio pro ſua priſtina authoritate tranſactum fuiſſe id omne negotium, ex annalibus Francorum vetuſtiſſimis probat. Solvi deinde illo ſacramento Gallos omnino opus fuiſſe, negant ipſa Gallorum monumenta, negat ipſe papa Zacharias. Monumentis enim Francorum traditur, teſte non ſolùm Hotomanno, ſed Girardo hiſtoriarum illius gentis notiſſimo ſcriptore, veteres Francos ut eligendi, ſic abdicandi, ſi videretur, ſuos reges jus ſibi omne antiquitus reſervaſſe; neque aliud ſacramentum regibus, quos creabant, dicere conſueviſſe, quàm ſe illis hoc pacto fidem & officium præſtituros, ſi viciſſim illi quòd eodem tempore jurati etiam ſpondent, præſtiterint,

rint. Si ergò Reges rempublicam ſibi commiſſam malè gerendo, fidem jusjurandi fregerint priores, nil opus eſt Papâ, ipſi ſua perfidia populum ſacramento ſolverunt. Papa denique Zacharias, quam tu authoritatem ſibi aïs arrogâſſe, eam in epiſtolâ illâ ad Francos à te citatâ ipſe ſibi derogavit, populo attribuit. *Nam ſi princeps populo, cujus beneficio regnum poſſidet, obnoxius eſt, ſi plebs regem conſtituit, & deſtituere poteſt*, quæ ipſius verba ſunt Papæ, veriſimile non eſt voluiſſe Francos de antiquo jure ſuo, ullo poſtmodùm jurejurando, præjudicium facere; aut unquam ita ſeſe obſtrinxiſſe, quin ſemper ſibi liceret quod majoribus ſuis licuit, reges bonos quidem colere, malos amovere; nec eam præſtare fidem tyrannis, quam bonis regibus ſeſe dare arbitrati ſunt. Tali obſtrictum juramento populum, vel tyrannus ex rege factus, vel ignaviâ corruptus, ſuo ipſe perjurio ſolvit, ſolvit ipſa juſtitia, ſolvit naturæ lex ipſa: unde pontifex quod ſolveret, etiam ipſius pontificis judicio nihil prorſus erat.

CAP. V.

Quanquam in ea ſum opinione, Salmaſi, ſemperque fui, legem Dei cum lege naturæ optimè conſentire, adeoque ſi ſatis oſtendi quid divina lege

ſit de regibus ſtatutum, quid à populo Dei factum & Judaïco & Chriſtiano, oſtendiſſe me eodem tempore eadémque operâ quid legi naturali maximè conſentaneum ſit; tamen quia *confutari nos lege naturæ validiſſimè nunc poſſe* arbitraris, quod ſupervacuum eſſe modò exiſtimabam, id nunc ultrò neceſſarium fatebor; ut contra te hoc capite planum faciam, nihil congruentius naturæ etiam legibus eſſe, quàm tyrannos plecti. Id niſi evincam, non recuſo quin Dei quoque legibus puniri non poſſe, è veſtigio tibi concedam. Non eſt conſilium de natura jam, déque origine civilis vitæ longam orationem contexere; iſtud enim argumentum viri diſertiſſimi cùm Græci tum Latini copioſè pertractarunt; ipſe & brevitati, quantum licet, ſtudeo, & huic rei do operam ut non tam ego, qui labori huic parſiſſem libens, ſed tute te redarguas, teque ſubvertas. Ab eo igitur quod ipſe ponis, incipiam, & diſputationis hujus futuræ fundamenta jaciam. *Lex*, inquis, *naturæ eſt ratio omnium hominum mentibus inſita, bonum reſpiciens univerſorum populorum, quatenus homines inter ſe ſocietate gaudent. Bonum illud commune non poteſt procurari, niſi etiam, ut ſunt quos regi neceſſe eſt, diſponat quoque qui regere debeant.* Ne ſcilicet ut quiſque fortior eſt, eſt, debiliorem opprimat; atque ita quos mutua ſalus ac defenſio unum in locum congregaverat, vis atque injuria diſtrahat, & ad vitam
agre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

agreſtrem redire cogat. Eſtne hoc quod volebas, etſi verboſiús? *Ex ipſorum* itaque *numero qui in unum convenere, deligi* aïs *oportuiſſe quoſdam ſapientia aut fortitudine cæteris præſtantes, qui vel vi vel perſuadendo malè morigeros in officio continerent, ſæpe unum id præſtare potuiſſe, cujus excellens ſit Virtus & prudentia; interdum plures, qui mutuis conſiliis id faciant. Cæterùm cum unus omnia providere & adminiſtrare non poſſit, neceſſe eſt ut conſilia cum pluribus participet, & in ſocietatem regiminis alios admittat. Ita ſive ad unum revocetur imperium, ſive ad univerſum redeat populum, quia nec omnes ſimul remp. gubernare poſſunt, nec unus omnia, ideo revera penes plures ſemper regimen conſiſtit.* Et infra. *Ipſa autẽ regendi ratio ſive per plures ſive per pauciores, ſive per unum diſpenſetur, æquè naturalis eſt, cum ex naturæ ejuſdem principiis deſcendat, quæ non patitur ita unius ſingularitatem gubernare, ut non alios ſocios imperandi habeat.* Hæc cum ex Ariſtotelis tertio Polititicorum decerpſiſſe potueram, malui abs te decerpta tranſcribere, quæ tu Ariſtoteli, ut ignem Jovi Prometheüs, ad everſionem monarcharum, & perniciem ipſius tuam ſurripuiſti. Jam enim prolatam à temetipſo naturæ legem excute quantum voles; nullum juri regio, prout tu jus illud explicas, in natura locum, nullum ejus veſtigium prorſus invenies. *Lex*, inquis, *naturæ cum diſponeret qui regere alios deberent, univerſorum*

populorum bonum reſpexit. Non igitur unius, non monarchæ. Eſt itaque rex propter populum: populus ergò rege potior & ſuperior; ſuperior cum ſit & potior populus, nullum jus regis exiſtere poteſt, quo populum is affligat, aut in ſervitute habeat, inferior ſuperiorem. Jus malè faciendi cum ſit regi nullum, manet jus populi naturâ ſupremum; ut quo jure homines conſilia & vires mutuæ defenſionis gratia, ante reges creatos, primò conſociavere, quo jure ad communem omnium ſalutem, pacem, libertatem conſervandam unum vel plures cæteris præfecerunt, eodem jure quos propter virtutem & prudentiam cæteris præpoſuerant, pòſſent eoſdem aut quoſcùnque alios rempub. malè gerentes, propter ignaviam, ſtultitiam, improbitatem, perfidiam vel coërcere vel abdicare: cnm natura non unius vel paucorum imperium, ſed univerſorum ſalutem reſpexerit ſemper & reſpiciat. Jam verò populus quoſnam delegit? *ſapientia* inquis *aut fortitudine cæteris præſtantes*, nempe qui natura maximè regno idonei viſi ſunt, *cujus excellens virtus, & prudentia præſtare id* muneris *potuit.* Jus igitur ſucceſſionis natura nullum, nullus naturâ rex, niſi qui ſapientiâ & fortitudine cæteris omnibus præcellit: Cæteri vel vi, vel factione contra naturam reges ſunt, cum ſervi potiùs eſſe deberent. Dat enim natura ſapientiſſimo cuique in minùs ſapientes imperium, non

viro

viro malo in bonos, non ſtolido in ſapientes: his igitur imperium qui abrogant, omnino convenienter naturæ faciunt. Cui fini ſapientiſſimum quemque natura conſtituat regem ex temetipſo audi; ut vel naturæ vel legibus *malè morigeros in officio contineat.* Continere autem in officio poteſtne is alios, officium qui negligit, aut neſcit, aut pervertit ipſe ſuum? Cedò jam quodvis naturæ præceptum quo jubeamur inſtituta naturæ ſapientiſſima in rebuſpublicis & civilibus non obſervare, non curare, pro nihilo habere. Cùm ipſa in rebus naturalibus & inanimatis ne ſuo fine fruſtretur, ſæpiſſimè res magnas atque miras efficere ſoleat. Oſtende ullam vel naturæ vel naturalis juſtitiæ regulam, quâ oporteat reos minores puniri, reges & malorum omnium principes impunitos eſſe, immò inter maxima flagitia coli, adorari, & Deo proximos haberi. Concedis *ipſam regendi rationem, ſive per plures, ſive per pauciores, ſive per unum diſpenſetur, æquè naturalem eſſe.* Non eſt ergò rex vel optimatibus vel populi magiſtratibus naturâ ſanctior, quos cùm puniri poſſe ac debere, ſi peccant, ſuprà ſis largitus, idem de regibus, eidem fini ac bono conſtitutis fateare neceſſe eſt. *Non* enim *patitur natura,* inquis, *ita unius ſingularitatem gubernare, ut non alios ſocios imperandi habeat.* Minimè ergò patitur monarcham, minimè unum ita imperare, ut cæteros omnes ſui unius
imperii

imperii ſervos habeat. Socios autem imperandi qui tribuis regi, *penès quos ſemper regimen conſiſtat,* das eidem collegas, & æquales; addis qui punire, addis qui abdicare poſſint. Ita, uti ſemper facis, dum poteſtatem regiam, non jam exauges, ſed tantummodò naturâ conſtituis, aboles: adeo ut nihil putem inauſpicatius accidere regibus potuiſſe, quàm te defenſorem. O infelìcem ac miſerum, quæ te mentis caligo in hanc impulit fraudem, ut latentem antehac diu, & quaſi perſonatam improbitatem atque inſcitiam tuam nunc tanto conatu inſciens nudares ipſe, & omnibus patefaceres: tuoque met opprobrio operam ipſe tuam locares, tuo ipſe ludibrio tam gnaviter inſervires. Quæ te ira numinis quaſve pœnas luentem, in lucem & ora hominum evocavit, ut tanto apparatu cauſam teterrimam impudentiſſimè ſimul & ſtolidiſſimè defenderes, atque ita defendendo invitus, perque inſcitiam proderes? Quis te pejùs perditum vellet, quis miſeriorem, qui jam ſola imprudentia, ſola væcordia ſaluti eſſe poteſt ne ſis miſerrimus, ſi tyrannos quorum cauſam ſuſcepiſti, imperita ac ſtulta defenſione tanto magis inviſos ac deteſtabiles omnibus, contra quam ſperabas, reddideris, quanto iis majorem malefaciendi & impunè dominandi licentiam de induſtria attribueris; eoque plures eorundem hoſtes inconſultò excitaveris. Sed redeo ad tua tecum

diſſidia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

diſſidia. Cum tantum in te ſcelus admiſeris, ut tyrannidem naturâ fundare ſtudeas, præ cæteris gubernandi rationibus monarchiam primò laudandam tibi eſſe vidiſti; id, uti ſoles, incœptare ſine repugnantia nequis. Cum enim modò dixeras, *ipſam regendi rationem ſive per plures ſive per pauciores ſive per unum æque naturalem eſſe*, ſtatim *eam quæ per unum exercetur ex his tribus magis naturalem eſſe* aïs, immò qui etiam recens dixeras, *non patitur natura unius ſingularitatem gubernantis*. Jam tyrannorum necem objice cuî voles, qui & monarchas omnes, & monarchiam ipſam tuâ fatuitate jugulâſti. Verùm quæ ſit melior adminiſtrandi remp. ratio, per unum an per plures, non eſt nunc diſſerendi locus. Et monarchiam quidem multi celebres viri laudarunt, ſi tamen is qui ſolus regnat, vir omnium optimus, & regno digniſſimus ſit; id niſi contingat, nihil monarchia procliviùs in eam tyrannidem, quæ peſſima eſt, labitur. Jam quòd ad unius *exemplar Dei expreſſam eſſe* dicis, quis potentiam divinæ ſimilem in terris obtinere dignus eſt, niſi qui cæterorum omnium longè præſtantiſſimus, etiam bonitate ac ſapientia eſt Deo ſimillimus; is autem ſolus, meâ quidem ſententiâ, expectatus ille Dei filius eſt. Quòd regnum in familiam rurſus contrudis, ut patrifamilias regem aſſimiles, pater certè ſuæ familiæ regnum meretur, quam omnem vel generavit, vel alit: in re-

ge nihil eſt hujuſmodi, ſed planè contrá ſunt omnia. Animalia deinde nobis gregalia, imprimis *aves*, & in iis *apes*, ſiquidem te Phyſiologo aves iſtæ ſunt, imitandas proponis. *Apes regem habent.* Tridentinæ ſcilicet, an non meminiſti? cæterarum te teſte *reſpub. eſt.* Verùm tu deſine de apibus fatuari, muſarum ſunt, oderunt te ſcarabæum, & ut vides, redarguunt. *Coturnices ſub Ortygometra.* Iſtos onocrotalis tuis tende laqueos; nos tam ſtolido aucupio non capimur. Atqui jam tua res agitur, non noſtra, *Gallus gallinaceus*, inquis, *tam maribus quàm fœminis imperitat.* Qui poteſt hoc fieri? Cum tu ipſe Gallus, & ut ferunt, vel nimiùm gallinaceus, non tuæ gallinæ, ſed illa tibi imperitet, & in te regnum exerceat: ſi gallinanaceus ergò plurium fœminarum rex eſt, tu gallinæ mancipium tuæ, non gallinaceum, te ſed ſtercorarium quendam eſſe Gallum oportet. Pro libris certè nemo te majora edit ſterquilinia, & gallicinio tuo ſtercoreo omnes obtundis; hoc unicum galli gallinacei habes. Jam ego multa hordei grana daturum me tibi promitto, ſi totum hoc vertendo ſterquilinium tuum, vel unam mihi gemmam oſtenderis. Sed quid ego tibi hordeum? qui non hordeum, ut Æſopicus ille, ſimplex & frugi gallus, ſed aurum, ut Plautinus ille nequam, ſcalpturiendo quæſiſti; quamvis exitu adhuc diſpari; tu enim centum Jacobæos au-

reos inde reperiſti, cumEuclionis fuſte potiùs, quo miſellus ille Plautinus, obtruncari dignior ſis. Sed pergendum eſt. *Eadem utilitatis & incolumitatis omnium ratio naturalis poſtulat, ut qui ſemel ad gubernandum conſtitutus eſt, conſervetur.* Quis negat, quatenus ejus conſervatio cum incolumitate omnium conſiſtit? ad perniciem autem omnium conſervari unum, quis non videt alieniſſimum à natura eſſe? At *malum etiam regem conſervari, immo peſſimum* omnino vis, *eò quòd non tantum mali civitati procurat malè gubernando, quantum creatur cladium ex ſeditionibus quæ ad eum tollendum ſuſcitantur.* Quid hoc ad jus regum naturale? An, ſi natura me monet, ut latronibus diripiendum me permittam, ut captum me totis facultatibus redimam potiùs, quàm ut dimicare de vitâ cogar, latronum tu inde jus naturale conſtitues? ſuadet natura populo, ut tyrannorum violentiæ nonnunquam cedat, cedat temporibus; tu iſtâ populi neceſſitate ac patientiâ jus etiam naturale tyrannorum fundabis? Quod illa jus populo ſui conſervandi causâ dedit, tu illam tyranno perdendi populi causâ jus idem dediſſe affirmabis? Docet natura ex duobus malis, eligendum eſſe minus; & quandiu neceſſe eſt, tolerandum; an tu hinc tyranno, utpote minori fortaſſe interdum malo, jus impunè malefaciendi exoriri naturale ſtatues? Recordare ſaltem ea quæ jampridem ipſe de Epiſcopis contra Loiolitam ſcripſiſti, à me ſuprà

tertio capite recitata, his planè contraria; Illic *ſeditiones, diſſentiones, diſcordias optimatium & populi, longè levius eſſe malum affirmas, quàm ſub uno monarcha tyranno certam miſeriam ac perniciem.* Et vera tu quidem affirmabas; nondum enim inſaniebas, nondum Carolinis Jacobæis delinitus & deauratus in morbum regium incideras. Dicerem fortaſſe, niſi is eſſes qui es, pudeat te tandem prævaricationis tuæ turpiſſimæ; tibi verò dirumpi facilius eſt quàm erubeſcere, qui ut rem faceres, pudorem jam diu amiſiſti. Annon ipſe memineras Romanos florentiſſimam & glorioſiſſimam Rempub. poſt exactos reges habuiſſe? potuitne fieri ut Batavorum oblivisceſcerere? quorum reſpub. Hiſpaniarum rege pulſo poſt bella diutina, feliciter tamen geſta, libertatem fortiter & gloriosè conſequuta eſt, teque grammaticaſtrum Equitem ſtipendio alit ſuo, non ut juventus Batavica te prævaricatore & ſophiſtâ tam nihil ſapere diſcat, ut ad ſervitutem Hiſpanicam redire mallet, quàm paternæ libertatis ac gloriæ hæres eſſe; iſtam doctrinæ peſtem ad Riphæos ultimos, & glacialem oceanum, quo te in malam rem abire par eſt, tecum auferas licebit: Exemplo denique ſunt Angli, qui Carolum tyrannum bello captum, & inſanabilem obtruncârunt. At *inſulam beatam ſub regibus, & luxu affluentem diſcordiis deformârunt.* Immo luxu penè perditam quo tolerantior ſervitutis eſſet, extinctis deinde

deinde legibus,& mancipatâ religione, ſervientem liberârunt. En autem Epicteti cum Simplicio editorem, ſtoïcum graviſſimum, cui *luxu affluens inſula* beata eſſe videtur! Ex porticu Zenonis nunquam tale ſat ſcio, documentum prodiit. Quid refert? an te doctore quicquid libet regibus licebit, tibi ipſi non licebit Lupi domino ex Lupanari tuo, tanquam ex novo quodam lyceo quamcunq; libet emittere philoſophiam? ſed reſume nunc quam ſuſcepiſti perſonam. *Nunquam ſub ullo rege tantum cruoris hauſtum eſt, tot familiæ deſolatæ*; Hoc totum Carolo imputandum eſt, non Anglis; qui exercitum Hibernicorum priùs in nos paraverat, omnes Hibernos conjurare contra Anglos ſuo ipſe diplomate juſſerat; per illos ducena circiter millia Anglorum una in provinciâ Ultoniâ occiderat; de reliquis nihil dico: binos exercitus in exitium Parlamenti Anglicani urbiſque Londini ſollicitaverat; multa alia hoſtiliter fecerat, priuſquam a populo aut magiſtratibus tuendæ Reipub. causâ vel unus miles conſcriptus eſſet. Quæ doctrina, quæ lex, quæ unquam religio ſic homines inſtituit, ut otio conſulendum, ut pecuniæ, ut ſanguini, ut vitæ potiùs parcendum eſſe ducerent, quàm hoſti obviam eundum: nam externo an inteſtino, quid intereſt? cum interitus reipub. ſive ab hoc, ſive ab illo funeſtus æquè, & acerbus impendeat. Vidit totus Iſrael non poſſe ſe ſine multo
ſanguine

ſanguine levitæ uxorem ſtupro enectam ulciſci; an igitur quieſcendum ſibi eſſe duxit, an bello civili quamvis truculentiſſimo ſuperſedendum, an unam igitur mulierculam mori inultam eſt paſſus? Certè ſi natura nos doceret quamvis peſſimi regis dominatum potiùs pati, quàm in recuperanda libertate, plurimorum civium ſalutem in diſcrimen adducere, doceret eadem non regem ſolùm perferre, quem tamen ſolum perferrendum eſſe contendis, ſed optimatium, ſed paucorum quoque potentiam; latronum etiam nonnunquam & ſervorum rebellantium multitudinem. Non Fulvius aut Rupilius bellum ſervile poſt cæſos exercitus prætorios, non Craſſus in Spartacum poſt deleta conſularium caſtra, non Pompejus ad piraticum bellum exiiſſet. Romani vel ſervis, vel piratis, ne tot civium ſanguis effunderetur, hortante ſcilicet naturâ, ſuccubuiſſent. *Hunc* itaque *ſenſum*, aut hujuſmodi ullum *gentibus impreſſiſſe naturam* nuſquam oſtendis: et tamen non deſinis malè ominari, & vindictam divinam, quam in te augurem tuique ſimiles avertat Deus, nobis denuntiare; qui nomine tantum regem, re hoſtem acerbiſſimum debito ſupplicio ulti ſumus; & innumerabilem bonorum civium cædem authoris pœnâ expiavimus. Nunc magis naturalem eſſe monarchiam ex eo probari aïs quod *plures nationes & nunc & olim regium ſtatum receperint, quàm optima-*

tem

em & popularem. Reſpondeo primûm neque Deo neq; naturâ ſuadente id factum eſſe; Deus niſi invitus, populum ſuum ſub regio imperio eſſe noluit; natura quid ſuadeat & recta ratio, non ex pluribus, ſed ex prudentiſſimis nationibus optimè perſpicitur. Græci, Romani, Itali, Carthaginienſes, multique alii ſuopte ingenio vel optimatium vel populi imperium regio prætulerunt; atque hæ quidem nationes cæterarum omnium inſtar ſunt. Hinc Sulpitius Severus, *regium nomen cunctis ferè liberis gentibus ſemper inviſum* fuiſſe tradit. Verùm iſta non iam huc pertinent, nec quæ ſequuntur multa, inani futilitate à te ſæpiùs repetita: ad illud feſtino, ut quod rationibus firmavi, id exemplis nunc oſtendam, eſſe vel maximè ſecundùm naturam, tyrannos quoquo modo puniri; id omnes gentes, magiſtra ipſa natura, ſæpiùs feciſſe; ex quo impudentia tua prædicanda & turpiſſima mentiendi licentia omnibus innoteſcere dehinc poterit. Primos omnium inducis Ægyptios; & certè quis te per omnia Ægyptizare non videat? *Apud hos* inquis *nuſquam menti extat ullius regis à populo per ſeditiones occiſi, nullum bellum illatum, aut quicquam factum à populo quo è ſolio dejiceretur.* Quid ergo Oſitis rex Ægyptiorum fortaſſe primus? annon à fratre Typhone, & viginti quinque aliis conjuratis interemptus eſt? quos & magna pars populi ſecuta magnum cum Iſide & Oro, regis conjuge,

juge, & filio prælium commiſit? prætereo Seſoſtrin à fratre per inſidias penè oppreſſum; Chemmin etiam & Cephrenem, quibus populus meritò infenſus, quos vivos non poterat, mortuos ſe diſcerpturum minatus eſt. Qui reges optimos obtruncare ſunt auſi, eoſne putas naturæ lumine, aut religione aliquâ retentos, à peſſimis regibus manus abſtinuiſſe? qui reges mortuos, & tum demùm innocuos ſepulcro eruituros ſe minitabantur, ubi etiam pauperculi cujuſque corpus inviolatnm eſſet ſolet, vivoſne illi & nocentiſſimos propter naturæ legem punire, ſi modò viribus valerent, vererentur? Affirmares hæc, ſcio, quamlibet abſurda; at enim ego ne affirmare audeas elinguem te reddam. Scito igitur multis ante Cephrenem ſeculis regnâſſe apud Ægyptios Amoſin; & tyrannum, ut qui maximè, fuiſſe; eum Ægyptii æquo animo pertulerunt. Lætaris; hoc enim eſt quod vis. At reliqua audi vir optime & veraciſſime, Diodori enim verba ſunt quæ recito, μέχρι μέν τινὸς ἐκαρτέρουν οὐ δυνάμενοι, &c. tolerabant aliquandiu oppreſſi, quia reſiſtere potentioribus nullo modo poterant. Quamprimùm verò Actiſanes Æthiopum rex bellum gerere cum eo cœpit, nacti occaſionem plerique defecerunt, eóque facilè ſubacto, Ægyptus regno Æthiopum acceſſit. Vides hic Ægyptios, quamprimùm poterant arma contra

ty-

tyrannum tuliſſe, copias cum externo rege conjunxiſſe, ut regem ſuum ejûſque poſteros regno privarent, bonum & moderatum regem, qualis erat Actiſanes, maluiſſe externum, quàm tyrannum domeſticum. Iidem Ægyptii conſenſu omnium maximo Aprien tyrannum ſuum, conductitiis copiis præſidentem, duce Amaſi prælio victum ſtrangularunt; Amaſi viro nobili regnum dederunt. Hoc etiam adverte; Amaſis captum regem ad tempus in ipſa regia honeſtè aſſervabat: incuſante demùm populo, injuſtè eum facere qui ſuum & ipſorum hoſtem aleret, tradidit populo regem; qui eum prædicto ſupplicio affecit. Hæc Herodotus & Diodorus. Quid amplius tibi quæris? ecquem tyrannum cenſes non maluiſſe vitam ſecuri quàm laqueo finire? Poſtea ſub Perſarum imperium *redacti* Ægyptii *fideles*, inquis, *exſtitere*; Quod falſimum eſt; in fide enim Perſarum nunquam permanſere; ſed quarto poſt anno quam ſubacti à Cambyſe fuerant, rebellarunt. Domiti deinde à Xerxe, haud multò pòſt ab ejus filio Artaxerxe defecerunt, regem Inarum quendam ſibi adſciverunt. Quo occiſo iterum fidem mutant, & conſtituto rege Tacho Artaxerxi Mnemoni bellum indicunt. Sed neque ſuo regi fideliores, ablatum patri regnum filio Nectanebo tradunt: donec tandem ab Artaxerxe Ocho in ditionem Perſarum rediguntur. Sub Macedonum etiam imperio, quan-

tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

tum in ſe erat, tyrannos coërcendos eſſe fa-
ctis indicarunt; ſtatuas & imagines Ptolemæi
Phyſconis dejecerunt, ipſum mercenario ex-
ercitu præpollentem interficere nequiverunt.
Alexander ejus filius ob cædem matris con-
curſu populi in exilium agitur: filium item e-
jus Alexandrum inſolentiùs dominantem A-
lexandrinus populus vi abreptum ex regia in
gymnaſio publico interfecit: Ptolemæum de-
nique Auleten ob multa flagitia regno ex-
pulit. Hæc tam nota cùm non poſſit neſcire
vir doctus, non debuerit qui hæc docere pro-
fiteatur, qui fidem tantis in rebus haberi ſibi
poſtulet, quis non pudendum & indigniſſi-
mum eſſe dicat, hunc, vel tam rudem & in-
doctum tanta cum infamia bonarum litera-
rum pro doctiſſimo circumferre ſe tumidum,
& ſtipendia regum & civitatum ambire, vel
tam improbum & mendacem, non inſigni ali-
quâ ignominiâ notatum, ex omnium commu-
nitate & conſortio tum doctorum tum bono-
rum exterminari. Poſtquam Ægyptum luſtra-
vimus, ad Æthiopes jam proximos viſamus.
Regem à Deo electum, ut credunt, quaſi Deum
quendam adorant: quoties tamen eum Sacer-
dotes damnant, ipſe mortem ſibi conſciſcit. Sic
enim, Diodoro teſte, omnes alios maleficos
puniunt; non ipſi morte afficiunt, ſed ipſos
reos lictore miſſo mori jubent. Ad Aſſyrios
deinde & Medos & Perſas regum obſervantiſ-
ſimo

ſimos accedis: *jus illic regium ſumma cum licentia quidlibet faciendi conjunctum fuiſſe* contra omnium Hiſtoricorum fidem affirmas. Narrat imprimis Daniel ut regem Nebuchadnezzarem plus nimio ſuperbientem homines à ſe depulerint, & ad beſtias ablegaverint. Jus eorum non regium, ſed Medorum & Perſarum id eſt populi jus appellatur; quod cùm irrevocabile eſſet, reges etiam obligavit. Darius itaque Medus eripere manibus ſatraparum Danielem, quanquam id maximè agebat, non potuit. *Populi*, inquis, *nefas eſſe tum credebant regem repudiare quòd illo jure abuteretur.* Inter ipſa tamen hæc verba adeò miſerè obtorpes, ut dum iſtorum populorum obedientiam & modeſtiam laudas, ereptum Sardanapalo regnum ab Arbace tuâ ſponte commemores. Eripuit autem is non ſolus, ſed partim à Sacerdotibus juris peritiſſimis, partim à populo adjutus, atque hoc præſertim nomine eripuit, quòd is jure regio, non ad crudelitatem, ſed ad luxuriam tantummodò & mollitiem abuteretur. Percurre Herodotum, Cteſiam, Diodorum, intelliges omninò contrà eſſe quàm dicis, *à Subditis ut plurimum ea regna deſtructa fuiſſe, non ab externis:* Aſſyrios reges a Medis, Medos à Perſis, utriſque tum *Subditis*, ſublatos fuiſſe. *Cyrum* ipſe *rebellâſſe*, & *arreptas tyrannides in diverſis imperii locis fateris*. Hoccine eſt jus regium apud Medos & Perſas, & obſervantiam eorum in reges,

quod inſtituti, aſſerere? Quæ te Anticyra tam delirum ſanare poteſt? *Perſarum reges quali jure regnârint ex Herodoto*, inquis, *liquet. Cambyſes*, cùm ſororem in matrimonio habere cupeperet, judices regios conſulit, delectos *ex populo viros*, legum interpretes, ad quos omnia referri ſolebant. Quid illi? negant ſe invenire legem quæ jubeat fratrem ſecum in matrimonium ſororem jungere; aliam tamen inveniſſe, quâ liceat Perſarum regi facere quæ libeat. Primùm ſi rex omnia pro ſuo jure poterat, quid alio legum interprete quàm ipſo rege opus erat? ſupervacanei iſti judices ubivis potiùs quàm in regia manſiſſent. Deinde ſi Regi Perſarum quidvis licuit, incredibile eſt id adeò neſciviſſe Cambyſem dominationis cupidiſſimum, ut quid licitum eſſet, judices illos percunctaretur. Quid ergo? vel *gratificari* volentes *regi*, ut fateris ipſe, vel à tyranno ſibi metuentes, ut aït Herodotus, facilem quandam ſe reperiſſe legem ſimulant, palpum regi obtrudentes: quod in judicibus & legum peritis hac etiam ætate novum non eſt. At verò *Artabanus Perſa dixit ad Themiſtoclem, nullam legem apud Perſas eſſe meliorem illâ quâ ſancitum fuerat, regem eſſe honorandum & adorandum*. Præclaram tu quidem legem de adoratione regum introducis etiam à patribus antiquis damnatam; præclarum etiam legis commendatorem Artabanum, qui ipſe haud multo poſtea ſua

manu

manu Xerxem regem ſuum trucidavit. Probos regum defenſores regicidas nobis adfers: ſuſpicor te regibus inſidias quaſdam moliri. Claudianum citas poëtam, Perſarum obedientiæ teſtem. At ego te ad res eorum geſtas & annales revoco, defectionibus Perſarum, Medorum, Bactrianorum, Babyloniorum, etiam cædibus regum refertiſſimos. Proximus tibi author eſt Otanes Perſa, ipſe etiam Smerdis interfector ſui regis, qui cum odio poteſtatis regiæ, injurias & facinora regum exponat, violationes legum, cædes indemnatorum, ſtupra, adulteria, hoc tu jus regium vis appellari, & Samuelis iterum calumniandi in mentem tibi venit. De Homero qui reges eſſe ab Jove cecinit, ſupra reſpondi: Philippo regi jus regium interpretanti tam credam quàm Carolo. Ex Diogenis deinde Pythagoréi fragmento quædam producis, at quali is de rege dicat taces. Accipe igitur quo ille uſus eſt exordio; ad quod referri quæ ſequuntur cuncta debent. Βασιλεὺς κ' εἴη ὁ δικαιότατος, &c. *Rex ille fuerit, qui juſtiſſimus eſt, juſtiſſimus autem, qui maximè legitimus*, nam ſine juſtitia nullus *rex eſſe poterit, neque juſtitia ſine lege.* Hæc cum jure tuo regio è regione pugnant. Eadem abs te recitatus Ecphantas philoſophatus. δεῖ δὴ καὶ τὸν εἰς αὐτὰν καταστάντα, &c. *oportet qui regnum ſuſcipit puriſſimum & lucidiſſimum naturâ eſſe:*

& infra ὁ κατ' ἀρετὰν ἐξάρχων, &c. *ille qui imperat ſecundùm virtutem, nominatur rex, & eſt.* Quem tu igitur regem vocas, Pythagoreorum judicio rex non eſt. Jam tu viciſſim Platonem audi in Epiſtola octava ἀρχὴ γιγνέσθω ὑπεύθυνος βασιλική, &c. *Sit regia poteſtas redendæ rationi obnoxia; leges dominentur & aliis civibus & ipſis etiam regibus, ſi quid præter leges fecerint.* Addo Ariſtotelem Polit. 3. ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις καὶ ἴσοις οὔτε συμφέρον ἐστίν, &c *inter ſimiles & æquales neque utile eſt neque juſtum, eſſe unum omnium dominum, neque ubi leges non ſunt, neque ut ipſe lex ſit, neque ubi ſunt leges; neque bonum bonorum, neque non bonum non bonorum dominum eſſe.* Et lib. quinto, *Quem populus non vult, ſtatim is non rex, ſed tyrannus eſt,* c. 10. Hem tibi etiam Xenophontem in Hierone ἀντὶ τοῦ τιμωρεῖν αἱ πόλεις αὐτοῖς, &c. *tantum abeſt ut tyrannorum necem civitates ulciſcantur, ut magnis honoribus afficiant eum, qui tyrannũ interfecerit, imagines etiam tyrannicidarum in templis ſtatuunt.* Teſtẽ oculatũ adjiciam Marcum Tullium pro Milone. *Græci homines Deorum honores tribuunt iis viris qui tyrannos necaverunt: quæ ego vidi Athenis, quæ aliis in urbibus Græciæ, quas res divinas talibus inſtitutas viris, quos cantus, quæ carmina? prope ad immortalitatem, & religionem, & memoriam conſecrantur.* Polybius denique author graviſſimus,

Hiſtoriarum ſexto. τότε δὲ ταῖς ἐπιθυμίαις ἑπόμενοι, &c. *cum principes*, inquit, *cupiditatibus obſequi cœperunt, tum de regno facta eſt tyrannis, & conſpiratio in caput dominantium inibatur; cujus quidem authores erant non deterrimi civium, ſed generoſiſſimi quique & maximi animi.* Longè plura cùm mihi ſuppeterent, hæc pauca delibavit: obruor enim copiâ. A philoſophis ad Poëtas jam provocas, eò te libentiſſimè ſequimur. *Poteſtatem nullis legibus, nullis judiciis obnoxiam in Græcia reges obtinuiſſe vel unus*, inquis, *Æſchylus poteſt docere; qui in tragœdia, Supplices, Regem Argivorum* ἀκριτον πρύτανιν *vocat, non judicabilem rectorem.* Verùm tu ſcito, præcipitem enim te & nullius judicii eſſe, quocunque te vertis, eò magis perſpicio, ſcito, inquam, non quid poëta, ſed quis apud Poëtam quídque dicat, ſpectandum eſſe: variæ enim perſonæ inducuntur, nunc bonæ, nunc malæ, nunc ſapientes, nunc ſimplices, non ſemper quid Poëtæ videatur, ſed quid cuique maximè conveniat loquentes. Danai filiæ quinquaginta ex Ægypto profugæ ad Argivorum regem ſupplices pervenerant; orant uti ſe contra vim Ægyptiorum claſſe inſequentium defendat, reſpondet rex non poſſe ſe niſi rem priùs cum populo communicet.

Εγὼ δ᾽ ἂν ȣ̓ κραίνοιμ᾽ ὑπόσχεσιν πάρος
Αςῶν δὲ πᾶσι τοῖσδε κοινώσας πέρι.

Mulieres peregrinæ & ſupplices incerta populi ſuffragia veritæ, regem denuò blandiùs compellant.

Σύ τοι πόλις, σὺ δὲ τὸ δήμιον,
Πρύτανις ἄκριτος ὤν.
Tu inſtar urbis es & populi, Prætor injudicatus.

Rurſus rex.

Εἶπον δὲ καὶ πρὶν, οὐκ ἄνευ δήμου τάδε
Πράξαιμ' ἂν οὐδέπερ κρατῶν —
Dixi antea, non ſine populo hæc faciam.
ne ſi poſſem quidem.

De re itaque tota ad populum refert,

Ἐγὼ δὲ λαοὺς συγκαλῶν ἐγχωρίους
Πείσω τὸ κοινόν.

Populus itaque decernit opem Danai filiabus ferendam; unde illa ſenis Danai lætantis.

Θαρσεῖτε παῖδες, εὖ τὰ τῶν ἐγχωρίων
Δήμου δέδοκται παντελῆ ψηφίσματα.
Bono eſtote animo filiæ, benè decreverunt
Indigenarum, in conventu populari, perfectiſſima ſuffragia.

Hæc niſi protuliſſem, quàm temere ſtatuiſſet ſciolus iſte de jure regio apud Græcos ex ore mulierum, & peregrinarum, & ſupplicum; cûm & ipſe rex, & ipſa res geſta longè aliud nos doceat. Idem etiam docet Euripidis Oreſtes, qui, mortuo patre, Argivorum ipſe rex, ob cædem matris à populo in judicium vocatus, ipſe cauſam dixit, & ſuffragiis populi capite damnatus

eſt

eſt. Athenis regiam poteſtatem legibus obnoxiam fuiſſe teſtatur idem Euripides etiam in Supplicibus, ubi hæc Thæſeus Athenarum Rex ——

οὐ γὰρ ἄρχεται
Ἑνὸς πρὸς ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐλευθέρα πόλις,
Δῆμος δ' ἀνάσσει ——

non regitur
Ab uno viro, ſed eſt libera hæc civitas,
Populus autem regnat ——

Sic ejus filius Demophoon Rex item Athenienſium apud eundem poëtam in Heraclidis.

Οὐ γὰρ τυραννίδ' ὥστε βαρβάρων ἔχω,
Ἀλλ' ἢν δίκαια δρῶ, δίκαια πείσομαι.

Non enim iis tyrannicè tanquã barbaris impero,
Sed ſi facio juſta quæ ſunt, juſta mihi rependuntur.

Non aliud Thebis jus regium antiquitùs fuiſſe teſtatur Sophocles in Oedipo tyranno, unde & Tireſias & Creon Oedipo ferociter reſponſant, ille

οὐ γάρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος
Non ſervus tibi ſum.

Hic, Κἀμοὶ πόλεως μέτεστι τῆσδ', οὐ σοὶ μόνῳ.
Eſt & mihi jus in hac civitate non tibi ſolùm.

Et Æmon Creonti in Antigone.

Πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ', ἥτις ἀνδρὸς ἔσθ' ἑνός.
Non eſt civitas, quæ unius eſt viri.

Jam verò Lacedæmoniorum reges in judicium ſæpe adductos, & interdum morte mulctatos nemo ignorat. Atque hæc quidem antiquum in Græcia jus regium quale fuerit ſatis declarant. Ad Romanos veniamus. Tu ad illud imprimis recurris non Salluſtianum, ſed C. Memmii apud Salluſtium, *impune quidvis facere:* cui ſuprà reſponſum eſt. Salluſtius ipſe diſertis verbis author eſt, *Romanos imperium legitimum, nomen imperii regium habuiſſe*; quod cum *ſe in dominationem convertit*, ut nôſti, expulerunt. Sic M. Tullius in Piſonem, ego Conſulem eſſe putem, qui Senatum eſſe in repub. non putavit? & ſine eo conſilio conſulem numerem, ſine quo Romæ ne reges quidem eſſe potuerunt? Audin' regem Romæ ſine Senatu nihil fuiſſe? *At Romulus, ut libitum Romanis imperitaverat, ut äit Tacitus.* Nondum enim fundata legibus, colluvies potiùs convenarum quam reſpub. erat: omnes olim mortales ſine legibus vivebant, cum reſpublicæ nondum eſſent. Poſt Romulum autem, authore Livio, etſi regem omnes volebant, libertatis dulcedine nondum expertâ, *Populo tamen ſumma poteſtas permiſſa eſt, ut non plus darent juris quam detinerent; jus illud* à Cæſaribus *vi ademptam fuiſſe* idem aït. Servius Tullius dolo primùm quaſi Tarquinii Priſci vicarius regnabat; poſtea verò ad populum ipſe retulit, *vellent juberentne ſe regnare*; tandum ut aït Tacitus,

ſanctor

ſanctor legum fuit queis etiam reges obtemperarent, Feciſſetne hanc ſibi & poſteris injuriam, ſi ſupra leges priùs fuiſſe jus regium ſenſiſſet? Ultimus illorum regum Tarquinius ſuperbus *morem de omnibus Senatum conſulendi primus ſolvit*; ob hæc & alia flagitia populus L. Tarquinio Regi imperium abrogavit; exulémque eſſe cum conjuge ac liberis juſſit. Hæc fere ex Livio & Cicerone; quibus alios juris regii apud Romanos haud tu interpretes attuleris meliores. Ad dictaturam quod attinet, temporaria tantùm fuit, nunquam adhibita niſi difficillimis reipub. temporibus, & intra ſex menſes deponenda. Jus autem imperatorum quod vocas, non jus illud, ſed vis planè erat; imperium nullo jure præterquàm armis partum. At *Tacitus*, inquis, *qui ſub imperio unius floruit*, ita ſcripſit. *Principi ſummum rerum arbitrium dii dederunt, ſubditis obſequii gloria relicta eſt*. Nec dicis quo loco; tibi conſcius nimirum inſigniter lectoribus impoſuiſſe; quod mihi quidem ſtatim ſuboluit, quamvis locum illum non ſtatim reperi. Non enim Taciti hæc verba ſunt, ſcriptoris boni, & tyrannis adverſiſſimi, ſed apud Tacitum M. Terentii cujuſdam equitis Romani, qui capitis reus, inter alia quæ metu mortis ab eo dicta ſunt, ſic Tiberium adulatur, annalium 6to. *Tibi ſummum rerum judicium dii dederunt, nobis obſequii gloria relicta eſt*. Hanc tu quaſi Taciti ſententiam pro-

fers, qui ſententias tibi commodas non ex priſtrina ſolùm aut tonſtrina, ſed ex ipſa carnificinâ oblatas non reſpueres: ita omnia vel oſtentationis cauſâ, vel imbecillitatis conſcientiâ, undecunque corradis. Tacitum ipſum ſi legere maluiſſes quàm alicubi decerptum negligētiùs tranſcribere, docuiſſet te is, jus illud imperatorum unde ortum ſit. *Poſt Actiacam, verſo civitatis ſtatu nihil uſquam priſci aut integri moris; omnes exutâ æqualitate juſſa principis aſpectare*; docuiſſet idem annalium 3 tio, unde tuum omne jus regium; *Poſtquam exui æqualitas, & pro modeſtia ac pudore ambitio & vis incedebat, provenere dominationes, multoſq; apud populos æternum manſere.* Idem ex Dione poteras didiciſſe, ſi innata levitas & inconſtantia tua quicquam te altiùs percipere pateretur. Narrat enim is l. 53. abs te citato, ut partim armis, partim dolo & ſimulatione Octaviani Cæſaris effectum ſit, ut imperatores legibus ſoluti eſſent; dum enim pro concione pollicetur ſe principatu abiturum, legibus & imperiis etiam aliorum obtemperaturum, per cauſam belli in provinciis ſuis gerendi, retentis apud ſe ſemper legionibus, dum ſimulatè renuit imperium, ſenſim invaſit. Non eſt hoc legibus rite ſolutum eſſe, ſed legum vincula, quod gladiator ille Spartacus potuit, vi ſolvere; nomen deinde principis aut imperatoris & αὐτοκράτορος ſibi arrogare, quaſi Deus aut naturæ lex omnes & homines

nes & leges illi ſubjeciſſet. Vis altiùs paulo juris Cæſarei originem cognoſcere? Marcus Antonius, juſſu Cæſaris, qui armis in rempublicam nefariè ſumptis tum plurimum poterat, Conſul factus, cùm Lupercalia Romæ celebrarentur, ex compoſito, ut videbatur, diadema capiti Cæſaris cum gemitu & plangore populi impoſuit: aſcribi deinde juſsit in faſtis ad Lupercalia, C. Cæſari Antonium Conſulem, juſſu populi, regnùm detuliſſe. Quâ de re Cicero in ſecunda Philippica; *Ideóne L. Tarquinius exactus, Spurius Caſſius, Sp. Melius, M. Manlius necati, multis poſt ſeculis à M. Antonio, quod fas non eſt, ut rex Romæ conſtitueretur?* Tu verò omni malo cruciatu atque infamia ſempiternâ etiam ipſa Antonio dignior es; quanquam tu hinc noli ſuperbire, non enim te hominem deſpicatiſſimum, ullâ re aliâ quàm ſcelere cum Antonio conferendum putem, qui in hiſce tuis Lupercalibus nefandis non uni tantùm, ſed omnibus tyrannis diadema cunctis legibus ſolutum, nullâ ſolvendum imponere ſtuduiſti. Certè ſi ipſorum Cæſarum oraculo credendum eſt, ſic enim apellant Chriſtiani imperatores Theodoſius & Valens edictum ſuum, cod: l: 1: tit. 14. de authoritate juris, imperatorum pendet authoritas. Majeſtas ergo regnantis, vel ipſorum Cæſarum ſive judicio ſive oraculo, ſubmittenda legibus eſt, de quibus pendet. Hinc adultâ jam poteſtate im-

peratoriâ ad Trajanum Plinius in Panegyrico; *Diverſa ſunt naturâ, dominatio, & principatus. Trajanus regnum ipſum arcet ac ſummovet, ſedémque obtinet principis, ne ſit domino locus.* Et infra, *omnia quæ de aliis principibus à me dicta ſunt, eò pertinent ut oſtendam, quàm longa conſuetudine corruptos, depravatóſque mores principatus parens noſter reformet, & corrigat.* Quod depravatos principatûs mores Plinius, id te ne pudet jus regium perpetuò vocitare? Verum hactenùs de jure apud Romanos breviter. Quid illi in tyrannos ſuos, ſive reges, ſive Imperatores fecerint, vulgo notum eſt. Tarquinium expulerunt. Sed *quomodo*, inquis, *expulerunt, an in jus vocarunt? nequaquam; Portas venienti clauſerunt.* Ridiculum caput, quid ni clauderent advolanti cum parte copiarum? quid refert exulare juſſus fuerit an mori, modò pœnas dediſſe conſtat? Ca. Cæſarem tyrannum excellentiſſimi ejus ætatis viri in Senatu interfecerunt; id factum M. Tullius & ipſe vir optimus, & pater patriæ publicè dictus, miris laudibus, cum alibi paſſim, tum in ſecunda Philippica celebravit. Pauca recitabo. *Omnes boni quantum in ipſis fuit, Cæſarem occiderunt; aliis conſilium, aliis animus, aliis occaſio defuit, voluntas nemini.* Et infra. *Quæ enim res unquam, proh ſancte Iupiter, non modò in hac urbe, ſed in omnibus terris eſt geſta major, quæ glorioſior, quæ commendatior hominum memoriæ ſempiter-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

næ? in hujus me conſilii ſocietatem, tanquam in in equum Trojanum includi cum principibus non recuſo. Illud Senecæ tragici & ad Græcos referri poteſt, & ad Romanos:

— Victima haud ulla amplior
Poteſt, magiſque opima mactari Iovi
Quam rex iniquus —

Nam ſi ad Herculem ſpectes, cujus hæc ſententia inducitur, quid ſenſerint illa ætate Græcorum ſummi viri oſtendit: ſi ad poëtam, qui ſub Nerone floruit (& ſenſum fere ſuum poëtæ perſonis optimis affingere ſolent) ſignificabat & quid ipſe, & quid omnes viri boni, ætate etiam Neronis, faciendum tyranno conſuerint; quamque pium, quamque diis gratum eſſe duxerint tyrannicidium. Sic optimi quique Romanorum, quantum in ſe erat, Domitianum occiderunt. Palàm hoc profitetur Plinius ſecundus in illo ad Trajanum imperatorem Panegyrico. *Iuvabat illidere ſolo ſuperbiſſimos vultus, inſtare ferro, ſævire ſecuribus, ut ſi ſingulos ictus ſanguis dolorque ſequeretur: nemo tam temperans gaudii, quin inſtar ultionis videretur cernere laceros artus, truncata membra, poſtremò truces horrendaſque imagines abjectas excoctaſque flammis.* Et deinde, *non ſatis amant bonos principes, qui malos ſatis non oderint.* Tum inter flagitia Domitiani ponit, quòd is Epaphroditum Neronis utcunqne interfectorem trucidaverit. *An excidit dolori noſtro modò vindicatus Nero,*

per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

permitteret credo famam vitamque ejus carpi, qui mortem ulíſcebatur? Planè quaſi ſceleri proximum eſſe judicaret, non interfeciſſe Neronem, ſcelus graviſſimum vindicâſſe interfectum. Ex his manifeſtum eſt, Romanorum præſtantiſſimos quoſque viros non ſolum tyrannos quoquo modo, quoties poterant, occidiſſe, ſed factum illud, ut Græci olim, in maxima laude poſuiſſe: Vivum enim tyrannum quoties judicare non poterant viribus inferiores, mortuum tamen & judicabant, & lege Valeriâ damnabant. Valerius enim Publicola Junii Bruti collega cum videret non poſſe ſtipatos ſuis militibus tyrannos ad judicium perduci, legem tulit qua indemnatum quovis modo occidere liceret; deinde facti rationem reddere. Hinc C. Caligulam, quem Craſſus ferro, omnes votis interfecerunt, Valerius Aſiaticus, vir conſularis cum non adeſſet, ad milites tamen ob necem ejus tumultuantes exclamat, *utinam ego interfeciſſem*; Senatus eodem tempore abolendam Cæſarum memoriam, ac diruenda templa cenſuit; tantum abfuit ut Caſſio iraſceretur; Claudium a militibus imperatorem mox ſalutatum vetant per tribunum plebis principatum capeſſere; vis autem militum vicit. Neronem Senatus hoſtem judicavit, &, ut puniretur more majorum, quærebat; id genus pœnæ erat, ut nudi cervix inſereretur furcæ, corpus virgis ad necem cæderetur. Vide quan-

to

to mitiùs & moderatiùs Angli cum tyranno egerint ſuo, qui multorum judicio plus ipſo Nerone ſanguinis fundendi author fuerat. Sic Domitianum mortuum Senatus damnavit; quod potuit, imagines ejus coràm detrahi, & ſolo affligi juſſit. Commodus à ſuis interfectus, non vindicatus à Senatu aut Populo, ſed hoſtis judicatus eſt, qui etiam cadaver ejus ad ſupplicium quærebant. Ea de re Senatuſconſultum extat apud Lampridium; *Hoſti patriæ honores detrahantur, Parricida trahatur, in ſpoliario lanietur, hoſtis Deorum, carnifex Senatus unico trahatur, &c.* Iidem Didium Julianum imperatorem frequentiſſimo Senatu capitis damnarunt; & miſſo Tribuno, occidi in Palatio juſſerunt. Idem Maximino imperium abrogarunt, hoſtemque judicarunt. Juvat ipſum Senatuſconſultum ex Capitolino recitare. *Conſul retulit; Patres Conſcripti, de Maximinis quid placet?* reſponſum eſt, *hoſtes, hoſtes, qui eos occiderit præmium merebitur.* Vis ſcire populus Romanus & provinciæ Maximino imperatori an Senatui paruerint? audi eundem Capitolinum. *Literas mittit Senatus* ad omnes provincias, ut communi ſaluti, libertatique ſubveniant; quæ auditæ ſunt ab omnibus. Ubique amici, adminiſtratores, duces, tribuni, milites Maximini interfecti ſunt: paucæ civitates fidem hoſti publico ſervaverunt. Eadem tradit Herodianus. Quid plura de Romanis? Jam apud finitimas natio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

nationes quale jus regium illâ ætate fuerit videamus. Apud Gallos rex eorum Ambiorix *ſua ejuſmodi eſſe imperia* fatetur, *ut non minus haberet in ſe juris multitudo, quàm ipſe in multitudinem.* Judicabatur ergo non minùs quam judicabat. Rex item Vercingetorix proditionis inſimulatus eſt à ſuis; tradit hæc Cæſar bellum Gallicum ſcribens. Nec *Germanorum regibus infinita aut libera poteſtas* erat, *de minoribus rebus principes conſultant, de majoribus omnes. Rex aut princeps auditur authoritate ſuadendi magis quàm jubendi poteſtate: ſi diſplicuit ſententia, fremitu aſpernantur.* Hæc Tacitus. Tu vero quod inauditum prorſus eſſe modò exclamabas, nunc ſæpiùs factum concedis, *quinquaginta* nimirum *Scotorum reges aut expulſos aut incarceratos, aut necatos, quoſdam etiam in publico capitali ſupplicio affectos,* Quod in ipſa Britanniâ factitatum eſt, cur tu, tyrannorum veſpillo, infandum, inauditum eſſe tanta ejulatione vociferaris? Pergis Judæorum & Chriſtianorum erga tyrannos ſuos religionem extollere, & mendacia ex mendaciis ſerere, quæ jam toties refutavimus. Modò Aſſyriorum & Perſarum obedientiam latè prædicabas, nunc eorum rebelliones enumeras; & quos nunquam rebellaſſe paulò ante dixeras, nunc cur iidem toties rebellaverint multas cauſas affers. Ad narrationem deinde ſumpti de rege ſupplicii tamdiu intermiſſam revertis, ut, ſi tunc forte ſatis ſedulo

ineptus

ineptus & ridiculus non eras, nunc eſſes. *Per aulæ ſuæ membra ductum* narras. Quid per aulæ membra intelligas ſcire geſtio. Romanorum calamitates ex regno in rempub. verſo recenſes, in quo te tibimet turpiſſimè mentiri ſuprà oſtendimus. Qui ad Loiolitam, *ſeditiones tantùm ſub optimatibus & populo, certam ſub tyranno perniciem eſſe* demonſtrabas, nunc hominum vaniſſime & corruptiſſime *ob reges olim ejectos ſeditionum illa mala tanquam ſupplicia illos hauſiſſe* audes dicere? ſcilicet quia centum Jacobæis donavit te poſtea rex Carolus, idcirco reges expulſos luent Romani. At malè ceſſit Julii Cæſaris interfectoribus. Sanè ſi cui unquam tyranno, huic parcitum vellem; quamvis enim regnum in repub. violentiùs invadebat, erat tamen regno fortaſſe digniſſimus: nec ideo quenquam magis putem interfecti Cæſaris pœnas pependiſſe, quàm deleti Catilinæ Caium Antonium Ciceronis collegam: quo poſtea de aliis criminibus damnato, ut inquit Cicero pro Flacco, *ſepulchrum Catilinæ floribus ornatum eſt*. Fautores enim Catilinæ tunc exultabant, *juſta Catilinæ tum facta eſſe dictitabant*, ad invidiam cæteris conflandam, qui Catilinam ſuſtulerant. Hæ ſunt improborum artes, quibus viros præſtantiſſimos à ſupplicio tyrannorum, & puniendus etiam ſæpè facinoroſiſſimis deterreant. Dicerem ego contrà, quod facile eſſet, quoties bene ceſſit, & proſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

rè tyrannorum interfectoribus, ſi quid certi de eventu rerum colligere quis poſſet. Objectas, quòd *regem hæreditarium Angli non illo affecerint ſupplicio, quo tyranni ſolent mactari, ſed eo quo latrones & proditionis rei.* Primùm hæreditas ad maleficiorum impunitatem quid conferat neſcio: conferre quicquam ut credat ſapiens fieri vix poteſt. Quod tu deinde ad *immanitatem* refers, in eo lenitas potiùs Anglorum, & moderatio prædicanda erat; qui, cum tyrannum eſſe, omnes in patriam impietates, latrocinia, proditiones, perduelliones in ſe complectatur, ſatis habebant ſupplicium haud gravius de tyranno ſumere, quàm de ſimplici latrone quovis, aut proditore vulgari ſumere ſolebant. Speras *exorituros eſſe aliquos Harmodios & Thraſybulos, qui, noſtrorum cæde, tyranni manibus parentent.* At tu citius animum deſpondebis, & vitam te dignam, omnibus bonis execrandus, antè ſuſpendio finieris, quàm Harmodios Harmodiorum ſanguine litantes tyranno videas. Tibi enim illud accidere veriſimillimùm eſt, deque te tam ſcelerato quis augurari rectiùs poſſit: alterum eſt impoſſibile. Tyrannorum triginta mentionem facis qui ſub Gallieno rebellarunt. Quid ſi tyrannus tyrannũ oppugnat, an omnes ergo qui oppugnant tyrannum, aut tollunt, tyranni erunt ipſi? haud tu id perſuaſeris, mancipium equeſtre; neque is qui author tibi eſt, Trebellius Pollio hiſtorico-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

rum propè ignobiliſſimus. *Si qui hoſtes*, inquis, *à Senatu judicati ſunt, factio id fecit, non jus.* Nobis in memoriam revocas quid fecit Imperatores; factio nempe, & vis, & ut planiùs dicam, furor Antonii, non jus fecit, ut contra Senatum populumque Romanum ipſi priùs rebellarent. *Dedit*, inquis, *pœnas Galba qui contra Neronem inſurrexit.* Dic etiam quas pœnas dedit Veſpaſianus, qui contra Vitellium. *Tantum*, inquis, *abfuit Carolus à Nerone, quãtum iſti laniones Anglicani à Senatoribus illius temporis Romanis.* Trifurcifer, à quo laudari vitriperium eſt, vituperari laus magna: Paucis modò periodis interpoſitis hac ipſa de re ſcribens, *Senatum ſub imperatoribus togatorum mancipiorum conſeſſum fuiſſe* aïebas, nunc eundem *Senatum* aïs *conſeſſum regum fuiſſe:* hoc ſi ita eſt, quid obſtat quin reges, te authore, togata mancipia ſint. Beatos hoc laudatore reges! quo inter homines nihil nequius, inter quadrupedes nihil amentius: niſi ſi hoc illi peculiare dicam eſſe, quòd nemo literatiùs rudit. Senatum Angliæ Neroni vis eſſe ſimiliorem quàm Senatui Romano: Cogit me cacoëthes hoc tum ineptiſſimas conglutinandi ſimilitudines, ut corrigam te; & quàm ſimilis Neroni fuerit Carolus, oſtendam. *Nero*, inquis, *matrem ſuam* ferro *necauit*, Carolus & patrem & regem veneno; nam, ut alia omittam indicia, qui Ducem veneficii reum legibus eripuit, fieri non potuit quin ipſe

ipſe reus quoque fuerit. Nero multa millia Chriſtianorum occidit, Carolus multo plura. Non defuerunt, teſte Suetonio, qui Neronem mortuum laudarent; qui deſiderarent, qui per longum tempus, *vernis æſtiviſque floribus tumulum ejus ornarent*, ejus inimicis omnia mala ominarentur: non deſunt qui Carolum eâdem inſaniâ deſiderent, & ſummis laudibus extollant, quorum tu, patibularis eques, chorum ducis. *Milites Angli moloſsis ſuis ferociores novum & inauditum tribunal inſtituerunt.* En acutiſſimum Salmaſii ſive ſymbolum ſive adagium, jam ſexies inculcatum, *Moloſsis ſuis ferociores*; adeſte rhetores, vóſque ludimagiſtri, delibate, ſi ſapitis, floſculum hunc elegantiſſimum, qui tam Salmaſio in deliciis eſt; codicillis veſtris & capſulis mandate copioſiſſimi hominis pigmentum, ne intereat. Adeóne etiam verba tua conſumpſit rabies, ut cuculi in modum eadem identidem occinere cogaris? Quid hoc monſtri eſſe dicam? Rabies, ut fabulantur, vertit Hecubam in canem, te Sti. Lupi dominum vertit in cuculum. Jam novas exordiris repugnantias: ſupra *p.* 113. affirmaveras *principem legibus ſolutum eſſe, non cogentibus* ſolùm, ſed *dirigentibus, nullas eſſe omninò quibus teneatur*; nunc dicturum te aïs *infrà de regum differentia quatenus poteſtate alii minore alii majore in regnando fuerunt.* Vis probare, *reges non potuiſſe judicari, nec damnari à*

ſub-

ſubjectis ſuis, argumento ut ipſe aïs, *firmiſſimo,* revera ſtolidiſſimo; *nihil,* inquis, *aliud inter judices & reges diſcrimen fuit: atqui Iudæi judicum tædio odióque adducti reges poſtulabant.* An quia judices illos magiſtratum malè gerentes judicare & damnare poterant, ideóne putas tædio odióque eorum adductos poſtulâſſe reges quos jura omnia violantes punire, aut in ordinem cogere non poterant? quis, excepto te uno, tam fatuè ratiocionari ſolet? Aliud igitur quiddam erat cur regem peterent, quàm ut haberent dominum legibus ſuperiorem; de quo nunc divinare nihil attinet: quicquid erat, haud prudenti conſilio factum & Deus Propheta ejus teſtatus eſt. Iterum Rabbinis tuis, ex quibus probâſſe te ſuprà aſſerebas regem Judæorum non judicari, nunc litem acerrimam intendis, quòd regem & judicari & verberari poſſe tradiderint: quod idem planè eſt acſi faterere ementitum te tunc eſſe, quod ex Rabbinis probâſſe dixeras. Eo demùm deſcendis ut de numero equilium Salomonis, quot *is equorum præſepia habuerit*, ablitus regiæ defenſionis, controverſias putidulas concites. Tandem ab agaſone ad equitem redis aretalogum & tautologum, vel potiùs ad id monſtri quod priùs eras, cuculum rabioſum. Quereris enim *poſtremis* hiſce *ſeculis diſciplinæ vigorem laxatum, regulam corruptam*; quòd uni ſcilicet tyranno cunctis legibus ſoluto diſciplinam omnem laxare.

laxare, mores omnium corrumpere impunè non liceat. Hanc doctrinam *Bruniſtas inter reformatos* introduxiſſe aïs. Ita Lutherus, Calvinus, Zuinglius, Bucerus & Orthodoxorum quotquot celeberrimi Theologi fuere, tuo judicio Bruniſtæ ſunt. Quo æquiore animo tua maledicta perferunt Angli, cùm in eccleſiæ doctores præſtantiſſimos, totámque adeò eccleſiam reformatam, iiſdem propè contumeliis debacchari te audiant.

CAP. VI.

POſt legem Dei & naturæ agitatam abs te fruſtrà, & peſſimè tractatam, unde nihil præter ignorantiæ ſimul & improbitatis ignominiam retuliſti, quid deinde, in hac cauſa regiâ, præter nugas agere poſſis, non video. Cùm autem omnibus & bonis & doctis viris, huic etiam cauſæ nobiliſſimæ abunde me ſatisfeciſſe ſperem, etiamſi hoc loco finem reſpondendi facerem, tamen ne interea videar aliis varietatem potiùs & acumen tuum, quàm immodicam loquacitatem defugiſſe, quo voles uſque progrediar: eâ tamen brevitate, ut facilè appareat, me iis omnibus perfunctum, ſi minùs quæ dignitas, at ſaltem quæ neceſſitas cauſæ requirebat, nunc hominum quorumvis expectationi,

vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

vel etiam curioſitati morem gerere. *Hinc alius, inquis, & major argumentorum mihi ſurget ordo.* An major eo argumentorum ordine quem lex Dei & Naturæ ſuppeditabat? Fer opem, Lucina, parturit Mons Salmaſius; non de nihilo nupſit uxori; fœtum aliquem ingentem exſpectate mortales. *Si is qui rex eſt ac dicitur, poſtulari poſſet apud aliam poteſtatem, eam omnino regia majorem eſſe oporteret, quæ autem major ſtatuetur, hanc verè regiam dici & eſſe neceſſe eſſet. Sic enim definienda poteſtas regia: Quæ ſumma eſt in repub. & ſingularis, & ſupra quam nulla alia agnoſcitur.* O murem verè montanum, & ridiculum! Succurrite grammatici grammatico laboranti; actum eſt non de lege Dei aut naturæ, ſed de gloſſario. Quid ſi ſic reſpondere tibi? cedant nomina rebus, non eſt noſtrûm nomini cavere, qui rem ſuſtulimus; curent id alii quibus cordi ſunt reges; nos noſtrâ utimur libertate: reſponſum ſanè haud iniquum auferres. Verùm ut me per omnia ex æquo & bono tecum agere intelligas, non ex mea ſolùm, ſed ex optimorum olim & prudentiſſimorum virorum ſententiâ reſpondebo, qui & nomen & poteſtatem regiam cum poteſtate legum & populi majore, poſſe optimè conſiſtere judicârunt. Lycurgus, imprimis vir ſapientiâ clariſſimus, cùm vellet maximè poteſtati regiæ conſulere, ut author eſt Plato, nullam aliam ejus conſervandæ rationem invenire potuit, quâm

ut

ut Senatûs & Ephororum, id eſt, populi poteſtatem regiâ majorem in ſuâ patriâ conſtitueret, Idem ſenſit Theſeus Euripidéus, qui cum Athenarum rex eſſet, populo tamen Athenienſi in libertatem cum magna ſua gloria vindicato, & poteſtatem popularem extulit ſupra regiam, & regnum nihilo ſecius in illa civitate ſuis poſteris reliquit. Unde Euripedes in Supplicibus ita loquentem inducit..

> Δῆμον κατέστησ᾽ αὐτον εἰς μοναρχίαν
> Ἐλευθερώσας τήνδ᾽ ἰσόψηφον πόλιν.

> *Populum conſtitui ipſum in monarchiam,*
> *Liberans hanc Vrbem æquale jus ſuffragii habentem.*

Et rurſus ad præconem Thebanum.

> Πρῶτον μὲν ἤρξω τοῦ λόγου ψευδῶς ξένε
> Σητῶν τύραννον ἐνθάδ᾽ οὐ γὰρ ἄρχεται
> Ἑνὸς πρὸς ἀνδρὸς, ἀλλ᾽ ἐλευθέρα πόλις,
> Δῆμος δ᾽ ἀνάσσει. —

> *Primùm incœpiſti orationem falsò hoſpes,*
> *Quærens tyrannum hic, non enim regitur*
> *Ab uno viro, ſed eſt libera hæc civitas,*
> *Populus autem regnat* ——

Hæc ille; cùm tamen rex in illa civitate & eſſet & dictus eſſet. Teſtis eſt etiam divinus Plato in epiſtola octava, *Induxit Lycurgus ſenatum & Ephororum poteſtatem*, τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς σωτήριον *poteſtati regiæ maximè ſalutarem,*

rem, quæ hac ratione per tot ſæcula magna cum laude conſervata eſt; poſtquam lex domina, rex facta eſt hominum. Lex autem rex eſſe non poteſt, niſi ſit qui in regem quoque ſi uſus venerit, lege poſſit agere. Sic temperatam poteſtatem regiam Sicilientibus commendat, ἐλευθερία γιγνέσθω μετὰ βασιλικῆς ἀρχῆς, &c. *ſit libertas cũ regia poteſtate; ſit regia poteſtas* ὑπεύθυνοι *reddendæ rationi obnoxia; dominetur lex etiam regibus ſiquid præter legem fecerint.* Ariſtoteles denique policorum 3tio, *In repub. Spartanorum videtur,* inquit, *regnum eſſe maximè, eorum regnorum quæ ſunt ſecundùm legem:* omnes autem regni ſpecies ſecundùm legem fuiſſe aït, præter unam quam vocat παμβασιλείαν, neq; talem uſquam extitiſſe meminit. Tale itaque regnum maximè omnium propriè & dici & eſſe regnũ ſenſit Ariſtoteles, quale apud Spartanos fuit; talem proinde regẽ non minùs propriè & dici & eſſe regem, ubi tamen populus ſupra regem erat, negare non potuit. Cùm tot tantique authores & nomen & rem regiam ſuâ fide ſalvam regi præſtiterint, etiam ubi populus penes ſe ſummam poteſtatem, tametſi exercere non ſolet, tamen, quoties opus eſt, obtinet, noli tam anguſto animo ſummæ rerum Grammaticalium, hoc eſt vocabulorum, ſic timere, ut potiùs quàm gloſſarii tui ratio turbetur, aut detrimenti quid capiat, prodere libertatem omnium, & rempub. velis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Scito etiam dehinc, nomina rebus ſervire, non res nominibus; ita plus ſapies, nec *in infinitum,* quod metuis, *ibis. Fruſtra ergo Seneca tria illa genera ſtatuum ita deſcribit,* Fruſtretur Seneca, nos liberi ſimus; & niſi fallor, non ii ſumus quos Flores Senecæ in ſervitutem reducant. Seneca autem, ſi ſummam in uno poteſtatem eſſe dicit, *populi* tamen *eam* dicit *eſſe,* commiſſam videlicet regi ad ſalutem omnium, non ad perniciem; nec mancipio, ſed uſu duntaxat à populo datam. *Non jam ergo per Deum reges regnant, ſed per populum.* Quaſi vero Deus non ita regat populum, ut cui Deus vult, regnum tradat populus; cum in ipſis inſtitutionibus Imperator Juſtinianus palàm agnoſcat, exinde Cæſares regnaſſe, ex quo *lege regiâ populus iis & in eos omne imperium ſuum, & poteſtatem conceſſit.* Sed quouſque iſta recoquemus? quæ jam toties refutavimus. Rurſùs, quod ingenium tuum importunum & agreſte, mores odioſiſſimos indicat, in noſtra repub. quæ ad te nihil pertinet, alienigena & peregrinus curioſum te infers. Accede igitur, ut te tanto ardelione dignum eſt, cum inſigni ſolœciſmo. *Quicquid,* inquis, *illi perditi homines dicunt, ad populum decipiendum pertinent.* O ſcelerate! hoccine erat, quòd deminutus capite Grammaticus in noſtram rempub. te ingerere cupiebas, ut ſolœciſmis nos tuis & barbariſmis oppleres? Verùm tu dic populum quo modo decepimus? *Forma re-*

gimi-

giminis quam introduxere non popularis eſt, ſed militaris. Iſta ſcilicet grex ille perfugarum mercedulâ conductum juſſit te ſcribere: non tibi igitur, qui ea blatis, quorum nihil intelligis, ſed iis qui te pretio conduxerunt, reſpondebitur. Quis *ordinem procerum e parlamento ejecit? an populus?* Immo populus; eoque facto ſervitutis jugum á cervicibus ſuis haud ferendum dejecit. Ipſi milites, à quibus hoc factum dicis, non exteri, ſed cives, & magna pars populi fuere; idque cætero fere conſentiente populo & cupiente, nec ſine Parlamenti etiam authoritate fecerunt. *An populus*, inquis, *plebejum ordinem domus inferioris mutilavit, alios fugando, &c.* Populus inquam; quod enim Senatûs pars potior, id eſt ſanior, fecit, in quo vera populi poteſtas reſidebat, quid ni id populum feciſſe dicam? Quid ſi ſervire, quid ſi vænum rempub. dare, in Senatu plures maluerint, annon id impedire, & libertatem retinere, ſi in manu eſt ſuâ, paucioribus licebit? *At duces hoc fecerunt cum militibus ſuis.* Habenda igitur gratia eſt ducibus, quòd operas & tabernarios Londinenſes qui paùlo ante, veluti fæx illa Clodiana, ipſam curiam obſederant; ferocientes repulerint, reipub. non defuerint. Túnc idcirco jus Parlamenti primarium ac proprium, ut libertati imprimis populi ſive pace ſive bello proſpiciat, *militarem dominationem* appellabis? Verùm hoc à perduellibus; dici, qui tibi

iſta dictarunt, non eſt mirum; ſic enim perditiſſima olim Antoniorum factio Senatum Romanum contra hoſtes patriæ ad ſaga euntem, *Caſtra Pompeii* appellare ſolebat. Jam verò fortiſſimo noſtri exercitus ductori Cromuello, quòd is amicorum læto agmine ſtipatus, non ſine favore populi ſecundo, votis etiam bonorum omnium proſequentibus, in bellum Hibernicum Deo gratiſſimum proficiſceretur, indixiſſe tuos gaudeo; auditis enim poſtea tot ejus victoriis, jam arbitror eos livore contabuiſſe. Multa prætereo quæ de Romanis militibus prolixè nugaris: quod ſequitur a veritate remotiſſimum eſſe quis non videt? *Populi,* inquis, *poteſtas eſſe deſinit ubi regis eſſe incipit.* Quo tandem jure? cum ſatis conſtet, omnes fere ubique gentium reges ſub certis conditionibus traditum ſibi regnum a populo accipere: quibus ſi rex non ſteterit, cur illa poteſtas, quæ fiduciaria tantùm fuit, ad populum redire non debeat, tam a rege quàm a conſule, vel ab alio quovis magiſtratu, tu velim doceas: nam quòd *ſalutem reipub. id* aïs *poſtulare*, ineptias dicis; cum ſalutis ratio eadē omninò ſit, ſive a rege, ſive ab optimatibus, ſive a triumviris imperio ſibi tradito perperàm utentibus *poteſtas illa ad populum revertatur*; poſſe autem à magiſtratibus quibuſcunque præterquam a rege ſolo ad populum reverti ipſe concedis. Sanè ſi neque regi, neque ullis magiſtratibus imperiū in ſe populus mētis compos

compos dederit, niſi tantummodò communis omnium ſalutis causâ, nihil poteſt obſtare quo minùs ob cauſas planè contrarias ne interitus omnium ſequatur, haud ſecus regi quàm aliis magiſtratibus, quod dedit imperium adimere poſſit: quid quòd uni etiam faciliùs quàm pluribus ademerit? & poteſtatem in ſe pluſquam fiduciariam cuiquam mortalium tradere ſummæ eſſet inſaniæ: neque credibile eſt illum ab orbe terrarum condito populum, qui quidem ſuæ ſpontis eſſet, adeò miſerè deſipuiſſe, ut vel omnem prorſus poteſtatem ab ſe alienaret, aut ſuis magiſtratibus concreditam ſine cauſis graviſſimis ad ſe revocaret. Quod ſi diſcordiæ, ſi bella inteſtina inde oriantur, regium certè jus nullum inde oritur illius poteſtatis per vim retinendæ, quam populus ſuam ſibi vendicat. Ex quo efficitur, quod ad prudentiam populi, non ad jus regis referendum eſt, quodque nos non negamus, *rectorem non facilè mutandum eſſe*: nunquam ergo aut nulla prorſus de cauſa, nullo modo ſequitur: neque tu adhuc quicquam allegaſti, neque jus ullum regis expromſiſti, quo minùs liceat conſentienti populo, regem haud idoneum regno privare; ſiquidem id, quod etiam in Gallia tua ſæpiùs factum eſt, ſine tumultu ac civili bello fieri poſſit. Cum itaque ſalus populi ſuprema lex ſit, non ſalus tyranni, ac proinde populo in tyrannum, non tyranno in populum prodeſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

debeat, tu, qui tam ſanctam legem, tam auguſtam tuis præſtigiis pervertere es auſus, qui legem inter homines ſupremam, & populo maximè ſalutarem ad tyrannorum duntaxat impunitatem valere voluiſti, tu inquam ſcito, quandoquidem Angli *Enthuſiaſtæ*, & *Enthei*, & *vates* toties tibi ſumus, me vate ſcito, Deum tibi atque homines tanti piaculi ultores imminere: quanquam univerſum genus humanum ſubjicere tyrannis, id eſt, quantum in te fuit, ad beſtias damnare, hoc ipſum ſcelus tam immane ſua partim in te ultio eſt, ſuis te furiis quocunque fugis terrarum, atque oberras, vel citiùs vel ſeriùs inſequetur; & pejora etiam eâ, quam nunc inſanis, inſaniâ agitabit. Venio nunc ad alterum argumentum tuum, prioris haud diſſimile; ſi populo reſumere liceret poteſtatem ſuam, *nihil tum eſſet, diſcriminis inter popularem & regalem ſtatum, niſi quòd in hoc ſinguli rectores conſtituuntur, in illo plures.* Quid ſi nihil aliud intereſſet, nunquid inde reſpub. detrimenti caperet? Ecce autem aliæ differentiæ à temet ipſo allatæ, *temporis* nimirum *& ſucceſſionis; cum populares magiſtratus annui fere ſint*, reges, niſi quid committant, perpetui; & in eadem plerunque familia. Differant ergo inter ſe aut non differant, de iſtis enim minutiis nihil laboro, in hoc certè conveniunt, quod utrobique populus quoties id intereſt reipub. poteſt quam alteri poteſtatem ſalutis publicæ

causâ

causâ tradiderat, eam ad ſe rurſus nec injuriâ eandem ob cauſam revocare. *At lege regia Romæ ſic appellata, de quâ in inſtitutis, populus Romanus principi & in eum omne imperium ſuum, & poteſtatem conceſſit.* Nempe vi Cæſarum coactus, qui honeſto legis titulo ſuam tantummodo violentiam ſanxerunt; de quo ſupra, id quod ipſi juriſconſulti in hunc locum non diſſimulant. Quod igitur legitimè, & volente populo conceſſum non eſt, id revocabile quin ſit non dubitamus. Veruntamen rationi maximè conſentaneum eſt, populum Romanum non aliam poteſtatem tranſtuliſſe in principem, atque priùs conceſſerat ſuis magiſtratibus; id eſt imperium legitimum & revocabile, non tyrannicum & abſurdum; quocirca & conſularem, & tribunitiam poteſtatem Cæſares recepere; dictatoriam nemo poſt Julium; populum in Circo adorare etiam ſolebant, ut ex Tacito & Claudiano ſupra meminimus. Verùm ut *multi olim privati ſe in ſervitutem alteri vendiderunt, ſic poteſt populus univerſus.* O equitem ergaſtularium & mangonem, patriæ etiam tuæ æternum opprobrium! quem ſervitutis tam fœdum procuratorem ac lenonem publicum etiam ſervitia infima cujuſvis cataſtæ abhorrere atque conſpuere deberent! Sanè ſi populus hunc in modum ſe regibus mancipaſſet, poſſent & reges eundem populum alteri cuivis domino mancipare, aut pretio addicere; & tamen conſtat re-

gem ne patrimonium quidem coronæ poſſe alienare. Qui igitur coronæ, quod aïunt, & patrimonii regii uſumfructum ſolùm à populo conceſſum habet, is populi ipſius mancepserit? Nō ſi pertuſis auribus utriſque perforatus eques, non ſi gypſatis pedibus curſitares, tam eſſes omnium ſervorum viliſſimus, quam nunc es, hujus tam pudendæ author ſententiæ. Perge pœnas tuorum ſcelerum invitus, quod nunc facis, de temetipſo ſumere. Multa poſtremò de jure belli balbutis, quæ hic locum non habent; nam neque Carolus nos bello vicit, & majores ejus, etſi maximè viciſſent, iſti tamen juri ſæpius renuntiaverant; nec verò tam unquam victi fuimus, ut nos in eorum nomen, illi in noſtras leges non viciſſim jurarent; quas cum Carolus inſigniter violaſſet, vel olim victorem, vel nunc regem perjurum priùs ab ipſo laceſſiti armis debellavimus: ex tua autem ſententia *quod armis quæritur, tranſit in ejus dominium qui acquiſivit*. Sis itaque deinceps hac in parte quàm voles verboſus, ſis quod in Solino dudùm fuiſti, exercitator Plinianus, blateronum omnium verboſiſſimus, quicquid exinde argutaris, quicquid turbas, quicquid rabbinicaris, quicquid rauces ad finem uſque hujus capitis, id totum non jam pro rege devicto, ſed pro nobis divinâ ope victoribus contra regem deſudare te ſcias.

Cap.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

CAP. VII.

PRopter duo incommoda ſanè maxima, & pro tuo pondere graviſſima, poteſtatem populi eſſe regia majorem proximo capite negaſti: quippe, ſi concederes, quærendum regi aliud nomen eſſet, tranſlato in populum regis vocabulo; & partitiones quædam politicæ conturbarentur: quorum alterum vocabularii diſpendium foret, alterum, tuorum crux politicorum. Ad ea ſic à nobis reſponſum eſt, ut primum ſalutis & libertatis noſtræ, deinde etiam nomenclaturæ tuæ & politices habita nonnulla ratio eſſet. Nunc *aliis rationibus evincendum eſſe* aïs, *regem à ſibi ſubjectis judicari non poſſe, quarum hæc erit maximè potens & valida, quod rex parem in ſuo regno non habeat.* Quid aïs? non habet rex in ſuo regno parem? quid ergo illi regis Franciæ duodecim vetuſſimi Pares; an fabulæ ſunt & nugæ? an fruſtra & ad ludibrium ſic nominati? Càve iſtam viris Galliæ Principibus contumeliam dixeris. Quòd niſi revera ſint regis pares, ut nominantur, vide ne in Franciæ regno potiùs quàm in noſtra repub. quod unicum tuâ intereſt, gloſſario illudatur. Age verò, fac planum, non eſſe regi in regno ſuo parem. *Quia*, inquis, *populus Romanus poſt reges exactos, duos conſtituit Conſules, non unum; ut ſi unus peccaret, coërceri à collega poſſet.* Vix fingi

quicquam potuit ineptius : cur igitur unus duntaxat Conſulum faſces apud ſe habuit, non uterque, ſi ad alterutrum coërcendum alter datus erat? quid ſi etiam uterque contra rempub. conjuraſſet, an meliore loco res fuiſſet, quàm ſi collegam alteri nullum dediſſent? Conſtat autem & ambos Conſules & Magiſtratus omnes obtemperare Senatui ſemper debuiſſe, quoties id e repub. eſſe, patribus & plebi viſum eſt. Illuſtri exemplo eſſe poterunt Decemviri; qui cùm poteſtate conſulari, & ſumma præditi eſſent, eos tamen omnes ſimul, etiam renitẽtes, patrum authoritas in ordinem coëgit; Conſules etiam nonnullos, antequam magiſtratum depoſuerant, hoſtes judicatos & contra eos ſumpta arma eſſe legimus: hoſtilia enim facientem, eſſe conſulem nemo putabat. Sic bellum contra Antonium Conſulem Senatus authoritate eſt geſtum: in quo victus pœnas capitis dediſſet, niſi Octavianus Cæſar regnum affectans evertendæ reipub. conſilium cum eo iniiſſet. Jam quòd *hoc proprium eſſe* aïs *Majeſtatis regalis, ut imperium penes unicum ſit,* haud minùs lubricum eſt, & à te quidem ipſo ſtatim refellitur: *Iudices,* enim *Hebræorũ & ſinguli & toto vitæ ſpatio imperium obtinebant; Scripturæ quoque reges eos vocat; & tamen à Synedrio magno* judicabantur. Ita fit, dum dixiſſe omnia vis videri, ut nihil fere niſi pugnantia loquaris. Quæro deinde qualem tu formam regiminis

eſſe

eſſe dicas, cùm Romanum imperinm duo ſimul treſve imperatores habuerunt; an imperatores tibi, id eſt reges, an optimates, an triumviri videntur fuiſſe? An vero dices Romanum imperium ſub Antonino & Vero, ſub Diocletiano & Maximiano, ſub Conſtantino & Licinio, non unum imperium fuiſſe? Jam iſta tua *ſtatuum tria genera* tuiſmet ipſius argutiis periclitantur, ſi reges iſti non fuêre: ſi fuêre, non eſt ergo proprium imperii regii, ut penes unicum ſit. *Alter*, inquis, *horum ſi delinquat, poteſt alter de eo referre ad populum vel ad ſenatum, ut accuſetur & condemnetur.* Annon ergo judicat vel populus vel Senatus ad quos alter ille refert? Si quid igitur ipſe tribuis tibi, collegâ opus non erat ad judicandum collegam. Heu te defenſorem, niſi execrabilis potius eſſes, planè miſerandum! undequaque ictibus adeò opportunum, ut ſi forte per luſum deſtinare quis vellet, quovis te loco punctim ferire, vix eſſe credo ubi temerè poſſit aberrare. *Ridiculum* eſſe ſtatuis, *regem in ſe judices dare velle à quibus capite damnaretur.* Atqui ego non ridiculum, ſed optimum tibi oppono imperatorem Traianum; qui præfectum prætorio Saburanum, cum ei inſigne poteſtatis, uti mos erat, pugionem daret, crebrò ſic monuit. *Accipe hunc gladium pro me, ſi rectè agam, ſin aliter, in me magis, quòd moderatorem omnium, vel errare minùs fas ſit.* Hæc Dion & Aurelius Victor. Vi-

 des

des ut judicem in ſe ſtatuerit imperator egregius quamvis non parem. Hoc idem Tiberius per ſimulationem & vaniloquentiam fortaſſe dixiſſet; Traianum autem virum optimum & ſanctiſſimum non id ex animo dixiſſe quod verum, quod jus & fas eſſe ſentiebat ſceleſtus penè ſit qui arbitretur. Quanto juſtiùs ergo Senatui, cum viribus ſuperior potuerit non parere, planè ex officii ratione paruit; & jure ſuperiorem eſt faſſus. De quo Plinius in Panegyrico. *Senatus ut ſuſciperes quartum Conſulatum & rogavit & juſſit; imperii hoc verbum non adulationis eſſe, obſequio tuo crede:* & paulo pòſt, *hæc nempe intentio tua ut libertatem revoces ac reducas.* Quod Traianus de ſe, idem Senatus de Traiano ſenſit, ſuámque authoritatem revera eſſe ſupremam; nam qui imperatorem jubere potuit, potuit eundem & judicare. Sic Marcus Aurelius imperator, cum præfectùs Syriæ Caſſius regnum ei eripere conaretur, obtulit ſe in judicum vel Senatui vel Populo Romano; paratus regno cedere ſiquidem iis ita videretur. Jam verò quis rectiùs aut meliùs de jure regio exiſtimare & ſtatuere queat, quàm ex ore ipſo regum optimorum. Profectò jure naturali rex quiſque bonus vel ſenatum vel populum habet ſibi ſemper & parem & ſuperiorem: Tyrannus autem cum naturâ infimus omnium ſit, nemo non illi par atque ſuperior exiſtimandus eſt, quicunque viribus plus valet. Quem admo-

admodum enim à vi olim ad leges duce naturâ deventum eſt, ita, ubi leges pro nihilo habentur, neceſſariò, eadem etiam duce, ad vim eſt redeundum. *Hoc ſentire*, inquid Cicero pro Seſtio, *prudentiæ eſt; facere, fortitudinis; & ſentire verò & facere, perfectæ cumulatæq; virtutis.* Maneat hoc igitur in natura, nullis paraſitorum artibus concutiendum, rege ſive bono, ſive malo, vel ſenatum vel populum eſſe ſuperiorem. Quod & ipſe confiteris, cum poteſtatem regiam à populo in regem transiiſſe dicis. Quam enim regi poteſtatem dedit, eam natura; ac virtute quadam, vel ut ita dicam virtualiter, etiam cum alteri dederit, tamen in ſe habet: Quæ enim cauſæ naturales iſto modo per eminentiam quandam quidvis efficiunt, plus ſemper ſuæ retinent virtutis quàm impertiunt; nec impertiendo ſe exhauriunt, Vides, quo propius ad naturam accedimus, eò evidentiùs poteſtatem populi ſupra regiam eminere. Illud etiam conſtat, populum, modò id ei liberum ſit, poteſtatem regi ſuam ſimpliciter & mancipio nunquam dare, neque naturâ poſſe dare; neque naturâ poſſe dare; ſed tantùm ſalutis & libertatis publicæ cauſâ, quam cũ rex procurare deſtiterit, intelligitur populũ nihil dediſſe; quia certo fini tantummodò dedit, monente ipſa naturâ; quem finem ſi neque natura neque populus aſſequitur, non erit magiſtratũ, quod dedit quàm pactum quodvis aut fœtus irritum. His ratio-

rationibus firmiſſimè probatur ſuperiorem rege eſſe populum; unde argumentum hoc tuum *maximè potens & validum, non poſſe regem judicari, quia parem in ſuo regno non habet, nec ſuperiorem*, diluitur. Id enim aſſumus quod nullo modo concedimus. *In populari ſtatu*, inquis, *Magiſtratus à populo poſitus ab eodem ob crimen plecti poteſt; In ſtatu Ariſtocratico optimates, ab iis quos habent collegas, ſed pro monſtro eſt, ut rex in regno ſuo cogatur cauſam capitis dicere.* Quid nunc aliud concludis quàm miſerrimos eſſe omnium & ſtultiſſimos, qui regem ſibi conſtituunt? Sed quamobrem, quæſo, non poterit populus tam regem punire reum, quàm popularem magiſtratum, aut optimates? An putas omnes populos qui ſub regibus vivunt, amore ſervitutis uſque eò deperiiſſe, ut, liberi cum eſſent, ſervire maluerint, ſeque omnes, ſeque totos in unius dominium viri ſæpe mali, ſæpe ſtulti ita tradere, nt contra dominum, ſi ſors ferat, immaniſſimum nullum in legibus, nullum in natura ipſa præſidium ſalutis, aut perfugium ſibi reliquerint? cur ergo regibus primò regnum ineuntibus conditiones ferunt, cur leges etiam dant regnandi, au ut ſperni ſe eò magis atque irrideri paterentur? adeóne populum univerſum ſe abjicere, ſe deſerere, ſibi deeſſe, ſpem omnem in uno homine, eoque fere vaniſſimo, collocare? cur item jurant reges nihil ſe contra legem facturos? ut diſcant nempe mi-

ſeri

ſeri mortales ſuo maximo malo, ſolis licere regibus impunè peierare. Id quod hæc tua nefanda conſectaria demonſtrant. *Si rex qui eligitur, aliqua vel cum ſacramento promiſerit, quæ niſi promiſiſſet, fortaſſe nec ſumptus eſſet, ſi ſtare nolit conventis, à populo judicari non poteſt. Immò ſi ſubditis ſuis juraverit in electione, ſe ſecundum leges regni juſtitiam adminiſtraturum, & niſi id faciat, eos ſacramento fidelitatis fore ſolutos,. & facto ipſo abiturum eſſe poteſtate, à Deo non ab hominibus pœna in fallentem expoſcenda eſt.* Deſcripſi hæc, non ob elegantiam, ſunt enim incultiſſima, nec quod ampliùs refutationis indigeant, etenim ipſa ſe refutant, ſe explodunt, ſe damnant apertiſſimâ falſitate ſua, atque turpipitudine; ſed eò feci, ut ob merita tua egregia commendarem te regibus: qui inter officia aulæ tam multa aliquem dignitatis locum, aut munus idoneum tibi proſpiciant: cum enim alii ſint à rationibus, alii a poculis, alii a voluptatibus, tu iis commodiſſimè ſanè eris à perjuriis; tu regiæ non elegantiæ, nam inſcitus nimiùm es, ſed perfidiæ ſummus arbiter eris. Verùm ut ſummam in te ſtultitiam ſummâ improbitate conjunctam eſſe omnes fateantur, expendamus paulo accuratiùs præclara illa, quæ proximè affirmaſti: *Rex,* inquis, *etſi ſubditis juraverit in electione, ſe ſecundum leges regnaturum,* & ni faciat, *eos ſacramento fidelitatis ſolutos fore, & ſe facto ipſo abiturum poteſtate,* abdicari

tamen

tamen aut puniri ab iis non poterit. Qui minus quæſo rex quàm popularis magiſtratus? quia in eo regimine populus non omnem tranſfundit poteſtatem ſuam ad magiſtratum. An hic igitur in regem? cui regnum in ſe non diutius tradunt, quàm id benè geſſerit. Tam itaque rex juratus in leges, reus abjici aut puniri poterit, quàm popularis magiſtratus. Nam argumento illo Paneratico omnis in regem tranſlatæ poteſtatis, amplius uti non potes, quod tuis ipſe machinis imprudens arietaſti. Cognoſcite nunc *aliam potentiſſimam & invictam ejus rationem cur ſubditi regem* judicare nequeant, *quia legibus ſolutus eſt, quia leges ſolus rex omnes fert*; quæ cum falſiſſima eſſe jam toties probaverim, hæc etiam invicta tua ratio cum priore ad nihilum recidit. Cæterúm rex ob delicta quævis privata, utpote ſtuprum, adulterium, & ſimilia, ſi raró plectitur, non tam juſtitia quam æquitate id fit, ne plus turbarum ex morte regis, & rerum mutatione populo eveniat, quàm boni ex uno atque altero vindicato. Ex quo verò omnibus gravis & intolerandus eſſe incipit, tum quidem, quoquo poſſunt modo, judicatum vel injudicatum omnes nationes tyrannum occidere fas eſſe ſemper credidere. Unde Marcus Tullius in ſecunda Philippica de Cæſaris interfectoribus. *Hi primi cum gladiis non in regnum appetentem, ſed in regnantem impetum fecerunt: quod cum ipſum factum per ſe præclarum*

præclarum atque divinum eſt, tum eſt poſitum ad imitandum. Quam hujus tu diſſimilis! *Homicidium, adulterium, injuria, non hæc crimina regia ſunt, ſed privata.* Euge paraſite, lenones jam omnes & propudia aulica hac voce demeruiſti; O quàm lepidè ſimul & paraſitaris, & eadem operâ lenocinaris! *Rex adulter bene poteſt regnare, & homicida, ideoque vita privari non debet, quia cum vita regno quoque exueretur; at nunquam hoc fuit probatum legibus divinis aut humanis, ut duplex vindicta de uno crimine ſumeretur.* Os impurum & infame! eadem ratione nec populares magiſtratus, nec optimates, ne duplici pœnâ afficerentur, ne judex quidem, aut ſenator flagitioſus pœnas capite ullas perſolvere debebit; cum vita enim & ipſi ſuo magiſtratu privarentur. Ut poteſtatem, ſic majeſtatem etiam populo adimere & in regem conferre ſtudes; vicariam ſi vis & tranſlatitiam, primariam certè non potes, uti nec poteſtatem. *Crimen,* inquis, *majeſtatis non poteſt committere rex adverſus populum ſuum; poteſt autem populus adverſus regem,* Et tamen rex propter populum duntaxat rex eſt, non populus propter regem. Populus igitur univerſus aut pars major plus ſemper rege debet poſſe: negas, & calculos ponis, *plus poteſt quam ſinguli, bini, terni, deni, centeni, milleni, decies milleni.* Eſto. *Plus quam dimidia pars populi.* Non repugno. *Quid ſi alterius dimidiæ pars altera accedat, annō adhuc plus poterit?* Minimè.

Minimè. Progredere; quid aufers abacum, peritiſſime Logiſta, an progreſſionem Arithmeticam non calles? Vertit rationes, & *an non rex cum optimatibus plus poteſtatis habeat*, quærit; iterum nego, Vertumne, ſi pro optimatibus proceres intelligas; quoniam accidere poteſt, ut nemo inter eos optimatis nomine ſit dignus: fit etiam ſæpiùs, ut multo plures de plebe ſint, qui virtute & ſapientià proceres antecellant; quibus cum pars populi major vel potior accedit, eos univerſe populi inſtar eſſe haud verear dicere. *At ſi plus quam univerſi non poteſt, ergo rex erit tantum ſingulorum, non omnium univerſim ſumptorum*, rectè; niſi ipſi voluerint. Rationes jam ſubducito; comperies te imperitè ſupputando ſortem perdidiſſe. *Dicunt Angli penes populum jus majeſtatis ex origine & naturæ reſidere, hic verò eſt omnium ſtatuum everſionem inducere.* Etiamne Ariſtocratiæ, & Democratiæ? Credibile ſanè narras: quid ſi etiam Gynæcocratiæ, ſub quo ſtatu ferunt te domi propemodùm vapulare, annon bearent te Angli, O perpuſilli homo animi? ſed hoc fruſtra ſperaveris; æquiſſimè enim eſt comparatum, ut qui tyrannidem foris imponere omnibus cupias, ipſe domi tuæ ſervitutem ſervias turpiſſimam, & minimè virilem. *Doceamus te oportet*, inquis, *quid nomine populi intelligi velimus.* Permulta ſunt, quæ te doceri potiùs oporteret; nam quæ te propiùs attingunt, videris ea peni-

penitùs neſcire, & præter literulas nihil unquam didiciſſe, ne percipere quidem potuiſſe. Hoc tamen ſcire te putas, nos populi nomine plebem ſolùm intelligere quòd *optimatum conſeſſum abrogavimus.* At illud eſt ipſum quod demonſtrat nos populi vocabulo omnes ordinis cujuſcunque cives comprehendere; qui unam tantummodo populi curiam ſupremam ſtabilivimus, in qua etiam proceres, ut pars populi, non pro ſeſe quidem ſolis, ut antea, ſed pro iis municipiis, à quibus electi fuerint, ſuffragia ferendi legitimum jus habent. Inveheris deinde in plebem, *cæcam* eam & *brutam, regendi artem non habere, nil plebe ventoſius, vanius, levius, mobilius.* Conveniunt in te optimè hæc omnia; & de infima quidem plebe ſunt etiam vera, de media non item; quo ex numero prudentiſſimi fere ſunt viri, & rerum peritiſſimi: cæteros hinc luxus & opulentia, inde egeſtas & inopia à virtute, & civilis prudentiæ ſtudio plerunque avertit. *Plures* nunc eſſe *modos* aſſeris *regum conſtituendorum, qui nihil populo debent hoc nomine*, & imprimis illi, *qui regnum habent hæreditarium.* At verò ſervæ ſint iſtæ nationes oportet, & ad ſervitutem natæ, quæ talem agnoſcant dominum, cui ſe ſine aſſenſu ſuo hæreditate obveniſſe credant: pro civibus certè, aut ingenuis & liberis haberi non poſſunt; nec rempub. habere ullam cenſendæ; quinmmò inter facultates, & poſſeſ-

ſiones

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ſiones quaſi heri ſui, & herilis filii numerandæ ſunt: nam quod ad jus dominii, quid diſtent a ſervitiis & pecoribus non video. Secundò, *qui armis ſibi regnum fecit, populum,* inquis, *non poteſt authorem agnoſcere imperii prolati vel uſurpati.* At nobis non de victore, ſed de ſubacto rege ſermo nunc eſt; quid victor poſſit, alias diſputabimus, tu hoc age. Quod autem regi jus patrisfamilias antiquum toties attribuis, ut inde *abſoluta poteſtatis in regibus exemplum* petas, diſſimillimum id eſſe jam ſæpiùs oſtendi: Ariſtoteles etiam ille quem crepas vel initio politicorum, ſi legiſſes, idem te docuiſſet: ubi ait malè eos judicare, qui inter patremfamilias & regem parùm intereſſe exiſtimant; regnum *enim à familia, non numero ſolùm, ſed ſpecie differre.* Poſtquam enim pagi in oppida & urbes crevere, evanuit paulatim jus illud regale familiæ, & agnoſci deſitum eſt. Hinc ſcribit Diodorus. l. 1. regna antiquitùs dari non regum filiis, ſed iis quorum maxima in populum beneficia extiterunt. Et Juſtinus, *Principio rerum, gentium, nationumque imperium penes reges erat; quos ad faſtigium hujus majeſtatis, non ambitio popularis, ſed ſpectata inter bonos moderatio provehebat.* Unde perſpicuum eſt, in ipſo gentium principio, imperium paternum & hæreditariùm virtuti, & populari ſtatim juri ceſſiſſe. Quæ origo imperii regii & ratio & cauſa maximè naturalis eſt. Ob eam enim ipſam cauſam

primò

primò homines in unum convenere, non unus omnes inſultaret, ſed ut quocunq; alterum lædente, ne lex deeſſet, neve judex inter homines, quo læſus aut defendatur aut ſaltem vindicetur. Diſperſos olim homines & diſpalatos diſertus aliquis, & ſapiens ad vitam civilem traduxit; tu *hoc maximè conſilio,* inquis. *ut in congregatos imperium haberet.* Nimbrorum fortaſſe intelligis, qui tyrannorum primus fuiſſe dicitur: vel hæc tua ſolius malitia eſt, quæ in illos olim magnos & excelſi animi viros cadere non potuit, tuum ſolius commentum, à nemine, quod ſciam, ante te traditum; cum utilitatem & ſalutem generis humani, non ſua commoda, ſuumque dominatum reſpexiſſe illos primos urbium conditores, antiquorum omnium monumentis proditum ſit. Unum præterire non poſſum, quo tu veluti emblemate quodam exornare credo cætera hujus capitis voluiſti: ſi *conſulem,* inquis, *in judicium venire oportuiſſet, priuſquam magiſtratu abiiſſet, dictator ad hoc creandus fuiſſet,* eum initio dixeris, *ideo collegam ei fuiſſe datum.* Sic tua ſemper inter ſe congruunt, & quid de quaque re dicas, quidve ſcribas, quàm nullius momenti ſit, paginis fere ſingulis declarant. *Sub antiquis regibus Anglo-ſaxonicis plebem,* aïs, *ad comitia regni nunquam vocari ſolitam eſſe.* Si quis noſtrorum hoc affirmaſſet, poſſem eum haud multo negotio erroris arguere; tua iſta peregrina affirmatione

res

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

res noſtras hallucinante minûs moveor. Et d communi regum jure quæ habuiſti hæc fer ſunt. Reliqua multa, nam & ſæpiſſimè deviù eſſe ſoles, prætermitto, vel quæ fundament nituntur nullo, velquæ extra cauſam poſit ſunt: non enim id operam do, ut tibi par eſſ loquacitate videar.

CAP. VIII.

SI de communi regum jure, Salmaſi, quæ ſentires, ea ſine contumelia cujuſquam protuliſſes, quamvis in hac rerum apud Anglos mutatione, tamen, cum libertate ſcribendi uterere tuâ, neque erat cur quiſquam Anglorum tibi ſuccenſeret, neque in aſſerenda, quam tueris, ſententia minus effeciſſes. Nam ſi hoc & Moſis & Chriſti præceptum eſt, *omnes regibus ſuis tam bonis quam malis ſubjici, ſive Hiſpanos, ſive Gallos, ſive Italos, ſive Germanos, ſive Anglos, ſive Scotos*, quod ſupra (p. 127.) affirmabas, quid attinebat te exterum & ignotum jura noſtra balbutire, eaque velle nobis e cathedra quaſi ſchedulas tuas, & miſcellanea prælegere, quæ utcunque legibus divinis debere cedere multis antea verbis docueras. Nunc ſatis conſtat non tam tuopte ingenio ad cauſam regiam adjeciſſe te animum, quàm partim pretio, pro ejus,

ius, qui te conduxit, copia, maximo, partim ſpe præmii cujuſdam majoris conductm fuiſſe, ut Anglos vicinorum nemini moleſtos, rerum tantummodò ſuarum arbitros libello infami lacerares. Hoc niſi eſſet, quenquamne tanta credibile eſt impudentia eſſe aut inſania, ut longinquus & extraneus immergere ſe gratis in res noſtras, ad partes etiam ſe adjungere non dubitaret? Nam quid tua malum refert quid rerum Angli inter ſe gerant? Quid tibi vis Ole, quid tibi quæris? nihilne domi habes quod ad te pertinet? Utinam eadem haberes quæ habuit ille notiſſimus in epigrammate Olus; & fortaſſe habes; dignus profecto es. An uxor tua ſtimulatrix illa, quæ ut in gratiam exulis Caroli hæc ſcriberes etiam currentem incitaſſe fertur, ampliores forte in Anglia profeſſiones, & honoraria neſcio quæ, redeunte Carolo, ominata tibi eſt? At ſcitote fœmina Virque, non eſſe locum in Anglia neque Lupo neque Lupi Domino. Unde mirum non eſt te toties in moloſſos noſtros tantum rabiem effudiſſe. Quin redis ad illuſtres illos in Gallia titulos tuos, & imprimis ad famelicum illum Lupi dominatum, deinde ad conſiſtorium illud regis Chriſtianiſſimi ſacrum; nimis longo intervallo conſiliarius peregrè abes à patriâ. Verùm illa, quod planè video, neque te deſiderat neque conſilia tua; ne cum redires quidem paucis ab hinc annis, & culinam Cardinalitiam ol-

facere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

facere & ſectari cœpiſſes:ſapit mehercule, ſa-pit,teque oberrare ſemivirum Gallum cum uxore viro, & refertiſſimis inaniarum ſcriniis facile ſinit;donec ſtipem ſive equiti grammatiſtæ ſive illuſtri Hippocritico ſatis largam alicubi gentium inveneris; ſi cui fert animus regi vel civitati, doctorem erraticum & venalem mercede maximâ liceri. Sed eccum tibi licitatorem; vendibilis necne ſis, & quanti, jam ſtatim videbimus. *Pertendunt*, inquis, *Parricidæ regni Anglicani ſtatum mixtum eſſe, non merè regium.* Pertendit idem ſub Eduardo 6to. Smithus noſter, juriſconſultus idem bonus, & politicus, quem fuiſſe parricidam non dices, ejus libri ferè initio, quem de repub. Anglicana ſcripſit; neque id de noſtrâ ſolùm, ſed de omni penè repub. idque ex Ariſtotelis ſententia verum eſſe affirmat; neque aliter ullam rempub. ſtare poſſe. At enim quaſi piaculum eſſe crederes quicquam dicere ſine repugnantiis, ad priores illas & jam tritiſſimas fœdé revolveris. *Nullam gentem* aïs *eſſe nec fuiſſe unquam, quæ regis appellatione non intellexeris eam poteſtatem quæ ſolo Deo minor eſt, quæque ſolum Deum judicem haberet*; & tamen paulo poſt fateris *nomen regis datum vel olim fuiſſe ejuſmſdi poteſtatibus & magiſtratibus, qui plenum & liberum jus non haberent, ſed à populi nutu dependens*, ut *ſufetes Charthaginienſium, judices Hebræorum, reges Lacedæmoniorum*, & poſtremo *Aragonenſium*.

Satiſne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Satiſne bellé tibi conſtas ? Tum quinque monarchiæ ſpecies ex Ariſtotele recenſes, quarum una tantùm jus illud obtinuit quod tu regibus commune omnibus eſſe dicis. De qua haud ſemel jam dictum eſt, nullum ejus exemplum vel ab Ariſtotele allatum, vel uſquam extitiſſe; quatuor reliquas, & legitimas, & legibus fuiſſe minores dilucidè oſtendit. Primum horum erat regnum Laconicum, & maximè quidem ejus ſententiâ regnum, eorum quatuor quæ legitima erant. Secundum, erat barbaricum, hoc ſolo diuturnum quia legitimum, & volente populo : nolente autem, omnis rex continuò non erit rex ſed tyrannus, ſi invito populo regnum retinuerit, eodem teſte Ariſtotele. l. 5. Idem de tertia regum ſpecie dicendum eſt, quos ille Æſymnetas vocat, electos à populo, & ad certum plerunque tempus, certaſque cauſas quales ferè apud Romanos fuere Dictatores. Quarta ſpecies eorum eſt qui Heroicis temporibus regnabant, quibus ob egregia merita regnum ultro à populo delatum erat, ſed legitimum tamen; neq; verò hi niſi volente populo regnum tenebant, nec aliâ re magis differre has quatuor regni ſpecies à tyrannide ait, quàm quòd illic volente, hîc invito populo regnetur. Quinta denique regni ſpecies; quæ παμβασιλεία dicitur, & eſt cum ſumma poteſtate, quale tu jus regum omnium eſſe vis, à philoſopho planè damnatur, ut neque utile,

I neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

neque juſtum, neque naturale, niſi ſit ut populus ferre poſſit iſtiuſmodi regnum, iiſque deferat qui virtute aliis omnibus longè prælucent. Hæc 3 tio politicorum, cuivis obvia ſunt. Verùm tu, credo, ut vel ſemel Ingenioſus & floridus eſſe viderere, *has quinq; monarchiæ ſpecies quinq; zonis* mundi aſſimilare geſtiebas; *Inter duo extrema potentiæ regalis tres aliæ ſpecies interpoſitæ magis temperatæ videntur, ut inter zonas torridem & frigidam, quæ mediæ jacent.* Feſtivum caput! quam pulchras nobis ſimilitudines ſemper concinnas! Tu igitur, quò regnum *abſolutæ poteſtatis* ipſe damnas, ad zonam frigidam hinc ocyùs amolire; quæ poſt adventum illic tuum plus duplo frigebit: nos interim à te novo Archimede ſphæram illam, quam deſcribis, mirabilem expectamus, in qua duæ ſint extremæ zonæ, una torrida, altera frigida, tres mediæ temperatæ. *Reges,* inquis, *Lacedæmoniorum in vincula conjici fas erat, morte mulctari fas non erat.* Quare? an quia damnatum capite Agidem lictores & peregrini milites rei novitate perculſi, regem ducere ad mortem non eſſe fas exiſtimabant? Et populus quidem Spartanus ejus mortem ægrè tulit, non quòd rex capitali ſupplicia affectus fuerit, ſed quod bonus, & popularis, factione divitum judicio illo circumventus eſſet. Sic itaque Plutarchus, *primus rex Agis ab ephoris eſt morte mulctatus;* quibus verbis non quid fas, ſed quid factum ſit, tantum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

tummodò narrat. Nam qui regem in jus ducere, vel etiam in vincula poſſunt, illos non poſſe eundem ſupplicio ultimo afficere, puerile eſt credere. Accingeris jam tandem ad jus regem Anglicorum. *Rex*, inquis, *in Anglia unus ſemper fuit*. Hoc eo dicis, quia modò dixeras, *rex non eſt niſi unus ſit & unicus*. Quod ſi ita eſt, aliquot ſanè quos credebam Angliæ reges fuiſſe, non erant: nam ut multos omittam Saxonicorum, qui conſortes imperii vel filios vel fratres habuere. conſtat Henricum 2dum è ſtirpe Normanica cum filio regnaſſe. *Oſtendant*, inquis, *aliquod regnum ſub unius imperio cui non poteſtas abſoluta adjuncta fuerit, in quibuſdam tamen magis remiſſa, in aliis magis intenta.* Oſtende tu poteſtatem abſolutam remiſſam, aſine; annon abſoluta eſt ſumma? Quomodo ergò ſumma & remiſſa ſimul erit? quoſcunque fateberis reges cum remiſſa poteſtate eſſe, eos non eſſe cum abſoulta facilè vincam; inferiores proinde eſſe populo naturâ libero, qui & ſuus ipſe legiſlator eſt, & poteſtatem regiam vel intendere, vel remittere poteſt. Britannia, an tota olim regibus paruerit, incertum: Veriſimilius eſt, prout tempora ferebant, nunc hanc nunc illam reipub. formam adhibuiſſe. Hinc Tacitus, *Britanni olim regibus parebant, nunc per principes factionibus & ſtudiis trahuntur.* Deſerti à Romanis, XL circiter annos ſine regibus fuere, *regnum* itaq; *perpetuum*, quod affirmas, antiquitùs non fuit, fuiſſe

autem hæreditarium præciſè nego; quod & regum ſeries, & mos creandi eorum demonſtrat: diſertis enim verbis petuntur populi ſuffragia. Poſtquam enim rex conſuetum juramentum dedit, accedens archiepiſcopus ad quatuor partes exſtructi ſuggeſti, toties rogat populum univerſum his verbis, *conſentire vultis de habendo ipſum regem?* planè ac ſi Romano more dixiſſet, vultis, jubetis hunc regnare? quod opus non foret, ſi regnum jure eſſet hæreditarium; verùm apud reges uſurpatio pro jure ſæpiſſimè obtinet. Tu Caroli bello toties victi jus regium jure belli fundare adniteris: Guilielmus ſcilicet cognomento *conquæſtor* nos ſubjugavit. At ſciunt qui in noſtra hiſtoria peregrini non ſunt, Anglorum opes uno illo prælio Haſtingenſi non adeò attritas fuiſſe, quin bellum facile inſtaurare potuiſſent. Sed regem accipere, quàm victorem & tyrannum pati malebant. Dant itaque jusjurandum Guilielmo, ſe fidem ei ſervaturos: dat pariter Guilielmus juramentum illis, admotus altari, ſe omnia, quæ par eſt bonum regem, iis eſſe viciſſim præſtiturum. Cum falleret fidem, & rurſus Angli arma caperent, diffiſus ipſe ſuis viribus juvavit denuò, tactis Evangeliis, antiquas ſe leges Angliæ obſervaturum. Si poſtea igitur Anglos miſerè afflixit, non id jure belli, ſed jure perjurii fecit. Certum eſt præterea jam multis ab hinc ſeculis victos & victores in unam gentem coaluiſſe; ut

ut jus illud belli, ſi quod unquam fuit, antiquari jam diu neceſſe ſit. Ipſius verba morientis quæ ex libro Cadomenſi fide digniſſimo deſcripta reddimus, omnem dubitationem tollunt. *Neminem*, inquit, *Anglici regni conſtituo hæredem.* Qua voce jus illud belli, ſimùlque illud hæreditarium, cum ipſo mortuo Guilielmo conclamatum atque ſepultum eſt. Video nunc aliquam te in aula dignitatem, quod prædixi fore, eſſe adeptum, ſummus nimirum aulicæ aſtutiæ quæſtor regius & procurator es factus. Unde hoc quod ſequitur videris ex officio ſcribere, Vir magnifice. *Siquis prædeceſſorum regum factionibus procerum, vel ſeditionibus plebis coactus, aliquid de ſuo jure remiſerit, id non poteſt ſucceſſori obeſſe, quin id iterum ſibi vindicet.* Rectè mones: itaque ſi quo tempore majores noſtri aliquid de jure ſuo per ignaviam amiſere, an id oberit nobis, eorum poſteris? Pro ſe illi quidem ſervitutem ſpondere, ſi vellent, pro nobis certè non poterant; quibus idem ſemper jus erit noſmet liberandi, quod illis erat in ſervitutem ſe cuilibet tradendi. Miraris *quid faciat*, ut *rex Britanniæ hodie debeat haberi pro magiſtratu tantùm regni, qui autem alia regna in Chriſtianitate obtinent, plenâ & libera poteſtate polleant.* De Scotia remitto te ad Buchananum, de Gallia etiam tua, ubi hoſpes eſſe videris, ad Francogalliam Hotomani, & Girardum Franciæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Hiſtoricum, de cæteris ad alios, quorum nulli quod ſciam Independentes erant: ex quibus de jure regio longè alia poteras didiciſſe, quàm quæ doces. Cum jure belli tyrannidem regibus Angliæ aſſerere nequiveris, facis jam periculum in jure paraſitico, Edìcunt reges ſe regnare *Dei gratiâ*:quid ſi Deos ſe eſſe edixiſſent? te credo flaminem facile erant habituri: ſic Pontifex Cantuarienſis *Dei providentiâ* archiepiſcopari præ ſe tulit. Tune iſta fatuitate Papam non vis eſſe regem in Eccleſia, ut regem conſtituere pluſquam Papam in repub. poſſis? At in regni ſtatutis appellatur *rex Dominus noſter*. Mirus tu quidem ſtatutorum noſtrorum nomenculator repentè evaſiſti; neſcis tamen multos dici dominos qui non ſunt; neſcis quàm iniquum ſit ex titulis honorariis, ne dicam adulatoriis, de jure & veritate rerum ſtatuere. Eodem refer quod *Parlamentum regis* dicitur: nam & frænum regis vocatur; adeoque non magis rex Parlamenti eſt dominus, quàm equus eſt ſui dominus fræni. At *cur non regis Parlamentum, cum ab eo convocetur*. Dicam tibi,quia convocatur etiam ſenatus à Conſule, neque propterea dominus illius concilii erat. Quod itaque rex Parlamentum convocat, id facit pro officio ſuo ac munere quod à populo accepit, ut etiam quos convocat, eos de arduis regni negotiis conſuleret, non de ſuis: aut ſiqua dici ſua poſſunt, de iis poſtremo

ſemper

ſemper loco agi ſolitum erat; ad arbitrium etiam Parlamenti, non ſuum. Nec verò ignorant, quorum id intereſt ſcire, Parlamentum ſive vocatum, ſive non vocatum bis intra vertentem annum antiquitus ex lege potuiſſe convenire. At *regis etiam leges nuncupantur.* Sunt iſtæ quidem ad regem phaleræ; rex autem Angliæ legem ferre per ſe poteſt nullam; neque enim ad leges ferendas, ſed ad cuſtodiendas à populo latas conſtitutus erat. Tuque hic fateris *congregari* idcirco *Parlamentum ut leges conderet.* Quapropter & lex Terræ vocatur, & lex populi: Unde Ethelſtanus rex in præfatione legum, ubi omnes alloquitur, *vobis*, inquit, *lege veſtrâ* omnia largitus ſum: & in formula juramenti quo reges Angliæ antequam crearentur obſtringere ſe ſolebant, ſic populus à rege ſtipulatur. *Concedis juſtas leges quas vulgus elegegerit?* reſpondet rex, *concedo.* Erras etiam tota Anglia, *qui regem quo tempore Parlamentum non habetur, plenè planeque totum regni ſtatum regio jure gubernare* aïs. Nam neque de bello, neque de pace quod magni ſit momenti, quicquam decernere, ne in jure quidem dicundo curiarum decretis intercedere poteſt. Jurant itaque judices nihil ſe in judiciis exercendis niſi ex lege facturos, etiamſi rex ipſe dicto, aut mandato, vel etiam literis proprio annulo obſignatis aliter imperaret. Hinc ſæpius in noſtro jure rex *infans* dicitur; nec ſua jure aut dignitates, niſi

pueri aut pupilli in modum, poſſidere. Spec. Juſt. c. 4. ſect. 22. hinc etiam illud apud nos crebrò dici ſolitum, *rex non poteſt facere injuriam.* Quod tu hoc modo ſceleratè interpretaris, *non eſt injuria quam facit rex, quia in eo non punitur.* Admirabilem hominis impudentiam & improbitatē vel hoc ſolo interprementato quis non perſpiciat? *Capitis eſt imperare*, inquis, *non membrorum, rex Parlamenti caput eſt.* Siccine nugarere, ſi cor tibi ſaperet? erras iterum (ſed quis finis errorum eſt tuorum) in quo regis conſiliarios à Parlamenti ordinibus non diſtinguis; nam neq; illos quidem omnes, horum verò nullos reliquis non probatos eligere debeat rex in plebeium autem ordinem ut quenquam eligeret, id ſibi ne ſumebat quidem unquam. Quibus id muneris populus delegabat, per municipia ſinguli ſuffragiis omnium eligebantur; notiſſima loquor, eóque brevior ſum. *Falſum* autem *eſſe* aïs, *quod ſanctæ Independentiæ cultores aſſerunt, Parlamentum à populo fuiſſe inſtitutum.* Video jam quid ſit cur papatum tanto impetu evertere contendas: alium ipſe papatum in alvo, quod aïunt, geſtas: quid enim aliud uxor uxoris, lupus ex lupa gravidus, niſi aut portentum, aut papatum aliquem novum parturire te oportebat? certè Papa germanus quaſi jam eſſes, ſanctos & ſanctas pro arbitrio facis; reges etiam omni peccato abſolvis, &c, quaſi ſtrato jam hoſte, ejus exuviis opimum te ornas. Verùm quia

papa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

papa nondum per te planè cecidit, dum libri illius tui *de Primatu*, ſecunda & tertia, & fortaſſe quarta & quinta pars prodierit, qui multos mortales tædio prius enecabit, quàm tu papam eo libro ſubegeris, ſit ſatis interea, quæſo, ad Antipapatum ſaltem aliquem poſſe aſcendere; eſt altera, quam tu, præter illam Independentiam abs te irriſam, ſanctorum in numerum ſeriò retuliſti, Tyrannis regia: ſanctæ ergo Tyrannidis regiæ tu Pontifex eris Maximus; & nequid deſit tibi ad Papales titulos, *Servus etiam ſervorum* eris, non Dei, ſed aulæ; quoniam illa Chenaani maledictio adhæſiſſe tibi ad præcordia videtur. *Beſtiam* appellas *populum*. Quid interim es ipſe? Non enim ſacrum illud conſiſtorium, neque ſanctus ille Lupus te dominum ſuum aut populo exemerit aut vulgo; neque effecerit, quin, ſicuti es, teterrima ipſe beſtia ſis. Certè libri ſacri prophetici magnorum regum monarchiam & dominationem immanis Beſtiæ nomine ac ſpecie adumbrare ſolent. *Sub regibus ante Gulielmum*, inquis, *nulla Parlamenti mentio exſtat*. De vocabulo Gallicano altercari non lubet: res ſemper fuit: & Saxonicis temporibus *Concilium Sapientum* vocari ſolitum concedis. Sapientes autem tam ſunt plebis, quàm procerum ex numero. At *in ſtatuto Mertonenſi, vigeſimo Hen.* 3tii *comitum & baronum tantùm ſit mentio*. Ita te ſemper nomina decipiunt, qui tantùm in nominibus ætatem

omnem contriviſti; nobis enim ſatis conſtat, & Quinqueportuum curatores, & decuriones urbicos, nonnunquam & mercatores illo ſeculo baronum nomine appellatos fuiſſe, neque dubium omnino eſt, quin Parlamenti quoſque Senatores quantumvis plebeios, ætas illa jure multò potiore barones nuncupaverit: nam & anno ejuſdem regis 52. tam nobiles, quàm plebeios fuiſſe convocatos, Marlbrigii ſtatutum, ſicut & reliqua fere ſtatuta omnia diſertis verbis teſtantur: quos etiam plebeios, comitatuum magnates Edouardus tertius in præfatione Statuti Stapli, quam perdoctè pro me recitas, vocavit; eos nimirum *qui de ſingulis civitatibus pro toto comitatu venerant*; qui quidem plebeium ordinem conſtituebant, neque erant proceres, aut eſſe poterant. Tradit etiam liber ſtatutis illis vetuſtior, qui inſcribitur, *Modus habendi Parlamenta*, licere regi cum plebe ſola Parlamentum habere, legeſque ferre, quamvis Comites & Epiſcopi non adſint; non itidem licere regi cum comitibus & epiſcopis, ſi plebs non aderit. Hujus rei ratio quoque adjicitur; quia cum nondum Comites aut epiſcopi conſtituti eſſent, reges cum populo tamen Parlamenta, & Concilia peragebant: deinde comites pro ſe tantum veniunt; plebii pro ſuo quiſque municipio. Ex quo iſte ordo univerſi populi nomine adeſſe intelligitur; eoque nomine & potiorem, & nobiliorem ordine patricio,

omni-

omnique ex parte anteponendum eſſe. Sed *judicandi poteſtas*, inquis, *penes domum plebeiam nunquam fuit.* Neque penes regem Angliæ fuit unquam: illud tamen memineris, principio omnem poteſtatem à populo fluxiſſe, & etiamnum proficiſci. Quod & Marcus Tullius de lege agraria pulcherrimè oſtendit. *Cum omnes poteſtates, imperia, curationes ab univerſo populo proficiſci convenit, tum eas profectò maximè, quæ conſtituuntur ad populi fructum aliquem, & commodum; in quo & univerſi deligant quem populo maximè conſulturum putent, & unuſquiſque ſtudio & ſuffragio ſuo viam ſibi ad beneficium impetrandum munire poſſit.* Vides Parlamentorum veram originem, illis Saxonicis archivis longè vetuſtiorem. Dum in hac luce veritatis & ſapientiæ verſari licebit, fruſtra nobis obſcuriorum ætatum tenebras offundere conaris. Quod non eò dici à me quiſquam exiſtimet, quaſi ego de authoritate & prudentiâ majorum noſtrorum detrahi quicquam velim; qui in legibus bonis ferendis plus ſanè præſtiterunt, quàm vel illa ſecula, vel illorum ingenium & cultus tuliſſe videatur: & quamvis leges raro non bonas irrogarent, ignorantiæ tamen, & imbecillitatis humanæ ſibi conſcii, hoc veluti fundamentum legum omnium poſteris tradi voluerunt, quod & noſtri Juriſperiti omnes agnoſcunt, ut ſi qua lex aut conſuetudo legi divinæ aut naturali, aut rationi denique repugnaret,

ea ne pro lege ſancitâ habeantur. Unde tu, etiamſi edictum fortaſſe aliquod aut ſtatutum in jure noſtro, quo regi tyrannica poteſtas attribuatur, invenire poſſes, id, cùm & divinæ voluntati, & naturæ, & rationi contrarium ſit, intelligitò, ex generali & primariâ iſta lege noſtra quam attuli, reſcindit apud nos, & ratum non eſſe; verùm tu jus nullum tale regium apud nos invenies. Cum enim judicandi poteſtas primitùs in ipſo populo fuiſſe conſtet, Anglos autem eam ab ſe in regem nullâ lege regiâ unquam tranſtuliſſe, neminem enim judicare aut ſolet aut poteſt rex Angliæ, niſi per leges proviſas jam & approbatas: Fleta l. 1. c. 17. ſequitur eandem adhuc integram atque totam in populo ſitam eſſe; nam parium domui aut nunquam traditā, aut recuperari jure poſſe non negabis. At, *regis eſt*, inquis, *de vico municipium*, de eo *civitatem facere*, *ergo illos creat qui conſtituunt domum inferiorem*. At inquam, oppida & municipia regibus antiquiora ſunt; etiam in agris populus eſt populus. Jam Angliciſmis tuis magnopere delectamur; Countie Court, The Turn/ Hundreda; mira nempe docicilitate centenos Jacobæos tuos Anglicè numerare didiciſti.

Quis expedivit Salmaſio ſuam Hundredam,
Picámque *docuit noſtra verba conuri?*
Magiſter artis venter, & Jacobæi
Centum, exulantis viſcera marſupii regis.

Quòd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Quòd ſi doloſi ſpes refulſerit nummi,
Ipſe Antichriſti qui modò primatum Papæ
Minatus uno eſt diſſipare ſufflatu,
Cantabit ultrò Cardinalitium *melos.*

Longam deinde de comitibus & Baronibus diſſertationem ſubtexis; ut oſtendas regem eſſe eorum omnium creatorem, quod facilè concedimus, eóque nomine regibus plerunque ſerviebant; ideóque ne gentis liberæ deinceps judices eſſent rectè providimus. *Poteſtatem convocandi parlamentum quoties libet, & quando vult diſſolvendi ex omni temporis memoria penes regem eſſe* affirmas. Tibine igitur balatroni mercenario & peregrino, perfugarum dictata exſcribenti, an diſertis legum noſtrarum verbis fides habenda ſit, infra videbimus. *At,* inquis, *reges Angliæ parlamento majus imperium habuiſſe alio argumento probatur, eoque invincibili; regis poteſtas perpetua eſt & ordinaria, quæ per ſe ſine Parlamento regnum adminiſtrat, Parlamenti extraordinaria eſt authoritas, & ad certas tantum res, nec ſine rege quicquam validi ſtatuere idonea.* Ubinam dicamus vim magnam latere hujus argumenti? an in *ordinaria & perpetuâ?* Atqui minores multi magiſtratus habent poteſtatam ordinariam & perpetuam, quos Irenarchas vocamus; an ſummam ergo habent? ſuprà etiam dixi poteſtatem regi idcirco traditam à populo fuiſſe, ut videret authoritate ſibi commiſſa ne quid contra legem fiat,

utque

utque leges cuſtodiret noſtras, non ut nobis imponeret ſuas: regis proinde poteſtatem niſi in regni curiis & per eas, eſſe nullam: immo populi potius ordinaria eſt omnis, qui per duodecim viros de omnibus judicat. Atque hinc eſt quòd interrogatus in curiâ reus, *Cui te permittis judicandum*; reſpondet ſemper ex more atque lege, *Deo & populo*, non Deo & regi, aut regis vicario. Parlamenti autem authoritas quæ re & veritate, ſumma populi poteſtas in illum ſenatum collata eſt, ſi extraordinaria eſt dicenda, id tantum propter ejus eminentiam dicitur; alioqui, ut notum eſt, ipſi ordines appellantur, non extra ordinem ergo; & ſi non actu, quod aïunt, virtute tamen perpetuum habent in omnes curias & poteſtates ordinarias jus atque authoritatem, idque ſine rege. Offendunt nunc limatulas, opinor, aures tuas noſtrorum barbaræ locutiones: cujus ego, ſi vacaret, aut operæ pretium eſſet, tot barbariſmos hoc uno libro notare poſſem, quot ſi pro merito lueres, profectò omnes puerorum ferulas in te frangi oporteret, nec tot aureos tibi dari, quot illi quondam peſſimo poëtæ; colaphos longè plures. *Prodigium eſſe* aïs, *omnibus portentis opinionum monſtroſius, quod fanatici perſonam regis à poteſtate ejus ſejungant.* Equidem dicta ſingulorum non præſtitero: perſonam autem ſi pro homine vis dici, ſeparari à poteſtate ejus nec abſurde poſſe Chryſoſtomus haud

fanaticus

fanaticus docere te potuit; qui præceptum Apoſtoli de poteſtatibus ita explanat, ut poteſtatem ibi & rem, non hominem intelligi aſſerat. Quidni dicam regem, qui contra leges quid facit, id agere ut privatum vel tyrannum, non ut regem legitima poteſtate præditum? Tu ſi uno in homine poſſe plures eſſe perſonas, eaſque ab ipſo homine, ſenſu & cogitatione ſeparabiles non intelligis, & ſenſus communis & latinitatis planè expers es. Sed hoc eò dicis, ut reges peccato omni abſolvas, utque erepto Papæ primatu indutum te eſſe exiſtimemus: *Rex*, inquis, *non poſſe peccare intelligitur, quia peccatum ejus pœna non conſequitur*. Quiſquis ergo non punitur, non peccat; non furtum ſed pœna facit furem; Salmaſius Grammaticus non facit ſolœciſmos, quia manum ferulæ ſubduxit: poſt everſum à te Papam ſint iſti ſanè Pontificatùs tui canones, vel certè indulgentiæ tuæ, ſive ſanctæ Tyrannidis, ſive ſanctæ Servitutis Pontifex dici mavis. Congeſta extremo capite maledicta tua in *Anglicanæ reipub. & Eccleſiæ ſtatum* prætereo: hoc enim habent tui ſimiles, homo contemptiſſime; ut quidque plurimâ dignum eſt laude, id ſolent per calumniam maximè vituperare. Sed de jure regio apud nos, ſeu potius de jure populi in regem nequid temere affirmaſſe videar, proferre ex ipſis monumentis non gravabor, quamvis pauca quidem de multis, ea tamen quibus liquidò ſatis conſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

conſtabit, Anglos ex lege & inſtituto, & more etiam majorum ſuorum, regem nuper judicaviſſe. Poſt Romanorum ex inſula diſceſſum ſui juris Britanni circiter annos 40. ſine regibus fuere; quos primos crearunt, eorum nonnullos, ſupplicio affecere. Britannos eo nomine Gildas, contrà quàm tu facis, reprehendit, non quòd reges necavere, ſed quòd injudicatos, vel ut ejus verbis utar, *non pro veri examinatione*. Vortigernus ob inceſtas cum filia nuptias, teſte Nennio hiſtoricorum noſtrorum poſt Gildam antiquiſſimo, damnatur *à beato Germano, & omni concilio Britonum*, ejuſque filio Guorthemiro regnum traditur. Haud multo hæc poſt Auguſtini obitum geſta ſunt: unde vanitas tua facile redarguitur, qui ſupra aſſeruiſti, primum omnium Papam, & nominatim Zachariã docuiſſe, judicari reges poſſe. Circa annum Chriſti 600 Morcantius, qui tunc temporis in Cambria regnabat, propter cædem patrui ab Oudoceo Landaviæ Epiſcopo in exilium damnatur, quãquam is exilii ſententiam latifundiis quibuſdam eccleſiæ donatis redemit. Ad Saxones jam veniamus; quorum jura cum reperiantur, facta prætermittam. Saxones Germanis oriundos memineris; qui nec infinitam aut liberam poteſtatem regibus dedere, & de rebus majoribus conſultare omnes ſolebant; ex quibus intelligere eſt, Parlamentum, ſi ſolum nomen excipias, etiam apud Saxonum majores ſumma autho-

ritate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ritate viguiſſe. Et ab iis quidem Concilium Sapientum paſſim nominatur; ipſis Ethelberti temporibus, quem *decreta judiciorum juxta exempla Romanorum cum Concilio Sapientum conſtituiſſe* memorat Beda; ſic Edvvinus Northanymbrorum, Inas occidentalium Saxonum rex, *habito cum ſapientibus & Senioribus concilio*, novas leges promulgavit; alias Aluredus edidit *ex concilio*, item *prudentiſſimorum*; *atque iis*, inquit, *omnibus placuit edici earum obſervationes.* His atque aliis multis hujuſmodi locis luce clarius eſt, delectos etiam ex plebe conciliis maximis interfuiſſe; niſi ſiquis Proceres ſolos ſapientes eſſe arbitratur. Extat etiam apud nos perantiquus legum liber cui titulus *ſpeculum Iuſticiariorũ*, in quo traditur primos Saxones poſt Britanniam ſubactam, cum reges crearent, ab iis jusjurandum exigere conſueviſſe, ſe, ut quemvis alium è populo, legibus ac judiciis ſubjectos fore. cap. 1. ſect. 2. ibidem aït jus eſſe & æquum, ut rex ſuos in Parlamento habeat pares, qui de injuriis quas vel rex vel regina fecerit, cognoſcerent; regnante Aluredo ſancitum legibus fuiſſe, ut ſingulis annis Parlamentum bis Londini, vel eo ſæpius, ſi opus eſſet, haberetur. Quæ lex cùm peſſimo juris neglectu in deſuetudinem abiiſſet, duabus ſub Edouardo 3tio ſanctionibus renovata eſt. In alio etiam antiquo manuſcripto, qui Modus Parlamenti inſcribitur, hæc legimus; ſi rex Parlamentum

tum prius dimiſerit, quàm ea omnia tranſigantur quorum cauſa concilium indictum erat, perjurii reus erit; & juramentum illud quod regnum initurus dederat, violaſſe cenſebitur. Quomodo enim, quod juratus eſt, juſtas leges concedit, quas populus elegerit, ſi earum eligendi facultatem petenti populo non dat vel rariùs Parlamentum convocando, vel citiùs dimittendo quàm res populi ferunt? Jus autem illud jurandum, quo rex Angliæ ſe obligat, noſtri juriſperiti pro ſanctiſſimâ lege ſemper habuere. Quod autem maximis reipub. periculis remedium inveniri poteſt (qui ſolus convocandi Parlamenti finis erat) ſi conventus ille magnus, & auguſtiſſimus ad regis libitum ſtultiſſimi ſæpe & pervicaciſſimi diſſolvetur? Poſſe à Parlamento abeſſe, procul dubiò minus eſt, quàm Parlamentum diſſolvere: at rex per leges noſtras illo Modorum libro traditas abeſſe à Parlamento, niſi planè ægrotaret, neque potuit, neque debuit: & ne tum quidem niſi inſpecto ejus corpore à duodecim regni paribus, qui de averſa regis valetudine teſtimonium perhibere in ſenatu poſſent: ſolentne ſervi cum domino ſic agere? Contrà verò plebeius ordo, ſine quo Parlamentum haberi non poteſt, etiam à rege convocatus potuit non adeſſe, & ſeceſſione factâ, de repub. malè geſtâ cum rege expoſtulare: quod & prædictus liber teſtatur. Verùm, quod caput eſt, inter leges Edouardi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

regis vulgò Confeſſoris, una eſt eximia, quæ de regis officio tractat; cui rex officio ſi deſit, *nomen regis in eo non conſtabit*. Hoc quid eſſet, ne non ſatis intelligeretur, Chilperici Francorum regis exemplum ſubnectit, cui idcircò regnum à Populo abrogatum erat. Puniri autem malum regem ex legis hujus ſententia oportere, ſignificabat ille S. Edouardi gladius cui nomen Curtana erat, quē in regum creatione & pompâ geſtare Comes Palatii ſolebat; *inſignum*, inquit noſter Matthæus Paris, *quòd & regem, ſi oberret, habeat de jure poteſtatem cohibendi*: gladio autem nemo fere niſi capite punitur. Hanc legem, cum aliis boni illius Edouardi, Guilielmus ipſe conquæſtor anno regni quarto ratam habuit: & frequentiſſimo Anglorum Concilio prope Verulamium religioſiſſimè juratus confirmavit: quo facto non ſolùm jus omne belli, ſi quod in nos habuit, ipſe extinxit, ſed etiam hujus legis judicio atque ſententiæ ſe ſubjecit. Ejus etiam filius Henricus cùm in omnes Edouardi leges, tùm in hanc quoque juravit; atque iis duntaxat conditionibus, vivente adhuc fratre Roberto natu majore, in regem eſt electus. Jurarunt eadem omnes deinceps reges, antequam inſignia regni acciperent. Hiuc celebris ille & antiquus noſter juriſconſultus Bractonus, l. 1. c. 8. *Non eſt rex ubi dominatur voluntas & non lex*. Et l. 3. c. 9. *rex eſt dum benè regit, tyrannum dum populus ſibi creditum violenta op-*

primit

primit dominatione. Et ibidem, *exercere debet rex poteſtatem juris, ut vicarius & miniſter Dei: poteſtas autem injuriæ diaboli eſt, non Dei: cum declinat ad injuriam rex, diaboli miniſter eſt.* Eadem ferme habet vetuſtus alter juriſconſultus, libri illius author qui Fleta inſcribitur, memor nempe uterque & legis illius Eduardinæ, verè quidem regiæ, & regulæ illius in jure noſtro primariæ à me ſupra dictæ, quâ nihil Dei legibus & rationi contrarium haberi pro lege poteſt; uti nec tyrannus pro rege, nec miniſter diaboli pro miniſtro Dei. Cum itaque lex maximè ratio recta ſit, ſiquidem regi, ſiquidem Dei miniſtro obediendum eſt, eâdem prorsùs & ratione & lege, tyranno & diaboli miniſtro erit reſiſtendũ. Et quoniam de nomine ſæpius quam de re ambigitur, tradunt iidem, regem Angliæ, etiamſi nomen regis nondum perdiderit, judicari tamen, ut quilibet è vulgo, & poſſe & debere. Bracton. l. 1. c. 8. Fleta. l. 1. c. 17. *non debet eſſe rege major quiſquam in exhibitione juris; minimus autem eſſe debet in judicio ſuſcipiendo, ſi peccat,* alii legunt *ſi petat.* Judicari igitur cum debeat rex noſter, ſive tyranni ſub nomine, ſive regis, quos habeat item judices legitimos dictu difficile non debet eſſe. Eoſdem conſulere authores haud pejus erit. Bracton. l. 2. c. 16. Fleta. l. 1. c. 17. *In populo regendo rex habet ſuperiores, legem, per quam factus eſt rex, & curiam ſuam, videlicet comites & Barones: comites dicun-*

licuntur quaſi ſocii regis, & qui habet ſocium, habet magiſtrum; & ideo ſi rex fuerit ſine fræno, id eſt ſine lege, debent ei frænum ponere. Baronum autem nomine plebeium ordinem comprehendi ſupra oſtendimus; quin & Pares etiam Parlamenti eoſdem fuiſſe dictos, libri legum noſtrarum antiqui paſſim tradunt: & imprimis liber ille cui titulus, Parlamenti modus; *Eligentur* inquit *de omnibus regni paribus.* 25. quorum erunt *quinque milites, quinque cives* id eſt urbium delegati, *quinque municipes: & duo milites pro comitatu majorem vocem habent in concedendo & contradicendo quam major comes Angliæ;* & meritò quidem, illi enim pro tota aliqua provincia, aut municipio ſuffragia ferunt, iſti pro ſe quiſque duntaxat. Comites autem illos *Codicillares*, quos vocas, *reſcriptitios*, cum feudales jam nulli ſint, ad judicandum regem à quo creabantur minimè omnium idoneos eſſe, quis non videt? Cum itaque jus noſtrum ſit, ut eſt in illo ſpeculo antiquo, regem habere pares, qui in Parlamento cognoſcant & judicent, *ſi quid rex in aliquem populi ſui peccaverit*, ſi notiſſimum ſit licere apud nos cuivis è populo in minoribus quibuſque curiis injuriarum actionem regi intendere, quanto juſtius eſt, quantoque magis neceſſarium, ſi rex in univerſos peccaverit, ut habeat qui eum non refrænare ſolùm & coercere, ſed judicare & punire poſſint. Peſſimè enim & ridiculè inſtitutã

eſſe

eſſe eam neceſſe eſt rempub. in qua de minimis regum injuriis etiam privato cuivis cautum ſit, de maximis nihil in commune proviſum, nihil de ſalute omnium, quo minus liceat ei univerſos ſine lege perdere, qui ne unum quidem lædere per legem poterat. Comites autem eſſe regis judices, cum oſtenſum ſit neque decere neque expedire, ſequitur judicium illud totum ad plebeium ordinem, qui & pares regni, & Barones, & populi totius poteſtate ſibi delegatâ præditi ſunt, jure optimo pertinere. Cum enim (ut in noſtro jure ſcriptum eſt, quod ſupra attuli) plebs ſola cum rege ſine comitibus aut epiſcopis parlamentum conſtituat, quia rex cum ſola plebe, etiam ante comites aut epiſcopos natos, parlamenta peragere ſolebat, eâdem prorſus ratione plebs ſola ſupremam & ſine rege, & regem ipſum judicandi poteſtatem habebit, quòd etiam ante ullum regem creatum, ipſa univerſi populi nomine concilia & parlamenta peragere, judicare, ferre leges, ipſa reges creare ſolita erat; non ut populo dominarentur, ſed ut rem populi adminiſtrarent. Quem ſi rex contrà injuriis afficere, & ſervitute opprimere conatus fuerit, ex ipſa legis noſtræ ſententiâ nomen regis in eo non conſtat, rex non eſt; quòd ſi rex non ſit, quid eſt quod ei pares amplius quæramus? Tyrannum enim jam re ipſa ab omnibus bonis judicatum nulli non ſatis pares atque idonei ſunt, qui ſup-

plicio

plicio mactandum eſſe pro tribunali judicent. Hæc cum ita ſint, tot teſtimoniis, tot legibus prolatis, abundè hoc demùm, quod erat propoſitum, eviciſſe arbitror, cum judicare regem penes plebem jure optimo ſit, cúmque plebs regem de repub. deque eccleſia, ſine ſpe ulla ſanitatis, peſſimè meritum ſupplicio ultimo affecerit, rectè atque ordine, éxque repub. ſuaque fide, dignitate, legibus denique patriis feciſſe. Neque poſſum hîc non gratulari mihi de majoribus noſtris, qui non minore prudentia ac libertate, quàm Romani olim, aut Græcorum præſtantiſſimi, hanc rempub. inſtituerunt; neq; poterunt illi, ſiquid noſtrarum rerum ſentiunt, non ſibi etiam gratulari de poſteris ſuis; qui tam ſapienter inſtitutam, tanta libertate fundatam ab impotenti regis dominatione, cum redacti penè in ſervitutem eſſent, tam fortiter támque prudenter vindicarunt.

CAP. IX.

Satis jam arbitror palam eſſe, regem Angliæ etiam Anglorum legibus judicari poſſe; ſuos habere judices legitimos; quod erat probandum. Quid tu porro? nam quæ tua repetis, ad ea non repetam mea) *ex rebus nunc ipſis propter quas comitia indici ſolent, proclive*, inquis, *eſt oſtendere regem eſſe ſupra Par-*

lamentum

lamentum. Sit ſanè proclive quantum voles, in quo præcipitem te dari jam ſtatim ſenties, *Parlamentum*, inquis, *congregari ſolet ad majoris momenti negotia in quibus regni ſalus & populi verſatur.* Si rex Parlamentum convocat ad procurandas res populi, non ſuas, neque id niſi aſſenſu eorum atque arbitrio quos convocat, quid aliud eſt, obſecro, niſi miniſter populi & procurator? cum, ſine ſuffragiis eorum quos populus mittit, ne tantillum quidem, neque de aliis, neque de ſeipſo decernere poſſit. Quod etiam argumento eſt, officium eſſe regis, toties Parlamentum convocare, quoties populus id petit: quandoquidē & res populi, non regis, iis comitiis tractantur, idque populi arbitrio. Quamvis enim regis quoque aſſenſus honoris cauſa peti ſoleret, quem in rebus minoris momenti ad privatorum duntaxat commoda ſpectantibus poterat non præbere, poterat pro illa formula dicere, *rex deliberavit*, de iis tamen, quæ ad ſalutem omnium communem & libertatem pertinebant, prorsùs abnuere nullo modo poterat; cum id & contra juramentum regiū eſſet, quo veluti lege firmiſſima tenebatur, & contra præcipuum magnæ Chartæ art. c. 29. *Non negabimus, non differemus cuiquam jus aut juſtitiam.* Non negabit rex juſtitiam, negabit ergò juſtas leges? non cuiquam, an ergo omnibus? ne in Curiâ quidem ullâ minori, an ergò in Senatu ſupremo? an verò rex ullus tantùm ſibi

arro-

arrogabit, ut quid juſtum ſit, quid utile, ſe unum univerſo populo ſcire meliùs exiſtimet? Cum *ad hoc creatus & electus ſit, ut juſtitiam faciat univerſis*, Bracton.l.3.c.9. per eas nimirum leges *quas vulgus* elegerit. Unde illud in archivis noſtris 7.H.4, Rot.Parl. num.59. *non eſt ulla regis prærogativa, quæ ex juſtitita & æquitate quicquam derogat.* Et reges olim acta Parlamenti confirmare recuſantes, Chartam videlicet magnam & hujuſmodi alia, majores noſtri ſæpenumerò armis coëgere; neque propterea minùs valere illas leges, aut minùs legitimas eſſe juriſperiti noſtri ſtatuunt: quandoquidem aſſenſum rex iis decretis coactus præbuit, quibus jure atq; ſponte aſſentiri debebat. Tu dum contendis aliarum etiam gentium reges in poteſtate vel Synedrii vel Senatus, vel Concilii ſui æquè fuiſſe, non nos in ſervitutem aſſeris, ſed eas in libertatem: in quo idem facere pergis quod ab initio feciſti, quodque faciunt pragmaticorum ſtultiſſimi, ut incauti ſeipſos in lite ſæpiùs contraveniant. At nos ſcilicet fatemur regem, *ubicunque abſit, in Parlamento tamen cenſeri præſentem vi poteſtatis: ergò quodcunque illic agitur à rege ipſo actum intelligi*. Tum quaſi bolum aliquem nactus eſſes aut mercedulam, illorum recordatione Caroleorum delinitus, *accipimus*, inquis, *quod dant*: accipe igitur, quo dignus es, magnum malum, non enim damus, quod ſperabas, inde ſequi *curiā illā non alia potiri pote-*

ſtate quàm à rege delegata. Si enim dicitur, poteſtas regis, quæcunque ea ſit, à Parlamento abeſſe non poteſt, an ſuprema continuò dicitur? annon potiùs transferri in Parlamentum poteſtas regia videtur, útque minor majore contineri? ſanè ſi Parlamentum poteſt, nolente & invito rege, acta ejus & privilegia quibuſvis data revocare atque reſcindere, ſi ipſius regis prærogativas, prout videtur, circumſcribere, ſi proventus ejus annuos & impenſas aulæ, ſi famulitium ipſum, ſi totam denique rem domeſticam regis moderari, ſi vel intimos ejus conſiliarios atque amicos amovere, vel etiam è ſinu abripere ad ſupplicium poteſt, ſi cuivis denique de plebe à rege ad Parlamentum quacunque de re provocatio eſt lege data, non itidem à Parlamento ad regem, quæ omnia & poſſe fieri, & fuiſſe ſæpiùs facta, cum monumenta publica, tum legum noſtrarum conſultiſſimi teſtantur, neminem eſſe arbitror, modò mens ei ſana ſit, qui Parlamentum ſupra regem eſſe non fateatur. Nam in interregno etiam Parlamentum viget; & quod hiſtoriis noſtris teſtatiſſimum eſt, nulla hæreditatis ratione habita, ſæpe, quem ſibi viſum eſt, ſuffragiis liberrimis regem creavit. Ut ſummatim dicam quod res eſt, Parlamentum eſt ſupremum gentis Concilium, ad hoc ipſum à Populo plane libero conſtitutum, & poteſtate plenâ inſtructum, ut de ſummis rebus in commune conſulat; rex ideo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

erat creatus, ut de conſilio & ſententiâ illorum Ordinum conſulta omnia exequenda curaret. Quod cum Parlamentum ipſum edicto nuper ſuo publicè declararet, neque enim pro æquitate ſua recuſabat vel externis gentibus actionum ſuarum rationem ultrò ac ſponte reddere, ecce tibi è gurguſtio nullius homo authoritatis, aut fidei, aut rei, Burgundus iſte Verna, qui ſummum Angliæ Senatum, jus patrium atque ſuum ſcripto aſſerentem, *deteſtandæ & horribilis impoſturæ* inſimulat. Patriam mehercule tuam pudebit, verbero, ſe tantæ impudentiæ homuncionem genuiſſe. Sed habes fortaſſe quæ ſalutariter monitos nos velis; agedum, auſcultamus, *Quas*, inquis, *leges ſancire poteſt Parlamentum, in quo nec præſulum ordo comparet?* Túne ergo, furioſe, præſules ex eccleſia extirpatum ibas, ut in Parlamenta induceres? O hominem impium, & Satanæ tradendum, quem neque eccleſia non ejicere hypocritam & atheum, neque ulla reſpub. recipere communem libertatis peſtem atque labem deberet; qui etiam quod nequit ex Evangelio, id ex Ariſtotele & Halicarnaſſæo, deinde ex ſtatutis papiſticis praviſſimorum temporum probare adnititur, regem Angliæ caput eſſe Anglicanæ Eccleſiæ, ut epiſcopos compranſores ſuos & neceſſarios nuper factos, quos ipſe Deus exturbavit, novos iterum prædones & tyrannos, pro virili ſua parte, ſancti Dei eccleſiæ imponat;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

quorum univerſum ordinem, tanquam religioni Chriſtianæ pernicioſiſſimnm, eradicandum eſſe ſtirpitùs, editis antea libris clamoſè contenderat. Quis unquam Apoſtata, non dico à ſua, quæ nulla certa eſt, ſed à Chriſtiana doctrina, quam ipſe aſſeruerat, defectione tam fœdâ atq; nefariâ deſcivit? *Epiſcopis de medio ſublatis, qui ſub rege, & ex ejus arbitrio de cauſis eccleſiæ cognoſcebant*, quæris *ad quos redibit ea cognitio.* O perditiſſime, verere tandem vel conſcientiam tuam; memineris dum licet, niſi ſi hoc ſerò nimis te moneo, memineris quàm non impunè tibi erit, quàm inexpiabile demùm ſit, ſanctum Dei Spiritum ſic illudere. Subſiſte aliquando, & pone aliquem furori modum, ne te accenſa ira numinis repentè corripiat; qui Chriſti gregem, unctóſque Dei minimè tangendos; iis hoſtibus & ſæviſſimis tyrannis obterendos iterum & perſultandos tradere cupis, à quibus elata modò & mirifica Dei manus eos liberavit: túque ipſe, neſcio eorúmne ad fructum ullum, an ad perniciem & obdurationem tuam, liberandos eſſe docuiſti. Quod ſi jus nullum dominandi in eccleſiam eſt epiſcopis, certè multo minùs eſt regibus; quicquid hominum ſtatuta edicunt. Sciunt enim qui labris aliquanto pluſquàm primoribus Evangelium guſtarunt, eccleſiæ gubernationem divinam eſſe totam ac ſpiritualem, non civilem. *In ſecularibus* autem, quod aïs *ſupremam juriſdictionem habuiſ-*

ſe

ſe *regem Angliæ*, id falſum eſſe jura noſtra uberrim declarant. Curias omnes ubi judicia exercentur, non rex, ſed Parlamenti authoritas vel conſtituit, vel tollit; in quibus tamen minimo cuivis è plebe licebat regem in jus vocare; neque rarò judices contra regem pronuntiare ſolebant; id ſi rex vel interdicto, vel mandato, vel ſcriptis literis impedire conaretur, ex juramento & lege non parebant judices, ſed ejuſmodi mandata rejiciebant, & pro nihilo habebant: non poterat rex quenquam in vincula conjicere, aut ullius bona in publicum addicere; poterat neminem ſupplicio punire, niſi in aliquam curiam priùs citatum, ubi non rex, ſed conſueti judices ſententias tulere; idque ſæpe, ut ſupra dixi, contra regem. Hinc noſter Bractonus l. 3. c. 9. *regia poteſtas juris eſt, non injuriæ; & nihil aliud poteſt rex, niſi id ſolùm quod de jure poteſt.* Aliud tibi ſuggerunt Cauſidici tui, qui nuper ſolùm verterunt; ex ſtatutis nempe quibuſdam haud antiquis ſub Eduardo 4to, Henrico 6timo, Eduardo 6o promulgatis: neque viderunt, quamcunque regi poteſtatem ſtatuta illa concedunt, eam à Parlamento conceſſam eſſe omnem & quaſi precariam; quam & eadem authoritas poterat revocare. Cur ſic paſſus es naſuto tibi imponi, ut quo maximè argumento regis poteſtatem ex decretis Parlamenti pendere demonſtratur, eo abſolutam eſſe & ſupremam probare te crederes? Nam & mo-

numenta noſtra ſanctiora teſtantur, reges noſtros non hæreditati, non armis, non ſucceſſioni; ſed populo ſuam omnem poteſtatem debere. Talis poteſtas regia Henrico quarto, talis ante eum Richardo ſecundo à plebeio ordine conceſſa legitur; Rot. Parlament. 1. Hen. 4. nu. 108. haud ſecùs atque rex aliquis præſidibus ſuis præfecturas & provincias edicto & diplomate ſolet concedere. Id nempe literis publicis conſignari disertè juſſit Communium Domus, *conceſſiſſe ſe regi Richardo, ut tali bona libertate* frueretur, *qualem ante eum reges Angliæ habuere*; quâ cum rex ille *contra fidem Sacramenti ſui* ad everſionem legum abuteretur, ab iiſdem orbatus regno eſt. Iidem etiam, quod & eadem rotula teſtatur, in Parlamento edicunt, ſe prudentiâ & moderatione Henrici 4ti confiſos, *velle ac jubere ut in eadem magna libertate regia ſit quam ejus progenitores obtinuere.* Illa autem niſi fiduciaria planè fuiſſet, quemadmodum hæc fuit, neceſſe eſt profectò & Parlamenti illius ordines, qui concederent quod ſuum non erat, ineptos ac vanos, & reges illos qui, quod ſuum jam erat, conceſſum ab aliis vellent accipere, & ſibi & poſteris injurios nimis fuiſſe: quorum utrumvis credibile non eſt. *Tertia pars*, inquis, *regiæ poteſtatis verſatur circa militiam; hanc partem reges Angliæ ſine pari & æmulo tractarunt.* Neque hoc verius quàm cætera quæ perfugarum fide ſcripſiſti. Primùm enim pacis & belli arbitrium

trium penes magnum regni ſenatum ſemper fuiſſe, & hiſtoriæ paſſim noſtræ, & exterorum quotquot res noſtras paulo accuratiùs attigere teſtantur. Sancti etiam Edvardi leges, in quas jurare noſtri reges tenebantur, certiſſimam fidem faciunt, capite de Heretochiis, *fuiſſe quaſdam poteſtates per provincias & ſingulos comitatus regni conſtitutas, qui Heretoches vocabantur, latinè ductores exercitus*, qui provincialibus copiis præerant, non *ad honorem coronæ* ſolùm, ſed *ad utilitatem regni.* Iſti vero eligebantur *per commune concilium, & per ſingulos comitatus in pleno conventu populari, ſicut & vicecomites eligi debent.* Ex quo facilè perſpicitur, & copias regni & copiarum ductores in poteſtate populi, non regis & antiquitùs fuiſſe, & eſſe oportere: illàmque legem æquiſſimam noſtro in regno haud minus valuiſſe, quàm olim in populari Romanorum ſtatu valebat. De qua & M. Tullium audire non ab re fuerit. Philipp. 10. *Omnes legiones, omnes copiæ quæ ubique ſunt, Populi R. ſunt. Neque enim legiones quæ Antonium Conſulem reliquerunt, Antonii potius quam reipub. fuiſſe dicuntur.* Sancti autem Edouardi legem illam, cum aliis illius legibus Guilielmus ille conquæſtor dictus, populo ſic volente ac jubente, juratus confirmavit; ſed & hanc inſuper adjecit, c. 56. *Omnes civitates, burgos, caſtella, ſingulis noctibus ita cuſtodiri, prout vicecomes, & Aldermanni, cæterique præpoſiti per commune con-*

cilium ad utilitatem regni meliùs providebunt; & lege 61, *ideo caſtella, burgi, civitates ædificatæ ſunt ad tuitionem gentium & populorum regni, idcirco & obſervari debent cùm omni libertate, integritate, & ratione.* Quid ergo? cuſtodientur arces & oppida in pace contra fures & maleficos non niſi per commune Concilium ejuſdem loci, non cuſtodientur in maximo belli metu contra hoſtes ſive externos ſive inteſtinos per commune concilium totius gentis? ſanè illud niſi concedatur, neque *libertas*, neque *integritas*, nec *ratio* denique in iis cuſtodiendis ulla eſſe poterit; neque earum rerum quicquam aſſequemur, quarum causâ fundari primùm urbes & arces lex ipſa dicit. Majores certè noſtri quidvis potiùs regi quàm ſua arma & oppidorum præſidia tradere ſolebant; idem eſſe rati acſi libertatem ipſi ſuam ferocitati regum & impotentiæ proditum irent. Cujus rei exempla in hiſtoriis noſtris uberrima cum ſint, & jam notiſſima, inſerere huic loco ſupervacaneum eſſet. At *protectionem rex debet ſubditis, quomodo eos protegere poterit, niſi arma viroſque habeat in ſua poteſtate?* At, inquam, habebat hæc omnia ad utilitatem regni, ut dictum eſt, non ad civium interitum & regni diſperditionem: quod & Henrici tertii, temporibus, prudenter Leonardus quidem vir doctus in epiſcoporum conventu reſpondit Ruſtando Papæ nuntio & regis procuratori: *omnes*

nes eccleſiæ ſunt Domini Papæ, ut omnia principis eſſe dicimus, ad tuitionem, non ad fruitionem vel proprietatem, quod aïunt; ad defenſionem, *non ad diſperſionem:*eadem & prædictæ legis Edouardi ſententia erat; quid eſt hoc aliud niſi poteſtare fiduciaria ; non abſoluta? qualem cum imperator bellicus fere habeat, id eſt delegatam, non planè propriam, non eò ſegnius populum, à quo eligitur, ſive domi ſive militiæ defendere ſolet. Fruſtra autem Parlamenta, & impari ſane congreſſu de legibus Sancti Edouardi & libertate olim cum regibus contendiſſent, ſi penes regem ſolum arma eſſe oportere exiſtimaſſent ; nam & leges quamlibet iniquas ipſe dare ſi voluiſſet, fruſtra ſe *charta* quantumvis *magna* contra ferrum defendiſſent. *At quid proderit,* inquis, *Parlamento militiæ magiſterium habere, cum ne teruncium quidem ad eam ſuſtinendam queat, nolente rege, de populo cogere.* Ne ſit ea tibi cura : primùm enim hoc falsò ponis, Parlamenti ordines *non poſſe ſine rege tributa populo imponere*, à quo & ipſi miſſi ſunt, & cujus cauſam ſuſcipiunt. Deinde non poteſt te fugere tam ſedulum de alienis rebus percunctatorem, ſua ſponte populum, vaſis aureis atque argenteis conflatis, magnam vim pecuniæ in hoc bellum contra regem impendiſſe. Ampliſſimos exinde regum noſtrorum annuos reditus recenſes: nil niſi *millies quingenties quadragies* crepas ; *ex patri-*

monio regis maximas largitiones fieri ,ſolitas ab iis *regibus qui liberalitatis laudibus emicuerunt,* avidus audieras : hac te illecebrâ veluti Bileamum illum infamem proditores patriæ ad ſuam cauſam perduxere ; ut Dei populo maledicere, & divinis judiciis obſtrepere auderes. Stulte ; quid tandem regi injuſto ac violento tam immenſæ opes profuere? Quid etiam tibi? ad quem nihil prorſus eorum , quæ ſpe ingenti devoraveras, perveniſſe audio, præter unam illam crumenulam vitreis globulis vermiculatam , & centenis aureolis confertam. Cape iſtam Balaame, quam adamaſti, iniquitatis mercedem, ac fruere. Pergis enim deſipere ; *Erectio ſtandardi* , id eſt *vexilli ad regem ſolum pertinet.* Quapropter? quia.

——— *Belli ſignum Laurenti Turnus ab arce*
Extulit.

Tune verò neſcis , Grammatice hoc idem cujuſvis imperatoris bellici munus eſſe? At *aït Ariſtoteles , neceſſe eſt regi præſidium adſiſtere , quo leges tueri poſſit ; ergo oportet regem plus armis poſſe quàm populum univerſum.* Tales hic homo conſequentias torquere ſolet, quales Ocnus funes apud inferos; quæ nulli ſunt uſui, niſi ut comedantur ab aſinis: aliud enim eſt præſidium à populo datum, aliud armorum omnium poteſtas, quam Ariſtoteles hoc ipſo, quem protuliſti, loco à regibus abjudicat. Oportet inquit, habeat rex tantam circa ſe manum armatorum.

quanta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

quanta ſingulis vel compluribus fortior ſit, populo vero minor; εἶναι δὲ τοσαύτην ἰσχὺν ὥστε ἑκάστου μὲν καὶ ἑνὸς καὶ συμπλειόνων κρείττω, τοῦ δὲ πλήθους ἥττω. Polit.l.3.c.11. Alioqui ſanè, ſub ſpecie tuendi, poſſit ſtatim & populum & leges ſibi ſubjicere. Hoc autem rex & tyrannus intereſt; rex á ſenatu & populo volente, ac libente, quod ſatis eſt præſidii circa ſe habet contra hoſtes, & ſeditioſos: tyrannus invito ſenatu ac populo, vel hoſtium, vel perditorum civium præſidium ſibi quàm maximum comparare ſtudet, contra ſenatum ipſum & populum. Conceſſit itaque Parlamentum regi, ut alia omnia, ſic *ſtandardi erectionem*; non ut infeſta patriæ ſigna inferret, ſed ut populum contra eos defenderet, quos Parlamentum hoſtes judicat; ſi ſecus fuiſſet, ipſe hoſtis judicandus erat; cum juxta ipſam Sti Edovardi, vel quod ſanctius eſt, ipſam naturæ legem, nomen regis perdiderit. Unde in prædictâ Philippicâ, *amittit is omne exercitûs & imperii jus, qui eo imperio & exercitu rempub. oppugnat*, Neque licebat regi *feudales* illos *equites* ad *bellum* evocare, quod Parlamenti authoritas non decreviſſet; id quod ex ſtatutis pluribus manifeſtum eſt. Idem de vectigalibus & cenſu navali cenſendum; quem imperare civibus ſine ſenatuſconſulto rex non potuit: atque ita graviſſimi legum noſtrarum interpretes annis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ab hinc plus minus duodecim, tum cum ad huc firmiſſimum erat regium imperium, publicè ſtatuerunt. Sic diu ante eos Forteſcutius Henrici 6ti cancellarius juris noſtri conſultiſſimus; rex Angliæ, inquit, neq; leges mutare poteſt, neq; tributa, nolente populo, imponere, ſed nec probaverit quiſquam ullis teſtimoniis antiquorum *regni Angliæ ſtatum mere* eſſe *regalem. Habet rex*, inquit Bractonus, *juriſdictionem ſuper omnes.* Id eſt in curiâ; ubi regis quidem nomine noſtris autē legibus jus redditur. *Omnis ſub rege eſt*; id eſt, ſinguli: atq; ita ſe explicat ipſe Bractonus locis à me ſupra citatis. Ad ea, quæ reſtant, ubi eundem volvis lapidē, in quo vales ipſum, credo, Siſyphum delaſſare, ex ſupra dictis abunde reſpondetur. De cetero, ſi quando Parlamenta ſuū regibus bonis obſequium ampliſſimis verbis citra aſſentationem & ſervitutē detulere, id quaſi eodem modo tyrannis delatum eſſet, intelligi, aut populo fraudi eſſe nō debet; neq; enim juſto obſequio libertas imminuitur. Quod autem ex Eduardo Coco & aliis citas, *Angliæ regnum abſolutum eſt imperium*, id eſt ſi ad ullum regē externum, aut Cæſarem reſpicias; vel, ut Cambdenus aït, *quia in imperii clientela non eſt:* alioqui adjicit uterque imperium hoc conſiſtere non *ex rege* ſolo, ſed *ex corpore politico.* Unde Forteſcutius Forteſc. de laud. legum Angl. c. 9. *rex*, inquit, *Angliæ* populum gubernat *non mera poteſtate regia, ſed politica*;

populus

populus enim iis legibus gubernatur quas ipſe fert. Externos hoc etiam ſcriptores non latebat. Hinc philippus Cominæus author graviſſimus commentariorum quinto; *inter omnia orbis terræ regna, quorum ego notitiam habeo, non eſt meâ quidem ſententiâ: ubi publicum moderatiùs tractetur, neque ubi regi minus liceat in populum, quàm in Anglia.* Poſtremò *ridiculum eſt*, inquis, *argumentum, quod afferunt, regna ante reges fuiſſe, quaſi dicas lucem ante ſolem extitiſſe.* At nos, ô bone vir, non regna, ſed populum ante reges fuiſſe dicimus. Quem interim te magis ridiculum dicam, qui lucem ante ſolem extitiſſe, quaſi ridiculum, neges. Ita dum in alienis curioſus eſſe vis, elementa dedidiciſti. Miraris denique *eos qui regem in comitiis regni viderunt ſolio ſedentem, ſub aureo & ſerico cœlo, potuiſſe in dubium vocare, utrum penes regem an penes Parlamentum majeſtas ſit.* Incredulos profectò homines narras, quos tam lucidum argumentum è cœlo ipſo petitum nihil movit. Quod tu cœlum aureum homo ſtoicus adeò es religioſè & unicè contemplatus, ut & cœli Moſaici & Ariſtotelici oblitus eſſe penitus videare: cum in illo *lucem ante ſolem exſtitiſſe* negaveris, in hoc tres Zonas temperatas eſſe ſupra docueris: Quot Zonas in illo regis aureo & ſerico cœlo obſervaveris, neſcio: hoc ſcio, te Zonam unam centum ſtellis aureis bene temperatam ex illa tua cœleſti contemplatione abſtuliſſe.

CAP. X.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

CAP. X.

CUm hæc omnis controverſia de jure, ſive generatim regio, ſive ſeparatim regis Angliæ, obſtinatis partium contentionibus, quàm ipſa rei natura difficilior facta ſit, ſpero, qui ſtudium veritatis factionibus anteponunt, iis ea me ex lege Dei, jureq; gentium, ex inſtitutis denique patriis, copioſè attuliſſe, quæ regem Angliæ judicari poſſe, atque etiam capite puniri indubitatum reliquerint. Cum cæteris, quorum animos aut ſuperſtitio occupavit, aut mentis acię̃ anticipata regii ſplendoris admiratio ita perſtrinxit, ut nihil in virtute ac libertate verâ illuſtre ac ſplendidum videre poſſint, ſive ratione & argumentis agamus, ſive exemplis fruſtra contendimus. Tu verò Salmaſi, ut reliqua omnia, ita hoc etiam abſurdè admodùm facere videris, qui cum omnes independentes omnibus probris onerare non deſinas, regem ipſum quem defendis, maximè omnium independentem fuiſſe ſtatuis: neq; *regnum populo, ſed generi debuiſſe*: deinde quem *capitis cauſam dicere coactum* initio graviter dolebas, eum nunc *inauditum periiſſe* quereris. At verò totam cauſæ dictionem ejus, fide ſumma Gallicè editam, inſpicere ſi libet, perſuaſum tibi alind fortaſſe erit. Carolo certè cum per aliuot dies continuos ampliſſima loquendi facta

copia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

copia eſſet, non ille quidem eſt ea uſus ad objecta ſibi crimina diluendùm, ſed ad judicium illud ac judices omninò rejiciendum. Qui autem reus aut tacet, aut aliena ſemper reſpõdet, eum non eſt injuria, ſi manifeſtus criminum ſit, vel inauditum condemnari. Carolum ſi *mortem* aïs *planè egiſſe vitæ reſpondentem*, aſſentior: ſi dicis piè & ſanctè & *ſecurè* vitam finiiſſe, ſcito aviam ejus Mariam, infamem fœminam, pari in ſpeciem pietate, ſanctitate, conſtantia in pegmate occubuiſſe: ne animi præſentiæ, quæ in morte quibuſvis è vulgo maleficis per magna ſæpè eſt, nimium tribuas: ſæpè deſperatio aut obfirmatus animus fortitudinis quandam ſpeciem & quaſi perſonam induit; ſæpè ſtupor tranquillitatis: videri ſe bonos, intrepidos, innocentes, interdum & ſanctos peſſimi quiq; non minùs in morte quàm in vita cupiunt; inq; ipſa ſcelerum ſuorum capitali pœna ſolẽt ultimam ſimulationis ſuæ & fraudum, quàm poſſunt ſpecioſiſſimè, pompam ducere; &, veluti poetæ aut hiſtriones deterrimi, plauſum in ipſo exitu ambitioſiſſimè captare. Nunc *ad iſtma quæſtionem perveniſſe te* aïs, *quâ tractandum eſt quinam fuerint illius regiæ condemnationis præcipui authores*. Cum de te potiùs iniquirendum, ſit quomodo tu, homo exterus, & Gallicanus erro, ad quæſtionem de rebus noſtris, tibi tam alienis, habendam perveneris? quo pretio emptus? verùm de eo ſatis conſtat. Te vero percontan-

tem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

tem de rebus noſtris quis demùm docuit? ipſi nimirum perfugæ, & perduelles patriæ, qui te hominem vaniſſimum nacti, mercede ad maledicendum facilè adduxerunt. Data deinde tibi eſt aliqua aut furibundi cujuſpiam ſacellani ſemipapiſtæ, aut ſervientis aulici, de ſtatu rerum ſcriptiuncula; eam ut latinè veteres negotium tibi dabatur: hinc iſtæ narrationes confectæ, quas, ſi videtur, paulùm excutiamus. *In hanc condemnationem non centena millesima pars populi conſenſit.* Quid ergo cæteri, qui ſeſe nolentibus tantum facinus fieri ſunt paſſi? an ſtipites, an trunci hominum, an fortè quales illi in ſcena Virgiliana,

Purpurea intexti tollunt aulæa Britanni?

Non enim veros tu quidem Britannos, ſed pictos neſcio quos, vel etiam acu pictos videris mihi velle dicere. Cum itaque incredibile ſit gentem bellicoſam à tam paucis, iiſque infimis de plebe ſua, ſub jugum mitti, quod in narratione tua primum occurrit, id eſſe falſiſſimum apparet. *Ordo eccleſiaſticus erat ab ipſo ſenatu ejectus.* Eo miſerior itaque tua eſt inſania, necdum enim te ſentis inſanire, qui eos è Parlamento quereris ejectos, quos tute ex eccleſia ejiciendos eſſe, libro longiſſimo ſcribis? *Senatûs alter ordo qui in proceribus conſiſtebat, ducibus, comitibus, vicecomitibus, ſtatione ſua dejectus eſt.* Et meritò, à nullo enim municipio miſſi pro ſe tantùm ſedebant, nihil juris in populum habe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

habebant, juri tamen ejus & libertati, ſuo quodam inſtituto, refragari in pleriſque conſueverant: erant à rege conſtituti, ejus comites, & famuli, & quaſi umbræ, quo amoto, ipſi neceſſe eſt ad plebem, unde orti ſunt, redigerentur. *Vna & deterrima portio Parlamenti poteſtatem ſibi vindicare non debuit reges judicandi.* At plebeius ordo, quod te ſupra docui, non ſolum Parlamenti pars erat potiſſima, etiam ſub regibus, ſed per ſe ipſe Parlamentum omnibus numeris abſolutum & legitimum, etiam ſine Comitibus, nedum Eccleſiaſticis, conſtituebat. Atqui *ne tota quidem hæc ipſa pars ad ſententiam de regis capitis ferendam admiſſa eſt.* Pars illa nempe non admiſſa, quem verbo regem, re hoſtem toties judicaverat, ad eum animis atque conſiliis palàm defecerat. Parlamenti ordines Anglicani cum iis qui à Scotiæ itidem Parlamento miſſi erant legati, idibus Januarii 1645. reſcripſerant regi, doloſas inducias & habenda ſecum Londini colloquia petenti, non poſſe ſe eum in urbem admittere, donec is de bello civili tribus jam regnis ejus operâ excitato, de cædibus tot civiũ ejus juſſu factis reipub. ſatisfeciſſet; deque pace firma atq; ſincera iis conditionibus caviſſet, quas ei utriuſque regni Parlamenta & tulerant ſæpiùs, & latura eſſent: ipſe è contrario poſtulata eorũ æquiſſima jã ſepties humillimè oblata, reſpõſiolibus aut ſurdis repudiaverat, aut ambiguis eluſerat.

ſerat. Ordines tandem poſt tot annorum patientiam ut ne fraudulentus rex, quam debellare rempub. in acie non valebat, eam in vinculis per dilationes everteret, & jucundiſſimum ex noſtris diſſidiis fruſtum capiens, de victoribus etiam ſuis reſtltutus hoſtis inſperatum ſibi triumphum ageret, decernunt, ſe regis deinceps rationem non habituros, nullas ſe ei poſtulationes ampliùs eſſe miſſuros, aut ab eo accepturos: poſt hæc tamen decreta reperti ſunt ex ipſo Ordinum numero, qui invictiſſimi exercitûs odio, cujus maximis rebus geſtis invidebant, quemque poſt ingentia merita, dimittere cum ignominia cupiebant, & miniſtris aliquot ſeditioſis, quibus miſerè ſerviebant, morem gerentes, opportunū ſibi tempus nacti, cum eorum multi, quos à ſe longè diſſentire ſciebant, ad ſedandos Presbyterianorum gliſcentes jam tumultus, miſſi ab ipſo orne, in provinciis abeſſent, mira levitate, ne dicam perfidia, decernunt, inveteratum hoſtem, verbotenùs duntaxat regem, nulla penè ab eo ſatisfactione prius accepta, aut cautione facta, ad urbem eſſe reducendum; in ſummam dignitatem atq; impêrium æquè eſſe reſtituendum, ac ſi de repub. præclarè meritus eſſet. Ita religioni, libertati, fœderi denique illi à ſe toties jactato regem præponebant. Quid illi interea qui integri tam peſtifera agitari conſilia videbant? An ideo deeſſe patriæ, ſaluti ſuorum non

proſpicere debuerant,eo quod iſtius mali contagio in ipſorum Ordinem penetraverat? At quis iſtos excluſit malè ſanos? *Exercitus*, inquis, *Anglicanus*, id eſt, non externorum, ſed fortiſſimorum & fidiſſimorum civium; quorum tribuni plerique, Senatores ipſi erant, quos illi boni excluſi patriâ ipſa excludendos, & in Hiberniam procul ablegandos eſſe cenſuerant; dum Scoti interim dubia jam fide quatuor Angliæ provincias ſuis finibus ptoximas magnis copiis inſidebant, firmiſſima earum regionum oppida præſidiis tenebant, regem ipſum in cuſtodia habebant: dum ipſi etiam factiones ſuorum atque tumultus, Parlamento ipſi pluſquam minaces, & in urbe & in agris paſſim fovebant, qui paulò pòſt in bellum non civile ſolùm, ſed & Scoticum illud erupere. Quòd ſi privatis etiam conſiliis aut armis ſubvenire reipublicæ laudatiſſimum ſemper fuit, non eſt certè cur exercitus reprehendi poſſit, qui Parlamenti authoritate ad urbem accerſitus imperata fecit; & regiorum factionem atque tumultum ipſi curiæ ſæpiùs minitantem facilè compeſcuit. In id autem diſcrimen adducta res erat, ut aut nos ab illis, aut illos à nobis opprimi neceſſe eſſet. Stabant ab illis Londinenſium plerique inſtitores atque opifices, & miniſtrorum factioſiſſimi quique; à nobis exercitus magna fide, modeſtia, virtute cognitus. Per hos cum retinere iibertatem, rempub. ſalutem liceret,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

ret, an hæc omnia per ignaviam & ſtultitiam, prodenda fuiſſe cenſes? Debellati regiarum partium duces arma quidem inviti, animum hoſtilem non depoſuerant: omnibus belli renovandi occaſionibus intenti ad urbem ſe receperant. Cum his, quamvis inimiciſſimis, quamvis ſanguinem eorum avidè ſitientibus, Presbyteriani, poſtquam non permitti ſibi in omnes tam civilem quàm eccleſiaſticam dominationem viderunt, clandeſtina conſilia, & prioribus tum dictis tum factis indigniſſima conſociare cœperant: eóque acerbitatis proceſſere, ut mallent ſe regi denuò mancipare, quàm fratres ſuos in partem illam libertatis quam & ipſi ſuo ſibi ſanguine acquiſiverant, admittere; mallent tyrannum tot civium cruore perfuſum, irâ in ſuperſtites, & concepta jam ultione ardentem rurſus experiri dominum, quàm fratres, & amiciſſimos æquo jure ferre ſibi pares. Soli Independentes qui vocantur, & ad ultimum ſibi conſtare, & ſua uti victoria ſciebant: qui ex rege hoſtem ſe fecerat, eum ex hoſte regẽ eſſe amplius, ſapienter, meo quidem judicio, nolebant: neque pacem idcircò non volebant, ſed involutum pacis nomine aut bellum novum, aut æternam ſervitutem prudentes metuebant. Exercitum autem noſtrum quo fuſius infamare poſſis, narrationem quandam rerum noſtrarum inconditam & ſtrigoſã exordiris, in qua tametſi multa falſa, multa frivola reperio, multa abs te

vitio

vitio data, quæ laudi ducenda eſſent, huic tamē alterā ex adverſo narrationem opponere nihil arbitror attinere. Rationibus enim hîc non narrationibus certatur; atque illis utrobique, non his fides habebitur. Et ſanè ſunt ejuſmodi res iſtæ, ut niſi juſta hiſtoria dici pro dignitate nequeant. Melius itaque puto, quod de Carthagine Salluſtius, ſilere tantis de rebus, quàm parùm dicere: neque committam ut non ſolùm virorum illuſtrium, ſed Dei præcipuè maximi laudes, in hac rerum ſerie mirabili ſæpiſſimè iterandas, tuis hoc libro intexam opprobriis. Ea igitur duntaxat, quæ argumenti habere ſpeciem videntur, pro more decerpam. *Anglos & Scotos* quòd aïs *ſolenni conventione promiſiſſe, ſe regis majeſtatem conſervaturos*, omittis quibus id conditionibus promiſere; ſi ſalvâ nimirum religione & libertate id fieri poſſet: quibus utriſque ad extremum uſque ſpiritum iniquus adeò & inſidioſus rex iſte erat, ut, vivente illo, & religionem periclitaturam, & libertatē interituram eſſe facile appareret. Sed redis jam ad illos regii ſupplicii authores. *Si res ipſa ponderibus ſuis, & momentis rectè æſtimetur, exitus facti nefandi ita Independentibus imputari debet, ut principii & progreſſus gloriam Preſbyteriani ſibi poſſent vindicare:* Audite Presbyteriani, ecquid nunc jùvat, ecquid confert ad innocentiæ & fidelitatis opinionem veſtræ, quòd à rege puniendo abhorrere tantopere videremini?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

remini? Vos iſto regis actore verboſiſſimo, accuſatore veſtro, *pluſquam dimidium itineris confeciſtis*; vos *ad quartum actum & ultra in dramate hoc deſultando frigultientes ſpectati eſtis*; vos *meritò regis occiſi crimine notari debetis; ut qui viam ad ipſum occidendum muniiſtis*; vos *nefariam illam ſecurim cervicibus ejus inflixiſtis, non alii*. Væ vobis imprimis, ſi unquam ſtirps Caroli regnum poſthac in Anglos recuperabit: in vos, mihi credite, cudetur hæc faba. Sed Deo vota perſolvite, fratres diligite liberatores veſtros, qui illam calamitatem, atque certam perniciem ab invitis etiam vobis hactenus prohibuere. Poſtulamini vos item, quòd *aliquot annos antè per varias petitiones jus regis imminuere moliti eſtis, quòd voces contumelioſas regi illis ipſis libellis quos nomine Senatus regi porrexiſtis, inſertas publicaſtis*; videlicet *in illa declaratione dominorum & communium, Maii* 26. 1642. *apertè quid ſenſiſtis de regis authoritate aliquot perduellionem ſpirantibus & inſanis poſitionibus faſſi eſtis. Hulla oppidi portas Hothamus, tali mandato à ſenatu accepto, venienti regi occluſit*; vos *quid rex pati poſſet, hoc primo rebellionis experimento cognoſcere concupiviſtis*. Quid hoc dici potuit accommodatiùs ad conciliandos inter ſe Anglorum animos, atque à rege penitùs abalienandos? cum intelligere hinc poſſint, ſi rex revertatur, ſe non ſolùm regis mortem, ſed etiam petitiones quondam ſuas, & fre-

frequentiſſimi Parlamenti acta de liturgia & epiſcopis abolendis, de triennali Parlamento, & quæcunq; ſummo populi conſenſu ac plauſu ſancita ſunt, tanquam ſeditioſas atque *inſanas Preſbyterianorum poſitiones* luituros. Sed repente mutat animum homo leviſſimus; & quod modò *rem ipſam rectè æſtimanti* ſibi videbatur ſolis Presbyterianis deberi, id nunc *rem* eandem *ab alio revolventi* Independentibus totum deberi videtur. Modò Presbyterianos *vi aperta atque armis contra regem graſſatos eſſe*, eumque ab iis *bello victum, captum, in carcerem conjectum* affirmabat, nunc omnem *hanc rebellionis doctrinam* Independentium eſſe ſcribit. O hominis fidem & conſtantiam! quid aliam jam opus eſt narrationem comparare contra tuam, quæ ipſa ſibi tam turpiter decoxit? Verùm de te ſi quis dubitat, albuſne an ater homo ſis, tua legat quæ ſequuntur. *Tempus eſt*, inquis, *pandere unde & quando proruperit inimica regibus ſecta: belli iſti ſanè Puritani ſub regno Eliſabethæ prodire tenebris Orci, & Eccleſiam inde turbare primùm cœperunt, immo rempub. ipſam: non enim ſunt minores reipub. peſtes quàm eccleſiæ.* Nunc te verè Balaamum vox ipſa ſonat; ubi enim virus omne acerbitatis evomere cupiebas, ibi inſciẽs atque invitus benedixiſti. Hoc enim tota Anglia notiſſimum eſt, ſi qui ad exemplum eccleſiarum vel Gallicarum vel Germanicarum, ut quaſque reformatiores eſſe judicabant, purio-
rem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

rem cultus divini rationem ſequi ſtudebant quam penè omnem Epiſcopi noſtri cæremoniis & ſuperſtitionibus contaminaverant, ſi qui tandem pietate erga Deum, aut vitæ integritate cæteris præſtabant, eos ab Epiſcoporum fautoribus Puritanos fuiſſe nominatos. Hi ſunt quorum doctrinam regibus inimicam eſſe clamitas; neque hi ſolum, nam *plerique reformatorum*, inquis, *qui in alios diſciplinæ ejus articulos non jurarunt, hunc tamen unum videntur approbaſſe, qui regiæ adverſatur dominationi.* Ita Independentes, dum graviſſimè inſectaris, laudas; qui eos ab integerrima Chriſtianorum familia deducis; & quam doctrinam Independentium eſſe propriam ubique aſſeris, eam nunc *reformatorum pleroſq; approbaſſe* confiteris; eo uſque demùm audaciæ, impietatis, apoſtaſiæ provectus es, ut etiam Epiſcopos, quos tanquam peſtes & Antichriſtos ex Eccleſia radicitùs evellendos, atque exterminandos eſſe nuper docuiſti, eos nunc *à rege tuendos fuiſſe* affirmas, ne quid *Sacramento* ſcilicet *inaugurationis derogatum iret.* Nihil eſt ulterius jam ſceleris aut infamiæ quò poſſis procedere, quàm quòd ſolum ſupereſt, ut reformatam, quam polluis, religionem quamprimùm ejures. Quòd autem nos aïs *omnes ſectas & hæreſes tolerare*, id noli accuſare; quamdiu te impium, qui Chriſtianorum ſanctiſſimos, & pleroſque etiam reformatos tibi adverſos *è tenebris orci prodire audes*

dicere, te vanum, mendacem, & conductitium calumniatorem, te denique Apoſtatam eccleſiæ tamen tolleret. Tuas autem exinde ſycophantias, quibus magnam reliqui capitis partem inſumis, & quæ monſtroſa dogmata Independentibus, ad cumulandum iis invidiam, affingis, quidni omittam? cum neque ad cauſam, hanc regiam omninò pertineant, & ea ferè ſint quæ riſum potiùs aut contemptum cujuſvis quam refutationem mereantur.

CAP. XI.

AD undecimum hoc caput videre mihi, Salmaſi, quamvis nullo cum pudore, cū aliqua tamen conſcientia futilitatis tuæ accedere. Cùm enim hoc loco perquirendum tibi propoſueris *qua authoritate* pronùntiatum de rege fuerit, ſubiungis quod à te nemo expectabat, *fruſtra id quæri*; ſcilicet *quæſtioni huic vix locū reliquit qualitas hominum qui id fecere*. Cū igitur, quàm es importunitatis & impudentiæ in hac cauſa ſuſcipienda compertus, tam ſis nunc etiā loquacitatis tibi conſcius, eò à me brevius reſponſum feres. Quærenti jam tibi *qua authoritate* ordo plebeius vel judicavit ipſe regem, vel aliis id judicium delegavit, reſpondeo ſupremâ: ſupremam quemadmodum habuerit, docebunt te ea quæ tunc à me dicta ſunt, cum te ſupra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

hac ipſa re gnaviter ineptientem redarguerem. Quòd ſi tibi ſaltem crederes, poſſe te ullo tempore quod ſatis eſt dicere, non eadem toties cantare odioſiſſimè ſoleres. Aliis autem delegare ſuam judicandi poteſtatem ordo plebeius eadem ſanè ratione potuit, qua tu regem, qui & ipſe omnem poteſtatem à populo accepit, eandem aliis delegare potuiſſe dicis. Unde in illa ſolenni conventione, quam nobis objeciſti, cum Angliæ tum Scotiæ ſummi ordines religioſè profitentur ac ſpondent, ea ſe ſupplicia de perduellibus eſſe ſumpturos, *quibus utriuſque gentis poteſtas judiciaria ſuprema, aut qui ab ea delegatàm poteſtatem accepturi erant*, plectendos judicarent. Audis hic utriuſque gentis Senatum una voce teſtantem ſe poſſe ſuam authoritatem judiciariam, quam *ſupremam* ipſi vocant, aliis delegare: vanam ergo & frivolam de iſta poteſtatis delegatione controverſiam moves. At *cum his*, inquis, *judicibus è domo inferiori ſelectis juncti etiam judices fuere ex cohortibus militaribus ſumpti; nunquam autem militum fuit civem judicare*. Pauciſſimis te retundam; non enim de cive nunc, ſed de hoſte memineris nos loqui: quem ſi imperator bellicus cum tribunis militaribus ſuis, bello captum, & è veſtigio, ſi ita videretur, occidendum, pro tribunali judicare voluerit, an quicquam præter jus belli aut morem cenſebitur feciſſe? qui autem hoſtis reipublicæ, & bello captus eſt, ne pro

cive

cive quidem is, nedum pro rege in ea repub. haberi poteſt. Hanc ipſa lex Regis Eduardi ſacroſancta ſententiam tulit; quæ negat malum regem aut eſſe regem, aut oportere regis nomine appellari. Ad illud autem quod ais non *integram* plebis domum, ſed *mancam & mutilam de regis capite judicaſſe*, ſic habeto; eorum, qui regem plectendum eſſe cenſebant, longè majorem fuiſſe numerum, quàm qui res quaſcunque in Parlamento tranſigere, etiam per abſentiam cæterorum, ex lege debebant; qui cum ſuo vitio atque culpâ abeſſent (defectio enim animorum ad communem hoſtem peſſima abſentia erat) nullam iis, qui in fide permanſerant, afferre moram conſervandæ reipub. poterant; quam vacillantem,& ad ſervitutem atque interitum prope redactam, populus univerſus eorum fidei,prudentiæ,fortitudini primò commiſerat. Atque illi quidem ſtrenuè rem geſſere; exulcerati regis impotentiæ furori, inſidiis ſeſe objecere; omnium libertati atque ſaluti ſuam poſthabuere; omnia antehac Parlamenta, omnes majores ſuos prudentia, magnanimitate, conſtantia ſupergreſſi. Hos tamen populi magna pars, quamvis omnem illis fidem, operam, atque auxilium pollitica, ingratis animis in ipſo curſu deſeruit, Pars hæc ſervitutem & pacem cum ignavia atque luxuria ullis conditionibus volebat; pars altera tamen libertatem poſcebat, pacem non niſi firmam

atque honeſtam. Quid hîc ageret Senatus? partem hanc ſanam, & ſibi & patriæ fidelem defenderet, an deſertricem illam ſequeretur? Scio quid agere oportuiſſe dices; non enim Eurylochus, ſed Elpenores, id eſt vile animal Circeum, porcus immundus, turpiſſima ſervitute etiam ſub fœmina aſſuetus; unde nullum guſtum virtutis, & quæ ex ea naſcitur, libertatis habes; omnes eſſe ſervos cupis, quòd nihil in tuo pectore generoſum aut liberum ſentis, nihil non ignobile atque ſervile aut loqueris aut ſpiras. Injicis porrò ſcrupulum quòd *& Scotiæ rex erat, de quo ſtatuimus,* quaſi idcirco in Anglia impune quidvis illi facere liceret. Ut hoc caput denique præ cæteris elumbe atque aridum aliquo ſaltem facetè dicto queas concludere, *duæ,* inquis, *ſunt voculæ iiſdem ac totidem elementis conſtantes, ſolo literarum ſitu differentes, ſed immane quantum ſignificatione differentes, Vis, & Ius.* Minimè profectò mirum eſt, te trium literarum hominem tam ſcitam ex tribus literis argutiolam exculpere potuiſſe; hoc magis mirandum eſt quod toto libro aſſeris, duas res tam inter ſe cæteroqui *differentes,* in regibus unum atque idem eſſe. Quæ enim vis eſt unquam à regibus facta, quam non jus regium tu eſſe affirmaſti? Hæc ſunt quæ novem paginis bene longis reſponſione digna animadvertere potui; cætera ſunt ea, quæ aut identidem repetita haud ſemel refutavimus, aut ad hanc

cauſam diſceptandam nullum habent momentdm. Iraque ſolito nunc brevior ſi ſum, id non meæ diligentiæ, quam in hoc ſummo tædio langueſcere non patior, ſed tuæ loquacitati, rerum & rationum tam caſſæ atque inani, imputandum erit.

CAP. XII.

VEllem equidem, Salmaſi, ne cui forte videar in regem Carolum, ſuo fato atque ſupplicio defunctum, iniquior eſſe aut acerbior, ut totum hunc de *criminibus ejus* locum, quod & tibi & tuis conſultius fuiſſet, ſilentio præteriiſſes. Nunc verò quoniam id magis placuit, ut de iis præfidenter & verbosè diceres, faciam profectò ut intelligas, nihil à te fieri incogitantius potuiſſe, quàm ut deterrimam cauſæ tuæ partem, nẽpe ejus crimina ad extremum refricanda & accuratiùs inquirenda reſervares; quæ, cum vera & atrociſſima oſtendere fuiſſe, & ejus memoriam omnibus bonis ingratam atque inviſam, & tui defenſoris odium quàm maximum in animis legentium noviſſimè reliquant. *Duæ*, inquis, *partes ejus accuſationis fieri poſſunt; una in reprehenſione vitæ verſatur, altera in delictis quæ tanquam rex potuit committere*. Et vitam quidẽ ejus inter cõvivia, & ludos, & fœminarũ greges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

dilapſam facilè tacebo: quid enim habet luxus dignum memoratu? Aut quid hæc ad nos, ſi tantùm privatus feciſſet? poſtquam voluit rex eſſe, ut nec ſibi vivere, ita ne peccare quidem ſibi ſolùm potuit. Primùm enim exemplo ſuis vehementiſſimè nocuit; ſecundo loco, quod temporis libidinibus & rebus ludicris impendit, quod erat plurimum, id totum reip. quam ſuſceperat gubernandam, ſubduxit; poſtremò immenſas opes, innumerabilem pecuniam non ſuam, ſed publicam luxu domeſtico dilapidavit. Itaque domi rex malus primùm eſſe cœpit. Verum ad ea potius crimina *quæ malè regnando commiſiſſe arguitur* tranſeamus. Hic doles *tyrannum* eum, *proditorem*, & *homicidam* fuiſſe judicatum. Id non injuria factum demonſtrabitur. Tyrannum autem priùs, non ex vulgi opinione, ſed ex Ariſtotelis & doctorum omnium judicio definiamus. Tyrannus eſt qui ſuam duntaxat, non populi utilitatem ſpectat. Ita Ariſtoteles ethicorum decimo, & alibi, ita alii plerique. Suane commoda an populi ſpectarit Carolus, pauca hæc de multis, quæ tantummodò perſtringã, teſtimonio erunt. Cum aulæ ſumptibus patrimonium & proventus regii non ſufficerent, imponit graviſſima populo tributa; iiſque abſumptis nova excogitavit; non ut rempub. vel augeret, vel ornaret, vel defenderet, ſed ut populi non unius opes vel unam in domum congerendas inferret, vel una in domo diſſi-

diſſiparet. Hunc in modum ſine lege cum pervolaret omnia, quod unicum ſciebat ſibi fræno fore, Parlamentum aut funditus abolere, aut convocatum haud ſæpius quàm id ſuis rationibus conduceret, ſibi ſoli reddere obnoxium conatus eſt. Quo fræno ſibi detracto, aliud ipſe populo frænum injecit: Germanos equites, pedites Hibernos per urbes, pérque oppida quaſi in præſidiis, cum bellum eſſet nullum, collocandos curavit: parúmne tibi adhuc tyrannus videtur? In quo etiam, ut in aliis multis rebus, quod ſupra per occaſionem abs te datam oſtendi (quanquam tu Carolum Neroni crudeliſſimo conferri indignaris) Neroni perquàm ſimilis erat: nam & Senatum ille è repub. ſe ſublaturum perſæpe erat minatus. Interea conſcientiis religioſorum hominum, ſupra modum gravis, & cæremonias quaſdam & ſuperſtitioſos cultus, quos è medio papiſmo in eccleſiam reduxerat, omnes adigebat; renuentes aut exilio aut carcere multabat; Scotos bis eam ob cauſam bello adortus eſt. Huc uſque ſimplici ſaltem vice nomen tyranni commeruiſſe videatur. Nunc cur adjectum in accuſatione proditoris nomen fuerit exponam. Cum huic Parlamento ſæpius pollicitis, edictis, execrationibus confirmaſſet, ſe nihil contra rempub. moliri, eodem ipſo tempore aut papiſtarum delectus in Hibernia habebat, aut legatis ad regem Daniæ clanculùm miſſis, arma, equos, auxilium diſertè

contra Parlamentum petebat, aut exercitum nunc Anglorum nunc Scotorum pretio ſollicitabat; illis Urbem Londinum diripiendam, his quatuor provincias Aquilonares Scotorum ditioni adjungendas promiſit, ſi ſibi ad Parlamentum quoquo modo tollendnm commodare ſuam operam vellent. Cum hæc non ſuccederent, cuidã Dillonio perduelli dat ſecretiora ad Hibernos mandata, quibus juberentur omnes Anglos ejus inſulæ colonos repente armis adoriri. Hæc ferè proditionum ejus monumenta ſunt, non vanis rumoribus collecta, ſed ipſis literis ipſius manu ſubſcriptis atque ſignatis comperta. Homicidam denique fuiſſe, cujus acceptis mandatis Hiberni arma ceperint, ad quinquies centena millia Anglorum in ſumma pace nihil tale metuentium exquiſitis cruciatibus occiderint, qui etiam tantũ reliquis duobus regnis bellum civile conflârit, neminem puto negaturum. Addo enim quod in illo Vectenſi colloquio hujus belli & culpam & crimen rex palàm in ſe ſuſcepit, eoque omni Parlamentum notiſſima confeſſione ſuâ liberavit. Habes nunc breviter quamobrem rex Carolus & tyrannus & proditor & Homicida judicatus fuerit. At *cur non prius*, inquis, neque in illo *ſolenni fœdere*; neque poſtea cum deditiius eſſet, vel ab *Preſbyterianis* vel *ab Independentibus* ſic judicatus eſt, ſed potius, *ut regem decuit accipi, omni reverentia eſt exceptus?* Vel

hoc ſolo argumēto perſuaderi cuivis intelligenti queat, non niſi ſerò tandem, & poſtquam omnia ſuſtinuerant, omnia tentaverant, omnia perpeſſi erant, deliberatum Ordinibus fuiſſe regem abjicere. Tu id ſolus malitiosè nimis in invidiā rapis, quod ſummam eorum patientiam, æquanimitatem, moderationē, faſtuſq; regi tolerantiam nimis fortaſſe longam apud omnes bonos teſtabitur. At *menſe Auguſto qui præceſſit ejus ſupplicium, domus Communium quæ ſola jam tum regnabat & Indepentibus erat obnoxia, ſcripſit literas ad Scotos, quibus teſtabatur nunquam ſibi animo fuiſſe mutare ſtatum qui huc uſque in Anglia obtinuerat ſub rege, domo dominorum & Communium.* Vide jam quàm non doctrinæ Independentiū abrogatio regis attribuenda ſit. Qui ſuam diſſimulare doctrinam non ſolent, etiam potiti rerū profitentur *nunquam ſibi in animo fuiſſe ſtatum regni mutare*. Quod ſi id poſtmodum in mentē venit, quod in animo non fuit, cur non licebat quod rectius, & è repub. magis eſſe videbatur, id potiſſimum ſequi? præſertim cum Carolus neque exorari, neque flecti ullo modo potuerit, ut juſtiſſimis eorum poſtulatis, quæque ſemper eadem ab initio obtulerant, aſſentiretur. Quas initio de religione, quas de jure ſuo ſententias perverſiſſimas tuebatnr, nobiſque adeò calamitoſas, in iiſdem permanebat: ab illo Carolo nihil mutatus, qui & pace & bello, tanta nobis omnibus mala intulerat. Siquid

eſt aſſenſus, id & invitè facere, & quamprimum ſui juris foret, pro nihilo ſe habiturum haud obſcuris indiciis ſignificabat: idẽ aperte filius, abducta ſecum per eos dies claſſis parte, ſcripto, idem ipſe per literas ad ſuos quoſdam in urbe declarabat. Interea cum Hibernis Anglorũ hoſtibus immaniſſimis, reclamante Parlamento, fœdis conditionibus occultè pacem coagmentaverat, Anglos ad repetita inutiliter colloquia & pacem quoties invitabat, toties contra eos omni ſtudio bellum coquebat. Hic illi quibus concredita reſpub. erat, quò ſe verterẽt? an commiſſam ſibi noſtram omnium ſalutem in manus hoſti acerbiſſimo traderent? An alterum belli propè internecini ſeptẽnium, nequid pejus ominemur, gerendum nobis iterum, & exantlandum relinquerent: Deus meliorem illis mentem injecit, ut prioribus de rege non movendo cogitationibus, non enim ad decreta pervenerant, rempub. religionem, libertatẽ ex ipſo illo fœdere ſolenni anteponerent; quæ quidem ſtante rege conſtare non poſſe, tardiùs illĩ quidem quàm oportuit, ſed aliquando tamen viderunt. Sanè Parlamento nunquam non liberum atque integrũ eſſe debet, ex re natâ quàm optimè reipub. conſulere: neque ita ſe prioribus addicere ſententiis, ut religio ſit in poſterum, etiamſi Deus dederit, vel ſibi, vel reipub. plus ſapere. At *Scoti non idem ſentiunt, quinimo ad filium Carolum ſcribentes, ſacratiſſimum regem appellant*

appellant parentem ejus, & ſacerrimum facinus quo necatus eſt. Cave plura de Scotis, quos non noviſti; nos novimus, cum eundem regem *ſacerrimum*, & homicidam & proditorem; facinus quo tyrannus necaretur *ſacratiſſimum* appellarent. Nunc regi quam dicam ſcripſimus, quaſi parùm commodè ſcriptam cavillaris, & *quid opus fuerit ad Elogium illud tyranni addere proditoris & homicidæ titulos*, quæris: *cum tyranni appellatio omnia mala comprehendat*; tum quis tyrannus ſit grammaticè & gloſſematicè etiam doces. Aufer nugas iſtas literator, quas una Ariſtotelis definitio modò allata nullo negotio difflabit; quæque te doctorem docebit nomen tyranni, quoniam tuâ nihil intereſt præter nomina intelligere, poſſe citra proditionem & homicidium ſtare. Atqui *leges Anglicanæ non dicunt proditionis crimen regem incurrere ſi procuraverit ſeditionem contra ſe vel populum ſuum.* Neque dicunt, inquam, Parlamentum læſæ Majeſtatis reum eſſe, ſi malum regem tollat, aut unquam fuiſſe, cum ſæpius olim ſuſtulerit: poſſe autem regem ſuam majeſtatem lædere atque minuere, immò amittere, clara voce teſtantur. Quod enim illa lege Sti Edouardi legitur, *nomen regis perdere*, nihil aliud eſt quàm regio munere ac dignitate privari; quod accidit Chilperico Franciæ regi, cujus exemplum illuſtrandæ rei cauſa eodem loco lex ipſa ponit. Committi autem ſummam perduellionem

tam in regnum, quam in regem non eſt apud nus juriſperitus qui inficias ire poſſit. Provoco ad ipſum, quem profers Granvillanum, *Siquis aliquid fecerit in mortem regis, vel ſed itionem regni, crimen proditionis eſſe.* Sic ill machinatio quâ Papiſtæ quidam Parlamenti curiam cum ipſis ordinibus uno ictu pulveris nitrati in auras disjicere parabant, non in regem ſolum, ſed in Parlamentum & regnum, ab ipſo Jacobo & utraque ordinum domo *ſumma proditio* judicata eſt. Quid plura attinet in re tam evidenti, quæ tamen facilè poſſem, ſtatuta noſtra allegare? cum ridiculum planè ſit & ratione ipſa abhorrens, committi perduellionem in regem poſſe, in populum non poſſe, propter quem & cujus gratia, cujus, ut ita dicam, bona veniâ, rex eſt id quod eſt. Fruſtra igitur tot ſtatuta noſtra deblateras, fruſtra in vetuſtis legum Anglicarum libris exerces te atque volutas; ad quas vel ratas vel irritas habendas Parlamenti authoritas ſemper valùit; cujus etiam ſolius eſt, quid ſit perduellio, quid læſa majaſtas interpretari: quam majeſtatem nunquam ſic à populo in regem tranſiiſſe, ut non multo celſior atque auguſtior in Parlamento conſpiciatur, jam ſæpiùs oſtendi. Te verò vappam & circulatorem Gallum jura noſtra interpretantem quis ferat? Vos verò Anglorum perfugæ, tot epiſcopi, doctores, jurisconſulti, qui literaturam omnem & eruditionem vobiſcum ex

Anglia aufugiſſe prædicatis, adeóne ex veſtrûm numero nullus cauſam regiam atq; ſuam defendere ſatis ſtrenuè ſatíſque latinè ſciebat, gentibúſque exteris dijudicandam exponere, ut cerebroſus iſte & crumenipeta Gallus mercede accerſendus in partes neceſſariò eſſet, qui regis inopis, tot doctorum & ſacerdotum infantiâ ſtipati, patrocinium ſuſciperet? magna, mihi credite, infamiâ etiam hoc nomine apud exteras nationes flagrabitis: & meritò vos utique cecidiſſe causâ omnes exiſtimabunt, quam ne verbis quidem, nedum armís aut virtute ſuſtinere valuiſtis. Sed ad te redeo, vir bone, dicendi perite, ſi tute modò ad te rediiſti; nam ſtertentem te tam prope finem & de *morte* voluntaria neſeio quid ab re ſomniantem offendo; tum ſtatim negas *cadere in regem ſuæ mentis compotem, ut populum ſeditionibus diſtrahat, exercitus ſuos hoſtibus debellandos tradat, ut factiones contra ſe ſuſcitet.* Quæ omnia cum & alii multi reges, & Carolus ipſe fecerit, dubitare nō potes, præſertim Stoicus, quin ut omnes improbi, ſic omnes quoq; tyranni prorſùs inſaniant. Flaccum audi.

Quem mala ſtultitia, & quæcunque inſcitia veri
Cœcum agit, inſanum Chryſippi porticus & grex
Autumat, hæc populos, hæc magnos formula reges
Excepto ſapiente, tenet.——

Si igitur inſani cujuſpiam facti crimen à rege Carolo amovere cupis, debebis improbitatem ab eò priùs amovere quàm inſaniã. At enim *rex*

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

non potuit proditionem in eos committere, qui vaſſalli ipſius & ſubjecti fuere. Primùm, cum æquè atque ulla gens hominùm liberi ſimus, nullum barbarum morem fraudi nobis eſſe patiemur: fac deinde *vaſſallos* fuiſſe nos regis, ne ſic quidem tyrannum perferre dominum tenemur. Omnis ea ſubjectio, ut ipſæ leges noſtræ loquuntur, *honeſto & utili* definita eſt. Leg. Hen. 1. c. 55. Fidem eam eſſe *mutuam* juriſconſulti omnes tradunt, ſi dominus *ligeam*, quod aïunt, *defenſionem* præſtiterit: ſin è contrario nimiùm ſævus fuerit, aut atrocem aliquam injuriam intulerit, *diſſolvi & penitùs extingui omnem homagii connexionem*, Hæc ipſa Bractoni verba & Fletæ ſunt. Unde vaſſallum eſt ubi lex ipſa in dominum armat; eúmque ſingulari certamine à vaſſallo, ſi acciderit interimendum tradit. Idem ſi univerſæ civitati aut nationi in tyrannum non licuerit, deterior liberorum hominum conditio quàm ſervorum erit. Nunc Caroli homicidia aliorum regum partim homicidiis, partim juſtè factis excuſare contendis. De lanienâ Hibernienſi *remittis lectorem ad opus illud regium Iconis Baſilicæ*; & ego te remitto ad Iconoclaſtem. *Captam Rupellam*, proditos Rupellenſes, *oſtentatam potiùs quàm datam opem*, imputari Carolo non vis: imputetur necne meritò, non habeo dicere; ſatis ſupérque ab eo peccatum eſt domi, ne externa perſequi curem: omnes interim eccleſias proteſtantium, quotquot ullo tem-

tempore ſe contra reges religionis hoſtes armis defenderunt, eodem nomine rebellionis damnas. Quam contumeliam ab alumno ſuo ſibi illatam quanti interſit ad diſciplinam eccleſiaſticam, ſuámque tuendam integritatem, non negligere, ſecum ipſi cogitent: nos etiam Anglos ea expeditione proditos acerbè tulimus. Qui enim regnum Angliæ in tyrannidem convertere diu meditatus erat, non, niſi extincto priùs militari civium robore ac flore, cogitata perficere ſe poſſe arbitrabatur. Aliud erat crimen regis quod ex jurejurando à regibus regnum capeſſentibùs dari ſolito verba quædam ejus juſſu eraſa fuerint, antequam juraſſet. O facinus indignum & execrandum! impium qui fecit, quid dicam qui defendit? nam quæ potuit, per Deum immortalem, quæ perfidia, aut juris violatio eſſe major? quid illi ſanctius poſt ſacratiſſima religionis myſteria illo jurejurando eſſe debuit? Quis quæſo ſceleratior, iſne qui in legem peccat, an qui ſecum legem ipſam ut peccare faciat dat operam? aut denique ipſam legem tollit ne peccaſſe videatur? Agedum, jus hoc religioſiſſimè jurandum rex iſte violavit; ſed ne palàm tamen violaſſe videretur, turpiſſimo quodam adulterio per dolum corrupit; & ne pejeraſſe diceretur, jus ipſum jurandum in perjurium vertit. Quid aliud potuit ſperari, niſi injuſtiſſimè, verſutiſſimè, atque infeliciſſimè regnaturum eſſe eum, qui ab injuria tam deteſtanda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

teſtanda auſpicatus regnum eſt; júſque illud primùm adulterare auderet, quod ſolum imdedimento ſibi fore, ne jura omnia perverteret, putabat. At enim *Sacramentum* illud, ſic enim defendis, *non magis obligare reges poteſt quàm leges; legibus autem ſe devinciri velle præ ſe ferunt, & ſecundnm eas vivere, cum tamen re vera iis ſoluti ſint.* Quemquàmne tam ſacrilego, tàmque inceſto ore eſſe, ut ſacramentum religioſiſſimnm tactis Evangeliis datum, quaſi per ſe leviculum ſolvi ſine cauſa poſſe aſſerat? Te verò, ſcelus atque portentum ipſe Carolus redarguit; qui cum ſacramentum illud non eſſe per ſe leve quidpiam exiſtimaret, idcircò ejus religionem aut ſubterfugere, aut fallaciâ quavis eludere ſatius duxit, quàm apertè violare, & corruptor jusjurandi hujus & falſarius eſſe maluit, quàm manifeſtè perjurus. At verò *jurat quidem rex populo ſuo, ut populus viciſſim regi, ſed populus jurat regi fidelitatem, non populo rex.* Lepidum ſanè hominis commentum! annon qui juratus promitrit atque ſpondet ſe quidpiam fideliter præſtiturum, fidem ſuam iis obligat qui jusjurandum ab eo exigunt? Rex ſanè omnis quoad præſtanda ea quæ promittit, & *fidelitatem*, & *obſequium*, & *obedientiam populo* jurat. Hic ad Guilielmum Conquæſtorem recurris, qui ipſe, non quod ſibi collibitum erat, ſed quod populus ab eo & magnates poſtulabant, id omne haud

ſemel jurare eſt coactus ſe præſtiturum. Quòd, ſi multi reges *coronam* ſolenni ritu non *accipiunt*, & proinde non jurant, & tamen regnant, idem de populo reſponderi poteſt, cujus pars magna fidelitatem nunquam juravit. Si rex ob eam cauſam ſolutus erit, erit & populus. Quæ autem pars populi jurabat, non regi ſolùm, ſed regno & legibus jurabat, à quibus rex factus eſt, & quidem eatenus tantùm regi, quod is leges obſevaret, *quas vulgus*, id eſt, communitas ſive plebeius ordo *elegerit*. Stultior enim ſit, qui legum noſtrarum loquelam ad puriorem ſemper latinitatem exigere velit. Hanc clauſulam, *quas Vulgus elegerit*, Carolus, antequam coronam acciperet ex formula juramenti regii eradendam curavit. At, inquis, *ſine regis aſſenſu nulllas leges vulgus elegerit*, eóque nomine duo ſtatuta citas, unum Anni *xxxvij*. Hen. 6. *c. xv*. alterum *decimo tertio*, Edouardi IV. C. VIII. Tantùm autem abeſt quominùs eorum alterutrum in libro ſtatutorum uſquam appareat, ut annis abs te citatis, neque rex iſte neque ille ullum omninò ſtatutum promulgaverit. Tu fidem jam perfugarum, ſtatuta tibi dictantiũ, eluſus querere; dum alii tuam admirantur impudentiam ſimul & vanitatem, quem non pudebat iis in libris verſatiſſimumum videri velle, quos inſpexiſſe nunquam, ne vidiſſe quidem tam facilè argueris. Clauſulam autem iſtam jusjurandi, quam tu perfricti oris balatro *commentitiam*

audes

audes dicere, *regis*, inquis, *defenſores fieri poſſe aiunt*, ut in aliquot antiquis exemplaribus extiterit, *ſed in deſuetudinem abiiſſe, quòd commodam ſignificationem non haberet.* Verùm ob id ipſum majores noſtri illam clauſulam in hoc regis jurejurãndo poſuere, ut ſignificationem tyrannidi ſemper non commodam haberet. In deſuetudinem autem ſi abierat, quod tamen falſiſſimum eſt, quis neget multo meliori jure revocandam fuiſſe? fruſtra, ſi te audiam: quippe *in regibus* mos ille *jurandi qui hodie receptus eſt, cæremonialis eſt tantúm.* Atqui rex, cum epiſcopos aboleri oportuit, per illud jusjurandum non licere ſibi cauſatus eſt. Atque ita ſacramentum illud ſanctiſſimum, quoties ex uſu eſt regis, vel ſolidum quiddam & firmum erit, vel inane tantùm & *cæremoniale.* Quod ego vos obteſtor, Angli, etiam atque etiam animadvertatis: & qualem eſtis regem habituri, ſi redierit, vobiſcum reputetis: non enim in mentem veniſſet unquam huic Grammatico ſceleroſo & extraneo de jure regis Anglorum velle ſcribere, aut poſſe, niſi Carolus ille extorris, diſciplinâ patriâ imbutus, unáque illi monitores ejus profligatiſſimi, quid hac de re ſcribi vellent omni ſtudio ſuggeſſiſſent. Dictabant huic illi, *totum Parlamentum proditionis in regem inſimulari poſſe*, vel ob hoc ſolum, quòd *ſine aſſenſu regis declaravit omnes eſſe proditores qui arma contra Parlamentum Angliæ ſumpſerunt*; *vaſſallum*

ſcilicet

ſcilicet regis eſſe Parlamentum; jusjurandum verò regium *cæremoniale tantùm* eſſe, quidni *vaſſallum* etiam? Ita neque legum ulla ſanctitas, neque ſacramenti ulla fides, aut religio, quicquam valebit ad cohibendam à vita atque fortunis veſtrûm omnium vel libidinem effrænati regis, vel ultionem exacerbati: qui ita inſtitutus à pueritia eſt, ut leges & religionem, ipſam denique fidem vaſſallari ſibi, & ſervire ſuis libitis arbitretur debere. Quanto præſtabilius eſſet, vobiſque dignius, ſi opes, ſi libertatem, ſi pacem, ſi imperium vultis, à virtute, induſtria, prudentia, fortitudine veſtra indubitanter petere hæs omnia, quàm ſub regio dominatu incaſsùm ſperare? Certè qui ſine rege ac domino parari hæc poſſe non putant, dici non poteſt, quàm abjectè, quàm non honeſtè, non dico quâ indignè, de ſe ipſi ſtatuant: quid enim aliud niſi ſe inertes, imbecillos, mentis inopes, atque conſilii, corpore atque animo ad ſervitium natos, fatentur eſſe? Et ſervitus quidem omnis homini ingenuo turpis eſt; vobis autem poſt libertatem Deo vindice; veſtróque marte recuperatam, poſt tot fortia facinora, & exemplum in regem potentiſſimum tam memorabile editum, velle rurſus ad ſervitutem, etiam præter fatum, redire, non modo turpiſſimum, ſed & impium erit, & ſceleratum: párque veſtrûm ſcelus illorum ſceleri erit, qui ſervitutis olim Ægyptiacæ deſiderio capti, multis tandem cladibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

dibus ac variis divinitùs abſumpti. liberatori Deo pœnas tam ſervîlis animi dedere. Quid tu interim, ſervitutis conciliator? *Potuit*, inquis, *rex proditionis & delictorum aliorum gratiam facere; quod ſatis evincit legibus eum ſolutum fuiſſe.* Proditionis quidem, non quæ in regnum, ſed quæ in ſe commiſſa erat, poterat rex, ut quivis alius, gratiam facere: poterat & quorundam aliorum fòrtaſſe maleficiorum, quanquam non id ſemper: an ideò qui maleficum ſervandi nonnunquam jus quoddam habet, idem continuò omnes bonos perdendi jus ullum habebit? Citatos in curiam, eámque inferiorem, reſpondere non tenetur, niſi per procuratorem, rex, an ideo in Parlamentum citatus ab univerſis non veniet? non ipſe reſpondebit? *Conari* nos aïs *Batavorum exemplo factum noſtrum tueri*, atque hinc, ſtipendio ſcilicet metuens quo te Batavi luem atque peſtem alunt, ne Anglos infamando etiam Batavos altores tuos infamaſſe videaris, demonſtrare cupis quàm *diſſimile ſit quod hi & quod illi fecerunt.* Quam ego collationem tùam, quanquam in ea quædam ſunt falſiſſima, alia, ne ſalario fortaſſe tuo non ſatis litaris, palpum olent, omittàm. Negant enim Angli opus ſibi eſſe ut exterorum quorumvis exemplo facta ſua tueantur. Habent leges, quas ſecuti ſunt, patrias, hac in parte, ſicubi terrarum aliæ ſunt, optimas: habent quos imitentur, majores ſuos, viros fortiſſimos, qui immoderatis regum imperiis

periis nunquam ceſſere; multos eorum intolerantiùs ſe gerentes per ſupplicium necavere. In libertate ſunt nati, ſibi ſufficiunt, quas volunt leges, poſſunt ſibi ferre; unam præ cæteris colunt antiquiſſimam, à natura ipſa latam, quæ omnes leges, jus òmne atque imperium civile non ad regum libidinem, ſed ad bonorum maximè civium ſalutem refert. Jam præter quiſquilias & rudera ſuperiorum capitum reſtare nihiſ video; quorum quidem acervum cum ſatis magnũ in fine congeſſeris, neſcio quid aliud tibi volueris, niſi hujus tuæ fabricæ ruinam quaſi præſagire. Tandem aliquãdo poſt immenſam loquacitatem rivos claudis; *Deum teſtatus te hanc cauſam tuendam ſuſcepiſſe, non tantùm quia rogatus, ſed quia meliorem nullam te potuiſſe defendere conſcientia tibi ſuggeſſit.* Rogatus tu in res noſtras tibi alieniſſimas, nobis non rogantibus te interponas? Tu populi Anglicani ſũmos magiſtratus pro authoritate pròque imperio ſibi commiſſo qnod ſuum munus eſt in ſua ditione agentes, nulla injuriâ laceſſitus (neq; enim natum te eſſe ſciebant) indigniſſimis verborum contumeliis laceres, libróque infami edito proſcindas? A quo autem rogatus? An ab uxore, credo, quæ jus, regium, ut perhibent, in te exercet; quæque tibi, quoties libet, ut illâ Fulvia, cujus, ex epigrammate obſcœno, centones mòdo conſuiſti (*p.* 320.) *aut* ſcribe *aut pugnemus* aït: unde tu, ne ſigna canerent, ſcribere male

bas.

bas. An rogatus fortaſſe à Carolo minore, & perditiſſimo illo peregrinantium aulicorum grege, quaſi alter Balaamus ab altero Balacco rege accerſitus, ut jacentem regis cauſam, & malè pugnando amiſſam maledicendo erigere dignarere? Sic ſanè fieri potuit; niſi quod hoc ferè interfuit; ille enim vir ſagax aſino inſidens locutuleio ad execrandum venit; tu aſinus loquaciſſimus inſeſſus & fœmina, & ſanatis quos vulneraveras epiſcoporum capitibus obſitus, apocalypticæ illius beſtiæ parvam quandam imaginem exprimere videris. Sed ferunt pœnituiſſe te hujus libri, pòſt paulò quàm ſcripſiſſes. Benè profectò habet; tuam itaque ut teſtere omnibus pœnitentiam, nihil tibi priùs faciendum erit, quàm ut pro libro tam longo unam tantummodò literam adhuc longam ex te facias. Sic enim pœnituit Iſcarioten illum Judam cui ſimilis es; ídque novit puer Carolus, qui crumenam idcircò tibi, inſigne illud Judæ proditoris, dono miſit, quòd primùm audierat, & poſtmodùm ſciebat, te apoſtatam eſſe & Diabolum. Judas ille Chrîſtum prodidit, tu Chriſti Eccleſiam; Epiſcopos Antichriſtos eſſe docueras, ad eos defeciſti: quos inferis damnaveras, eorum cauſam ſuſcepiſti: Chriſtus omnes homines liberavit, tu omnes ad ſervitutem redigere conatus es: ne dubita, poſtquàm in Deum, in eccleſiam, in omne genus hominum tam impius fuiſti, quin te etiam idem exitus

maneat,

maneat, ut deſperatione magis quam pœnitentiâ ductus, tuique pertæſus, ab infelici tandem arbore pendens, ſicut & par ille tuus olim, medius crepes; illamque malefidam & fallacem conſcientiam, bonorum & ſanctorum inſectatricem, ad deſtinatas tibi qnandoque ſupplicii ſedes præmittas. Hactenus, quod initio inſtitueram ut meorum civium facta egregia contra inſanam & lividiſſimam furentis ſophiſtæ rabiem, & domi & foris defenderem, juſque populi commune ab injuſto regum dominatu aſſererem, non id quidem regum odio, ſed tyrannorum, Deo bene juvante videor jam mihi abſolviſſe: neque ullum ſine reſponſo vel argumentum, vel exemplum, vel teſtimonium ab adverſario allatum ſciens prætermiſi, quod quidem firmitatis in ſe quicquam, aut probationis vim ullam habere videretur; in alteram fortaſſe partem culpæ propior, quòd ſæpiuſculè ineptiis quoque ejus, & argutiis tritiſſimis, quaſi argumentis, reſpondendo, id iis tribuiſſe videar, quod ignæ non erant. Unum reſtat, & fortaſſe maximum, ut vos quoque, ô Cives adverſariū hunc veſtrum ipſi refutetis; quod nulla alia ratione video poſſe fieri, niſi omnium maledicta veſtris optimè factis exſuperare perpetuò cōtendatis. Vota veſtra & preces ardentiſſimas Deus, cum ſervitutis haud uno genere oppreſſi, ad eum confugiſtis, benignè exaudiit. Quæ duo in vita hominum mala ſanè maxima ſunt,

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

& virtuti damnoſiſſima, Tyrannis & ſuperſtitio, iis vos gentium primos glorioſè liberavit; eam animi magnitudinem vobis injecit, ut devictum armis veſtris & deditirium regem judicio inclyto judicare, & condemnatum punire primi mortalium non dubitaretis. Poſt hoc facinus tam illuſtre, nihil humile aut anguſtum, nihil non magnum atque excelſum & cogitare & facere debebitis. Quam laudem ut aſſequamini, hac ſola incedendum eſt via, ſi ut hoſtes bello domuiſtes, ita ambitionem, avaritiam, opes, & ſecundarum rerum corruptelas, quæ ſubigunt cæteras gentes hominum, oſtenderitis poſſe vos etiam inermes media in pace omnium mortalium fortiſſimè debellare: ſi, quam in repellenda ſervitute fortitudinem præſtitiſtis, eam in libertate conſervanda juſtitiam, temperantiam, moderationem præſtiteritis. His ſolis argumentis & teſtimoniis evincere poteſtis, non eſſe vos illos, quos hic probris inſequitur, *Perduelles, latrones, ſicarios, parricidas, fanaticos*; non vos ambitionis aut alieni invadendi ſtudio, non ſeditione, aut pravis ullis cupiditatibus, non amentia aut furore percitos, regem trucidâſſe, ſed amore libertatis, religionis, juſtitiæ, honeſtatis, patriæ denique charitate accenſos, tyrannum puniiſſe. Sin autem, quod, bone Deus, ne unquam ſiveris, aliter in animum induxeritis, ſi in bello fortes, in pace turpes eritis, qui manifeſtum ſenſiſtis numen vobis tam propitium, hoſtibus tam grave, neque exemplo tam inſigni & memorando ante oculos poſito, Deum vereri, & juſtitiam colere didiceritis, quod ad me attinet, concedam ſanè, & fatebor, neque enim potero negare, ea omnia quæ nunc maledici & mendaces de vobis peſſimè aut loquuntur aut ſentiunt, vera eſſe: vóſque multo iratiorem brevi tempore experturi eſtis Deum, quàm aut infenſum inimici veſtri, aut vos benignum & faventem & paternum, præ cæteris omnibus terrarū orbis gentibus hodiernis, experti eſtis.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 G 10